

ПЕХЛЕВИЙСКО-ПЕРСИДСКО- АРМЯНО-РУССКО-АНГЛИЙСКИЙ СЛОВАРЬ

Составил

проф. Р. АБРАМЯН

Словарь подготовил к печати, отредактировал и составил краткий грамматический очерк пехлеви кандидат филологических наук Г. М. НАЛБАНДЯН

Издательство „Митк“

ЕРЕВАН 1965

ՊԱՀԼԱՎԵՐԵՆ-ՊԱՐՍԿԵՐԵՆ- ՀԱՅԵՐԵՆ-ՌՈՒՍԵՐԵՆ-ԱՆԳԼԵՐԵՆ Բ Ա Ռ Ա Ր Ա Ն

Կազմեց

պրոֆ. Ռ. Ա.ԲՐՈՆՆԱՄՅԱՆ

Բառարանը տպագրության պատրաստեց, խմբագրեց և
պահլավերենի համառոտ քերականությունը կազմեց
բան. գիտ. թեկնածու Գ. Մ. ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆԸ

«Միտք» Հրատարակչություն
ԵՐԵՎԱՆ 1965

Սույն հինգլեզվյա բառարանը անվանի իրանագետ
հանգուցյալ պրոֆ. Ռ. Աբրահամյանի երկարամյա աշ-
խատանքի արդյունքն է, որն ընդգրկում է մոտ 5000
բառ:

Բառարանը նախատեսված է իրանագետ բանա-
սերների, գիտաշխատողների, լեզվաբանների և բա-
նասիրական ֆակուլտետի իրանական լեզուներն ու-
սումնասիրող ուսանողների համար:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ
СОДЕРЖАНИЕ

	Էջ Стр.
<i>Սևաջարան</i>	V
Предисловие	VII
<i>Բառարան</i>	1
Словарь	1
<i>Պահլավերենի (Միջին պարսկերեն) համառոտ քերականություն</i>	253
Краткий очерк грамматики пехлеви	297

ԱՌԱՋԱԲԱՆ

Այս աշխատութեան կազմելը բացատրվում է որևէ փոքր իշատե լրիվ բառարանի բացակայութեամբ, որ կարողանար ծառայել որպէս օժանդակ միջոց հետազոտողներին համար: Սկզբում բառարանը կազմվեց պահլավերեն-պարսկերեն-անգլերեն, բայց Հայկական ՍՍՏ ԳԱ լեզվի ինստիտուտի կողմից առաջարկվեց վերամշակել՝ լրացնելով այն երկու լեզուներով. հայերեն և ռուսերեն: Այսպիսով ստացվեց հինգլեզվյան բառարան:

Այս աշխատանքի վերամշակութեան ժամանակ ես մի նպատակ ունեի. ամեն կերպ ընդառաջ գնալ մեր Սովետական Միութեան գիտական հետազոտական կազմերին և բուհերի ուսանողներին, որոնք ուսումնասիրում են իրանական բանասիրութիւնը, իրանագիտութիւնը:

Բառարանը կազմելու համար ես օգտագործել եմ զանազան բնագրեր և հետևյալ աշխատութիւնները:

Hilfsbuch des pchlevi von H. S. Nieberg I--II.—Franghi pahlavik, Yunkers.—Glossary of Ardavirāfnāmak.—King Husrav and his boy, transl. I. M. Unvala.Pahlavi-pazend—english glossary, Bharucha.—An old pahlavi—pazend glossary, by Martin Haug.—Glossary of Vendidad.—Kārnāmaki Artaxširi Papakan.—Din Mohamed. Dasture, Pahlavi.

Բառարանում բառերը դասավորված են պահլավական այբբենական կարգով: Այս կարգը հետևյալն է.

Մ Մ Մ Ե Զ Ը Թ Ս Ս
Ս Ք Ղ Դ Ե Զ Ը Թ Ս Ս

Բառարանում առաջին կարգում գետեղված են պահլավերեն բառերը, ապա նրանց տառադարձութիւնը. հուղվարեշ բառերի

տառադարձութիւնը դրված է քառակուսի փակագծերում: Ապա հետևում է բառերի թարգմանութիւնը պարսկերեն, հայերեն, ռուսերեն և անգլերեն լեզուներով: Այնուհետև գալիս են քերականական տեղեկութիւնները և բառակազմական տվյալները:

Առանձին ուշադրութիւն է դարձված հայկական փոխառյալ բառերի վրա: Նրանք ցուցադրված են պահլավական համարժեքների դիմաց տողի վերջում, բացի այն դեպքերից, երբ բառերը դեռ չեն մտել դրական լեզվի մեջ: Այդպիսի բառերը բնագրում դրված են շակերտների մեջ:

Համառոտագրութիւններ

ав.—язык авесты	перс.—персидский язык
adj.—adjective	pers.—person
англ.—английский язык	plusq.—plusquamperfectum
арм. армянский язык	повел. н.—повелительное наклонение
caus.—causativum	прев. ст.—превосходная степень
др. ир.—древне-иранский язык	прш. вр.—прошедшее время
др. п.—древнеперсидский язык	сскр.—санскрит
наст. вр.—настоящее время	см.—смотри
паз.—пазенд	ср. ст.—сравнительная степень
perf.—perfectum	

պրոֆեսոր Ռ. ԱՔՐԱՀԱՄՅԱՆ

ПРЕДИСЛОВИЕ

Создание данного труда было вызвано отсутствием более или менее полного словаря, как пособия для исследователей. В начале словарь был пехлевийско-персидско-английским. Но институтом языка Академии наук Арм. ССР мне было предложено переработать этот словарь, восполнив его двумя языками—армянским и русским. В результате получился словарь пятиязычный.

При переработке этого труда я преследовал одну цель—помочь научно-исследовательским кадрам и учащимся Вузов нашей страны, изучающим иранскую филологию, ирановедение.

Для составления словаря я использовал разные тексты и следующие работы:

Hilfsbuch des pehlevi von H. S. Nieberg I—II.—Frhangî pahlavik, Yunkers.—Glossary of Ardavirafnâmak.—King Husrav and his boy, transl. J. M. Unvala.—Pahlavi—pazend—english glossary, Bharucha.—An old pahlavi—pazend glossary, by Martin Haug.—Glossary of Vendidad.—Kârñamaki Artaxširi Papakan.—Din Monamed. Dasture, Pahlavi.

В словаре слова расположены в пехлевийском алфавитном порядке. Порядок этот следующий:

Ɑ Ɱ Ɐ Ɒ ⱱ Ⱳ ⱳ ⱴ Ⱶ ⱶ ⱷ ⱸ ⱹ
ⱺ ⱻ ⱼ ⱽ Ȿ Ɀ ⱽ Ɀ ⱽ Ɀ ⱽ Ɀ

В словаре в первом ряду стоят пехлевийские слова, затем транскрипция, причем huzvareš—ные слова имеют транс-

крипцию в квадратных скобках, далее следует перевод слов на персидский, армянский, русский и английский языки. Далее идут грамматические сведения и этимологические данные.

Особое внимание обращено на армянские заимствованные слова; они выделены при каждом пехлевийском эквиваленте, за исключением слов, не вошедших еще в литературный язык. Эти слова приводятся в тексте в кавычках.

Сокращения

ав.—язык авесты	перс.—персидский язык
adj.—adjective	pers.—person
англ.—английский язык	plusq.—plusquamperfectum
арм.—армянский язык	повел. н.—повелительное наклонение
caus.—causativum	прев. ст.—превосходная степен ь
др. ир.—древне-иранский язык	прош. вр.—прошедшее время
др. п.—древнеперсидский язык	сскр.—санскрит
наст. вр.—настоящее время	см.—смотри
паз.—пазэнд	ср. ст.—сравнительная степень
perf.—perfectum	

Профессор Р. АБРАМЯН

Բ Ա Ռ Ա Ր Ա Ն
Տ Ա Օ Վ Ա Ր Ե

- ԵՍՈՒՄ avart-farman - Ե՛րև - անկաշարհ - непокорный - disobedient
 ՄԽԵՍՈՒՄ avart-farmanih - Ե՛րև - անկաշարհորում - непокорности - disobedience
)Մ օվար - օ՛ր - ամպ - облако, ցղա - cloud - օսքր օվիա
)Մ օվար - penis
 ԽԵՍՈՒՄ avarat - Ե՛րև - հր. որ բերում էր սրբազորված ջուրը, զրկիր -
 жрец, который носил освященную воду, водonos - the priest
 who carries consecrated water; a water-carrier.
 ԵՍՈՒՄ օվաճ - vulva .

Մ

- ԽԵՍՈՒՄ avgat - ֆի՛ր Ե՛րև - քնիշխում, զար դառ հարշարում - уничтожение,
 нападение злого духа - annihilating, attack of evil spirit.
 avgam < avi-gate Ե՛րև հարձակ. приближаться, to come
 near, to approach. - hangatih Ե՛րև բարիակորություն, ^{to run}
 счастье, happiness.
 ԵՍ ԵՍ = ԵՍՍ - Ե՛րև - օր - Ե՛րև - օր - օր - օր - one.
 ՄՍՐԵՍՍ ԵՍ - xātāyih - Ե՛րև (Երայի) Բարիակորություն
 (օճեցրեց), Երայի, Երայի, Երայի - monarchy.
 ԽԵՍՈՒՄ ādvārah - Ե՛րև - արևմուտք, Երայի - Запад, закод -
 west, sitting. - a+dvar < dvāristan - Ե՛րև - Երայի - detail -
 ԵՍՍ ԵՍՍ ԵՍՍ - Ե՛րև - Երայի, արևմուտք, արևմուտքում - Երայի, ^{to run}
 Երայի, произношение - voice, noise, utterance.
 ԵՍՍՍ ԵՍՍ - Ե՛րև - Երայի - Երայի - Երայի - Երայի - once, one time.
 ՄՍՍՍՍ օգիվակի - Ե՛րև - անկաշարհ, անկաշարհ - немота,
 безмолвие - clumbness, speechlessness - a-gob; ср. guftan
 ԽԵՍՍՍՍ ԵՍ - dat - Ե՛րև - Երայի սրբազորված - օրտոկո ստեղծարար - alone
 ԵՍՍՍ ԵՍՍՍ - Ե՛րև - Երայի - Երայի - Երայի - Երայի - otherwise.

- 1200 advēn. - اذبح طريحا - ḥūwāḥ - bug, rog - species, mode
 1200K advēnīhā - اذبح طريحا - ḥūwāḥ - bug, rog - species, mode
 in different ways.
 1200 advēnāk - اذبح طريحا - ḥūwāḥ - bug, rog - species, mode
 mode, fashion, species - ḥūwāḥ - bug, rog - species, mode
 1200K ayūdākīh - اذبح طريحا - ḥūwāḥ - bug, rog - species, mode
 ḥūwāḥ - bug, rog - species, mode - a murrain amongst cattle, plague, drought.
 1200 yaonāc - اذبح طريحا - ḥūwāḥ - bug, rog - species, mode
 1200 ayug - اذبح طريحا - ḥūwāḥ - bug, rog - species, mode
 1200K evaxbar = 1200 evbar - اذبح طريحا - ḥūwāḥ - bug, rog - species, mode
 ḥūwāḥ - bug, rog - species, mode - one who carries the dead alone.
 1200K evakānāk - اذبح طريحا - ḥūwāḥ - bug, rog - species, mode
 ḥūwāḥ - bug, rog - species, mode - sole, single, obedient.
 1200K evakānākīh - اذبح طريحا - ḥūwāḥ - bug, rog - species, mode
 ḥūwāḥ - bug, rog - species, mode - union, conjunction, obedience.
 1200 evāk - اذبح طريحا - ḥūwāḥ - bug, rog - species, mode
 1200K evakdāt - اذبح طريحا - ḥūwāḥ - bug, rog - species, mode
 1200 evāk - اذبح طريحا - ḥūwāḥ - bug, rog - species, mode
 1200K evakratak - اذبح طريحا - ḥūwāḥ - bug, rog - species, mode
 1200K evaksālak - اذبح طريحا - ḥūwāḥ - bug, rog - species, mode
 1200K evaktāk - اذبح طريحا - ḥūwāḥ - bug, rog - species, mode
 1200 [aine]cōsm - اذبح طريحا - ḥūwāḥ - bug, rog - species, mode
 1200K adōstīh - اذبح طريحا - ḥūwāḥ - bug, rog - species, mode
 1200K aivar, ayur - اذبح طريحا - ḥūwāḥ - bug, rog - species, mode

𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - this .

𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - av. aē .

𐭠𐭣𐭥𐭩 [ag, aḡ] gandom - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - wheat . - сскр. gōdhitma .

𐭠𐭣𐭥𐭩 panj - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - five . - сскр. pañca . av. pañca .

𐭠𐭣𐭥𐭩 panjum - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - fifth .

𐭠𐭣𐭥𐭩 šas - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - six . - сскр. śat . av. xšvaš

𐭠𐭣𐭥𐭩 nuh - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - nine = 𐭠𐭣𐭥𐭩 nuh .

𐭠𐭣𐭥𐭩 9000 .

𐭠𐭣𐭥𐭩 sešarak - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - of three nights .

𐭠𐭣𐭥𐭩 sešapak - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - three by three .

𐭠𐭣𐭥𐭩 [haḡyā] jan, ḡjān - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - soul, spirit, life .

• 𐭠𐭣𐭥𐭩 [ās] maē - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - wine . av. maδi - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 -
𐭠𐭣𐭥𐭩 ašk - 90 .

𐭠𐭣𐭥𐭩 adān - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - ignorant < donistan .

𐭠𐭣𐭥𐭩 adānīh - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - ignorance .

𐭠𐭣𐭥𐭩 aēsāt - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - fuel . - сскр. īdhta .

𐭠𐭣𐭥𐭩 ayāsīm - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 -
gasanbar - name of a gasanbar . - av. ayāhīma .

𐭠𐭣𐭥𐭩 ayārak - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - lucky, fortunate .

𐭠𐭣𐭥𐭩 ayāft - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 -
разрешение - desire, licence, permission .

𐭠𐭣𐭥𐭩 ayāft kāstan [varikunstan] 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 -
искать желание - to search desire .

𐭠𐭣𐭥𐭩 ayāftan - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - to find, to discover .

𐭠𐭣𐭥𐭩 adāhīhā - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 - 𐭠𐭣𐭥𐭩 -
𐭠𐭣𐭥𐭩 - незаконный, несправедливый, неверный -

ⲁⲓⲛ ⲉⲓⲛ - ⲉⲓⲛ - un-fornits, un-fornit - обирай, пробавка - rich

ⲁⲓⲛ - ⲉⲓⲛ - un-fornit, un-fornit - обирай, пробавка - rich

ⲁⲓⲛ [adinā] adāstan - ⲉⲓⲛ - un-fornit, un-fornit - обирай, пробавка - rich

ⲁⲓⲛ [adināch] adāstanich - ⲉⲓⲛ - un-fornit, un-fornit - обирай, пробавка - rich

ⲁⲓⲛ - ⲉⲓⲛ - un-fornit, un-fornit - обирай, пробавка - rich

ⲁⲓⲛ = ⲁⲓⲛ - asin - آهن - железо - iron.

ⲁⲓⲛ asneh - ⲉⲓⲛ - ⲉⲓⲛ - un-fornit, un-fornit - обирай, пробавка - rich

ⲁⲓⲛ - ⲉⲓⲛ - un-fornit, un-fornit - обирай, пробавка - rich

ⲁⲓⲛ - ⲉⲓⲛ - un-fornit, un-fornit - обирай, пробавка - rich

ⲁⲓⲛ - ⲉⲓⲛ - un-fornit, un-fornit - обирай, пробавка - rich

ⲁⲓⲛ - ⲉⲓⲛ - un-fornit, un-fornit - обирай, пробавка - rich

ⲁⲓⲛ - ⲉⲓⲛ - un-fornit, un-fornit - обирай, пробавка - rich

ⲁⲓⲛ - ⲉⲓⲛ - un-fornit, un-fornit - обирай, пробавка - rich

ⲁⲓⲛ [haxētōtan, astuntan] ditan - ⲉⲓⲛ - un-fornit, un-fornit - обирай, пробавка - rich

ⲁⲓⲛ [eg, aig] ku - ⲉⲓⲛ - un-fornit, un-fornit - обирай, пробавка - rich

ⲁⲓⲛ - ⲉⲓⲛ - un-fornit, un-fornit - обирай, пробавка - rich

ⲁⲓⲛ - ⲉⲓⲛ - un-fornit, un-fornit - обирай, пробавка - rich

ⲁⲓⲛ - ⲉⲓⲛ - un-fornit, un-fornit - обирай, пробавка - rich

ⲁⲓⲛ - ⲉⲓⲛ - un-fornit, un-fornit - обирай, пробавка - rich

ⲁⲓⲛ Asnawand - ⲉⲓⲛ - un-fornit, un-fornit - обирай, пробавка - rich

سولان arang - تعفن 'ردي' - գարշահորթրթյան - злобное - stinking.

سولان adar-mēnīšnīh - بهاء محجوب - համեմար ճրճմեմեմեմեմ - сахарная думя -
humble thought.

سولان agozest - اسم گنهگار - Գր հանցարտի անուն - название одного греха.
name of a crime. - av. āgəzəftan.

سولان ērpāt - بهاء 'هیرب' - Էրպիտ (հոգեորթական) - արծեզ (духовное
лицо) - herbad. av. aēvra-pati. ар. Էրпет.

سولان agriftār - کسی گرفتار می شود - Եղիս, որ չի բռնվում - тот, которого
нельзя поймать - not to be caught.

سولان herpatichā - بهاء 'هیرپاتی' - Էրպիտի բնան - подобно ардесту - like a heel...

سولان erpatistan - بهاء 'هیرپاتیستان' - Էրպիտարան - արծեստան, школа -
school, herbadstan.

سولان adar-tān - محجوب 'زرتن' - Բանարի, Բանար - смиренный, покорный -
depressed, humble, lowly.

سولان adar-tanīh - محجوب 'زرتنی' - Բանարի, Բանար - смирение - submission, lowlyness.

سولان hiratik - بهاء 'هیراتی' - Էրպիտի - Զրատեզ, ու զ Զրատե - of Hīrat, growing in Hīrat.

سولان [admīnastan] varustan - سون 'برین' 'بدرسون' - Էրման, համար -
անվանում - воеторазится, верить, желать - admire, adore, believe, wish.

سولان ēmar - بهاء 'مرد' 'مرد' - համար, համար - ար - number, reckoning.

سولان estīn - استادن - Կանգնելու - стояние - staying.

سولان hēc - بهاء 'هچ' 'هچ' - Էրման, Էրման - каждый, никто - not any, any, some.

سولان [hēc'ais] hēc'kas - بهاء 'هچ کاس' - Էրման - никто, кто-нибудь - some, any person.

سولان adapāzax - بهاء 'اداپازاخ' - Կանգնելու կերպ - после полудня - afternoon.

سولان hēc'ich - بهاء 'هچ اچ' - Էրման - что-нибудь - anything.

سولان hēc'itān - بهاء 'هچ ایتان' - Էրման, Էրման, Էրման -
притеснять, огорчать, вредить - grieve, to injure or carry off.

سولان āwyaстан - بهاء 'آویز' 'آویز' - անվանում - Կանգնելու - արծեստան

наизусть, сожительствуя - learned by heart, cohabited

1000 aēcand = 𐎠𐎡𐎢𐎣 - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - несколько - several, some.

900 hižak - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - ведро - bucket, pail.

800 izakih - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - преклонение перед демонами - adoration of demons.

600 hižat - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - дрова - wood, timber.

1300 izišk - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - преклоненное пред богами - adoration of gods. < yazišk < yaz, арм. yazel.

700 aēša - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - добольный 𐎠𐎡𐎢𐎣, 𐎠𐎡𐎢𐎣 ест, не нуждающийся - having the desired effect.

700 aēša - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - с пядень - a measure of length about the size of a span.

700 [iō, adaš] kas - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - некто - quidam. м.п. 1300 - kasān.

𐎠𐎡𐎢𐎣 - kasē. гр.п. kasēciy - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - некто - a man.

700 [iēc] kasīc - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - никто - nobody.

700 [iēc iō] kasīc kas - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - никто - nobody.

500 hēšt - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - бешенство, ярость, демон насилия - fury, rage, wrath, demon of violence.

1300 hōšmgīn - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - бешеный, яростный - irritated, wrathful.

1100 [aityūntan] ānitān = 1100 [yehityūntan] āburtān.

700 [aitch] hastih - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - бытие - existence, being.

100 [ait] hašt - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - существует - exists, is, est.

1100 ēton - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - так, таким образом - thus, in this manner.

100 ētar - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - теперь, здесь - now, in this place

1100 [aškahontan] vindatan - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - находить - to obtain.

3.п. наст. вр. vindat. поз. vandātan.

ܠܚܘܣܬܐ xār - ܪܘܚ - հեշտ, հանգիստ, հարմար - легкий, удобный - easy, facile, comfortable.
 ܠܚܘܣܬܐ anārai - ܐܢܐ ܪܘܚܐ - ուսրի, այս ցարժանով - поэтому, посему - for this, therefore
 ܠܚܘܣܬܐ x'arīhā - ܐܝܢܐ ܘܥܠܐ ܘܥܠܐ - հեշտ, դրսերն, փրկախորհույն - легко,
 удобно, славно - comfortably, easily, gloriously.

ܠܚܘܣܬܐ anarḡon - ܐܢܐ ܪܘܚܐ - ܘܢܐ ܐܢ ܐܢܐ - гранатового цвета - of the
 colour of the pomegranate.

ܠܚܘܣܬܐ anārgil - ܐܢܐ ܪܘܚܐ - հնդկական - кокосовый орех - cocoa-nut.

ܠܚܘܣܬܐ xōiūt - ܚܘܝܘܬܐ - ܘܢܐ ܐܢ ܐܢܐ - счастливый, радостный - happy.

ܠܚܘܣܬܐ xārak - ܫܡ. ܚܘܝܘܬܐ - x'arakh.

ܠܚܘܣܬܐ xārōšn - ܚܘܝܘܬܐ - ܪܘܚܐ ܘܢܐ ܐܢ ܐܢܐ - естественный свет - natural light.

ܠܚܘܣܬܐ xarzišt - ܚܘܝܘܬܐ - ܚܘܝܘܬܐ ܘܢܐ ܐܢ ܐܢܐ - огонь вкусный - most eatable.

ܠܚܘܣܬܐ x'arjam - ܚܘܝܘܬܐ - ܚܘܝܘܬܐ - Хорезм - Khorezm.

ܠܚܘܣܬܐ honnam - ܚܘܝܘܬܐ - ܘܢܐ ܐܢ ܐܢܐ - ܘܢܐ ܐܢ ܐܢܐ (ܘܢܐ ܐܢ ܐܢܐ) - лев (тела) - limb,
 member. - < handām; ав. handāman. арм. andam. ср. арм.

ܠܚܘܣܬܐ anōmurzišn - ܚܘܝܘܬܐ - ܘܢܐ ܐܢ ܐܢܐ - без прощенья - without absolution.

ܠܚܘܣܬܐ anāsānīh - ܚܘܝܘܬܐ - ܘܢܐ ܐܢ ܐܢܐ - ܘܢܐ ܐܢ ܐܢܐ - волнение,
 смущение - disquietude, discomfort.

ܠܚܘܣܬܐ anāsāntum - ܚܘܝܘܬܐ - ܘܢܐ ܐܢ ܐܢܐ - ܘܢܐ ܐܢ ܐܢܐ - очень неудобный -
 most uncomfortable, most uneasy.

ܠܚܘܣܬܐ havāsīn - ܚܘܝܘܬܐ - ܚܘܝܘܬܐ - кристаллический - made of crystal.

ܠܚܘܣܬܐ x'āsīšn - ܚܘܝܘܬܐ - ܘܢܐ ܐܢ ܐܢܐ - ܘܢܐ ܐܢ ܐܢܐ - горестная жалоба, плач - complaint.

ܠܚܘܣܬܐ a-rāst - ܚܘܝܘܬܐ - ܘܢܐ ܐܢ ܐܢܐ - ܘܢܐ ܐܢ ܐܢܐ - ложь, неправда - false, not right.

ܠܚܘܣܬܐ anāst - ܚܘܝܘܬܐ - ܘܢܐ ܐܢ ܐܢܐ - ܘܢܐ ܐܢ ܐܢܐ - безречье - profanity, irreverence.

ܠܚܘܣܬܐ an-astaito-ratān - ܚܘܝܘܬܐ - ܘܢܐ ܐܢ ܐܢܐ - ܘܢܐ ܐܢ ܐܢܐ - независимая
 девушка - an independent girl.

ܠܚܘܣܬܐ x'astār - ܚܘܝܘܬܐ - ܘܢܐ ܐܢ ܐܢܐ - ܘܢܐ ܐܢ ܐܢܐ - прошение, прошение - petitioner, a demander.

- ܘܟܥܘܪܥ *anāstgobīsh* - لَفَا تَرَعِينْ أَوْ تَرَعِينْ كَرْدَن - ܘܟܥܘܪܥܐ ܦܘܢܘܬܐ - ܘܘܘܘܪܘܬܐ
 оскорбление - speaking profanely, talking irreverently.
- ܟܥܘܪܥܐ *x'āstan* - ܟܘܢܐ ܘܟܥܘܪܥܐ ܘܟܥܘܪܥܐ [ba'ichūstan] - ܟܥܘܪܥܐ
 ܟܥܘܪܥܐ *x'āstax* - ܟܘܣܬܐ - ܟܘܣܬܐ, ܟܘܣܬܐ ܦܘܢܘܬܐ - ܟܘܣܬܐ ܦܘܢܘܬܐ,
 богатство - possessions, riches; арм. хостакк, хостакдар.
- ܐܢܐܫܬܐ *anāstaret* - ܐܢܐܫܬܐ - ܐܢܐܫܬܐ - ܐܢܐܫܬܐ - ܐܢܐܫܬܐ - ܐܢܐܫܬܐ -
 ܐܢܐܫܬܐ *anāp* - ܐܢܐܫܬܐ - ܐܢܐܫܬܐ - ܐܢܐܫܬܐ - ܐܢܐܫܬܐ - ܐܢܐܫܬܐ -
 ܐܢܐܫܬܐ *hūār* - ܐܢܐܫܬܐ - ܐܢܐܫܬܐ - ܐܢܐܫܬܐ - ܐܢܐܫܬܐ - ܐܢܐܫܬܐ -
 ܐܢܐܫܬܐ *hūazar* - ܐܢܐܫܬܐ - ܐܢܐܫܬܐ - ܐܢܐܫܬܐ - ܐܢܐܫܬܐ - ܐܢܐܫܬܐ -
 ܟܥܘܪܥܐ *anāpētān* - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ -
 ܟܥܘܪܥܐ *anapōhal* - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ -
 ܟܥܘܪܥܐ *x'āpāth* - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ -
 ܟܥܘܪܥܐ *hūafanx* - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ -
 ܟܥܘܪܥܐ *anāzarmit* - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ -
 ܟܥܘܪܥܐ *anāzarmitā* - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ -
 ܟܥܘܪܥܐ *anāzarmitā* - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ -
 ܟܥܘܪܥܐ *anāstih* - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ -
 ܟܥܘܪܥܐ *huxt* - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ - ܟܥܘܪܥܐ -

107 𐭠𐭣𐭥 [anban] angūr - انور - 𐭠𐭣𐭥𐭥 - виноград - raisin, grape. - pas. angūr.
𐭠𐭣𐭥 [hobasyā] dastgraw - دَاسْتْ غَرَاوْ - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 - Wechsel - bill
of exchange, draft. - naz. dastgrōb.

𐭠𐭣𐭥 avīs, avīs - اڤ - 𐭠𐭣𐭥𐭥 - emy - him

𐭠𐭣𐭥 xūē - 𐭠𐭣𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥, 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥, 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 - пої, слюна,
грязь - rubbish, filth, saliva, sweat.

𐭠𐭣𐭥 hand - اڤ - 𐭠𐭣𐭥𐭥 - столько - tantum. - гр.п. * anta

𐭠𐭣𐭥 and - 𐭠𐭣𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥, 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥, 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥, 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥, 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 - нешного,
столько, лио - so many, several, some.

𐭠𐭣𐭥 hoi - 𐭠𐭣𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 - лвая рука - left hand. - ав. хаоуа

𐭠𐭣𐭥 xodā - 𐭠𐭣𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥 - God.

𐭠𐭣𐭥𐭥 aniyaz - 𐭠𐭣𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥, 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥, 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 -
не нуждающийся, независимый - who looks nothing, independent.

𐭠𐭣𐭥𐭥 avixtan - 𐭠𐭣𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥, nobescitō - to hang, to suspend

𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 handāxtar - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 - investigator.

𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 handāxtan - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥, 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥, 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 -
бросать, пронзять пикой - charge, lance, thron - < ham + tuc. ав.
andačem - налагаю.

19 𐭠𐭣𐭥𐭥 hudaх - 𐭠𐭣𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥, 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥, 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥
благожелательный - favorable, assisting. - ав. hundax.

𐭠𐭣𐭥𐭥 xyār - 𐭠𐭣𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 - огурец - cucumber

𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 handāčih - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥, 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥, 𐭠𐭣𐭥𐭥 - мера, количество,
мысль - proportion, quantity, measure, thought, consideration

𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 hangārtan 1) 𐭠𐭣𐭥𐭥 2) 𐭠𐭣𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥, 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥,
размышлять - recount, enumerate, consider, think. - ор. angoren.

𐭠𐭣𐭥𐭥 hūdām - 𐭠𐭣𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 - good creation

- 129 𐭪𐭫𐭮𐭭 *huvinkārt* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - դյուրամարի - удобоваримый - easily digestible
 19 𐭪𐭫𐭮𐭭 *hindōx* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - հնդկական - индийский - Indian.
 1𐭪𐭫𐭮𐭭 *hindūkān* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - հնդկաստան - Индия - India, Hindustan
 1𐭪𐭫𐭮𐭭 *hindūstān* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - հնդկաստան - Индия - India, Hindustan
 𐭪𐭫𐭮𐭭 *angur* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - քաղցր - виноград - grape, raisin.
 𐭪𐭫𐭮𐭭 *angūst* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - անց - палец - finger. - об. *angūsta* - сср. *angūstha*
 𐭪𐭫𐭮𐭭 [*angora*] *kāšnik* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - եղերդ - эндивий - endive.
 𐭪𐭫𐭮𐭭 *andōz* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - ցանց բեր, կուրակիր - приобре́тай, собира́й - collect thou
 𐭪𐭫𐭮𐭭 *handōciōn*. ср. 𐭪𐭫𐭮𐭭 *handoxtan*.
 1𐭪𐭫𐭮𐭭 *a-vinišn* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - անցում - անցում - անցում - անցում - being deprived
 𐭪𐭫𐭮𐭭 *angūst* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - անց, անցում, անցում - палец, с палец - finger, inch.
 1𐭪𐭫𐭮𐭭 *hūgūšitak* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - քաղցր - хорошо слышанный - well heard. -
 об. *gūsta*, сср. *gūsta*.
 1𐭪𐭫𐭮𐭭 *hangōšitak* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - օրինակ, նման - пример, подобный -
a muster, like, resembling < **hama-kauša* - ср. *kustak* - 𐭪𐭫𐭮𐭭.
 𐭪𐭫𐭮𐭭, 𐭪𐭫𐭮𐭭 - сторона, страна - side, quarter.
 1𐭪𐭫𐭮𐭭 *hu-dōsax* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - քաղցր, քաղցր, քաղցր - приятный, огаро. ²
вагальский - delightful, desirable.
 1𐭪𐭫𐭮𐭭 [*angōtan*] *kāpēt, kāwēd* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - անց, անց - гора - mountain. - 𐭪𐭫𐭮𐭭 *kāwēt*
 1𐭪𐭫𐭮𐭭 *handūtan* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - անց, անց, անց - покрывай своим рогом либо,
смазывать - rub in with.
 11𐭪𐭫𐭮𐭭 *xanditan* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - քաղցր, քաղցր - смеяться - to laugh. - ср. арм. *xndat*
 1𐭪𐭫𐭮𐭭 *xandax* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - քաղցր, քաղցր - смех, хохот - laugh, a joke
 1𐭪𐭫𐭮𐭭, 1𐭪𐭫𐭮𐭭 *andax* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - փոքր, փոքր - немного - small, little, minute
 1𐭪𐭫𐭮𐭭 [*anekvimūnēt*] *anestet* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - գոյություն չունեցող - не-
 существующий - non-existing
 1𐭪𐭫𐭮𐭭 *Jandar* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - 𐭪𐭫𐭮𐭭 𐭪𐭫𐭮𐭭 𐭪𐭫𐭮𐭭 - имя одного большого
дьявола - name of a great demon.

- 𐭮𐭮𐭮𐭮 x'ēsīhā - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - лично - personally, by ones self.
- 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 x'ēs-gas - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - свое место - ones own place.
- 𐭮𐭮𐭮𐭮 x'ēs-kār - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮, 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮, 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮, 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - занятой, прилежный, усердный, независимый - busy diligent, industrious, independent.
- 𐭮𐭮𐭮𐭮 x'ēs-kārēh - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮, 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮, 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - прилежность, усердие, независимость - industry, diligence, independence.
- 𐭮𐭮𐭮𐭮 x'ēstan, x'ēs - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮, 𐭮𐭮𐭮𐭮 - сам, свой - himself, herself, ones self.
- 𐭮𐭮 xavit - 𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮, 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - влажный, незрелый посев - humid, damp, unripe, green.
- 𐭮𐭮 xunit - 𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮, 𐭮𐭮𐭮𐭮 - слава, известность - fame, celebrity
- 𐭮𐭮 [arūta] mur - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - мур - myrtle.
- 𐭮𐭮 hangatih - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮, 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - цветущий, благоденствующий - prospered, favored, fortune.
- 𐭮𐭮𐭮 [havētanstan] dānistan - 𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - земля - to know. -
 нас. бр. з.л. dānēt. - 1. л. мн. р. dānēt; повал. накл. 2. л. множ.
 р. dānēt. - нас. бр. ср. з. л. множ. р. dānēhet. гр. п. adānā
 ab v̄zan. - сскр. jānāti (v̄jan).
- 𐭮𐭮 xup - 𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - крови - blood. - ав. uohuni.
- 𐭮𐭮𐭮𐭮 xuvāin - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - из рудина - made of ruby.
- 𐭮𐭮𐭮𐭮 hūnīakih - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - музыка - music.
- 𐭮𐭮𐭮 hūnīakkar - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - музыкант - musician.
- 𐭮𐭮 hūvakš - 𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮, 𐭮𐭮𐭮𐭮 - восход, утро - aurora, sun-
 rising.
- 𐭮𐭮 xūnhōmand - 𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - менструация - menstruous.

1) 𐎲𐎧𐎡𐎴 *x'ar* - ^{𐎧𐎡𐎴 𐎲𐎧𐎡𐎴} 𐎡𐎴 𐎲𐎧𐎡𐎴 - արեգակ, արևի 11-րդ օրը - солнце, 11ый день месяца - sun, the 11th day of month - ab. *h'ar*. arm. *h'ar*.

2) 𐎲𐎧𐎡𐎴 [𐎧𐎡𐎴] *šakar* - 𐎧𐎡𐎴 - շաքար, 𐎲𐎧𐎡𐎴 - сахар, 𐎱𐎠𐎴𐎭𐎠 - սուգար, beverage.

3) 𐎲 *h'ur* - 𐎲𐎧𐎡𐎴 𐎲𐎧𐎡𐎴 - 𐎲𐎧𐎡𐎴 𐎲𐎧𐎡𐎴 - արքայունի գինի, ուժեղ գինի - отравляющее вино, сильное вино - intoxicating wine, strong drink.

4) 𐎲 *h'inar* - 𐎲 - ճարտարություն, արվեստ, հմտություն - дарование, искусство, талант - art, skill. - arm. *h'nar*.

5) 𐎲 *x'ur* - 𐎡𐎴 𐎲𐎧𐎡𐎴 - արեգակ - солнце - the sun. - arm. *h'ur*

6) 𐎲 *x'ur* - 𐎲 - վիրջ - բառ - wound, sore. - ab. *h'ara*.

7) 𐎲 *x'ar* - 𐎲 - 𐎲𐎧𐎡𐎴 𐎲𐎧𐎡𐎴 - 𐎲𐎧𐎡𐎴 օջուռի անուն - названное орудом греха - name of sin.

8) 𐎲 [𐎲𐎧𐎡𐎴] *fratōn* - 𐎲𐎧𐎡𐎴 𐎲𐎧𐎡𐎴 - 𐎲𐎧𐎡𐎴 - первый - the first. - gr. *fratōn*.

9) 𐎲 *h'urām* - 𐎲𐎧𐎡𐎴 𐎲𐎧𐎡𐎴 - 𐎲𐎧𐎡𐎴 𐎲𐎧𐎡𐎴 - счастливый - fortunate, happy. - ср. *ramisān*.

10) 𐎲 *x'urāsān* - 𐎲𐎧𐎡𐎴 𐎲𐎧𐎡𐎴 - արևելք. Գրանիդից արևելյան նահանգը - восток, названое северо-восточной провинции Урвана - the east, name of a province in Urvan.

11) 𐎲 *x'urāsānik* - 𐎲𐎧𐎡𐎴 𐎲𐎧𐎡𐎴 - Գորասանի - Хорасана - of *Kh'urāsān*.

12) 𐎲 *x'araxerān* - 𐎲𐎧𐎡𐎴 - արևմտյան - западный - western.

13) 𐎲 *x'arak* - 𐎲𐎧𐎡𐎴 𐎲𐎧𐎡𐎴 - 𐎲𐎧𐎡𐎴 𐎲𐎧𐎡𐎴 - շողողաչաղ, փայլուն - блестящий, сверкающий - flaming, brilliant.

14) 𐎲 *x'urdruš* - 𐎲𐎧𐎡𐎴 𐎲𐎧𐎡𐎴 - 𐎲𐎧𐎡𐎴 𐎲𐎧𐎡𐎴 - գազան քրօս, քեռ - ^{the demon of rage} 𐎲𐎧𐎡𐎴 քրօս - the demon of rage.

15) 𐎲 *ōvaxš* - 𐎲𐎧𐎡𐎴 - 𐎲𐎧𐎡𐎴 𐎲𐎧𐎡𐎴 - ^{the name of the brother of Geršasp:} 𐎲𐎧𐎡𐎴 Երշասպ - the name of the brother of Geršasp.

16) 𐎲 *h'ū* - 𐎲𐎧𐎡𐎴 𐎲𐎧𐎡𐎴 - 𐎲𐎧𐎡𐎴 𐎲𐎧𐎡𐎴 - 𐎲𐎧𐎡𐎴 𐎲𐎧𐎡𐎴 - счастие - felicity, happiness.

17) 𐎲 *uvaxtan* - 𐎲 - 𐎲𐎧𐎡𐎴, 𐎲𐎧𐎡𐎴 - веселый, счастливый - joyful, cheerful, gladsome. - ab. *uvax*.

18) 𐎲 *uvaxtanīh* - 𐎲𐎧𐎡𐎴 𐎲𐎧𐎡𐎴 - 𐎲𐎧𐎡𐎴 𐎲𐎧𐎡𐎴, 𐎲𐎧𐎡𐎴 𐎲𐎧𐎡𐎴 -

բեզուոցի, օրացի - gladness, fortune, happiness.

ԽՄԻՐԱԿ Խ *uvāxt - ahīn* - ʾḫwāxt - համեմատ կյանք - приятная жизнь -

խոբարտ Խ *Orvātānar* = ԽԻՐԱԿ Խ *Orvātānar* - ^{a cheerful life.} - Զրարարի

երեկ որդիներն ինչ անունը - имя одного из трех сыновей

Зарātūcīr - name of one of the three sons of Zarthušht.

ՂԿ *urvar* - ʾurwār - քար, բույր - растение, трава - a plant, herb.

ԽԼԿ *ōwarān* - ʾwārān - արևմուտք - запад - west

ՂԾԿ *ōusvar* - ʾūsvar - արտաքին, համեմատ - желудок, умножение

прибавление - stomach, augmentation, an increase.

ԽԾԿ *hūrōst* - ʾhūrōst - լավ աճած - хорошо выращенный - well

ԳԿ *charak* = Խ *charak* - ʾcharak - Զանգ Զարթ, կոնդր ճեղքեր - ^{grown, high statured.}

тяжелый молот, расчленение пня - a chopping or sawing block.

ԾԿ *xuzrat* - ʾxuzrat - արիք, երգանք - радостный, счастливый - che

ԽԾԿ *xūrtā* - ʾxūrtā - արմազ - финик - a date ^{ful, glad smiling}

ԽԾԿ *xuzratih* - ʾxuzratih - արիք արիք - радость - cheerfulness, gladness

ԾԾԿ *Horamazd* - ʾhoramazd - Որմազդ - Ормузд - Hormuzd = Ōhrmazd

ԳԾԿ *xūrtak* - ʾxūrtak - արմազ - финик - a date.

ԳԾԿ *hūrtak* - ʾhūrtak - լավ հոր (պահպանելի) - хорошее стадо

keeping flocks and men in good condition. - ʾhūrtak

հովիտ. ՂԵԼԻԻ Բարազարի Կիրողու - пастух, эпитет царя

Охелшуда - a shepherd, epithet of king Jamshid

ԽԾԾԿ *Horamazdār* - ʾhoramazdār - Ի Եղպուր - мовбед - a monbad.

ԵԾԾԿ *xūrcāst* - ʾxūrcāst - արևաչափ (հարկ անուն) - солнцелюби

(имя одного из имен) - sun like eyed, name of a person.

ԽԾԾԿ *xārišn* - ʾxārišn - կերակուր - еда и питье - food eating and

drinking. - ср. арм. хортик. < xʰartān.

1000 Խ x'arsēt - արժէտ - արժանիք, արժանաւոր ամիս 11-րդ օրը -
солнце, 11ый день каждого месяца - sun, the 11th day of each month.

2000 Խ x'arsētik - արժէտիկ - արժանիք - солнечный - solar.

3000 Խ x'arsētnik'isn'ih - արժէտիկացի - արժանիք սուրբից
выставление солнцу - exposing to the sun.

4000 Խ x'arsēt'raçak - արժէտ'րաչակ - արժանիք կայանք, արժանիք
արժանիք ամիս - солнце-станка, название одного небесного
места - sun-station, name of a heavenly place

5000 Խ on'isōt - օն'իսօտ - օր հիմնարկ ամիս - имя одного преступления
իստի քիւրտ - քիւրտ - փոքր - маленький - little, small
the name of a crime

6000 Խ xōrtak (avaratak) - քօրտակ - արժանաւոր ամիս
упражняющийся - doing exercises

7000 Խ xūrtar - քիւրտար - արժանաւոր - кушающий, едащий - an eater

8000 Խ xūrtar'ih - քիւրտար'ի - արժանաւոր - кушание, кормление - eating

9000 Խ xūrtik - քիւրտիկ - արժանաւոր - еда, кушанье - soup, broth - արժանաւոր

10000 Խ xōrtan - քօրտան - արժանաւոր - кушай - to eat - см. [vaštamuntan]

11000 Խ xōrtak - քօրտակ - փոքր, արժանաւոր - маленький, немного - little

12000 Խ xōrtak'ih - քօրտակ'ի - փոքր, արժանաւոր - малость, мелкость - smallness, littleness

13000 Խ xōrtaktom - քօրտակտոմ - արժանաւոր - превосх. ед. օր xōrtan - surcal
от xōrtak.

14000 Խ hōtānāk - հօտանակ - արժանաւոր - подобный - resembling, like, equal.
angel o.

15000 Խ hōtān'ih - հօտանակ'ի - արժանաւոր արժանաւոր - доброе размышление.

16000 Խ hōmast - հօմաստ - արժանաւոր - արժանաւոր - good thought.
религиозного ритуала - some portion of a religious ritual.

17000 Խ hūtv - հիւտվ - արժանաւոր - большой винный кубшин - an earthen vessel.

18000 Խ hūtvak - հիւտվակ - արժանաւոր - большой винный кубшин - jar.

- 110000 anjāmitan - انجانیتان - ʔənjəmɪtɒn - ʔənjəmɪtɒn - to terminate, to end.
 10000 ōžih - اوجیه - ʔuʒɪh - ʔuʒɪh - сила, мощь, сила - strength, force.
 10000 hūčih - هوشیه - huʃɪh - ʔuʃɪh - красивый - beautiful, nice.
 10000 anjūr - انجور - ʔənjur - ʔənjur - фигура - a fig.
 10000 uzur - اوزور - ʔuzur - ʔuzur - поднимать - erecting, throwing up.
 10000 uzdēs - اوزدیس - ʔuzdēs - ʔuzdēs - идола, кумир - idol. - др. п. уз - daisa.
 100000 uzdēs parast - اوزدیس پرست - ʔuzdēs parast - ʔuzdēs parast - идолапоклонник - an idolater.
 1000000 uzdēs parastih - اوزدیس پرستی - ʔuzdēs parastih - ʔuzdēs parastih - идолапоклонство -
 1000000 uzdēs čār - اوزدیس چار - ʔuzdēs čār - ʔuzdēs čār - идолапоклонство, идолапоклонство -
 1000000 uzdēs čār - اوزدیس چار - ʔuzdēs čār - ʔuzdēs čār - идолапоклонство, идолапоклонство -
 1000000 uzdēs čār = 1000000 uzdēs čār.
 10000000 uzit - بود - ʔuzit - ʔuzit - мерный - lifeless, dead.
 100000000 uzitan - اوزیتان - ʔuzitan - ʔuzitan - илмерит, илмерит -
 100000000 hanjitan - اوجیتان - ʔənjɪtɒn - ʔənjɪtɒn - expire, to die, to be lost.
 100000000 [ačari] tasič (tasi) - اوجیتان - ʔənjɪtɒn - ʔənjɪtɒn - илмерит, илмерит -
 одежда, доспехи, панцырь - garment, armour. - poz. tasi.
 100000000 hanjatan - اوجیتان - ʔənjɪtɒn - ʔənjɪtɒn - собрание, съезд -
 1000000000 uimand - اوجیتان - ʔənjɪtɒn - ʔənjɪtɒn - сильный - strong, powerful.
 10000000000 xōjestan - اوجیتان - ʔənjɪtɒn - ʔənjɪtɒn - Хузестан - Khuzistan.
 100000000000 anjāstān = 100000000000 anjāstān.
 1000000000000 hūčāst - اوجیتان - ʔənjɪtɒn - ʔənjɪtɒn - дружественный, илмерит -
 приветливый, снисходительный - kind-eyed, indulgent.
 10000000000000 hūčāstih - اوجیتان - ʔənjɪtɒn - ʔənjɪtɒn - дружественный, илмерит -
 илмерит, илмерит - приветливость, снисходительность -
 100000000000000 hūčāstihā - اوجیتان - ʔənjɪtɒn - ʔənjɪtɒn - дружественный, илмерит -
 ласково, снисходительно - propitiously, with a kind eye.
 1000000000000000 hōč - اوجیتان - ʔənjɪtɒn - ʔənjɪtɒn - илмерит, илмерит -

- 11PIOTC *ōsnūtan* - ^{سَمِعَ} - *սուլիլ - снуваи, снуваи* - to hear, to listen.
 *POTC [*anšuda*] *martōm* - ^{مَرْتَم} - *մարտ - март* - reverbek - a man - nos. martum.
 30C *xōšak* - ^{ذِي ذَر} - *հոյս, 6-րդ զոդիակի իններորդականը* - Daba,
 6th *zīak zoqāka* - *Virgo, the sixth sign of the zodiac*.
 30C *xūšk* - ^{جَد} - *չոր - сухой - arid, dry* - *զբ. n. vška, ob. hūska*.
 1030C *xūškīh* - ^{جَد} - *չորություն - сухость* - drought, dryness.
 20C *ōšmār* - ^ح - *հաշիվ, համար, հաշվեհարար* - *счит, посчет* -
 110C *ōsmōrtan* - ^ح - *հաշիվ, համար* - *считая, считающ, reckoning, counting*
ногеришварі - to calculate, to reckon, to count.
 1000C *ōšastar* - ^ق - *արևելիք - восток* - east - *ob. ušastara*
 0000C *ōštār* - ^ت - *չրագմ, անարարմ - անարարմիք* - *снел,*
носпешность, спешности - quickness, speed, haste - *զմ. štār*.
 0000C *hōštāpgar* - ^ج - *անգար, բռնակալ - тиран, жесток* - *injuring,*
oppressive.
 110000C *ōštaftan* - ^ت - *չրապիլ - спешить* - to make haste.
 100000C *ūštavait* - ^ص - *գարաների թիվներից* - *названье озней*
uz raī - the name of one of gathas. - *ustavait-gas* - *ob. uštavaitē*
 100000C *ūstrastan* - ^ج - *նոյակի գոմ - حیوان بگردنوب* - *camel-*
stall, camel-stable.
 100C *x'at* - ^ذ - *իսկ - сам* - himself, self - *ob. x'atō*
 *00C *x'atāi* - ^ذ - *սարկաժ, թագավոր - бог, царь* - God,
emperor, sovereign, king - < *x'atāuya* . *м. x. x'atāyan*.
 000000C *x'atāyōmand* - ^ذ - *տեր մնկյող, հնազանդ* - *посрощи,*
имеющаи роногуна - having a master, obedient
 000C *x'atāyih* - ^ذ - *արքայություն, տերություն* - *царство-*
kingdom, monarchy, empire.
 100000C *Astaxšatar* = ^ذ *Astaxšar* - ^ذ - *Արքայի*
 100000C *Astaxšatēan* - ^ذ - *հարանում Արքայի* -
патрония. прилаг. от имени Арташата - patron. adj. of Astaxšate.

- ԶԽԲԸ x'atavār - خاتاواری - արքայապետի - ^{royally, imperially, befitting a king.} ^{дворя, хорошо производимъ} ^{надеж - rapid, quick - running, well flowing.}
 ԳԽԸ hū-tāk - حوتاک - արք. լավ արտադրվել - ^{самодатан - self given.}
 ԽԽԸ xotih - خوتی - հիվ. - сам - self, ^{subsistancy, substance.}
 ԾԿԽԸ x'at dōsakh - خات دوساخ - զարհիր, զարհիվ - ^{зловный - malicious.}
 ԿԽԸ hūtōx - حوتو - արհեստի - ^{ремесленник - workman, artisan.}
 ԴԽԸ hūtōxāk - حوتواک - արհեստի - ^{ремесленник - workman, artisan.}
 ԲԽԸ Artavahist - آرتاواهیست - համընթացված քիչ թիվ - <sup>один из hamshespan-d-
one of hamshespan-d.</sup>
 ԸԽԸ Artōxātr = ԶԽԸ Artaxsūr.
 ԳԽ = ԳԸ artak - آرتاک - արտ. - ^{мука - meal, flour.}
 ԿԽԸ x'at pitāk - خات پیتاک - հիվ. - ^{самоевидный - self-evident.}
 ԶԽԸԽԸ x'atsatrik - خات ساتریک - հայրենակիր - <sup>соотечественник - ones own country-
man.</sup>

Տ

- Տ ա - آ - երեք արեվան կով - ^{корова трех лет - a three years old cow.}
 ԿՏ ա xān - خان - գերեզմանարան, որտեղ դրվել են զգված երեք արջա թռչուններին կերակր. - <sup>могила, в которой три тела брошены
на сзедение пѣщам - a tomb in which bodies are placed.</sup>
 ԿՏ, Տ [ա, ազ] vūz - بوز - աթ - ^{коза - ram, goat.}
 ԿՏ հաxār - هزار - հազար - ^{тысяча - thousand. - arm. hazar.}
 ԿՏ [աxā] rōpāh - روبا - աղվ. - ^{лисица - fox.}
 ԿՏ աxāyōn (آخايون) - պարսկերեն (սիրիականերեն) - <sup>почитание (богов) -
worship, adoration.</sup>
 ԿՏ ազ - آذ - ձյուղ, եղջյուր - ^{сѣвѣ, роз - a branch, a horn}
 ԿՏ [ազdaman] azd - آزدمان - գիրություն, հերություն, սպ. արևելյան - ^{учение, сзедение, умение - known, knowledge - arm. azd.}
 ԿՏ աxāyōn [axitūntan] ditān - آذیتان - փեսան - ^{бугель - look, see.}

Զ хар - ք - էջ, արհմարտ - осел - an ass, a donkey.

Զ har - ք - ամեն ի - всякий, каждый - every one, every, all

Արհմարտ arādih - արհմարտ - շինքի օգնություն, հարգանք - блестящее поощрение;
снаряжение - a bright position, equipping

Արհմարտ arāyih - արհմարտ, արհմարտ - украшение, убор -
ornament, embellishment.

Արհ arān - արհ - կրկն (իր արհ) - бирюжина (растение) -
a privet (a plant)

Արհ arām - արհ - հանգիստ - покой, тишина - rest, tranquillity,

Արհ arāstan - արհ - արհմարտ - украшать, убирать - embellish
Peace, quiet

Արհ arāstak - արհ - արհմարտ, շինք - украшенный, убранный -
decorate, adorn

Արհ arāj - արհ - հարկ - дань, подать, налог - tax, toll, tribut

Արհ arvā - արհ - չորս - четыре - four - ոչ չար

Արհ arvāin - արհ - քառասուն - сорок - forty

Արհ arvirya - արհ - շարժ - рубашка - shirt

Արհ arvitā - արհ - տուն - տուն, արհմարտ - дом, крыша - house, roof

Արհ arvirzak - արհ - միս - мясо - melon

Արհ Arvirz - արհ - իր հարգանքով (տուն) ամեն իրարմարտ - названье
знаменитой горы в Иране - name of a celebrated mountain in
Iran. - ав. Naša vōrzaite

Արհ arvirzina - արհ - միս - мясо - melon

Արհ ard - արհ - արհ - мука - flour

Արհ ālv - արհ - արհ - слюва - plum.

Արհ ard, ardo - արհ - կենտրոն, արհ - половина, середина,
сердце - half, middle, heart

Արհ [aliā] sūr - արհ - կար - молоко - milk.

Արհ xirs - արհ - արհ - медведь - a bear

Արհ Ardavan - արհ - արհմարտ - Ардаван - Artabanus

Արհ Arduš - արհ - արհմարտ - արհմարտի արհմարտի - вина
ранения когонибудь - crime of wounding a person.

10000 𐎠𐎡𐎴𐎧 Ardušūr = 10000 𐎠𐎡𐎴𐎧 Artōšūr - اَرْتَشُور، اَرْتَشُور - Упрощ. Упрощ
 𐎠𐎡𐎴𐎧 Ardušūr - Ἀργεὺς ἑγὼ Ἀνακτα - the angel Ardušura Anahita

10100 𐎠𐎡𐎴𐎧 argōnd - اَرغُونْد - اَرغُونْد - արգոնդ, արգոնդ - жадный, прожорливый - voracious, greedy

10200 𐎠𐎡𐎴𐎧 [arix] dūr - اَرِخ دُور - hīnm - ganeko - far, distant, remote. - naz. dūr, gr. n. dūra, ab. dūra.

10300 𐎠𐎡𐎴𐎧 harikēn - هَارِکِیْن - هَارِکِیْن (قار) - արհարհար, արհարհար - огненный - hellish, tormenting.

𐎠𐎡𐎴𐎧 halilak - 𐎠𐎡𐎴𐎧 - 𐎠𐎡𐎴𐎧 𐎠𐎡𐎴𐎧 - արբական - myrobolan.

10400 𐎠𐎡𐎴𐎧 aristan - اَرِيسْتَان - اَرِيسْتَان - արիտ, արիտ - женой, не мертвою - existing, living, not dead

10500 𐎠𐎡𐎴𐎧 arisk - اَرِيسِك - اَرِيسِك - արիտ, արիտ - зависть, ревность - envy, jealousy.

10600 𐎠𐎡𐎴𐎧 xaritar - 𐎠𐎡𐎴𐎧 - 𐎠𐎡𐎴𐎧 - արտա - покупатель - a buyer.

10700 𐎠𐎡𐎴𐎧 xarit - 𐎠𐎡𐎴𐎧 - 𐎠𐎡𐎴𐎧 - արտա - покупка (торговая) - bargain, purchase

10800 𐎠𐎡𐎴𐎧 xaritan - 𐎠𐎡𐎴𐎧 - 𐎠𐎡𐎴𐎧 - արտա - покупать - to buy

𐎠𐎡𐎴𐎧 xorūh - 𐎠𐎡𐎴𐎧 - 𐎠𐎡𐎴𐎧 - արտա - сок = 𐎠𐎡𐎴𐎧 xorus. - ав. xros

10900 𐎠𐎡𐎴𐎧 a-ravāk - اَرِيسِك - اَرِيسِك - անշարժ - недвижимый - motionless

11000 𐎠𐎡𐎴𐎧 alvendik - اَلْوِنْدِک - اَلْوِنْدِک - 𐎠𐎡𐎴𐎧 արտա արտա արտա - отнесение к роде Anbang - coming from Alvand.

11100 𐎠𐎡𐎴𐎧 arvadasp - اَرِيسِك - اَرِيسِك - արտա արտա արտա - владеющий 𐎠𐎡𐎴𐎧 rowagsu - the master of swift horses. - ав. airvat - aspa

11200 𐎠𐎡𐎴𐎧 hū-rōdišn - 𐎠𐎡𐎴𐎧 - 𐎠𐎡𐎴𐎧 - արտա արտա - красивый, сильный - handsome, well proportioned.

11300 𐎠𐎡𐎴𐎧 arvis - اَرِيسِك - اَرِيسِك - 𐎠𐎡𐎴𐎧 - веревка, тесемка - cord, string, rope.

11400 𐎠𐎡𐎴𐎧 havisp = 11400 𐎠𐎡𐎴𐎧 havisp.

11500 𐎠𐎡𐎴𐎧 arvand - اَرِيسِك - اَرِيسِك - արտա արտա արտա - 𐎠𐎡𐎴𐎧, 𐎠𐎡𐎴𐎧 - 𐎠𐎡𐎴𐎧 - fast, swift

11600 𐎠𐎡𐎴𐎧 Arum, Hrum - اَرِيسِك - 𐎠𐎡𐎴𐎧 - հանձ, հանձարան - Греция, Рим - Greece.

11700 𐎠𐎡𐎴𐎧 Arumat, Humat - 𐎠𐎡𐎴𐎧 - հանձարան, հանձարան, ગ્રેસական, րומական - Grecian, Romanian

11800 𐎠𐎡𐎴𐎧 hrotik - 𐎠𐎡𐎴𐎧 - հանձարան, հանձարան, ગ્રેસական, րומական - Greek, Roman.

11900 𐎠𐎡𐎴𐎧 arūs - اَرِيسِك - اَرِيسِك - արտա - белый - white. - ав. aurūša, сскр. aruša.

12000 𐎠𐎡𐎴𐎧 havisp - اَرِيسِك - اَرِيسِك - արտա արտա - всякий, каждый - each, every.

1 [alun] mēs - میش - ուխար - овца - sheep, ewe. - naz. mēs.

114 [hallontan] šustan - شستن - լվանալ - мыть - to wash.

115 arman - آرمان - արմավ - финик - date. - арм. arman.

116 Armaiti - آرتمایت - հիշատակարար Արմայրար Արմայրար - армянская
Свентя Армаити - the archangel Sveta Armaiti

117 almāst - ألماس - ալմաստ, ալմաստ - алмаз - a diamond. -

118 aramešt - ارامت - ارامت - հարձակարար, կաղ, անշարժ - калека,
ишвануг - crippled, lame, motionless, stagnant.

119 armanik - آرمانیک - հայ, հայկական, հայերեն - армянский -

120 Arman - آرستان - հայաստան - Армения - Armenia.

121 [halimuntan] xuftan - خفتن خوابیدن - քիչ - сна - to sleep. -

ав. xʰar, 3.л. нас. вр. xʰafset. - сскр. svar, svariti.

122 [alaf] hazar - هزار - հազար - тысяча - thousand.

123 [arpōtan] amōtan - آموختن - սովորել, սովորեցնել - учить, учиться,
учить - to teach, to learn. - 3.л. нас. вр. amōcēt. - naz. amōtan.

124 xrafstar - خرافستر - արատաբեր - հարձակարար կենդանի -
էր (օջ, կարիճ, գորր, խոզ, կապիկ) - вредные мелкие животные
(змея, скорпион, лягушка, ящерица и т.д.) - a noxious creature,
said to have been produced by Ahriman for injuring the creatures
of Ohrmazd. - ав. xrafstra.

125 xrafstar = xrafstar.

126 xrafstar - گان - آلتی برای کشتن خرافسترا - արատաբերները սպանելու
գործիք - инструмент для истребления вредных животных. -
an instrument to kill noxious creatures.

127 arz - ارز - արժեք, գին - цена - worth, value, price. -

kuzvareš արժեք, արժեք kosr. - арм. aržek - цена.

- 𐬯𐬀𐬎𐬎𐬎 Arzah - ^{𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎} - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - одна из семи стран - ^{one of seven regions}
 𐬀𐬎𐬎 Aržan - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - достойный - worthy, meriting.
 об aržān поз arzan - арм. aržan, ažan.
 𐬎𐬎𐬎 Aržānik - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - заслуживающий.
 meritorious, deserving, worthy. - арм. aržani
 𐬀𐬎𐬎 Aržasp - 𐬎𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎, 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎
 Арджасп, имя одного туганского героя - Аржасп, name of a
 𐬎𐬎𐬎 Arjitan - 𐬎𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎 - to be valued at, to be
^{tuganian champion}
 worth. - э. н. н. в. ар. arjēt. сскр. arh - быть достойным.
 𐬎𐬎 Arziḱ - 𐬎𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎, 𐬎𐬎𐬎, 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - высокий,
 возвышенный, превосходящий - desirable, high, excellent.
 𐬎𐬎 Arzōk - 𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎, 𐬎𐬎𐬎𐬎 - желание - affection, wish, desire.
 𐬎𐬎 xariš - 𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎, 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎 - смех, насмешка,
 посмешище - колodka - a laughing, stock, a butt for ridicul.
 𐬎𐬎 [aršyā] gās - 𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎 - трон - throne. - гр. н. gaba, ab.
 gātu, сскр. gātú. - арм. gah. - поз. gas, gah.
 𐬎𐬎 Aršpēz - 𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎 - запястье - wrist of the hand.
 𐬎𐬎 Aršvang - 𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - собственное имя - a proper noun.
 𐬎𐬎 Aršuxt - 𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎, 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - правильно
 сказанный - correctly recited, rightly spoken.
 𐬎𐬎 arašk - 𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎, 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - злоба, зависть -
 𐬎𐬎 ariška gōhrēh - 𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - ^{malice, jealousy, envy.}
^{𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - natura}
 𐬎𐬎 araškunih - 𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎, 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - ^{zavisti - the nature of envy.}
 zavisti - malice, jealousy, envy.
 𐬎𐬎 Aršāvang - 𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - ^{angel Ashi or Aršishvang.}
 ангел Аши или Аршишванг - The angel Ashi or Aršishvang.

9005 hamandajax - تائب تائب - hamāndajax, hamāndajax.
пропорционально - proportional.

1156 atāvand - تائب تائب - atāvand, atāvand - сильный, могучий - mighty,
powerful. - ав. atavant, сскр. ātavant.

10156 atāvandih - تائب تائب - atāvandih, atāvandih - сила, могущество.
strength, might, power.

100156 atāvandihā - تائب تائب - atāvandihā, atāvandihā -
сильно, мужественно - strongly, powerfully, mightily.

100056 Amahasrand - آمشاسراند - Amahasrand, Amahasrand -
царь царей, Амшасранд, семь архангелов - Amshasrand, one
of the seven archangels - Aharmazd, Vohuman, Artavahisht,
Šahrivar, Spandarmat, Horvatat, Amortat.

1946 hamāk - هم اكل - hamāk, hamāk - все - the whole, every, all.

256 ātār - اتار - ātār, ātār - расчет, подсчет - calculation,
numeration. - ав. hamar. - ав. a + √mar, сскр. ā + √mar.

156 hambarz - هم بارز - hambarz, hambarz - соратник - companion in arms.

60096 hamasramaidayam - هم سراميدايام - hamasramaidayam, hamasramaidayam -
шестой великий праздник - the sixth great festival in the year. ав. hamasramoedaya

156 hambāg - هم باغ - hambāg, hambāg - компаньон - partner in trade,
companion.

256 hamvār, hamvār - هم وار - hamvār, hamvār - постоянно -
continually, always.

100256 hambalašn - هم بلاشن - hambalašn, hambalašn - убежище - an asylum.

100256 hambališn - هم بلاشن - hambališn, hambališn - лежащий на одной и той же
подушке - lying or sleeping on the same cushion or pillow.

156 hamvāk - هم واک = 156 hambāg.

156 [ham-babā] hamdōr (هم دو) - hamdōr, hamdōr - на одних и тех же сюжетах - on the same subject, in like manner.

ḡamra [xamra] xar dinutak - خرامه - ḡa ḡa - осыща, сажка - a she ass.

ḡamvar cu. ḡambār.

ham-nehamband - آینه نهمبند - یندیف hwaḡmān dūn ḡam ufrān d.

они огибают или просіурают - they cover or spread.

āmōxtār - آموزگار - ուսանող, ուսուցիչ - учитель, учитель - teacher.

āmōxtārih - تحصیل نایم - ուսում, կրթություն - время, воспитание - teaching, instructing.

āmōxtan - آموختن - սովորեցնել, սովորել - ցույց, ցույցը - to teach, to learn.

Amordat = Amordat.

hamōk - ամբողջ - ամբողջ, համապար - все, равноценный - entirely, the whole, all.

Amardat - ամբողջ - համըստ անդերից յեկ - один из

ամսաпагоб - one of amshas pands. - av. Amōzātāt.

hamvina - ամեն - ամենից գործի եղ - один и тот же в деле.

one and same in action, of the same action.

hamōk - անշուկ - առանց կոշիկի - без ботинки - without shoes. -

noz. ēmōk < ēv - mōk, < patmōxtan.

hamvar - ամբողջ - ամբողջ կողմից վազող - бегающий со стороны
кого нубо - runnend of ones side.

āmōzītār - آموزگار - պարգեող, ներող - даритель - a pardonneur,

āmōzītān - آموزگار - ներող - прощай, отпускай грехи. - a forgiver,
forgive. - av. ā + √marx āmarezen, сскр. ā + √marj -

amōzīšn - آموزش - ներում - прощание - pardon, forgiveness.

hamnapātiḡ - ամբարձար - ամբարձար, կարկ - сражение - duel, combat,

amōzānitan - آموزان - սովորեցնել, ցույց - to teach. fight.

amōcišn - آموزش - ուսում, կրթություն - время, воспитание -

[amōtiya] parastar, paristār - արտա - արտա, պարստող - почитание,

слуга - servant, worshipper.

אָסר [asdar] sēr - אָסר - אָסר - лев - lion. - наз. sēr.

אָסר asēx - אָסר - אָסר - אָסר - безопасный, невредимый. -
uninjured, safe, free from danger.

אָסר asim - אָסר - אָסר - серебро - silver. - ав. arzata. ср. arcat.

אָסר asimān - אָסר - אָסר - серебряный - silvery, made of silver.

אָסר asātān - אָסר - אָסר - безмерный, безмерный. -
immense, immeasurable.

אָסר aedar - אָסר - אָסר - здесь - here, in this place. - ав. aēra,

אָסр asar - אָסр - אָסр - бесконечность - eternity,
boundless. - ав. sarah голова, сскр. śiras голова.

אָסр [asrjā] dah - אָסр - אָסр - десяти - ten. - наз. dah, ав. daza, сскр. daśa.

אָסр asraḡan - אָסр - אָסр - духовное лицо. кто надзирает за священным огнем - the priestly
order. one who looks after the sacred fire. - сскр. athravant.

אָסр asar rānīh - אָסр - אָסр - бесконечный свет - endless
light, eternal light.

אָסр [asirūtan] bastan - אָסр - אָסр - связывать - to bind.

אָסр asrōs = אָסр sroś

אָסр āsmān - אָסр - אָסр - небо - the heaven the sky. - др. п. asman,

אָסр āsmān rōc [yōm] - אָסр - אָסр - ав. asmānēt, сскр. asman.

название 27го дня месяца - the name of 27th day of month.

אָסр asr - אָסр - אָסр - лошадь - horse. - м. з. asrān. - huzar. אָסр

sūyā. - ав. asra, сскр. aśva, др. п. asra - .

אָסр asrāḡar - אָסр - אָסр - конюшня - a stable, stall.

אָסр asāḡak - אָסр - אָסр - недостойный, неприличный,
сквернословие - unworthy, unworthy.

אָסр asāḡakhā - אָסр - אָסр - недостойно - ignoble, inconvenient.

אָסр asrāḡar - אָסр - אָסр - пожирающие лошадей - swallowing
horses.

- 9100 aspañj - اسپانچ - шыңырашдыктарынд, кырыраштырынд - *coete*.
 прывісё - *hospitality, a lodging* - ав. spañj - арм. аспяжакан.
- 9110 aspañs - اسپانسی - шыңырашты - *course, a running place for horses*.
- 9120 aspañjanakih - اسپانچانک - орбынд, фыңырашты - *жылмызе*. - *lodging*.
- 9130 asparün - اسپارون - اسپارون (اسپارون) - шыңырашты (кырырашты) шрдык - *цена одного аспарун-а (дурема) - of value of an asparün (derram)*.
- 9140 aspast - اسپست - шыңырашты - *clover* - арм. aspast.
- 9150 aspastän - اسپستان - шыңырашты - *конюшня - stable* - арм. aspastän.
- 9160 aspatak - اسپتاک - шыңырашты - *нашествие, вторжение - invasion, incursion* - арм. aspatak.
- 9170 asaçisñih - اسپتت - اسپتت - *фыңыраштынд, шртыраштынд, кырыраштынд* - *стойкость, прочность, верность - constancy, stability, firmness*.
- 9180 hast - هست - *est*.
- 9190 astait ratan - اسپتت راتن - اسپتت راتن - *незамужняя - unmarried girl, spinster* - ав. stait raitim.
- 9200 astuxan - اسپتخان - *косты - a bone, skeleton*.
- 9210 astänitan - اسپتت - اسپتت - *получить - to take, seize*.
- 9220 astänak - اسپتت - اسپتت - *слабость, бессиле, немь - languor, idleness, impotence, debility*.
- 9230 astahömand - اسپتت - اسپتت - *костяной - having bones or bodies, corporal*.
- 9240 astätan - اسپتت - اسپتت - *стоять - to stay, to stand*.
- 9250 ästar - اسپتت - اسپتت - *грех, преступление - fault, crime* - гр. н. (mä)starva (не)зачиный, ав. ästarayeiti.
- 9260 ästaritan - اسپتت - اسپتت - *загрязнить, осквернить - to defile, to pollute*.

ᲞᲠᲞᲠ ᲁᲣᲶᲗ᲏Თ᲏Თ᲏ Ბ᲏. ᲞᲞᲞᲠ ᲁᲣᲶᲗ᲏Თ᲏.

ᲞᲞ ᲁᲣᲁᲣ, ᲁᲣᲁᲱ - ^{أرأى} - ᲱᲃᲗ᲏Თ᲏Თ᲏ - грязный - unclean, dirty.

ᲞᲞ ᲁᲣᲁᲥ (avaz) - ^{آواز} - ᲱᲃᲱᲃ - голос - voice. - ав., ескр. ā + √vai - .

ᲞᲞᲞ ᲁᲗᲁᲕᲱ - ^{أحزان} - ᲱᲃᲱᲃ᲏Თ᲏ - сожаление - regret.

ᲞᲞᲞᲞᲞᲞ (ᲁᲣᲁᲥ ᲱᲃᲕᲱᲑ᲏Თ᲏Თ᲏) ᲁᲣᲁᲥ ᲗᲁᲥ᲏Თ᲏Თ᲏ - ^{آواز} - ᲏Თ᲏Თ᲏ ᲱᲃᲱᲃ᲏Თ᲏ - .

удерживать - to keep back, to withhold.

ᲞᲞᲞᲞᲞᲞ ᲁᲗᲁᲕᲱᲥ᲏Თ᲏Თ᲏ - ^{أحسان} - ᲏Თ᲏Თ᲏ ᲱᲃᲱᲃ᲏Თ᲏ - жалостливый,
сострадаательный - compassionate, merciful.

ᲞᲞᲞ ᲁᲣᲁᲥ - ^{آباد} - ᲱᲃᲱᲃ, ᲱᲃᲱᲃ᲏Თ᲏Თ᲏ - населенный, цветущий,
культуривованный - prosperous, flourishing, peopled,
cultivated. - арм. arat-населенный, aparat-пустыня.

ᲞᲞᲞ ᲁᲕᲁᲥ - ^{آزاد} - ᲏Თ᲏Თ᲏, ᲏Თ᲏Თ᲏Თ᲏, ᲱᲃᲱᲃ᲏Თ᲏Თ᲏ - свободный, щедрый,
благородный - liberal, generous, noble. - ав. ākātā - арм. akat.

ᲞᲞᲞᲞᲞᲞ ᲁᲣᲁᲥᲁᲕᲱᲕᲁ᲏᲏Თ᲏ - ^{آزادگی} - ᲏Თ᲏Თ᲏ ᲱᲃᲱᲃ᲏Თ᲏Თ᲏, ᲏Თ᲏Თ᲏Თ᲏Თ᲏ -
безвластие, анархия - anarchy, misrule.

ᲞᲞᲞᲞ ᲁᲣᲁᲥ᲏Თ᲏ - ^{آبادان} - ᲱᲃᲱᲃ, ᲱᲃᲱᲃ᲏Თ᲏Თ᲏ - обстроенный, заселенный. -
prosperity, cultivated.

ᲞᲞᲞᲞᲞ ᲁᲣᲁᲥ᲏Თ᲏Თ᲏ - ^{آبادان} - ᲱᲃᲱᲃ᲏Თ᲏Თ᲏ ᲱᲃᲱᲃ᲏Თ᲏ - населенное место. -
populous, < ārātān < ārāt.

ᲞᲞᲞᲞᲞᲞ ᲁᲣᲁᲥᲱᲁᲗ᲏Თ᲏ - ^{آزادگی} - ᲏Თ᲏Თ᲏Თ᲏, ᲱᲃᲱᲃ᲏Თ᲏Თ᲏ - бессильный, слабый.

ᲞᲞᲞᲞᲞ ᲁᲣᲁᲥ᲏Თ᲏ - ^{آزادگی} - ᲏Თ᲏Თ᲏Თ᲏Თ᲏, ᲱᲃᲱᲃ᲏Თ᲏Თ᲏Თ᲏, ᲱᲃᲱᲃ᲏Თ᲏Თ᲏Თ᲏ -
powerless, infirm, weak.
достоинство, счастье, положение - authority, happiness.

ᲱᲞᲞᲞ ᲁᲕᲁᲥᲁᲕ - ^{آزادگان} = ᲱᲞᲞᲞ ᲁᲕᲁᲥᲁᲕ - ᲏Თ᲏Თ᲏Თ᲏, ᲏Თ᲏Თ᲏Თ᲏Თ᲏ -
свободный, благородный - free born, noble.

ᲞᲱᲞᲞᲞ ᲁᲕᲁᲥᲁᲕᲁ᲏ - ^{آزادگان} - ᲏Თ᲏Თ᲏Თ᲏Თ᲏Თ᲏Თ᲏Თ᲏Თ᲏Თ᲏ - дворец - free high born

ᲞᲱᲞᲞᲞ ᲁᲕᲁᲥᲁᲕ᲏Თ᲏ - ^{آزادگی} - ᲏Თ᲏Თ᲏Თ᲏Თ᲏Თ᲏Თ᲏Თ᲏Თ᲏Თ᲏ - благородство - distinction, nobility.
generous men.

ᲱᲞ ᲁᲣ᲏ - ^آ - ᲏Თ᲏Თ᲏Თ᲏Თ᲏ ᲏Თ᲏Თ᲏Თ᲏ - без - without, un-, in-, dis-, non-, less.

ՅՕ առի - عجب - Յտիմար օրը - злая шаклар - дягон, спяке - av. aži.

ՅԾ avd, ofd - عجب - զարմանալի - удивительный - astonishing, wonderful.

ՄՄՄ afdik - عجب - զարմանալի, հրաշալի - удивительный, чудесный.
a miracle, marvellousness, wonderfulness.

ՅՐՅ arē - Ե. - հրաշան անմուլ - ան - Եզ - without, un-, in-, non-, less

ԵՐՅ arēvīm f' անխի, անխիթալ - бесстрашный - fearless.

ՄԵՅՐՅ arēvīmīhā - (ան) անխի կրիտի - бесстрашно - intrepid.

ՄՅՐՅ arē vīs - ք. - անխիթա, անխոզ - безгорестный - unharmed,
undistressed.

ՅՅՐՅ arēvūd - ք. - անպահ - бесубежденный, вне себя - insane.

ՅՅՐՅ arē vūn - անիհիմ, անօտար - бесполезный,
несновательный - useless, without foundation.

ՅՅՐՅ arē vahn - ք. - զխիթար, զրիված - бедный, лишенный -
deprived, destitute.

ՅԵՅՅ arē jatak - անիվա - անիվա հագուստի - без одежды - without
dress, garmentless.

ՅՅՅՅ arasos - անիվա - անիվա, ճար, հիգանիվ - шутка,
смех, насмешка - joke, joking, deriding.

ՄԱԿՄՅ afyūnīh - անիվա - զարիթար, զհիլարի - волшебство,
колдовство, гари - magic, sorcery, charm.

ՅՄՅՅՅ Ažidatāh - անիվա - անիվա - Зохак - Zohak.

ՄԿՄՅՅ arē dātīh - անիվա - անիվա - несправедливый,
беззаконный - iniquitous, unjust, injustice.

ԲԿՄՅՅ arēvūt - անիվա - անիվա, անիվա - бесполезный, не-
годный - disadvantageous, useless, unprofitable.

ՅՅՅՅՅ arasōs var - անիվա - անիվա, ճար, ճարի ճարիվ - над которыми
насмехаются - a man whom deride.

ՅՅՅՅՅ arasōs kar - անիվա - ճարի - насмехающийся - who deride.

ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲁⲟⲥⲁⲕⲁⲓⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲁⲟⲥⲁⲕⲁⲓⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲁⲟⲥⲁⲕⲁⲓⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲁⲟⲥⲁⲕⲁⲓⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲁⲟⲥⲁⲕⲁⲓⲏⲁ
насмешливо - mockingly, derisively.

ⲓⲕⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲓⲕⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲓⲕⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲓⲕⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲓⲕⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ
 charme, incantation.

ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ
стекло - mirror, glass - арм. аракі.

ⲓⲕⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ

ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ
несомненность -
certainty, undoubtfulness.

ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ
несомненно - without
doubt.

ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ
невидимый - invisible.

ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ
независимый -
independent, without prayers or entreaty - арм. арениак.

ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ
безгрешный - sinless.

ⲓⲕⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲓⲕⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲓⲕⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲓⲕⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲓⲕⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ
бросать, кидать - to throw, to cast

ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ
невредимый - unharmed.

ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ
последний - last, final.

ⲓⲕⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲓⲕⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲓⲕⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲓⲕⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲓⲕⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ
бросать, кидать - to throw, cast

ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ
водной - aquatic.

ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ (ⲁⲓⲕⲁⲗⲉⲗ) - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ (ⲁⲓⲕⲁⲗⲉⲗ) - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ (ⲁⲓⲕⲁⲗⲉⲗ) - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ (ⲁⲓⲕⲁⲗⲉⲗ) - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ (ⲁⲓⲕⲁⲗⲉⲗ)
под, внизу, низ -
under, lower, below.

ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ
высокий, много - much, many, high.

ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ (ⲁⲓⲕⲁⲗⲉⲗ) - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ (ⲁⲓⲕⲁⲗⲉⲗ) - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ (ⲁⲓⲕⲁⲗⲉⲗ) - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ (ⲁⲓⲕⲁⲗⲉⲗ) - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ (ⲁⲓⲕⲁⲗⲉⲗ)
развалины, опустошен
ный - desert, desolate, uninhabited - поз. амиган - арм. авер.

ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁ
огибающие дороги, окольные пути - a by road, devious path.

ⲓⲕⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ (ⲁⲓⲕⲁⲗⲉⲗ) ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ - ⲓⲕⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ (ⲁⲓⲕⲁⲗⲉⲗ) ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ - ⲓⲕⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ (ⲁⲓⲕⲁⲗⲉⲗ) ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ - ⲓⲕⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ (ⲁⲓⲕⲁⲗⲉⲗ) ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ
жасть, косить - to cut, to mow.

ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ - ⲕⲟⲩⲟⲩⲁⲣⲉⲕⲏⲁⲓⲏⲁ
бездольный,
несчастливый - unfortunate, unlucky.

- 260 arimarg - برك - шлвшк - бессмертный - immortal.
 270 arisut - ١٧٥ - швогмур - без пользы - without gain.
 280 arisar - تاج انر - корона - ршг - a crown.
 290 arisar - ١٧٥ - шлвшр, швогвшршд - беспомощный - helpless.
 300 arisim - انوارا ١٧٥ - шлрлшшр, шлшшршшд - неспостижимый,
 маленький - without a motive, purposeless, unreasonably.
 310 alihak - دار (ادب) - ҫшршшшд - виселица - gallows.
 320 arisak - ١٧٥ - ڤشршр, ڤشрлршд, шлвлшр, шлшшршр - чистый,
 невинный, целомудренный - pure, chaste, innocent, intimate.
 330 arisakh - ١٧٥ - ڤшршршршд, ڤшрлшршршд - чистота,
 невинность - purity, cleanness, neatness.
 340 arisakha - ١٧٥ - ڤшршршршр, шлвлшршршр - невинно,
 чистосердечно, искренно - purely, incorruptedly.
 350 arisamhik - ١٧٥ - ڤشر ڤشر - кто ест неваренный
 хлеб - one who eats uncooked food.
 360 aretak - ١٧٥ - шлрлшшшлшлшр - невидимый - not to be found, that
 has never existed.
 370 aretyalak - ١٧٥ - ڤшршршршд шлшлш - кто не шолит - free from
 mischief, free from defects.
 380 araxadiap - ١٧٥ - شفقت ڤم شف - ڤшрлшршршд, ршлшршршд,
 ڤшрлшршршд - сострадание, милосердие, снисхождение -
 forgiving, forgiveness.
 390 araxitar - ١٧٥ - ڤشر ڤشر - милосердный - merciful.
 400 arohin - ١٧٥ - ڤشر - не жаждущий - not thirsty.
 410 afin - ١٧٥ - ڤشرшршршд, ڤшршшшшд, ڤшршд, ڤрлшршд -
 прославление, восхваление, хвала - blessing, benediction,
 encomium, glory, praise - ав. afivana.
 420 afininitan - ١٧٥ - ڤشرшршдшд - прославлять - to bless.

- 1050 afzayōn - افزاین - шднл, шдлшшнл, шшдлнл - увеличение, умножение, прибавление - growth, augmentation, increase.
- 1100 afzayitan - افزیدن - шдл, шдлшшл - увеличиваться, прибавляться - to add, to increase. - ав. aiwi + vsav.
- 1200 afzār - افزار - шшшшл, шшшшл, шшш, шшш - упряжь, сбруя, доспехи, лапы - harness, arms, apparatus, instruments. др.п. ari-sāra. - арм. асар, асар.
- 1300 afzār-hōmand - زیرک پند - шшшшл, шшшшл, шшш - ловкий, искусный, способный - clever, competent, skilful.
- 1400 afzānitan - بستن - шшшл - связывать - to bind.
- 1500 харзик - حیزت - шшшл, шшшшл - возлюбленная, влюбленный-ая. - paratow, lover.
- 1600 ар-zōhar - آب شاد - шшшшл шшш - священная вода - holy water.
- 1700 afzōn - افزون - шдлшл, шшшл, шдлшл, шшшшшшл - возражающий, больше, обильный - manifold, spacious, greater, more.
- 1800 afzōnīh - آفرین - шднл, шшшшл, шшшл, шшшшл - прибавление, увеличение, умножение - size, stature, growth.
- 1900 afzōnīk - زرخنده - шшшл, шшшшл, шшшшл - полный, богатый. - filled, full, wealthy, rich. - ср. и прв. с. afzōnīktar, afzōnīktum.
- 2000 afzōnīkīh - زورمند - шшшшшл - быть полным - being full, filled.
- 2100 afzōnpatašīha - از آن زورمندتر - шшшшл шшшл шшш шшш. - даже больше чем тот - even more than that.
- 2200 afzōtan - افزیدن - шдлшшшл - прибавлять - to add, to augment. наст. вр. а. afzāyet. будущ. вр. veafzāyat.
- 2300 āz-kāmīh - آرزوی - шшшшшл шшшшшл - неумеренное желание. - inordinate desire.
- 2400 арал - غارت - шшшшшл шшшшл - грабеж - pillage, spoliation.

- ԵՍ արար - ար - արմ, արեր, արի, արիւ, արիւն - ма, маэ, в, мило, по, през,
 у, для - at, to, into, in, upon, up, on. - ср. сг. арартар - ար .
 ԵՍ ար - ար - արմ - облако, туча - a cloud. - ав. awra, сскр. авха .
 ԵՍ haral - ար - արմ, արի - вор, разбойник - robber, highwayman.
 ԵՍ afra - ար - արմ, արի - земля, пыль - soil, dust, earth.
 ԵՍ afra - ար - արմ, արի - արար, արարարմ, արարարմ, արարարմ,
 արարարմ - наставление, воспоминание, расправа и т.д.,
 расследование - inquiry, information, exhortation, instruction.
 ԵՍ afra - ար - արմ, արի - արար, արարարմ, արарар - высокий, вершина,
 возвышенный - high, exalted.
 ԵՍ ԵՍ ԵՍ արար արакinitan - ար - արմ, արի - рассеивать, раз-
 брасывать - to scatter, to throw up, to remove. -
 = ԵՍ ԵՍ ԵՍ ԵՍ [madam] արար արакinitan.
 ԵՍ ԵՍ ԵՍ afra - ար - արմ, արի - արարարմ - возвышать, поднимать - to raise, to
 elevate.
 ԵՍ afra - ար - արմ, արи - արарар, արарар, արарар - хвала, слава,
 благословение - benediction, blessing. - ав. āraiti, сскр. ā-ri.
 ԵՍ ԵՍ ԵՍ afra - ար - արմ, արի - արարարմ - сродственное имя - a proper noun.
 ԵՍ haral - ար - արմ - արарар - разбойник - a highway robber.
 ԵՍ [ar(a)ri] hak - ար - արմ, արи - земля, почва - ground, soil.
 ԵՍ ԵՍ ԵՍ anikan - ար - արմ, արи - արарар - дворяне - high men, nobles.
 ԵՍ ԵՍ ԵՍ ԵՍ arardāstan - ար - արմ, արи - արарар - брать, поднимать - to take, to raise.
 ԵՍ ԵՍ ԵՍ ԵՍ arunpazātak - ար - արմ, արи - արарар - отрок, юноша - a youth
 of tender years.
 ԵՍ ԵՍ ԵՍ ԵՍ arisi - ար - արմ, արи - արарарар - драгоценный камень - an ornament
 украшенный драгоценными камнями - an ornament set
 ԵՍ ԵՍ ԵՍ ԵՍ afingdan - ար - արմ, արи - արарарар - слава -
 слава - славное творение - praise to omnipotence.

11. ԵՎ)ժ *aparıstatan* - ^{اڤارستاتان} - Ի բանի վրա հանգանել, հիմնադրել -
 Եтапови́сь на лѣто нидудѣ, обоснова́сь - to establish, to stand
 on or upon.
- ԵՎ)ժ *apřesum* - ^{اڤرئسم} - Եկրախի, արհրհմ - *шелк* - silk.
11. ԵՎ)ժ *afřitan* - ^{اڤرئتان} - սրելիել - *создаи* - to create.
- ԵՎ)ժ *afřidgār* - ^{اڤرئدگار} - սրելիող, արարիչ - *создаиел* - creator.
- ԵՎ)ժ *arınāyih* - ^{ارئنايھ} - Եանիմ ըյոն - *дѣтство* - childhood.
- ԵՎ)ժ *arınayih* - ^{ارئنايھ} - երեխա, արարիմի, անչարհիսիս -
 ребенок, о́рок, несовершенство́й - a child, a youth, a non
 adult.
11. ԵՎ)ժ *afřuxtan* - ^{اڤرئختان} - վառել, բոսխվառել - *воспламени́ть, зажогати*.
 to kindle - *ав. aiwi - րւս, сскр. авhi - րւс.*
- ԵՎ)ժ *afřavāft* - ^{اڤرئاڤاڤت} - արհ, անհան - *неприятный, негесіѳый*.
 ԵՎ)ժ *ararōd* - ^{ارارؤد} - փրիփրիփիմ - *беглец - a fugitive*.
 unholу, disagreeable, unpleasing.
- ԵՎ)ժ *ararank* - ^{ارارانک} - արարիփիմ - *украшенный* - ornamented,
 adorned, decorated.
- ԵՎ)ժ *ararand* - ^{اراراند} - փայլ - *блеск* - splendour.
- ԵՎ)ժ *ararvēc* - ^{ارارڤع} - հարիփիմ - *победоносный* - victorious.
- ԵՎ)ժ *ararvēcih* - ^{ارارڤعئھ} - հարիթյոն - *победа* - victory. < արոցի - *victa*.
1. ԵՎ)ժ [*kafrunān*] *kanān* - ^{کانان} - փորել - *капание* - digging.
11. ԵՎ)ժ [*kafruntan*] *kandan* - ^{کاندان} - փորել, փնդել - *выкапывать*,
капати - to dig, to pluck - *др. п, ав. ڤکان, сскр. ڤकण, ар. kandel*.
- ԵՎ)ժ *afřōx* - ^{اڤرئؤخ} - բոսխվառող, լուսավորող - *воспламениающий*,
освещающий - dazzling, illuminating, burning.
- ԵՎ)ժ *afřōdāk* - ^{اڤرئؤداع} - հրաշի (հաշի) - *халва* - flat bread - *ар. հեւսак*.
- ԵՎ)ժ *ararxēn* - ^{ارارخئن} - այն որ րաիփի վրէ - *То лѣто находится на*
седле - that which lies on the saddle.
11. ԵՎ)ժ *ararxatan* - ^{ارارخاتان} - ճեղել, խփել - *бить, удары* - to beat,
 to strike.
- ԵՎ)ժ *āzart* - ^{ازارت} - հարգիմ, արհրի - *погет, уважение* -
 respect, honor, reverence.

ԵԿԵՅՍ ararmānd - آرمند - Զարմարտիւրյան, Գլխարկարմարյան .

предпочтение - preferring, preeminence.

ԴԻԿԵՅՍ ararmāntan - Ծան - Տան, Կենտ - остаиваюся, жить - to remain

ՍԻԿԵՅՍ ararmēnišnikh - Երբն - հարարարմարյան, Կարմարմարյան .
уход, to reside, live.

гордость, снесь - haughtiness, pride.

ԵԶՍ ararsar - آفر - Գլխի Տանոյ, Բագ - головной убор, корона .

what is taken on the head. - arar + sar.

ՎԵԶՍ axarmīkīh = ԶՍ axarm .

ԴԴԵՍ axartan - Զր, Զր - Կարմարմարյան, Կարմարմարյան, Կարմարմարյան - обижать - to injure.

ԵՍ arim - Եր - Եր - և մե - of me, and to me. ԵԿԵՍ arimān - մ. և .

ԲԵՍ (armen) rušt - Բո - Բո - սնու - баск. - поз. rušt, об. rušti .

ԴԴԵՍ arasīhāk - Զր, Զր - Կարմարմարյան - сокрушитель - destroyer.

ԴԴԵՍ arasīhēnētan - Զր, Զր - Կարմարմարյան - Կարմարմարյան - make

ԿԵԴԵՍ arasīhēnišn - Զր - Կարմարմարյան - Կարմարմարյան - away, destroy, annihilate.

ԿԵԵՍ arivārān - Զր, Զր - Կարմարմարյան, Կարմարմարյան - бурный, ярский -

ԴԴԵՍ aršartan - Զր, Զր - սեղան, զրարմարյան - стой, exciting.

constrain, strain, squeeze, press.

ԿԵԴԵՍ arasīhišn = ԿԵԴԵՍ arasīhēnišn .

ԵԶՍ aršar - آفر - Բագ - корона - a crown .

ԴԴԵՍ aršartan - Զր, Զր - երգել - петь - to intone, to sing .

ԴԴԵՍ aršurtan - Զր, Զր - հանգել, սառնել - потушить, охлаждать .

to extinguish, to freeze, to chill, to cool.

ԴԴԵՍ aršpārišnikh - Զր, Զր - հանգել, փանգել - врученный,

порученный - delivered, consigned, intrusted to.

ԴԴԵՍ aršpartan - Զր, Զր - հանգել - вручать, передавать - consign,

intrust, to give in charge. - ց. և . spar, сскр. spznoti, арш.

aršparem .

- 1300 arstān - آستيان - գովույր, գրկարիտ - хвала, славословие - encomium,
 benediction, praise.
- 3000 Aristāk - آستا - Արիւստիս - Avesta - Avesta.
- 3500 Aristāk xand - آستا خاند - Արիւստիանի իր խօսքի արձագանք - Avesta
 с комментарием - Avesta with commentary.
- 6000 arastām - آراستام - արաստան - убежище - an asylum, refuge. -
 гр. н. arastā, сскр. arastāna. - арм. arastan.
- 11000 [arōntān] ruxtan - آرونتان - արուստիկ - варить - to cook. - ав. √pāē.
- 1000 hačapar - Կաճաբար - վերք, վեր, քարքար - на, над, верх, сверху. -
 2000 afčār = 2000 afxār. above, high, upon, superior.
- 4000 hačis - Կաճիս - Կաճիս, Կաճիսից - из этого,
 от него, отсюда - therefrom, from him, from it. - наз. ačis.
- 5000 hačsān - Կաճսան - Կաճիսից - от них - from them.
- 110000 afšāntān - Կաճսան - Կաճիսից, Կաճիսիցից - семь, рассыпать - to
 scatter, to disperse.
- 4000 aris - Կաճիս - Կաճիսից, Կաճիսիցից - и от него. -
 and from him, to him too. - 5000 arisān, множ. р.
- 6000 haft - Կաճիս - յոթ - семь - seven. - ав. hapta, сскр. sapta.
- 6000 afat - Կաճիս - Կաճիսից, Կաճիսիցից - и ты тоже, и от него. -
 Կաճիս - также ты, также тебе, также от тебя - also thee, also thy.
 also of thee.
- 6000 hačat - Կաճիս - Կաճիսից - от тебя - from thee.
- 6000 aftān - Կաճիս - Կաճիսից - и вы - and you.
- 13000 haftān - Կաճիսից - յոթ մոլորակներ - семь планет - seven planets.
- 30000 aftārah - Կաճիսից - զրկողիկ - рукомойник - watering pot, an ewer.
- 6000 haftāt - Կաճիսից - յոթանասուն - семьдесят - seventy.
- 70000 aratyārah - Կաճիսից - Կաճիսիցից - не пораженный, не обиженный - non opposed, non afflicted,
 non confronted.
- 40000 haftdah - Կաճիսից - յոթանասուն - семьдесят - seventeen.

ԳՄԸՄ *ašpāk* 1) ساد - (լըրըր - плывеи - а swimmer. 2) ատ - знакомый - known, friend.

ԸՄԸՄ *ašavahist* - شينتر ايرتير - երրորդ հիմնաքանակ - Третий ашавос-
nang - the third ašavaspenta.

ԸՄԿՄ *ašnaviṣn* - سنج - փնիկ, լըրըրյուն - ухо, слух - ear, hearing.

ԹԸՄ *xšpūtak* - گناه - քաղաքցի - искупление вины - propitiation.

ԻԹԸՄ *ašpūtan* - شنيد - լսել - слышай - hear, listen.

ԳԸՄ *ašōk* - فاضل - փառք, բարկացր - благочестивый,
надобный - virtuous, holy, pious.

ԹՄԳԸՄ *ašōk-dāt* - خيرات - բարկըրյուն - благотворительность -

ԹՄԿԸՄ *ašōk-zušt* - استبانه دوستتوي - փառք, բարկացի, բարկացի, բարկացի
ինի - друг благочестия, название птицы - friend of piety,

ՍԸՄ *ašūr* - آتوب - փառք, բարկացի, շիր - смутнение,
смущение - disturbance, discord, tumult. арм. арժօր.

ԻԹՍԸՄ *ašūftan* - آفتان - փնիկ, փնիկ, շիր - возмущай,
волновай, обезумей - to agitate, to be irritated. - об. āxšūftan.

ԵԿԿԸՄ *Aškānān* - اشکانين - Արշակունիներ - Аршакуны - Aškānians.

ԻԹԿԸՄ [*hāškāhūntan*] *vindātan* - یت آوند - շիր - приобрести -

ԳԿԸՄ *aškālāk* - آشكال - փնիկ - явный - clear, evident. - об. āviškāra,
скр. āviškāra, арм. ашкарау.

ՍԹԿԸՄ *aškālākēnitariḥ* - آشكال آشكال - փնիկ, փնիկ - делай
явным - make clear, evident, manifest.

ԴԳԸՄ *aškūh* - شکر - շիր, շիր - величелле, величествен-
ность - dignity, magnificence, majesty.

ՈԳԸՄ *aškand* - گزند - շիր, շիր - անարկած, անարկած -
неразменный, ненарушенный - unviolated, non wounded.

613^У аѣкот - ^{كلم} - члр, иршнлфш - живот, желудок - belly, stomach.

1613^У аѣкотв = 613^У аѣкот.

013^У аѣкѡр - ^{اقلوب} - чшлрлф, шшшчшл - крыша, потолок - roof, ceiling.

11613^У аѣкатв = 613^У аѣкот.

111^У [asarin] vist - ^{بيت} - фшнл - gbadisai - twenty. - араб. عشرين

111^У аѣартнѡ - ^{شرف} - шлшлр - бесстыдный - shameless.

61^У hišt - ^{خمر} - ршрлрлрлрл, чшрлрлр - знев, яросѣ - fury, rage, passion.

111^У хаѣдартл - ^{تغير} - чшршшш, чшчшл - разневаннй, взбешеннй - more indignant, angry, furious.

1161^У hištih - ^{خمش} - ршрлрлрлрл, чшрлрлр - знев - angeriness, anger.

111161^У хаѣтгнл - ^{خشمين} - чшрлрлр, чшршлрлрлрл - знев, бешенство - passion, wrath, anger.

1161^У хаѣтпак - ^{ختمك} - чшршшш, чшчшл - разневаннй, яросннй - passionate, furious, enraged.

1161^У аѣток = 1161^У аѣтох - ^{شرير} - чшр, чшч - злой, плохой - bad, wicked.

111161^У hišt - каѣтакнѡ - ^{اغضب} - чшршшшш - яроснѡ - with angeriness, anger.

1161^У hištkih - ^{خشمين} - чшршшшш - яроснѡ, раздраженнй - of angry disposition.

111^У ašt - ^{رسول} - чшчрлрлрлрл, иршнлрлш - посланник, вѣстник - messenger, sent.

11^У hišt - ^{ختم} - шлшл - курнос - висок. - ав. ištya, сскр. ištākā.

111^У ašt - ^{آسئ} - чшчлрлрлрл - мир - peace. - ав. āxšti, арш. hāšt.

111^У hāšt - ^{خمس} - шр - восемь - eight. - ав. ašta, сскр. aṣṭa.

1111111^У aštāṣāta ^{اسم} 100, 800.

11111^У hāštāt - ^{خمسون} - шршнл - восемьдесят - eighty. - ав. aštaiti.

11111^У aštāt - ^{يوم} - шлшл шлшлш 26-рл орр - 26^й день каждого месяца - the 26th day of month. - ав. aštāt.

1111111^У aštāt - ^{رشته} - шлшлрлрлрлрлрлрлрл - ангел верности и правды - the angel presiding over truth, justice.

ⴒⴌⴗ ṣāstih - آستیا - հարսույցն, արհարհ - мир, извещение. -
 peace, harmony, message. - ав. āxsti, арм. haist.

ⴒⴌⴗⴒⴌ haistdahom - آستیا - արհարհարհ - восемнадцатый - eighteenth.

ⴒⴌⴗ ṣāstih - آستیا - արհարհ արհարհ - группа из восьми лиц. -
 an assemblage of eight, an octade.

ⴒⴌⴗⴒⴌⴒⴌ [ṣāstih bawihun] ṣāstih x'āh - آستیا - արհարհարհ
 արհարհ - ищущий мира - appealing, conciliating, peace seeking.

ⴒⴌⴗ ḥištān - آستیا - արհարհ - вешать, оставлять - to hang,
 ⴒⴌⴗ ḥāstom - آستیا - արհարհ - восьмой - eighth. let fall, leave.

ⴒⴌⴗ ṣāstak - آستیا - արհարհարհ, արհարհ - вестник, посланник -
 a messenger, one who is sent.

ⴒⴌⴗⴒⴌⴗ ḥeštak māzā - آستیا - արհարհ արհ - величиной в керни...
 ⴒⴌⴗ ṣāstī - آستیا - արհ, արհ - меч, кинжал - big as beard. poniard, sword.

ⴒⴌⴗ ḫātravar - آستیا - արհ արհ արհ արհ արհ - имя эвбергоса
 amšaspauga - name of the 4th Ameshaspenta.

ⴒⴌⴗⴒⴌ ḥāst māhak - آستیا - արհ արհ արհ - восьмой месячный - of

ⴒⴌⴗ ṣāstrād (ḥāstrāy) - آستیا - արհ արհ արհ 5 - eight months.
изв. огонь
 игры в шахах - the name of a game.

ⴒ

ⴒ (ḥav) ḥakar - آستیا - երևի - если - if. - др. п. ḥakarāt.

ⴒ at - آستیا - դու, քու - thou.

ⴒ atān - آستیا - դու - вы - you.

ⴒⴌⴗ ātaxō - آستیا - արհ - огонь - fire. - ав. ātaxō, поз. ātas.

ⴒⴌⴗ ātaxān - آستیا - արհ արհ - храм огнепоклонников. -

ⴒⴌⴗ ātaxōdān - آستیا - արհ արհ - место для огня - fire temple a fire-plex.

ⴒⴌⴗ [atya] tijr (tiz) - آستیا - արհ - стрела - arrow. - др. п. tijra, об. tijri.

1191, 619' [atimōntan] hamvāōtan - ابانت - ۱۷۷۶ - наполняю - to fill.

1192, 1119' āturānsāh - آتورانساه - Կրակնորի արագորը - царь огней - the king of fires.

1119' ātur - آت - Զրաք - огонь - fire.

1193, 1119' āturastar - آتوراستار - Երկիր - пепел, зола - ashes.

1194, 1119' āturapat - آتوراپات - հար. անան - соборен. илч - proper noun.

1195, 1119' āturpāt kān - آتورپاتکان - Կիրպարական - Азербайджан - Ахалбабад ^{орч. Ахрет.}

1196, 1119' atan - پهاار - یتا - անվել - невинный - ^{орч. Ахратакан.} unselfish.

1197' [ator] šakar - آتور شکر - շաքար - сахар - sugar.

1198' [atōt] tēz (tēz) - آتور تیژ - սուր, փայտ - острый, резкий - sharp, lance.

1199' hakar xani - آتور خانی - քայտիկ - хотя и - although.

1199, 1119' ātarvaxš - آتور واکش - քարավար, որի պաշարուն է քար.

վանի կրակը - дасур, на обязанности которого лежит вос-
пламенять огонь - the priest whose function is to kindle the

1199' ātarvak - آتور واک - Կրակ վերցրած կվերագործարան համար.
огонь взятый для освящения - any fire taken up for consecration.

1199' [hatat] hakarat - آتور احارات - երե դու, քիչ, ք - если ты, тебѣ,
тебе - if of thee, if thy or thee. - 1199' [hatatān] hakatān ա. 2.

1199, 1119' [atatōntan] dōxtan - آتور دختان - կարել - шить - to sew. - noz. dōxtan.

}
J в конце слова главным образом - ē.

J = 1 ۲ = 2. ۳ = 3, ۴ = 4.

1199' vihān - وفاق - քի, կրակակ, պարտաք - способ, метод,
причина - fashion, manner, occasion, cause.

1199' vahānē - وفاق - պարտակ, պարտաքարանքան - повод,
предлог - cause, pretext.

1199' vahā - وفاق - Եւս - часть - a part, portion

ԼԿՅՅ Վահ - 𐎱𐎠𐎺𐎠 - գեղեցկություն - красота - beauty. - ցր.п., об. badra, hu-badra.

ԼԿՅՅ Vohāz, Vohāl - 𐎱 - բախ - Бох - Bolch.

ԽԵԾԵԼՅՅ Vahūmandān - 𐎱𐎠𐎺𐎠𐎡𐎹𐎢𐎡𐎹 - ուժեղ, զորավոր - сильный - powerful.

ԵԾԿՅ Vāhram - 𐎱𐎠𐎺𐎠 - Վահրամ - Вохром - Vahram. - փոյ. Vahrahram.

ԼԿՅՅ Vāharva - 𐎱𐎠𐎺𐎠 - բաժնետեր - участник - a partner, a sharer.

ՎԿԿՅ Vāhavarāh - 𐎱𐎠𐎺𐎠 - ընկերություն - товарищество - copartnership.

ԳԿԿՅ Vahrah - 𐎱 - բաժնի, լսու, օրուր - часть, доля, выгода - hereditary share, part.

ԽԵԾՅ (Vahōmīn) vahār (Vahār) - 𐎱 - գարուն - весна - spring. - փոյ. vihār, ցր.п. tura] vahara, об. vanhāi (весной).

ԽԵԿՅ Vaxt - 𐎱 - բախար - счастье - fortune. < Vaxtan. օրու. Vaxt.

ԽԿՅ Van - 𐎱 - փոյ, փակիչ - крыша - roof.

ԽԵԿԿՅ Vanböšn - 𐎱 - բաժնիչ - матрона - lady of rank. - օրու. Vam-bišn.

ՎԿԿԿՅ (Vanbarvita) ril - 𐎱 - փղ - слон - elephant. - օրու. ril.

ԽԵԿԿՅ (Vahōnitan) kartan - 𐎱 - անել - делать - to do, to make.

ԽԿԿՅ Vānūrē - 𐎱 - բոյ - пламя - flame.

ԳԿԿՅ Vānūk - 𐎱 - փրկիչ - вожьжа - lady. - օրու. Vānuk.

ԽԵԿԿՅ (Vahonāstan) gristan - 𐎱 - ցր.п. - плакать - to weep, cry.

ԵԿԿՅ Vag-ran - 𐎱 - սպիտակ, փայլուն, „բաղան” - садовник - a gardner.

ԼԿՅՅ Vār - 𐎱 - ափ, փոյ, գեղատեղի - берег - a side, shore, coast.

ԼԿՅՅ Vār - 𐎱 - անգամ - раз - once, one time. - օրու. Vār - օրու. Vār - օրու.

ԼԿՅՅ Vār - 𐎱 - բեռ - ноша - a load, a burden. - օրու. Vār, օրու. Vār.

ԼԿՅՅ Vār - 𐎱 - պարիսպ, պարսպ - стена, фортификация. - օրու. Vār.

a wall, fortification, rampart.

ԼԿՅՅ Vā lād - 𐎱 - բարձրություն - высота - altitude, height.

ԼԿՅՅ Vōlātār - 𐎱 - ավելի բարձր - выше - higher.

ԼԿՅՅ Vōlīn - 𐎱 - սնոր - уголовье - bedside. - օրու. Vōlīn.

1100) *vālinītan* - *وَالِيَانِيَان* - բարձրացնել, գովել, օգնել - *возвысить, хвалить, почитать* - to extol, to commend, to protect, to help.

1101) *vālist* - *وَالِيَانِيَان* - ամենբարձր - *высочайший* - highest.

1102) *vālitān* - *وَالِيَانِيَان* - խոնարհ, անկ - *увеличивается, распу* - to be puffed up, to swell.

1103) *vālstān* - *وَالِيَانِيَان* - ուրախ զգարք - *веселый, радостный* - happy, cheerful.

1104) *vālak* - *وَالِيَانِيَان* - թի - *паша* - horse.

1105) *vālak* - *وَالِيَانِيَان* - թև (թռչունի) - *крыло* - the wing of a bird.

1106) *vāhik* - *وَالِيَانِيَان* - խմբակցել, բաժին ունենալ - *участвовать, пользоваться* - sharing, participating.

1107) *vāhik* - *وَالِيَانِيАН* - բարակ, նոսր - *тонкий* - slender - *арм. vāhik*.

1108) *vālist* - *وَالِيَانِيАН* - բարձրագույն - *высочайший* - highest

1109) *vāristān* - *وَالِيَانِيَان* - հաստատուն, կայուն, անոսր - *прогнный, неизменяемый* - firm, stable, constant, fixed.

1110) *vāristānīh* - *وَالِيَانِيَان* - անոսրորդարյուն, հաստատուրյուն - *прогноси, устойчивость* - durability, stability.

1111) *vālistīh* - *وَالِيَانِيَان* - գագաթ - *вершина* - ridge, top, summit.

1112) *vālistīk* - *وَالِيَانِيАН* - ամենբարձր տեղ նստող - *кто сидит на высшем месте* - one who sits on the highest place

1113) *vālistān* - *وَالِيАН* - բարձ - *подушка* - a cushion, a pillow.

1114) *vām* - *وَالِيАН* - լուսաբաց - *рассвет, утро* - break of day, morning.

1115) *vāmīk* - *وَالِيАН* - փայլուն, լուսավոր - *сверкающий* - shining,

1116) *vām-dat* - *وَالِيАН* - լուսաբաց - *рассвет, утро* - *bright, resplendent, morning*.

1117) *vaz* - *وَالِيАН* - կրկին, շարժալ - *опять, снова* - again.

1118) *vaz* - *وَالِيАН* - բաշկ - *ястреб, сокол* - hawk, falcon - *арм. vāzē*

1119) *vaz* - *وَالِيАН* - բաշ, հարկ - *подать, налог* - tribute - *арм. vāz*.

- 107] *vāzāi* = 310] *vāzik* - *זֵיב* - рука - *an arm* - *арм. vāzik*.
 108] *vāzār* - *בָּזָר* - рынок, рынок - *market*.
 109] *vāzdār* - *בָּזָר* - сокольник - *falconer*.
 110] *vaxštan* - *خَشْتَان* - раздвѣи, дарш - *to bestow, to give*.
 111] *vaxt* - *خَست* - *բախտ* - *судьба* - *luck, fortune* - *арм. vaxt*.
 112] *vaxt* *خَست* - *Տեղահար* - *бѣити*, *толкени* - *threshed*.
 113] *vaxtan* - *خَشْتَان* - *բախտել*, *ընձաշել* - *подарш* - *to grant, to reward*.
 114] *vāxtak* - *ՎԱՒԱՔ* - *գաղա*, *գրի* - *вино (молодое)* - *new wine, must*.
 115] [*vabā*] *dar* - *دَار* - *դար* (*բարդարան*), *дѣр* - *двери*, *ворота*, *v.*
a court, door, into, in - *арм. dvar, об. dvarat, наз. dar*.
 116] *vag* - *ՎԱԳ* - *սարգս* - *боз* - *God* - *гр. п. voda, сскр. vhaḡa*.
 117] *vagān yašt* - *ՎԱԳԱՆ ԵՄՏ* - *14-րդ նախը* - *нозвонне 14го наск* - *14th Naak*.
 118] *vēh* - *ՎԵՒ* - *սերկի* - *аѣва* - *quince*.
 119] *vidānak* - *ՎԻԴԱՆԱԿ* - *սիր* - *ружой* - *unfamiliar, strange*.
 120] *vagdat* - *ՎԱԳԴԱԿ* - *սարգս* - *создан*,
word Bogdag - created by God, Bagdad.
 121] *vagvaxt* - *ՎԱԳՎԱՒԱՔ* - *սարգս ԿՎԱՒԱՔ* - *богодатный* - *given by God*.
 122] *vagdespānik* - *ՎԱԳԵՍՔԱՆԻԿ* - *Շահի սիրհանրակին Կարգանդ* -
принадлежащий к курьеру шаха - *belonging to the royal courier*.
 123] [*viraah, vīna*] *māh* - *ՎԻՐԱԿ* - *սիր*, *սիր* - *месяц*, *луна* - *арм. despan. a month, the moon*.
гр. п., наз. māh, сскр. māś, арм. amis - *месяца персов*:
Fravartin, Artarahist, Horvatat, Tir, Amerodat, Šatrivar
(Šahrivar), Mitē (Mihē), Apōn. Atur, Dīn, Vohuman, Spandarmat.
 124] [*viraahik*] *māhik* - *ՎԻՐԱԿԻԿ* - *սիր* - *месяц* - *month* - *им. р. māhik ān*.
 125] *vēnar* - *ՎԵՆԱՐ* - *գար*, *գար* - *десять тысяч* - *ten thousand*.
 126] *vēnar* - *ՎԵՆԱՐ* - *գար* - *десять тысяч* - *десять тысяч* - *Zohak* - *Zohak*.

15) [vīlā] cāh-ol - ڤل, ڤلش, ڤلر - ама, колодец - pit.

16) [vīr bōsya] vātrang (vādlang) - ڤلر ڤلر - ڤолеранен.
17) vīlān - ڤلر - ڤлри-вне, внешность - the outside, exterior. ^{orange.}

18) vīm - ڤل - ڤлрлнл, шл - сlрах, болзнь - fear - об. вау, оскр. впау.

19) vīmāvand - ڤلر - ڤлрлнл, ишрлшлрл - болзливый, сlрашный.

20) vīmgin - ڤلر - ڤлрлнл - испуганный - ^{fearful, afraid.} dreadful, fearful.

21) vīmōtand - ڤلр - ڤлрлнл, ишрлшлрл - болзливый, трус-
ливый - timorous, afraid, fearful.

22) vīmḡān - ڤلر - ڤлрлнл, шлшлрл - сlрашный, грозный.

23) vīmīpak - ڤлр - ڤлрлнл, шлшлрл, шлшлрл - грозный,
ужасный, сlрашный - horrible, dreadful.

24) vīmḡūnīh - ڤلر - ڤлрлнл, ڤлрлнл - трусость,
болзнь - fearfulness, awfulness.

25) vīmīpak - ڤлр - ڤлрлнл, ڤлрлнл, ишрлшлрл - болзливый,
трусливый, пугливый - fearful, afraid, timorous.

26) vīst - ڤل - ڤлш - двадцать - twenty.

27) vīs - ڤл - ڤлшлрл, ڤлр - много, значительно - more, much.

28) vīs - ڤл - ڤлрл, ڤлрл - печаль, скордь, грусть -
trouble, sadness. - арм. višt.

29) vēsāj - ڤл - ڤлрл - врач - medical man. - об. vēsāza, оскр.

30) vīsāmūt - ڤл - ڤлрл, ڤлрл - ^{formula} формула, пр. ڤлрл - ^{formula} формула, пр. ڤлрл.

формула, повторяющаяся дважды - formula which are to be

31) vīsāzīnītan - ڤл - ڤлрл - ^{repeated twice.} перилл - to cure.

32) vīsītān - ڤл - ڤлрл - ڤлрлнл, шлшлрл - возмущать, опогалити.
to vex, trouble, afflict, disturb.

33) [vīta] xāpak, xāpa - ڤл - ڤлш - дом, жилище - house.

1000] [bitānak] vēkānak (vēgāna) - արարածիս - արարածիս.
foreigner, stranger.

1001] bit см. 1000] bitān.

1002] [barā, bilā] vē - արարածիս - արարածիս - даже, кроме
by or, in, for, to.

1003] [bikard] - արարածիս - արարածիս - он она оно сделала-а-о. - he she or
it did.

1004] [veka] - արարածիս - արարածիս - кроме того - except that.

1005] [vehač] - արարածիս - արարածիս - кроме - except, without.

1006] [bāxtār] - արարածիս - արարածիս - արարածիս, спаситель.
redeemer, releaser, saviour.

1007] [buxtārih] - արարածիս - արարածիս - արարածիս - свобода - freedom, liberty.

1008] [Buxt Artaxsīr] - արարածիս - արարածիս - արարածիս - название селла - name
of a village.

1009] [būxtān] - արարածիս - արարածիս - արարածիս - освободить - to
make free, to save.

1010] [band] - արարածիս - արարածիս - արарածիս - a band, bandage, chain. -
арм. band - արարածиս.

1011] [bōd, bōi] - արարածиս - արарածиս - արарածиս - запах, аромат - perfume, fragrance. -
арм. boyr.

1012] [bōd] - արарածиս - արарածиս - արарածиս - жизнь, разум, душа -
intellect, spirit, life. - сскр. buddhi.

1013] [bavēhūnistan] x'āstan - արարածиս - արарածиս - արарածиս -
желать, хотеть, просить - pray, beg, wish, to desire.

1014] [bavēhūnišn] x'adišn - արарածиս - արарածиս - արарածиս -
желание - will, wish, inclination.

1015] [böyēnitān] - արарածиս - արарածиս - արарածиս - благоухать - to scent, to perfume.

1016] [bōitān] - արарածиս - արарածиս - արарածиս - благоухать - to smell, to perfume.

1017] [bandūr] - արарածиս - արарածиս - արарածиս - высушенная
земля, щебень - gravel, dried up earth.

1018] [bandak] - արарածиս - արарածиս - արарածиս - раб - slave.

1019] [būn] - արарածиս - արарածиս - արарածиս - основание - foundation, basis. арм. būn.

1020] [būnbar] - արарածиս - արарածиս - արарածиս - всё - everything, the whole.
сскр. budhna, об. būna.

- 10000 ॥ bun-dahišn - بُن دَهِشْن - Բունդաշիրշն - սրնդադրժարշն
 հիմնիք - основа миротворения, книга Бундахешн - the book of
 Bundakishn, the basis of creation.
- 211 ॥ būndax - بۇنداخ - սրրուք, ծառա - раб, слуга - slave, servant. -
 1211 ॥ bavarandax - بۇبارنداخ - բավանդաք, ամբողջ - все - the whole, all. -
 ар.п. ba(n)daха.
 ар.м. bovandax.
 10011 ॥ bovandaxih - بۇبارنداخته - վերջ, արիւմտ - конец, дополнение - end, fulfil-
 ment, termination, completion.
- 311 ॥ buṅak - بۇنگاخ - ամբողջ - войсковой багаж, обоз - baggage of troops.
- 100000 ॥ bunē-dātih - بُن دَاتِيه - Բւնիմախի սրնդադրժարշն - первоначальное
 создание - original creation = bun-dahišn.
- 10001 ॥ bunē-dātak - بُن دَاتَاك - Բւնիմախի հիմնիք - первоначальное основание.
 original basis.
- 51 ॥ boz - بوز - ած - коза - goat.
- 10000 ॥ buzāmētan - بۇزآمەتان - گریزانی کون - քրտալ, լաւ քրտալ - ридай, плакай, стонай...
 vex, to afflict, cry, to groan. - наст. вр. 3 л. buzāmēt.
- 1001 ॥ buḍar - بۇدار - բնիմախի, կրող - носящий груз, носильщик - a
 bearer of burdens, supporting.
- 1100 ॥ būzitan - بۇزیتان - զբրել - резать - to cut. - ав. бзат.
- 100 ॥ buḡand, buḡand - بۇغاند - Բուրա - буря, бураи. - ар.м. buḡan.
- 100 ॥ būland - بۇلاند - բարձր - высокий - high, tall.
- 1000 ॥ būlandih - بۇلاندی - բարձրություն - высота - height, loftiness.
- 10000 ॥ buḡāwand - بۇغآواند - բարձր հայտ - высокий взгляд - having exalting
 vision.
- 100 ॥ buḡḡāk, buḡḡāi - بۇغغآك - بۇغغآی - Բուրաք, Բուրաի - Բուրաք, Բուրաի -
 Բուրաք, Բուրաի - великолепный, великий - grand, magnificent.
- 100 ॥ buḡḡēn, ātur buḡḡēnmiḡ - بۇغغآن - երեք հաշիմ-Բրկալ
 երեք կեր - один из 3^х знаменитых огней - one of three
 celebrated fires.
- 10000 ॥ buḡḡēritan - بۇغغآنتان - բարձրացնել - поднимать - to lift.

ԽՅԾԸ ԲԱՂՆԻՏՈՒՆ - بَالِغَاتُ - պնդե՛ր քարքարացնել - քաջա՛ն բարձրացնել...
it is necessary to heighten... < barzenitan.

ԽԵԾԸ ԲԱՂՆԻՏԱՆ - بَالِغَاتُ - շրջանա՛ր քարքարել, ԽԿՐԸ ԸՎՅՈՅՈՒՆ,
сделать знаменитым - to make famous, estect.

ԽԾԾԸ ԲԱՂՆ - بَالِغَاتُ - օգնե՛ր շարժառիշտի՛ք - с криком на
помощь - with lamentation. with cry for help.

ԻԿԾԸ ԲԱՂՆԻՏՈՒՆ - بَالِغَاتُ - գովելու՛ք, ԽԿՐԸ ԸՎՅՈՅՈՒՆ - похвала слава -

ԾԾԾԸ ԲԱՂՆԻՏՈՒՆ - بَالِغَاتُ - գլորե՛լու՛ք, ԽԿՐԸ ԸՎՅՈՅՈՒՆ - ^{glory, benediction, praise} քրե՛զնոշե՛ցնի՛մ - ^{praised, exalted.}

ԸԸԸ ԲԱՐՏԱՆ - ԸԸԸ ԲԱՐՏԱՆ .

ՎԵԸ ԲԱՐՏԱՆԻՒՆ - ԲԱՐՏԱՆ - ԿԱՆԾԵՂ, ԿՐԵՂՐ - ուսե՛լու՛ք - supporting, bearing.

ԽԸԸ ԲԱՐՏԱՆ - ԲԱՐՏԱՆ - ԿԱՆԾԵՂ, ԿՐԵՂՐ, ԿԱՆԾՈՒՐՆԵՂՐ - носиль, возить -
to carry, bear, bring, lead. - ԲԱՐՏԱՆՈՒՆ 1. ԲԱՐԱՏ, 3. ԲԱՐԵՏ,
множ. ч. 1. ԲԱՐԵՏ, 3. ԲԱՐԵՆԸ, ԲԱՐԱՆՈՒՆ 2. ԲԱՐ .

ԲԸԸ ԲԱՐՏԱՆ - ԲԱՐՏԱՆ - ԲԱՐՏԱՆ - сова - an owl.

ԲԸԸ ԲԱՐՏԱՆ - ԲԱՐՏԱՆ - ԿԱՆԾՈՒՐՆԵՂՐ, ԿՐԵՂՐ - родина, отчизна - country,

ԲԸԸ [ԲԱՐԵՒ] ԲԱՐՏԱՆ - ԲԱՐՏԱՆ - ԿԱՆԾՈՒՐՆԵՂՐ, ԿՐԵՂՐ - сын, мальчик - a son, youth -
home
поз. ԲԱՐՏԱՆ, ճՐ. Ն. ԲԱՐՏԱՆ, ԵՍԿՐ. ԲԱՐՏԱՆ, ԲՎ. ԲԱՐՏԱՆ .

ԲԸԸ ԲԱՐՏԱՆՈՒՆ - ԲԱՐՏԱՆ - ԿԱՆԾՈՒՐՆԵՂՐ, ԿՐԵՂՐ - ԿԱՆԾՈՒՐՆԵՂՐ ԿՐԵՂՐ ԲԱՐՏԱՆՈՒՆ
ԿԱՆԾՈՒՐՆԵՂՐ ԿԱՆԾՈՒՐՆԵՂՐ - бруски, употребляемые парсами во
время церемоний - rods of a span long used by the fire worshippers
in their ceremonies. - ԲՎ. ԲԱՐՏԱՆՈՒՆ, ԲԱՐՏԱՆՈՒՆ

ԽԵԾԸ ԲԱՐՏԱՆԸՆ - ԲԱՐՏԱՆ - ԿԱՆԾՈՒՐՆԵՂՐ ԿՐԵՂՐ ԿԱՆԾՈՒՐՆԵՂՐ -
ящик для хранения брусков барсама - the case for holding
the rods barsam

ԻԿԾԸ ԲԱՐՏԱՆ - ԲԱՐՏԱՆ - ԿԱՆԾՈՒՐՆԵՂՐ, ԿՐԵՂՐ - огород - a garden

ԽԵԾԸ ԲԱՐՏԱՆՐԱՆ - ԲԱՐՏԱՆ - ԿԱՆԾՈՒՐՆԵՂՐ - садовник - a gardener .

ԸԸԸ ԲԱՐՏԱՆ - ԲԱՐՏԱՆ - ԿԱՆԾՈՒՐՆԵՂՐ - матрац - mattress.

- 𐎧𐎺𐎠𐎹 bōrāx - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - *bygra* - an otter, a beaver. - ср. 𐎧𐎺𐎠𐎹.
- 𐎧𐎺𐎠𐎹 [banafsek] x'at - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - *cau* - himself. - об. x'atō, наз. xūt.
- 𐎧𐎺𐎠𐎹 bīj - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - *byš* - коза, козел - he or she goat. - об. būza.
- 𐎧𐎺𐎠𐎹 [bujinā] x'yār - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - *byrnyq*, 𐎧𐎺𐎠𐎹 - *byrnyq* - огурец - cucumber.
- 𐎧𐎺𐎠𐎹 bījē nar - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - *byrnyq* - козел - he goat.
- 𐎧𐎺𐎠𐎹 bīj mātax - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - *byš* - коза - she goat.
- 𐎧𐎺𐎠𐎹 bunjitan - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - *byrnyq* - спасти - to save, to make free.
- 𐎧𐎺𐎠𐎹 bōzišn - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - *byrnyq* - прощение - forgiveness, forgiving.
- 𐎧𐎺𐎠𐎹 būš - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - *byrnyq* - грива - a horse's mane.
- 𐎧𐎺𐎠𐎹 būšiyasp - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - *byrnyq* - сонливость - sleepiness. - об. būšiyasta, наз. būšiyasp.
- 𐎧𐎺𐎠𐎹 bōtyōvaršt - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - *byrnyq* - название греха - name of a sin.
- 𐎧𐎺𐎠𐎹 bōtyōxat - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - *byrnyq* - название одного греха - name of a sin.
- 𐎧𐎺𐎠𐎹 büt - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - *byrnyq* - идол, кумир - an idol, an image.
- 𐎧𐎺𐎠𐎹 būtan - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - *byrnyq* - носить. в р. 2 л. *bavāh*, 3 л. *bavēt* или *bēt*. множ. 2 л. *bavēnd*, сосл. накл. 3 л. *bavāt*. - гр. н. *bavam*, об. *bāv* - *bavaiti*, сскр. *bhāv* - *bhāvati*.
- 𐎧𐎺𐎠𐎹 [barteh, banteh] duxt - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - *byrnyq*, *byrnyq* - дочь - a daughter. - об. *duxdar*, *duxdar*, сскр. *duhitār*. - ар. *dust*.
- 𐎧𐎺𐎠𐎹 bazar - *karāh* - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - *byrnyq*, *byrnyq* - зло, вредность, бред - mischief, injuriousness.
- 𐎧𐎺𐎠𐎹 [bazkōtan] paristan (parastan) - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - *byrnyq* - летать - to fly.
- 𐎧𐎺𐎠𐎹 [bazrāk] toxm - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - *byrnyq*, *byrnyq*, *byrnyq* - семя, луно, род - seed, race. гр. н. *taumā*, об. *taoxma*, наз. *toxm*, ар. *tohm*.
- 𐎧𐎺𐎠𐎹 [bākā] tarax - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - *byrnyq* - свежая зелень - vegetables.
- 𐎧𐎺𐎠𐎹 bay - 𐎧𐎺𐎠𐎹 - *byrnyq* - Бог - God. - гр. н. *bađa*, об. *bađa*, сскр. *bhagha*.

- 1) var - *բար* - պարու, փրգ - плод, փրուկ - fruitage, fruit. - զբ. n. vara.
- 2) var - *բար* - գաղաղ, դրան, փալաճ - область, именоване - domain, district.
- 3) varhānak - *Վահանակ* - Նրդ, փիլոր - голый - bare, naked.
- 4) vāād - *Վաճ* - աստղագիտական արտահայտություն - астрономический термин - an astronomical expression.
- 5) varōmand - *Վարոմանդ* - բարեբեր, բարեբեր - богатый, обильный - fertile, rich.
- 6) [varxun] račēn (rāzēn) - *Վարչուն* - արալ - горная коза - mountain goat.
- 7) vrahn - *Վրահն* - հագուստ - одежда - garment, clothing.
- 8) var-katak - *Վարկաթ* - փախիճ - вместе - together.
- 9) varajyak - *Վարայակ* - լուսավոր, պայծառ - светлый, блестящий - shining, bright.
- 10) vāzisaħ - *Վազիսահ* - զարդարուն - украшенный - decorated.
- 11) varāñih - *Վարանի* - հայր - мать - mother.
- 12) varātar - *Վարատար* - եղբայր - брат - brother. - av. vātāta, scpr. vhrāta.
- 13) [varbitā] višpūz - *Վարբիտա* - ընդհանրացված, զորավար - царевич, генерал - prince, general, leader.
- 14) varbut - *Վարբուտ* - խալ - лупа - varbitos. - арм. varbut.
- 15) [vāziyā] vaxi - *Վազիյա* - խալ - հաս, բաժին - часть, доля - part, portion.
- 16) varin - *Վարին* - արտիճ, համարձակություն - высший, вечный - higher, supreme, perpetual, eternal.
- 17) [vlichenišn] vaxšenišn - *Վալիչենիշն* - անխախտություն, բաշտ - судьба, рок, угадье - destiny, predestination.
- 18) [vlichenitan] tāšitan - *Վալիչենիտան* - ստեղծել - созданы - to create.
- 19) vordx'arreh - *Վարդառեհ* - փառաբերական - прославленная личность - who bears or wears glory.
- 20) vaesnom - *Վաեսնոմ* - արքայական կայսրի արարած -

- свѣзѣка свѣщеныхъ вѣтвѣй - the sacred twig bundle. - ав. varəstma.
- 11106) varəsom-dān - 𐬱𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎 - արիշ բարսումնի շոթիքնէրի հանար - ящик для брусков барсома - the case for holding the rods varəsom.
- 11107) vān - 𐬱𐬀𐬎 - անրանան, նար - погребный, тонкий - *subtle, minute*.
- 11108) vānōmand - 𐬱𐬀𐬎𐬎𐬎 - նար, անրանան - тонкий, погребный, *subtle*.
- 11109) varijan - 𐬱𐬀𐬎 - печь, печка - a portable stove, an oven.
- 11110) vā - 𐬱𐬀 - бровь - հոնք - the eye brow. - др. п. Gau {vāva.
- 11111) vāāc - 𐬱𐬀𐬎𐬎 - Իխաշի Գոգրաթմ - город в Гуджерате - a city in Gujarat.
- 11112) vāc-tāk - 𐬱𐬀𐬎 - հոնք - бровь - eye brow.
- 11113) [varvar] vātar (vādar) - 𐬱𐬀𐬎 - Էղբար - брат - brother.
- 11114) valūt - 𐬱𐬀 - կաշի - զծ - oak - tree.
- 11115) vartavand - 𐬱𐬀𐬎 - արցար - плачевный - *pitious, mournful*.
- 11116) vutx - 𐬱𐬀𐬎 - բարձրություն, բարձր - высота, высокий - *tallness, tall*.
- 11117) vuzitan - 𐬱𐬀𐬎 - բարձրացնել - поднимать - *ennoble, exalt, elevate*.
- 11118) [v(a)syā] vātax (vāda) - 𐬱𐬀𐬎 - գինի - вино - wine. - наз. vāda.
- 11119) varəsom - 𐬱𐬀 - արաքան շոթիքնէր - свѣщенные брусочки. - sacred twig, bundle. - ав. varəstman, арм. varəstmik'.
- 11120) varəsomdān - 𐬱𐬀𐬎𐬎𐬎 - բարսումնիան - посуда для барсома. - *receptacle of varəsom*.
- 11121) varəsom-čin - 𐬱𐬀𐬎𐬎 - բարսում հավաքող - уборка барсома. - for cutting the varəsom, varəsom gathering.
- 11122) varəšnum - 𐬱𐬀𐬎𐬎𐬎 - խորան քն - церемония очищения. - *ceremony of purifying*.
- 11123) varəstan - 𐬱𐬀𐬎𐬎 - բռնել, խորովել - печь, жарить - to bake, to fry.
- 11124) [varte] duxt = 𐬱𐬀𐬎 [varte] duxt.
- 11125) [vasim] x'as - 𐬱𐬀𐬎 - հանելի, գեղեցիկ, քաղցր, լիվ - приятный, красивый, сладкий, хороший - *agreeable, delightful, sweet, good*.
- 11126) [vasimih] x'asih - 𐬱𐬀𐬎 - հանելի, արարություն, երգանություն. -

нослаженіе, радосі, счастье - delight, pleasure, cheerfulness.

- 0062] [basimavač] x'asavač - خواساڤ - hwbłtř jwjb - приятный голос...
having a sweet tone.
- 6142] [basimtom] x'astom - خاستوم - wstřw hwbłtř - самый приятный...
sweetest.
- 1462] [basimtar] x'astar - خاستار - wstřw hwbłtř - приятнее - sweeter.
- 702] [basryā] gōst - گوست - گوشت - мясо - meat. - poz. gōst.
- 1102] bastan - بستن - Գստն, Գստն - связать, закрывать - to bind, close.
гр.п. *basta*, ав. *band*, сскр. *bandh*.
- 902] bastak - بستک - Գստիկ - фундук - pistachio-nut.
- 1002] [bargün] kušk - کوشک - Կոշիկ, Կոշիկ - дворец, вила...
palace, villa. - poz. *kōšk*, арм. *kušk*.
- 902] varak - ڤاراک - Կար - вудра - a beaver, an otter. - ав. *varā*
- 902] vajīnak = ڤايجينا - Գայինա - грешник - criminal, unclean, sinful.
- 1002] važayin - ڤايجين - Կայինիկ, Կայինիկ - грешник,
преступник - criminal, unclean, sinful.
- 0010] [vajōjyā] tanvāl (tanvāl) - ڤايجوچيا - Գոր - живот - womb, belly.
- 902] vačak - ڤاچاک - Կրեակ, Կրեակ - гуля, сын - a child, an offspring.
- 102] vačak - ڤاچاک - Կրեակ, Կրեակ - грех, вина - crime, sin.
- 1002] vačakkač - ڤاچاککاخ - Կրեակիկ, Կրեակիկ - грешник - criminal, sinful.
- 1002] važāšk - ڤاچاچک - Բժիշկ - врач - physician. - ав. *vaišaxia*, арм. *vāišk*.
- 0010] važāškīh - ڤاچاچکي - Բժիշկիկ, Բժիշկիկ - медицина - medicine.
- 1100] [β(ə)šrōntan] bṛiṣtan - ڤریشتن - Խրիստիկ - жарить - to roast.
- 002] [vatyā] sinak (sina) - ڤاتيا - Գորձ - груди - breast. - poz. *sinak*, *sina*.

9

00 = 9 dah - ڤاچ - Գորձ - десерт - ten. - ав. *dasa*, сскр. *daśa*.

00 *guh* - ڤاچ - Կրեակիկ - экскремент - excrement.

00 *sa* - ڤա - Կրեակիկ - сорок - forty.

𐭩𐭮𐭥 ḡāh - 𐭮𐭥 𐭮𐭥 𐭮𐭥 - 𐭮𐭥𐭮𐭥, 𐭮𐭥𐭮𐭥, 𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥, 𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥. -

Гага, трон, степень, в то время - Gatha, dignity, place, a seat, a throne, afterwards, at that time, then, after.

𐭩𐭮𐭥𐭮𐭥 ḡāhvāraḥ - 𐭮𐭥𐭮𐭥 - 𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥 - люлька - cradle.

𐭮𐭥𐭮𐭥 dahij - 𐭮𐭥𐭮𐭥 - 𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥 - десятиая часть - tithē. 2) 𐭮𐭥𐭮𐭥 - 𐭮𐭥𐭮𐭥.

𐭮𐭥𐭮𐭥 dahik - 𐭮𐭥𐭮𐭥 - 𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥, 𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥. - 𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥
приданое - dowry.
опустошение - havoc, ravage, devastation.

𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥 dahikikē - 𐭮𐭥 - 𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥 (𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥) - неясно (воинственно
дьяволов) - not clear (relative to demons).

𐭮𐭥𐭮𐭥 dāyax - 𐭮𐭥 - 𐭮𐭥𐭮𐭥 - кормилица - a wet-nurse, arm. dāyax

𐭮𐭥𐭮𐭥 dikhlix - 𐭮𐭥𐭮𐭥 - 𐭮𐭥𐭮𐭥 - вестибюль, галерея - a vestibule, a
gallerie, portico. - arm. dakhliç.

𐭮𐭥𐭮𐭥 yazdān - 𐭮𐭥𐭮𐭥 (𐭮𐭥𐭮𐭥) - 𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥, 𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥
𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥 - ангелы, действующие против Ахримана - name
of the spirit, who is the principle of good opp. to Ahriman.

𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥 yazdān menisnih - 𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥 - 𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥, 𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥.
богобоязненный, набожный - with attention to God, mindful of God.

𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥 yazdānrahlūmih - 𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥 - 𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥 - величие
бога - grandeur of God.

𐭮𐭥𐭮𐭥 dahāx - 𐭮𐭥𐭮𐭥 - 𐭮𐭥𐭮𐭥. и др. - совсв. и м. - proper noun.

𐭮𐭥𐭮𐭥 dahisn - 𐭮𐭥𐭮𐭥 - 𐭮𐭥𐭮𐭥. и др. - подарок - gift, donation

𐭮𐭥𐭮𐭥 [dabā] zah - 𐭮𐭥 - 𐭮𐭥𐭮𐭥 - золото - gold. - ав. xairi.

𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥 [dābhōnastan] xanditan - 𐭮𐭥𐭮𐭥 - 𐭮𐭥𐭮𐭥𐭮𐭥 - смеяться - to laugh.
арм. xndal.

𐭮𐭥𐭮𐭥 [yāhabūntan = dābūntan] dātan - 𐭮𐭥𐭮𐭥 - 𐭮𐭥𐭮𐭥. и др. - дать,
даровать - to give, bestow, grant. - нас. вр. 3 л. dahom, 3 л. dahēt,
м.п. 3 л. dahēnd. - повел. наст. 2 л. dah. - пров. вр. dot.

ԹԵՄԱՍ = ԹԵՅԱՍ *ḡajō(x) mart* - ^{جوت} - արագին ճարտ անունը - имя первого
человека - the name of first man.

ԻՔՄԱՍ *dahyūrat* - ^{داهو} - արքա - царь - king.

ՄԲՄԱՍ *dahyūratih* - ^{داهو} - ^{داهو} - րազավորություն, իրիանություն,
չափավորություն - государство, правление, власть - rulership,
government, sovereignty.

ՄՄ *dās* - ^{داس} - ճակատ, գերանդի - серп, коса - a sickle, a reaping-hook

ՄՄ *dās* - ^{داس} - ^{داس} - զահ, րնդ, ժամանակ - трон, место, время -
throne, place, time - *ab. dātu, dānu, gr. n. dānu, arm. dāh...*

das - ^{داس} - ^{داس} - *Tāta* - *Gatha*.

ՄՄՄՄՄ *dasi atravaxšān* - ^{داس} - Կրթավարի ճարտ րնդը,
որ րազավորման է կրակը - место мага Атравахша, воспла-
менившего огонь - the place of the *Atravachsh* the priest who

ՄՄ *dādek* - ^{داه} - Իրիվանդություն անուն - ^{kindles the fire} - название ^{of the} *о́гня*
болезни - name of a disease or sickness.

ՄՄ [*jayā*] *rag* - ^{راج} - երակ - вена - a vein - *arm. erak*.

ՅԻՄՄ [*yaxšunak*] *dara* - ^{دارا} - ունեոր - имеющий - possessor, holder.

ԻԻՄՄ [*yaxšunitan, jāšōnitan*] *dāstan* - ^{دستان} - ունենալ - иметь - to have,
hold. - ոսթ. Եր. 1. *dāram*, 3. *dārēt*, *повел. нарк. 2. n. dār*,
прощ. Եր. *došt* - *gr. n. √dar - dārayatiy, adāraya*.

ԻՄՄՄ [*yaxšunišn*] *dārišn* - ^{داریش} - ունեցված, կայք - имущество, *св.*,
достояние - possession, domain, wealth.

ՅՄՄ *dahik* - ^{داهیک} - Կողոպտ, ւաշարարություն - грабеж,
бездобое, опустошение - ravage, havoc, devastation.

ՅՄՄ *dāyak* = ՅՄՄ *dāyak*

ԷՄՄՄ *dahišn* - ^{داهیش} - ւրեղծարարություն, նվեր - дарование,

сoтворенiе - creation, a donation, a gift.

150 Daity - ^{دايتى} - ^{دائرہ} - ^{دائرہ} qairih wltm̄ - название одной реки - name
of a river.
151 [yāhitjuniṣṇ] avurṭiṣṇ - ^{آوردن نفس زبير} - ^{آوردن نفس} - ^{آوردن نفس} wṣm̄ - вьдыханiе.
1191 [yāhitjuntan] āvartan, ovar - ^{آوردن} - ^{آوردن} - ^{آوردن} - bringing, inhaling (the breath).
носить - to bring - нос. вр. 3 л. āvarēt, мн.ч. 1 л. āvarēt, мн.ч.
3 л. āvarēnd, прош. вр. avurt.

152 dahyatīc - ^{داهياتي} - ^{داهياتي} - ^{داهياتي} wṣm̄ - ^{داهياتي} - ^{داهياتي} - жива,
сосун (животное) - a suckling babe, a field sown and beginning to
look green.

153 yāsmīn - ^{ياسمين} - ^{ياسمين} - жасмин - jasmine.

154 dāw - ^{دابة} - ^{دابة} - ^{دابة} wṣm̄ - корова, вол, бык - a bull, bullock, cow.

155 [dēvin] - ^{ديون} - ^{ديون} - ^{ديون} wṣm̄ - лоб - forehead, front.

156 yān - ^{يان} - ^{يان} - ^{يان} wṣm̄ - подарок, дар - gift, benefit.

157 jān - ^{جان} - ^{جان} - ^{جان} wṣm̄ - душа, дух - self, mind, vital spirit.

158 gan - ^{جن} - ^{جن} - ^{جن} wṣm̄ - сорі, порода - kind, sort.

159 [dānāk, zānāk] toxm - ^{داناک} - ^{داناک} - ^{داناک} wṣm̄ - ^{داناک}, utri - ^{داناک}, ^{данак} - an egg, seed.

150 dānāk - ^{داناک} - ^{داناک} - ^{داناک} wṣm̄ - ^{داناک} - ^{данак} - a learned man... мн.ч. dānākān.

др.п. odānā - зуап. - ав. ^{दान}, сскр. jānāti.

161 dārēnax - ^{داريناك} - ^{داريناك} - ^{داريناك} wṣm̄ - ^{даринак} в скорлупе - shell fruit,
kernel fruit.

162 dānākīh - ^{داناکيه} - ^{داناکيه} - ^{данак} wṣm̄ - ^{данак} - ^{данак} - мудрость, знание -
wisdom, knowledge.

163 dānākīhā - ^{داناکيه} - ^{داناکيه} - ^{данак} wṣm̄ - ^{данак} - ^{данак} - умело, искусно - learnedly.

164 dāng - ^{دانگ} - ^{دانگ} - ^{данг} wṣm̄ - ^{данг} - ^{данг} - лeйверь одного
дрошка или мискаля - the fourth part of a drachm or a miscal.

165 [dang] mēvax - ^{دنگ} - ^{دنگ} - ^{днг} wṣm̄ - ^{днг} - ^{днг} - плод, фрукт - fruit.

166 yāvētan - ^{ياصيتان} - ^{ياصيتان} - ^{яветан} wṣm̄ - ^{яветан} - ^{яветан} - вечный - eternal... др.п. hūvōs

167 yavētānax - ^{ياصيتانك} - ^{ياصيتانك} - ^{яветан} wṣm̄ - ^{яветан} - ^{яветан} - вечность - eternity.

ԲԷԿՅ՝ gaudūt - گاو دان - ցանկեր, արքայախնայիք, բազմաթիվ
կենդանիներ - богатые пастбища, множество скота - rich pastures,
the wealth of cattle. - ав. gaōdana, сскр. gadhana.

ՎՅՈՐԿՅ՝ jānapar - جان - անգիստիկ - самоотверженный - life sacrific-
ԾՈՒԿՅ՝ [yikhvōnīh] bavīh - بويه - օրհույն, գոյություն - сущность,
существо - entity, existence, being.

ՎԻՍՅ՝ [yikhvōnōš] baš - یش - անգիստիկ, անհատ - быть, стоять - be, stay.

ՎՅՈՐԿՅ՝ [yikhvōnītik] bavētk - بويه - անգիստիկ գոյությունը - все бытие,
all existence.

ԻԿՅՈՐԿՅ՝ [yikhvōnīšn] bavīšn - یشنه - անգիստիկ լինելը - это должно быть - it
must be.

ՈՐԿՅ՝ [yikhvōntan] būtan - بتان - անգիստիկ լինելը - быть, become. - անգիստիկ.

3 л. bavētulu bet. 1 л. 2. 3 л. bavēnd. сослог. накл. 3 л. būvāt,
прощ. бр. būt, перф. 1 л. būtham. 3 л. būt-ē, 1 л. 2. 3 л. būthand.
гр. н. √bav - bavaram, сскр. √bhav - bhavati, ав. √bar - baraiti.

ՅԻԿՅ՝ jānīk - جانیک - ճանիկ - колесо - a knee.

ՎՅԻԿՅ՝ dan-kaš - دان کاش - անգիստիկ կարող (կրթյուն) - носильщик зерно (шуровка)
corn carrying, what carries away corn.

ԳԿԿ՝ dānak - دان - անգիստիկ, սերունդ - зерно, семя - grain, seed.

ՎՅՅԳԿՅ՝ dānak-kaš = ՎՅԳԿԿՅ՝ dan-kaš.

ԴԿ՝ dānar - دان - دان - دان - անգիստիկ, անգիստիկություն, անհատ -
время, удобный случай - time, occasion, opportunity. -

2) دینار - անգիստիկ. անգիստիկ անհատ - арабск. мера динар - a measure

ԴԿ՝ yavar (jār) - جار - جار - անգիստիկ, անգիստիկություն - арабск. время,
удобный случай - time, occasion, opportunity.

ՎԴԿ՝ [gāvars] arzan - ارزان - անգիստիկ - просо - millet.

ԹԴԿ՝ [dōlman] došak = ԴԿՅՅԿ՝ dōšak - دوشاک - անգիստիկ - аг. hell. -

ԵԿՅ՝ dohūm - ده - անգիստիկ - десятиный - tenth. ар. dōxak.

1125 dānistan = 1125 [havētōnstan] dānistan.

1125 [yāhančəluntan] aruſtan - اړۍ - հափշիակ, փոխաբեր. -
грабун - to plunder, to take away. - наз. апардан.

125 dānišn - دانش - գիտություն - знание - knowledge, science.

125 danišnōmand = 125 danišnmand - دانشمند - գիտնաբան -
ученый, мудрый - learned, wise.

125 danišnkaſtak - دانشطلب - գիտության ծարսիր - жаждущий
знания - desirous of knowledge.

125 dāk (125 - day) - دای - փարան, նշան, սիր - клеймо, тавро, знак. -
a brand, any mark, hot or scar.

125 yāxant - یخت - հափիտ - рубин - а ruby. - арм. yaxint.

125 Yāzdakart - یزدک - հափերդ - Яздгерд - Yazdgerd.

125 dār - دار - آت (آت) - դար, երանգ գործիք - муз. инструмент.
a music instrument.

125 dar - دار - دار - Ծառ - дерево - tree. - гр.п. dāru. - аб. dāri;

125 yār - یار - արեխ, ար - Գրուզ - friend.
арм. darastan - сая.

125 dar - دار - կտրիչ - виселица - a gibbet, a gallows.

125 Dārāb - دارا - داریوش - Дарий - Darius.

125 Dārāē Dārāyān - داریوش - հար. ան. - сов. и.м. -

125 dārāyān - داریوش - դարեհ գերիւնիւն - селеніево Дария. -
the family of Darius.
125 dārān - داران - փայտ - деревянный - wooden.

125 dārūk - داری - դի - лекарство - medicament. - аб. dāre. -

125 [dārōntan, dālōntan] tarsitan = 125 tarsitan - ترسان
կտրելու - бояться - terrify, to fear.

125 dālman = 125 tālman - دالمان - սեպիկ - гермий орел. -
an eagle, a black eagle.

125 gām - گاومرغ! - گاو! jivam. - jivam քամ փար քամ քամ քամ քամ

živam или молоко, смешанное с žastra - živam or milk mixed with žastra.

60 gām - گام - گام - шаг - a step, footstep.

60 jam - جام - جام - чаша, кубок - a cup, a goblet.

60 daht - داهت - داهت - справедливая

60 simōz - سیموز - سیموز - соболевость - justice.
 арм. 3-й тип.

91960 dahtān kart - داهت آن کارت -
 сделанный рукой небожного человека - made by pious persons.

10760 jamāsr - جاماسر - جاماسر - Жамаср - jamasr.

60 dāmāt - دامات - دامات - заль - son in law.

10860 dāmātih - داماتیک - داماتیک - брак - marriage.

50160 yatik - یاتیک - یاتیک - шчаштьгарь, фртур - стеклощик,

гонгар - a manufacturer of glass vessels, a potter.

960 yātak - یاتاک - یاتاک - одежда - garment, robe.

960 daktak - داکتاک - داکتاک - кладбище

зороастрианцев - tomb, sepulture.

10801960 [yāhamtōnīnīk] rasanīk - یاهمت آن نیک -
 придьмие, приход - arriving, reaching.

119760 [yāhamtōntan] rasitan - یاهمت آن تن -
 придьмь, достигайт - to arrive, to reach. - наст. вр. 3 л. rasēt,

им.р. 1 л. rasēt, 3 л. rasēnd, прош. вр. rasit, 3 л. им.р.
 rāsīt hand.

10800 gāsān - گاسان - گاسان - Таги - Gāthās.

10800 gāsānvār - گاسان وار - گاسان وار - 6 днй, в течение которых сотворен мир - the six

days in which the world was created.

10800 gāsānīk - گاسانیگ - گاسانیگ -
 рнар - относительно гаі, диалект гаі - belonging to the Gathos.

1) 200 = 200 - dāsr = dasrak - قامت - расе, подарок - Կարգաբաշխում, օրհանգստի տոմար, տոմար, օրհանգստի տոմար, տոմար, տոմար.
portion, lot, gift, award.

46200 yāsmīn - یاسمن - Կասմին - жасмин - jasmin. - арм. yasmik.

10000 dēhopat - Երեսուցի - շահ, թագաւոր - шах, царь - master, king.

10000 gar - ց - կով, կի, ցուլ - корова, бык, вол - cow, bull, bull.

100000 yāzedakōt - یازده - Կիսիսեկերորդ - одиннадцатый - eleventh.

14500 dahišn - آفرینش - պարբերյան, նվեր, սրբազան պարբերյան - милосердие, подарок, творение - alms, a gift, creation. -

Երեսուցի - Կանխորոշում, կանխադրում - предопределение - the

14500 jahīšn - آفرینش - առաջադիմարյան - прогресс - progress. ^{divine decree.}

100000 dahišnīh - آفرینش - արարած - создание - creation, created.

19500 daxšak - Կարգաբաշխում - նշան, զանգ, խնդիր - знак, загада, стремление - sign, problem, task.

165000 daxšakōmand - daxšak - նշանակալի արարած - знаком, zagarej - with task, affair.

20000 dāstār - Կարգաբաշխում - նախարար - ակադемик - holder, keeper.

10000 dāstārih - Կարգաբաշխում - ամրություն, ամրություն - укрепление
сила, крепость - strength, firmness, bearing.

110000 dāstān = 110000 [yaxšənuntan] dāstān.

100 yat - Կարգաբաշխում - նշան, օրհանգստի տոմար - назван. одного греха - the

10000 yazat - آفرینش - անգել - ангел - an angel. ^{name of a sin.}

10000 dāt - آفرینش - արդարադատություն, դատ, օրհանգստի տոմար -

правосудие, право, закон - custom, justice, law. - гр. n. data.

арм. dat, datastan. - dataxaz - прокурор. - datavor-cygya.

20000 dātār - آفرینش - արդարադատ (Կարգաբաշխում) -

правосудный, милосердный (Ормузд) - distributor of justice (Hoemuzd).

- ԴԵՐ dātār - ۵۱۰، ۵۱۲ - ամրաբեղ - дарующий - a grantor, a bestower.
 ԴԵՐ dātārīh - ۵۱۱، ۵۱۲ - ստեղծելը, արար - создание - giving, creation.
 ԳՐԵԴԵՐ dātārāstar - ۵۱۱، ۵۱۲ - արքայախոսի արքայնշահ -
 должностное лицо правосудия - a functionary of justice.
 ԿՎԵՐ dātbarīh - ۵۱۱، ۵۱۲ - արքայախոսի, դատարարի -
 , правосудие, решение (судей) - award, a decree, justice.
 ՄԱՐԿԵՐ Datgoguşasp - ۵۱۱ - հար. ան. - сов. им. - propr. noun.
 ՄԵՐ dātikhā - ۵۱۱ - արքայախոսի - справедливо - lawfully,
 ԽՍՄԵՐ dātikhāgās - ۵۱۱، ۵۱۲ - արքայախոսի փոյ - rightly, justly.
 ԵՐ dātīk - ۵۱۱، ۵۱۲ - օրենսբերի արքայ - master of laws.
 ԴԵՐ dātōbar (dāvar) - ۵۱۱ - դատար - судья - judge.
 ԿՎԵՐ dātavarīh = ԿՎԵՐ dātōbarīh.
 ԴԵՐ dātgūb - արքայախոսի անդ - говоривший справедливо -
 , pronouncing the law, speaking justice.
 ԽԵՐ dātan = ԽԽԽԽ [yehabuntan] dātan.
 ԽԵՐ dātan - ۵۱۱ - ամրաբեղի հետ, ամրաբեղ - лезь с кем,
 , обнимаю - lie with, to embrace.
 ԽԽԽԽ [yātōntan] āmatan - ۵۱۱ - գալ - приходив - to come -
 , ноєі. бр. āy - 3л. āyēt, 3л. ան. 2. āyēnd. - прош. бр. 3л. āmat.
 , perf (be) āmat ēstēt. - āmat < *a-gmata < gam. āy = a+i ходив.
 ԽԽԽԽ [yātōnton, šadaēōnton] fiistātan - ۵۱۱، ۵۱۲ - արքայի - посылать
 ԵՐ yātūk - ۵۱۱ - հոյհ, « Գաղա՞ » - колдун - magitian.
 ԿՎԵՐ yātūkih - ۵۱۱ - արքայախոսի - колдовство - witchcraft.
 ԳՐԵԴԵՐ yātūk-zat - ۵۱۱، ۵۱۲ - արքայի ճեղհման -
 , убитый колдуном - killed by magic.
 ԴԵՐ dātōkar - ۵۱۱ - արքայախոս - судивший справедливо - lawfully
 judge.

ՅԸՍ dātak - دَاكَة - արդարադատության վարիչ - администратор
правосудия - administrator of justice.

ՍԵՐՍ [dātmas] piz - پيز - Յեր, պառակ - старик, седой - old, of age.

ԷԸԸՍ dātastān - دَاتِ اسْتَان - دَاتِ اسْتَان - դատաստան, օրենիվ - суд,
право - decree, justice, law. - наз. dātastān, арм. datastan.

ՄԸԸԸՍ dātastānīka - دَاتِ اسْتَانِيكَ - արդարորեն, իրավադրամեն.
справедливо - lawfully, justly, rightly.

ՄԸԸԸԸՍ dātastānōmandīk - دَاتِ اسْتَانِي كَاتِبِي - վիճիվեր, օրենսգիրի -
решения, кодекс - decisions, a code of laws.

ԽԸԸՍ dāt pāsax - دَاتِ پَسَاخ - իննադատության պարսիստան,
արդարացիան պարսիստան - отвѣт на критику, отвѣт на оправдание.
replying in justification.

ԻԸԸԸՍ Dāt farūx - دَاتِ فَاوُخ - հար. ան. - сөб. ил. - բնոր. подп.

4' ր = 2, Եր = րո՛ւ - երկու, երկրորդ - два, второй - two, second.

ար [gabā] kapit - كَابِي - իրչափ - мера - a measure. арм. kapit.

Եր [dubhā] gayah - دُبْحَا - խոտ - трава - grass. - наз. gīā, gayā, gīkā.

ար [gabva] mart - مَرْت - մարդ - человек - man. - ав. marsta, др.в. martja

ՅԸԸԸ [gabvāum] martum - مَرْتُمْ - մարդ - человек - mankind, man.

ԶԸԸԸ [gabvā xovar] mart xovar - مَرْتِ خَوَار - մարդախոր - man.eater.

ԽԸԸԸ [gabvōntan] vurtan - مَرْتَان - փանել - носиль, таскаль - bear, to carry.
сскр. bhārami, ав. varāmi, арм. veret.

ՄԸԸ [gabavāyā] angamēn - اَنْجَمِيْن - մեղ - мед - honey.

Եր durvāzdah - دُرْ وَازْدَه - փանելերիկ - двенадцать - twelve.

Եր jeh - جِه - անարդարան - блудник - ница - a prostitute.

Եր [dibā, dēva] vuzk (guzg) - وَزْك - волк - wolf.

Եր [s(a)vsava, svsva] mōd (mōy) = րե mōd - ր. մու - волос - hair.

ԽԸ dador - دَادُوْر - արարիչ - создатель - creator, granter.

100 dēn - دین - Կրոն - религия - religion. - об. dōinō, naz. din, dīnīk.

100 dīn - دین - Կրոն - религия - religion. - об. dōinō, naz. din, dīnīk.
100 dīn - دین - Կրոն - религия - religion. - об. dōinō, naz. din, dīnīk.
desatmē mesax u 24^m dem každyo mesax - the tenth month
and 24th day of each month.

100 jivan. jīvan - حیوان - Կարգիւմը - անասունները - животные - animals.
jivan - حیوان - Կարգիւմը - անասունները - животные - animals.
shannōc s vodaj gya czeremonialnyx nadobnostej - milk
mixed with water used for ceremonial purposes.

100 [bēn] andar - این - Բն - в (with) in. - об. antaro.

100600 [bēnmiyan] andar miyan - این - Բն - в (with) in. - об. antaro.
100 [dina] dāstān = 100000 dāstān. - в середине - in the midst.

100 savah - سبزه - Երկրի կենտրոնը - Երկիր - Երկրի կենտրոնը - один из семи стран.
one of seven quarters.

100 sapāh - Զ - Կենթ - գործիք - оружие, орудие - instrument, weapon.

100 savāh = 10 savah.

100 sūxar - سحر - Կարմիր - красный - red. - об. sukra, dr. n. sukra.

100 [dīnāh] dāstānīh - دین - Կրոն - религия - religion. - об. dōinō, naz. din, dīnīk.
dīnāh - دین - Կրոն - религия - religion. - об. dōinō, naz. din, dīnīk.
reshēmā, kodeks zakonov - decisions, a code of laws.

100 savāh - سبزه - Երկրի կենտրոնը - Երկիր - Երկրի կենտրոնը - один из семи стран.
one of seven quarters.
the eastern region of the earth. = 100 savah.

100 gyāk, jīnāk - Կ - Կրոն - религия - religion. - об. dōinō, naz. din, dīnīk.

100000 gyān graftan - Գյան - Կրոն - религия - religion. - об. dōinō, naz. din, dīnīk.
gyān graftan - Գյան - Կրոն - религия - religion. - об. dōinō, naz. din, dīnīk.
to find a place, to take a place, to take hold of.

100000 dīnākās - دین - Կրոն - религия - religion. - об. dōinō, naz. din, dīnīk.

dīnākās - دین - Կրոն - религия - religion. - об. dōinō, naz. din, dīnīk.
opaynny v religioznyx voprosax - well-versed in religious
knowledge.

100 sukra = 100 sūxar.

100 divār = divāl - دیوار - Կարմիր - красный - red. - об. sukra, dr. n. sukra.
divār - دیوار - Կարմիր - красный - red. - об. sukra, dr. n. sukra.
a wall, a parapet.

200 dēnār - دينار - դրամ, ոսկե դրամ - динар, золотая монета - a dīnār,
a gold coin.

201 dīnāvar - دينار - հովիտի օժանդակող - поддерживающий религию.
one who promotes religion, helper of religion.

202 sūxtan - օճախ - վառելիք - зажигать - to burn. - ոսկ. Բր. 31. sūjēt.

203 dīn- būrtār - دين بارتار - բարեպաշտ - паломник - religionist.

204 [sōbrā] ōmēt - امید - հույս - надежда - expectation, hope.

205 sang - سنگ - քար - камень - a stone.

206 sind - سند - հնդկաստան, հյուսիս-արևմտյան հնդկական գետերի համակ.

Унд, в частности Тегенне реку Унд - India, particularly
the western regions of the river Sind or Indus.

207 [daqnyā, daqnyā] miy - دانه می - արմավենի - пальмовое

208 sangīh - سنگینگی - անթրոյան, Տանտրոյան - твердость.
дерево - palm tree.

тяжесть - heaviness, hardness.

209 sardār - سردار - զորավար, հրամանատար - полководец,
командующий - commander, leader.

210 divyasna - ديوانه - դիվապաշտ, ֆալապաշտ - идолопоклонник,
поклонник дьяволов - an idol worshipper.

211 sardārīh - سرداری - հրամանատարություն - командование,
chiefship, rank of sardar.

212 sangīpēt - سنجیل - ֆոնապաշտ, ֆոնգաշտ - индурь -

213 sūsani spēt - سوسنی - սուսանաբույս - անис -
ginger.

214 [sōsōbarvītā] parastuk - سوسن - ֆիստուկ - օրմ. sūsān.
the white lily - орм. sūsān.

215 snēzak - برف آید - ճյուղաբեր - приносящий снег - snow-

216 snēd - برف - անուշ - облако, ցуга - a cloud. - ит. г. snēdān.
bringing.

217 dēnik - دينی - հովիտի - религиозный - religious.

218 sanvar - سنوار - արկ - лук, арка - a bow, an arch. - Բ. Գառա.

ՄՄԿ [sūsyā] asp. - Կ - ջի - лошади - horse. - мн.ж. asrān. - гр.п. asra.

ав. asra, арм. asr в сложениях, напр. asratāk - наездник, наезд.

ԲՄՄԿ asp. rōt - Կ - յա - ջիւն փրրոփիլլ - внутренность лошади. -

entrails of a horse.

ԸՄՄ sust - Կ - թալ, ծալ - вялый, ленивый - lazy.

ՄԸՄ sūstih - Կ - ծալութիւն - лень, вялость - idleness, laziness.

ԻԲՄ sōftan - Կ - ծալիլ, շաշափիլ - сверлить, буравить - to bore, to pierce.

ԳԸՄ sōjāk - Կ - թաշափան, արտ - воспламенение, горение.

ԻԲԸՄ sōjēnitan - Կ - ջանիլ, փակիլ - сжечь, зажечь - to set on fire.

ԻԲԸՄ sanjitan - Կ - իշիլ - взвешивать - to balance, to weight.

ԳԸՄ sōsāk - Կ - արիւծ - сожженный - burnt.

ԻԲԸՄ [sōjōnatan, sōc(a)rānitan] aruitan (awurdan) = ԻԲԸՄ [yohancəluntan] aruitan.

ԻԸՄ sōjōn - Կ - արտ - сжигание - burning, conflagration.

ՄՄՄՄ sōsīyans = ՄՄՄՄ sōsīyans.

ՄՄՄ snešar = ՄՄՄ snešar - Կ - ջալիլ, ջան փալ -

выливать, проливать, падение снега - pouring, pelting, falling of

1ԲՄ sūt - Կ - օգուր, շիհ - польза, выгода - benefit, advantage.

ԽԸՄ sūtōmand = ԽԸՄ sūtōmand - Կ - շիհափիլ - выгодный. -

profitable, advantageous.

ՄՄՄՄ sūt'āstar (Կ - ջան, օգուր) - օգուր անփայտ (արիշնիլի). -

желающий выгоды (другим) - desiring profit to others.

ՄՄՄ sūt'ih - Կ - շիհափիլութիւն - выгоды, прибыль. -

advantageousness, profitableness.

ԻԲԸՄ sūtēnitan - Կ - ջան, օգուր - շիհ մեծիւլ - имее выгоду - to benefit,

to advance in prosperity.

ԵՄ dām - Կ - ոչ գիշարիլ ինքանի - не хищные животные -

every .ind of quadruped that is not rapacious.

- 100 [godek] x⁴am - ܓܘܕܝܗ - ܘܫܢܝܗ - слава - glory.. - ар.м. p'ark'.
 100 [yadek] dost - ܕܘܫܬܐ - ܕܘܫܬܐ - рука - hand.. - гр.п. dosta, ab.zosta.
 100 saman - ܣܡܢܐ - ܝܐܣܡܢܐ - жасмин - jasmine (a flower).
 ܘܫܬܐ ܕܫܡܢܐ samanizartbod - ܘܫܬܐ ܕܫܡܢܐ - ܘܫܬܐ ܕܫܡܢܐ - аромат
 жёлтого жасмина - scent of yellow flower.
 ܘܫܬܐ ܕܫܡܢܐ samanispēt bōd - ܘܫܬܐ ܕܫܡܢܐ - ܘܫܬܐ ܕܫܡܢܐ - аромат
 белого жасмина - scent of white jasmine.
 100 ܕܘܫܬܐ dostgīrān - ܕܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ - ܕܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ - защитники,
 помощники - supporters, protectors, helpers.
 ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ dastdātīh - ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ - ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ - assisting, helping.
 ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ dasti yāmāk - ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ - ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ - suit of
 ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ dast kāwīh - ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ - ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ - handwork.
 100 ܕܘܫܬܐ dastkart - ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ - ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ - domain.
 100 ܕܘܫܬܐ gēhān - ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ - ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ - мир, свет - world.
 ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ gēhān dar - ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ - ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ - заботливый, покровитель.
 protector of the world, king.
 ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ dō - ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ - ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ - two..
 ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ gōh - ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ - ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ - экскременты - excrement.
 ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ ganāk - ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ - ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ - malicious.
 100 ܕܘܫܬܐ Davānōs - ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ - ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ - собственная - proper noun.
 100 ܕܘܫܬܐ dōēvāk - ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ - ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ - половина - half.
 100 ܕܘܫܬܐ ganākē mēnūk - ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ - ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ - злой дух,
 Ахриман - malicious spirit, Ahriman.
 100 ܕܘܫܬܐ daxāzan - ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ - ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ - горный бык - mountain ox.
 100 ܕܘܫܬܐ ganāk mēnāk 100 ܕܘܫܬܐ ganāk mēnūk.
 100 ܕܘܫܬܐ dohr - ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ - ܘܫܬܐ ܕܘܫܬܐ - жемчуг - jewel.. - ар.м. dohān..

- ԾԵՄԵ գօճիճնիկ - كاذب - Խոսող, - Խոս - говорящий - speaking. -
 droxgōbišnīk - Ծոջոճիճնու - արարիչսու - лжеис - false speaking.
- ԻԳԷ ցոճատ - Կ - գճերից - Կупол - a vault, cupola, tower. - ար.
- ԶԷ յօ՛, յյօ - ԾԶ - գերիցից - ручеек - a running stream, ^{gmbet:} brooklet.
- ԾԷ ցանձ - ԾԶ Կճ - գարշահոտություն - вони - a foul smell, a stink.
- ԻԷ ցանձ - ԾԶ Կճ - գանձ, զորագունդ - полк; взвод - an army, troop. - ար. ցանձ.
- ԾԷ ցոց - Կճ - հանձր - немой - dumb, mute.
- ԶԷ ցոց - Կճ - գնդից - шар - a ball, golf-ball.
- ԶԷ ցոց - Կճ - անհայտ - անհայտ, երաժշտական գործիք - Զանգ, Կոնց. ար. ցոց.
- ԾԵԾԵ Գօցիճար - Կճ - Կոնց. ար. - Կոնց. ար. - Կոնց. ար. - Կոնց. ար.
- ԻԵԾԵ [jōdān, jūdān] յունան - Կճ - երիտասարդ, - զիվան - юноша.
- ԻԵԾԵ dandān - Կճ - արիտ - зуб - a tooth. ^{youth.}
- ԵԾԵ ցիճան - Կճ - արիտ անասուն - самец - a male animal, male.
- ԵԾԵԵ dūšnam - Կճ - արիտից - драм, ругань - a reproach, abuse.
- ԵԾԵԵԵ dūš gūbišn - Կճ - արիտից - злословие - evilspeaking
- ԾԵԵԵ dūšgand - Կճ - գարշահոտություն - зловоние - foul smelling.
- ԾԵԶԵԵ dūšgandaxīh - Կճ - գարշահոտություն - вони - foul stench.
- ԻԵԶԵԵ gandītan - Կճ - ներխուժ, հոտել - Զուր, Զուր - to stink, to emit bad smell.
- ԻԵԵ [jōjan] draht, dram - Կճ - արծաթի դրամ - сереб. монета. - money, silver coin. - ար. dram.
- ԶԷ gandak - Կճ - հոտել, ներխուժ - Զուր - stinking, fetid.
- ԾԵԶԵ gandaxīh - Կճ - գարշահոտություն - зловоние - stench.
- ԾԵԶԵԵ gandaxīh - Կճ - Զուր - Զուր - назв. одного дьявола. - name of a demon.
- ԻԵԶԵԵ dōkartan - Կճ - արիտից - Զուր - to vomit, throw out.
- ԾԵԶԵԵԵ Կանակ բահնա - Կճ - Զուր - Զուր - толстый как леммень - thick as a barley.

ԻԷ յօր - 'ջ - գարի - ямень - barley.

ՅԷԳԻԷ gannāk tēnūk = ՅԷԵՄԷ gannāk tēnūk.

ԻԷՍԻԷ dūvārišn - دڤڤاريش - պնդի Եւրդ Գիւլի - должно богаты

ԻԷ gond - گند - գարշահորտրյուն - ^{кружком} - must run round. - злобной - stench

ԻԷ gurd = թԷ gurt

ԻԷ gond - گند - գոնդ, զորի - войско - crowd. - араб. jund

ԻԷ gond - گند - տորիտ - яичко - testicle.

ՅԻԷ gung - گند - հար - немой - dumb

ԻԷ dōvad - دوڤاد - երկպարիտ, երկնիտ - двойной, удвоенный. - two fold, double.

ԻԷ gondax = ՅԻԷ gondax - گنداخ - հորած - сырадный - stinking.

ՄԻԷ gandakih - گندکيه - գարշահորտրյուն - злобное - stench, fetidness.

ՅԻԷ gōnax - گون - գոն, բոյս - цвет, краска - colour. ^{арм. goin.}

ՄԻԷ drudist - دريڤيست - տնդիտ - здоровый - vigorous, healthy.

ՄԻԷ drudistih - tan drudistih - تان دريڤيست - տնդիտրյուն - здоровые. ^{health.}

ԸԻԷ drüst - دريڤيست - ուրիտ, ճշմարիտ - правильный - right.

ՄԻԷ drüstihā - دريڤيست - ճշմարտական - верно, точно - perfectly.

ՇԻԷ gō vajār - گويار - բարձրաբար - дословно - verbatim, explicit.

ՄԷ dozax - دوزخ - դժոխի - ад - hell. - арм. d'oz-к.

ԳԷԷ guzenax - گوزينه - ճիւղիտ - сладость из ореха - rusty made of walnut. - арм. gozinaх.

ՅԷԷ dōzang - دوڤانگ - երկնիտ - двуполой - biped, twoledged.

ԳԷ yōk - يوك - տիտ - уго, ядро - а уоке fog okel. - ав. ууј.

ՄԷԷ gūkai - گوايه - վայրարյուն - свидетельство, показание. - testimony, evidence.

ԵԷԷ gūkan - گويگان - ավերել - разрушать - destroy.

ՅԷԷ dōkānax - دوگاناخ - կրկնաթիւ, զույգ - двойной - a pair, double.

- 6Է dūt - րի - ւղչ - хвості - a tail
- ԵԷ dūtān - ԾՆՂ - Կարծիք, ենթադրություն - мнение, предположение -
opinion, supposition, - арм. an - dūtān
- ԿԵԷ dūtānīk - ԳՆՂ - համահարություն, ենթադրություն -
сомнение, предположение - doubtfulness, supposition
- 11Թ՝ԵԷ dūtārtan - ԳՆՂ - հարգելիչանիակ - назнгалы -
- 13Թ՝ԵԷ dūtārtak - ԳՆՂ - համահարություն, գործակալ - уполномочен.
ный, агент - commissary, agent - арм. dūtārtak - օրդу
- 3ԵԷ, 3ԵԷ - dūtḅ, dūtḅak - ԳՆՂ - դմիք - курдюк - tail
- Ձ3ԵԷ dūtḅolak - ԳՆՂ - թմբակ - барабан - hand drum
- 11ԵԷԵԷ dūtēxtan - ԳՆՂ - համախառնում - смешиваы - mingle
to mix. - насі. - вр. dūtēcēt.
- ԾԵԷ dōtej - ԳՆՂ - գոմեք, արքայի կառն - коровья моча - cows urine
арм. domez.
- 3ԾԵԷ dōtēsak - ԳՆՂ - համախառնում - соединенный вместе - united.
- Կ3ԾԵԷ dūtēsakīk - ԳՆՂ - համախառնում - соединенное - a amalgamation
- 1ԿԾԵԷ dūtēsīc - ԳՆՂ - համախառնում - соединенное - mixture
- ԿԿԾԵԷ dūtēsīcīk - ԳՆՂ - համախառնում - соединенное в смысле космологическом - mixture in meaning
of cosmic
- ԵԷ [zēnā] ēn - ԳՆՂ - այս - это - this. - др. п. aina.
- ԿԵԷ [zēnā] ēn - ԳՆՂ - այստեղ - здесь - here.
- ԾԵԷ [zēnīc] ēn - ԳՆՂ - այս նույնպես - это также - this also.
- 13ԵԷ dārtak - ԳՆՂ - հարմիր, վաղաժամ փոքր սերունդ, արքայի
պրիկ - свежий хлеб, скороспелая маленькая дыня,
новинки, первины - fresh bread, an early melon, first fruit.
- ԿԿԿԵԷ ԵԷ [yōt] - կոչեստ - ԳՆՂ - ամենափոքր օրը - самый
короткий день - the shortest day.

- ԵՄԵԵԼ rōtmahest - روتمايست - ամենաերկար օրը - самый длинный день.
 the longest day.
 ԵՍՄԵԼ rōi (yōm) sāpān - راي ساپان - գիշեր-ցերեկ - сутки - days and
 nights.
 ԻԲԻԵԼ [yansəvūntan, yansəguntan] statan - گزین ستان - պրիմալ -
 primary.
 ԵԼԵԵԼ dusrav - دسرای - փայտաշատ, անանի - опозоренный - dis
 honored.
 ԵՄԵԵԼ dusrāvīh - دسرایه - փայտաշատություն - позор - ignominy.
 ԵԼԵԵԼ gōspanđ - گوسفند - ոչխար - овца, баран - sheep.
 ԵԼԵԵԼԵԼ gōspanđhōmand - گوسفنددار - բազմաթիվ ոչխարներ փեր -
 имеющий много овец - pastoral, having flocks.
 ԵԼԵԵԼԵԼԵԼ gōspanđzār - آغل گوسفند - ոչխարի փարսի - овчарня - a sheep
 cote in a mountain.
 ԻԵԵԵԼ dōst - دوست - բարեկամ, ընկեր - друг, товарищ - a friend.
 ԻԵԵԵԼ gōstān - آغل - փարսի - овчарня, загон - stable for cattle.
 ԵԵԵԵԼ dōstīh - دوستی - բարեկամություն - дружба - friendship.
 ԻԵԵԵԼ dostān - جواب دادن - պատասխան փել - օտեղանալ - to reply.
 ԵԵԵԵԼ dōpād - دو پا - երկրորդ - двуплоский - with two feet.
 ԻԵԵԵԼ dōpīn, dōfīn - چکش - փորձ, «գրիմ» - молот - a hammer.
 ԵԵԵԵԼ dōpet - دوتپه - արևմտյան կողմից - արևմտյան կողմից -
 և կիսափղ - և ևս մեկ ստեղծում, ծնունդը, ծնունդը - ևս մեկ ստեղծում, ծնունդը, ծնունդը
 և կիսափղ - ևս մեկ ստեղծում, ծնունդը, ծնունդը - the name of a creature who
 was half human being and half cow.
 ԻԵԵԵԼԵԼ [dōrkōnitān, dōr(a)kōn(a)tan] ōzītan (ōzīdan) - آزدان -
 կոտորել - нанести ущерб - to damage - нас. Եր. ձ. ōzīnēt.
 ԵԵԵԵԼ dūfzāk - ديفزاک - անվտանգ - бдительный - watchful.
 ԵԵԵԵԼ [dōftā, dūftā] rapīz - دوفتاراپيز - ցանկ - сыр - cheese - арм.
 rapīz.
 ԵԵԵԵԼ dōftār - دوفتار - արձագանք - говорящий - speaker.
 ԻԵԵԵԼ dūftān, dōb - گفتن - արձագանք - говорить - to speak, to say.

насі. вр. 1п. dōbat, 3п. dōbēt. - прош. вр. duft. - բախ. duftētet
гр.п. dauв, dauvataiy. - ав. ду -

ՀԲՐԷ dōratkar - ԴՌՌՆՆՆՆՆՆ - նրբորդախ - созвездие Близнецов. -
Gemini, the third sign of the Zodiac.

ԵԷ dūc (dūz) - ԴՌՌՆՆՆՆ - ընխույ - орех - առևան. - арм. ձկուռ.

1) ԵԷ dūz - ԴՌՌՆՆՆՆ - գող, ախախտ - вор, разбойник - a thief, robber.

ԵԷ danj - ԴՌՌՆՆՆՆ - գանձ - клад - и store, hoard, hidden treasure. арм. գան.

ՄԵՐՎԵԷ dūjāpōstik - ԴՌՌՆՆՆՆՆՆ - օգնություն գողին - помощь вору - helping
the thief.

ՄԵԷ dūjēh - ԴՌՌՆՆՆՆՆՆ - գողություն - воровство - theft, larceny.

ԳԵԷԷ dūcēpak - ԴՌՌՆՆՆՆՆՆ - ծախող բան, իրախորի խախտ - колючая вещь,
жало насекомого - something that pricks, the sting of an insect.

ԳԵԷԷ danjīnak - ԴՌՌՆՆՆՆՆՆ - գանձարան - казна - barn, a treasury.

1) ԵԷԷ danjōval (danjovval) - ԴՌՌՆՆՆՆՆՆ - գանձապար - казначей - treasurer.

1) ԵԷԷ danjūr - ԴՌՌՆՆՆՆՆՆ - գանձապար, հարուստ մարդ - казначей, богатый
человек - treasurer, a wealthy man.

ԲԵԷԷ dūzt - ԴՌՌՆՆՆՆՆՆ - գող, ախախտ - вор, разбойник - a thief, a robber.

1) ԲԵԷԷԷ dūztitan - ԴՌՌՆՆՆՆՆՆՆՆ - գողանալ - воровать - to rob, to steal.

ՄԵԷ dōs - 1) ԴՌՌՆՆՆՆՆՆ - ախախտ - убо - ear. - ав. dauša, гр.п. dauša. 2) ԴՌՌՆՆՆՆՆՆ
անխա 14րդ օրը - 14th день месяца - 14th day of month.

ՄԵԷ dōs - ԴՌՌՆՆՆՆՆՆ - անջալ գիշեր - прошлая ночь - last night.

ՄԵԷ dūs - ԴՌՌՆՆՆՆՆՆ - վար, դար - ԴՌՌՆՆՆՆՆՆ - զրույ, չղու - ugly, bad, evil.

ՄԵԷ dōs - ԴՌՌՆՆՆՆՆՆ - ու - плечо - the shoulder.

1ԵԷԷ gorišn - ԴՌՌՆՆՆՆՆՆՆՆ - հարված, սպանություն - удар, убийство - killing.

ԳԵԷԷԷԷ gōšn, gōšnak - ԴՌՌՆՆՆՆՆՆՆՆ - արտ քնդանի - самец - male animal.
strike.

1ԵԷԷԷ dōšax - ԴՌՌՆՆՆՆՆՆՆՆ - դժխտ - ag - hill. - арм. dēox.

6ՄԵԷԷ dūškīm, dūšīm - ԴՌՌՆՆՆՆՆՆՆՆՆ - դժխտ, դժիտ - казни, полая - an executioner.
арм. dēxem.

- ԾԷԸԸԸ *dusñvārik* - ԾՆՅ - դժարություն - трудность - uneasiness, discomfort.
 ԾԸԸԸ *dūsax'ik* - ԾՆԾ - դժոխային - огненный - hellish, belonging to hell.
 ԾԸԸԸ *dūsx'ārik* - ԾՆԾ - արիւնքամբ - ужасанный - frightened.
 ԾԸԸԸ *gōsōmand* - ԾՆԾ - արիւնք ունեցող - имеющий уши - with ears.
 ԾԸԸԸԸ *dūshūvarəšt* - ԾՆԾ - վար գործ - плохое дело - wrong action, evil deed, ill done.
 ԾԸԸԸԸ *dūsxratāyik* - ԾՆԾ - վար քաղաքություն - плохое царство - bad kingdom.
 ԾԸԸԸԸԸ *dūshampūrsak'ik* - ԾՆԾ - վար խոսակցություն - плохой разговор - evil conversation.
 ԾԸԸԸԸ *dūshūmat* - ԾՆԾ - չար իրիչ - плохая мысль - a bad thought.
 ԾԸԸԸԸ *dūsākās* - ԾՆԾ - անբերյալ, արգելք - невежа, неуч - having bad knowledge, ignorant. - *dus + ākās* - արմ. *akāh* - знающий.
 ԾԸԸԸ *dūsāram* - ԾՆԾ - համոզ, վարձարյուն - удовольствие - pleasure.
 ԾԸԸԸ *dōsārmik* - ԾՆԾ - սիր, խնայողարարիչ - любовь, милость - affection, love.
 ԾԸԸԸ *dūsāpak* - ԾՆԾ - վարիտիւնով - с плохой репутацией - ill-famed, of bad repute.
 ԾԸԸԸ *dūsānāk* - ԾՆԾ - արգել, վարիտույ - неуч, плохо сведущий - evil knowing, ill informed.
 ԾԸԸԸ *dūsdañak* - ԾՆԾ - շրջադրո, շարժիր - злобный, злонамеренный - mischievous, of bad nature, of evil creation.
 ԾԸԸԸ *dūsām* - ԾՆԾ - կեղծ գործեր (կեղծ) - ևս, որ վար արարածներ ունի (կեղծ) - Tok, ki'o imeei ploxiu sozdaniia (ob Axrimiane) - having bad creatures.
 ԾԸԸԸ *dusik* - ԾՆԾ - չարություն - злоба - wickedness, badness.
 ԾԸԸԸԸ *yōsdāsar* - ԾՆԾ - արարողական արարածներով - церемония ошущения через дарсов - the Vareshtnot ceremony of purification.
 ԾԸԸԸԸԸ *yōsdāsarinitan* - ԾՆԾ - արարողական արարածներով - ошущаюцца - wash, cleanse, to purify. - օվ. *yaozdaiti*
 ԾԸԸԸԸԸ *yōsdāsargar* - ԾՆԾ - արարողական արարածներով - жрец, совершающий ошущение - the priest who purifies.
 ԾԸԸԸԸ *dūsden* - ԾՆԾ - անօրեն, անարարիչ - неgesetzный, беззаконный - inhuman, impious.

- ԽԵԵՄԸ *dūšgōbiḥ* - دُشْ - զարհուր - клеветник, злослов - detractor, a slanderer.
 ԳՄԸՄԸ *dūšrahāk* - دُشْ رَاهَاك - անարժեք, անարհիան - ниско нестойкий - worthless, inestimable.
 ԼԸՄԸ *dūšvāc* - دُشْ وَاع - գիրք - серия - an earring.
 ԵՄԸ *dūšnām* - دُشْ نَام - արհամարհ - брань, ругань - bad names, abuse.
 ԵՄԸՄԸ *dūšxim* - دُشْ خِيم - վարարհույր - плохого нрава - ill-natured.
 ՍԵՄԸ *Gušnasp* - گیشناس - երեք մեծ քրահետրից մեկ - один из трех великих озирей - one of the three great fires.
 ԳՄԸ *dūšak* - دُشْ اَك - անթիվ - угол - angle, a corner.
 ԳՄԸ *dūšak* - دُشْ اَك - գրչաք - предсказатель - foreteller. - арм. *dūšak*.
 ԳՄԸ *dōšak* - دُشْ اَك - արհամարհ - приятный - pleasant.
 ԳՄԸ *dūšak* - دُشْ اَك - վար, զար - злой - wicked, bad, evil.
 ԳԵԳՄԸ *dūšak* - دُشْ اَك - ներքնաթի, ղրչաք - матрац, тюфяк - bedding, quilt.
 ԾԳԵԳՄԸ *dūškātaxiḥ* - دُشْ كَاتَاخِي - արհամ - невольно - unwillingly. - арм. *džkatak*.
 ՎԻԳԵԳՄԸ *dūškāmtaxiḥ* - دُشْ كَاتَاخِي - զարհարժույթ - арм. *džkatak*.
 չղոցեյսեօ - villainy, wickedness.
 ԼԳԳՄԸ *dūškaniḥ* - دُشْ كَانِي - վար ֆիմ - плохая женщина - a bad woman.
 ԵՄԸՄԸ *dūšrām* - دُشْ رَام - զար, հուլիմ - злой, смущенный - displeased.
 ՄԵՄԸՄԸ *dūšravišniḥ* - دُشْ رَافِيشِي - զար ֆիմիք - злая жизнь - evil life.
 ՄԵՄԸՄԸ *dūšramiḥ* - دُشْ رَامِي - արհամարհ, հուլիմ - волнение, смущение - agitation, excitement.
 ԷՄԸ *dūšmēn* - دُشْ مِين - բռնարհ - враг - enemy. - ил. 2. *dūšmēnān*.
 ԽԵՄԸՄԸ *dūšmēniš* - دُشْ مِينِيش - վարարհուհ, զարհամարհ - недоброжелательный - malevolent, malicious.
 ԼԸՄԸ *dūšman* - دُشْ مَان - բռնարհ - враг - enemy. - арм. *ēšmani*.
 ԶԻԵՄԸ *dūšmanzatar* - دُشْ مَانَزَاتَار - բռնարհետրիկ հաղթող - побежденный врагов - defeater of enemies.
 ԲԵՄԸ *dūšmat* = ԲԵՄԸՄԸ *dūšūmat*.

ԳՄԱՄԵ *dūsāyāc* - ذئب - վար արվիր ունկնդ - иже соимъ плохую тѣнь -
of evil shadows, having bad shadows.

ԴԵՄ-ՄԵ *dōsāstae* - ذئب - արիմարք - запад - west.

ՄՄՄՄԵՍՄԵ *dušpātaxšāhik* - ذئب - վար արիմարք արմ - плохое

ՄՍՍՍՍԵ *dušcāsmih* - ذئب - Գարիմարք արմ - зависть - jealousy.

ԽՄՄԵ *jušišn* - ذئب - Խարմարք - кипение - a strong desire, agitation.

ԵՄԵ *gūst* - ذئب - Խու - մարս - meat, flesh.

ԽՄՄԵՍԵ *Yōstī fzyān* - ذئب - Խարմարք - ամ - ամար սո՞ - proper noun.

ԸՄՄԵ *gūstān* - ذئب - Խարմարք - մարսիմ - fleshy.

ԽՄՄԵ *gūstān* - ذئب - Խարմարք - արմարք - посуда для мяса - a dish or
tray for meat.

ԸԸ *dūt* - ذئب - Խարմարք - արմարք - smoke.

ՄԸ *{jōtā} nāmāk* - ذئب - Խարմարք, Գրք - письмо, книга - book.

ԳԸ *dōtāk* - ذئب - Խարմարք - Գրքարք, Գրքարք - letter - арм. памак.

ԽԸ *jōltan* - ذئب - Խարմարք, Խարմարք - արմարք, արմարք - to gnaw, double.

ԼԸ *dūtāk* - ذئب - Խարմարք, Խարմարք - семья, дом - a family, to devote.

ԵԶԳԸ *dūtāk-mān* - ذئب - Խարմարք, Խարմարք - большая семья, household.

ԵԸԸ *gantum* - ذئب - Խարմարք - пшеница - wheat. Բո՞ - a tribe, a large fam.

ԳԶ *gēs* - ذئب - Խարմարք, Խարմարք - локон, завиток - ringlet, curl.

ՄԸՄԸ *išūš* - ذئب - Խարմարք - արմ - ice. - ав. іш -

ԴԸՄԸ *gēsvar* - ذئب - Խարմարք - иже соимъ локон - having braided hair.

ԶԶ *dik* - ذئب - Խարմարք - котел - a pot, kettle.

ԶԶ *dīz* - ذئب - Խարմարք - поздно, медленно - late, laedy, slow.

ԶԶ *gēl* - ذئب - Խարմարք, Խարմարք - արմարք, արմարք - clay, mud.

ԶԶ *dil* - ذئب - Խարմարք, Խարմարք, Խարմարք - сердце, мысль, душа - the heart, mind.

ԳԶ *yašk* - ذئب - Խարմարք - արմարք - болезнь - disease.

ԽԸ՞ *dīt* - 1) ذئب - Խարմարք - արմարք - another. - 2) ذئب - Խարմարք, Խարմարք.

Նճ dil = Նճ dīl .

Նճ gil = Նճ gīl - ցի, կալի - гряды, глина - clay, earth, m.m.

Նճ draya - Ե՛ - ճու - море - sea . - ցր.п. draya, ав. zrayaθ .

Նճ drajār - Ե՛ - ճու - море - sea . - < * draz + ār .

Նճ draītan ցր. Նճ draūitan .

Նճ garān - Ե՛ - րաի, դոխար, ճեճ, ճաիր - дорогой, трудный, большой, тяжелый - precious, difficult, great, heavy - ցр.с. garāntar .

Նճ drahnā - Ե՛ (Նճ) - երկարություն - длина - length .

Նճ drahnād - Ե՛ (Նճ) - երկարություն - длина - length . - ցр. drāgā .

ՐՅՆճ darandarpat = ՐՅՆճ darandarpat - Գրիշոր
խորհրդախոս - глава советников - chief of the counsellors .

Նճ garhōmand - Ե՛ (Նճ) - կարողություն, ճիշտություն -
мощество, мощность - powerfulness .

Նճ darham - Ե՛ (Նճ) - բարձրացված - смешанный - intermixed .

Նճ garātīk - Ե՛ - արհեստ, րաիբարհ, արհեստ - дорогой,
милый, любимый - revered, beloved, dear, precious . -

Նճ garātīkīh - Ե՛ - արհեստ - уважение - respect .

Նճ drajētan - Ե՛ (Նճ) - խոսել (կիրիսանի խոսել) -
говори (про Ахримана) - talk (about Ahriman) .

Նճ dargās - Ե՛ - դռ, ճուր, լուսնուր - дверь, вход, окно.
the lower threshold, door, a gate, a window .

Նճ gīten - Ե՛ - կալի - глиняный - made of clay, earthen .

Նճ garīran - Ե՛ - արհեստ, օջիտ, ճրույն - воротник, ошейник,
карман - throat protector, collar . - ար. ճրան (карман) .

Նճ drivak - Ե՛ - արհեստ, բլուր, րաի - шель, холм - песок .

Նճ dargū - Ե՛ - արհեստ, արհեստ - нищий, дельщик - poor, needy .

- ԵՆՅՆ daryuđiñ - درويدي - աղբարարում - нищета - beggary, indigence.
 ԿԵՅԿ giristan - گريستن - լալ, աղբարարել - плакать - to cry, to weep.
 ԿԵԶԶ gardastak - گارداستاک - բուն (սխախարհարարներ) -
 изжога вредных животных - a virrow of noxious creatures.
 ԵԼՁՁ derim = ԵԼՁՁ deram - ԵԼՁՁ ԵԼՁՁ - քուր, բիծ - деньги, пятно - spot, coin.
 ԳՅԵԳ drēpak - دريپاک - չխարարում - бедность - beggary, misery.
 ԿԵԾԾ daritan - دريتان - արհարարել - разривать - lacerate, rend, to tear.
 ԵԼԶԶ drōh - دروي - խումբ - группа - a troop. - арм. дрōh.
 ԵԼԵԵ dravā - درويان - համաձայարում, ներդաշխարարում - согласие,
 гармония - accord, consent, agreement, harmony.
 ԿԵԼԵԵ drūxtan - درويختن - սրել, խարարել դրժել - лгать,
 нарушать (обещание) - to lie, to break or violate a promise.
 ԿԵԼԵԵ drōb - دروي - ԿԵԼԵԵ ԿԵԼԵԵ - կիկ, չխարար - камыш, тростник,
 палка - a pease of bamboo, a stick.
 ԿԵԼԵԵ draw - دروي - գրավ - залог - pledge, a wager.
 ԿԵԼԵԵ drōb, drōy - دروي - սուր - ложь - lie. - др. п. drauga.
 ԵԼԵԵ drōg - دروي - սուր - ложь - lie, false, untrue.
 ԵԼԵԵ drang - دروي - ուժեղ, դիմդաղ - сильный, медлительный -
 strong, firm, delay.
 ԿԵԼԵԵ drūdan - دروي - գրավարի, արարի - ставка, залог, наказание -
 pledge, stake, penalty, an award. - арм. drav, dravakan
 ԿԵԼԵԵ giraviñ - گيرايان - հախար - вера - a faith, creed.
 ԵԼԵԵ drōgīh - درويغري - սխարարում - ложь - falsehood.
 ԵԼԵԵ drōn - دروي - անհրժեշտ - դրժ, արարիցիմ հիս - дрон, священный хлеб -
 a consecrated wafer. - ав. draonah, поз. darūn.
 ԵԼԵԵ drvand - درويان - արարի հերհող, սխարար, սխարար -

- ԾՃ *garm-* (گرم) գերմ, Կախ - *Теплый, жаркий* - heated, warm, hot...
 Գր. n. *garma-*, сскр. *gharma-*, арм. *ջերմ*.
- ԾԾ *daram-* (درام) Դրամ, Կող - *дирхем, монета* - a silver coin,
 money. - арм. *dram*.
- ԾԾԾ *darmān-* (دارمان) Դարման - *лекарство* - medicament. - арм. *darmān*.
- ԳԾԾԾ *darmānak-* (دارمانک) Կախ Կախուր - *Теплая одежда* - a warm clothing.
- ԳԾԾ *darmak-* (گرم) գերմարմն - *Теплота* - warmth, heat.
- ԳԾԾԾ *darmārak-* (گرمخانه) Բաղնից - *баня* - warm bath, bath house.
- ԿԾԾ *darmih-* (گرم) գերմարմն - *Теплота* - warmth, heat.
- ԳԾԾ *darmak-* (گرم) Կախ Կախիկ Կիկ - *скороспелая дыня* - an
 early melon.
- ԵԾԾԾ *durust-* (درست) Կիրի, Կախ Կախ Կախ Կախ - *верный, правильный, совершенный* - complete, perfect, safe. - об. *dura + asti*,
 Գр. n. *durusta*.
- ԽԵԾԾ *giristan-* (گيرستن) Կախ Կախ Կախ Կախ - *плакать* - to cry.
 Գр. n. *durusta*.
- ԵԾԾ *darpan-* (درپان) Դարմանիկ - *привратник* - porter, doorkeeper...
 арм. *վարան, Կարան*.
- ԿԵԾԾԾ *darpan sardār-* (درپان سردار) Դարմանիկ Կար - *глава привратников* - chief of the gate keepers
- ԵԾԾԾԾ *darpušt-* (درپوش) Կիրի, Բեր, Կախ - *крепость, твердыня, замок* - bastion, fort, a castle.
- ԿԾԾ *drafs-* (دراغ) Կրի Կախ - *знамя, флаг* - flag. - арм. *ճուճ* - ак.
- ԿԵԾԾԾ *darpuštik-* (درپوشیک) Կրի Կախ Կախ Կախ Կախ - *сила, прочность, strength, firmness.*
- ԿԵԾԾԾ *griftar-* (گرفتار) գերի, Գեր Կախ Կախ - *пленник, арестант* -
prisoner, a captive.
- ԿԵԾԾԾԾ *griftarōmand-* (گرفتار ماند) գերի, Կախ Կախ Կախ - *пленник, арестант* -
prisoner, a captive.
- ԽԽԾԾ *griftan-* (گرفتن) Բնել, Կիր Կախ Կախ Կախ - *брать, поимать*, -
to gripe, to catch - Գр. n. *grab* - *агарбачам*.
- ԾԾ *Darazi* (درازی) Գերի Կախ - *название реки* - name of a
 river.
- ԽԵԾԾ *garxitan-* (گراختان) Կիր - *прощать* - to forgive, absolve.
- ԿԵԾԾ *garxitar-* (گراختار) Կիր Կախ - *присовещающий жалобу* - one who complains,
 a lamenter.

- ԵՅՅՅ *garzišn* - گارت زین - բողոք, փրփրումը, հառաչանք, ողբ. - жалоба, ропот, плач, вздох - complaint, murmuring,
 ԳՅՅՅ *garšak* - گارت - օջ, իժ - змея - serpent.
 ԵԵԵՅՅ *drašnik* - درازن - դող, զնայում - дрожь, дрожание - shaking,
 1ԵՅՅ *darč* - در - ցար, ցարդ - горе, скорбь - affliction, pain.
 1ԵՅՅ *girt* - گارت - հավաքում - собиране - hoard, gathering.
 1ԵՅՅ *girt* - گارت - գնդաձև, բոլորակ - круглый - round, spherical.
 11ԵԵԵՅՅ *gartanstan* - گارتان - փրտաբախ - вертётся - whirl, to turn
 11ԵՅՅ *gartan* - گارتان - փարսանոց, փր - шея - the neck.
 111ԵԵՅՅ *gartanband* - گارتان بند - փողկապ - ошейник - neck lace, collar.
 1ԵՅՅ *darčak* - در چاک - ցարդակ - печальный - pained.
 1ԵՅՅՅ *darčmand* - در چمن - փրփրաբախ - страдающий - afflicted, in
 Ե *Yam* - عام - Գանդիդ - Джамшид - Jamshid.
 Ե *dum* - دم - դմախ - курдюк - the tail. - ав. duma, ар. dmak.
 ԵԵ *[damā]rōt* - در رود - գետ - река - river. - др.п. rauta.
 ԵԵ *daman* = ԵԵ *zaman*.
 1ԵԵԵ *Damāvand* - دامان - Դամախանդ - Дамованд - Damavand.
 31ԵԵ *damānak* - زمان - ժամանակ - время - time. - ар. zamanak.
 ԴԵԵ *[damia]kōn* - خون - արյուն - кровь - blood. - ав. rohani.
 1ԵԵԵ *Damgan* - دامغان - Դամган - Damgan.
 1ԵԵ *damik, zamik* - زمین - գետիկ - земля - ground, earth.
 ԵԵԵ *zamikin* - زمين - հողատեղ, փրփրերը լի փրփր - земляной.
 ողջերկրային տուն - earthy, subterraneous house.
 50 ԳԵ *damik paz* - گارت پاز - ցարդ - гонимый - a potter, brick-maker.
 ԴԵԵԵ *[damdamyā]* = ԵԵՅՅ *drayar* = ԵԵԵԵ *drayar* - دریا -
 ծով - море - sea. - др.п. draya, ав. xrayah, сскр. rāyās.

11115 damitan - دَمِيْتَان - فَيْلِيْ رِيْلِيْ - дуиь, дышайь - to blow

1111115 [yāmitūntan] murtan - مَرْتَان - مَرْتَانِيْ - умереть - to die . .

наст. вр. 3 л. mīrēt, 3 л. мн. ч. mīrēnd, прош. вр. murt, - гр. л. mar-, amariatā, ав. mar-*framairyēiti*, арм. *meranim*

1111115 [yāmitūntak] murtak - مَرْتَاك - مَرْتَاك - мертвий - dead.

1111115 [gamla, jamala] uštur - شُر - نَهْر - верблюд - camel.

1111115 uštur i gošn - شُرِيْ - وَرْي مَهْر - верблюд. самец. - he camel

1111115 uštur i mātak - شُرِيْ - شُر مَهْر - верблюд. самка. - she camel

1111115 [y'mall'ēluntan] guftan - كَفْتَان - كَفْتَانِيْ - говорить
to speak. - наст. вр. 1 л. gōbat, 3 л. gōbēt, 3 л. мн. ч. gōbēnd,
повел. н. 2 л. gōb. - 2 л. мн. ч. gōbēt. - рзф. *goft ēstet*.

1111115 damak - دَامَاك - دَامَاك - ураган,
шторм, буря - hurricane, storm, tempest.

1111115 damistān = دَامِيْسْتَان - zamistān.

1111115 damstānīk - دَامِيْسْتَانِيْ - دَامِيْسْتَانِيْ - зимний - winty.

1111115 damcīk - دَامِيْسْتَانِيْ - دَامِيْسْتَانِيْ - зимний - of the winter, winty.

1111115 jāmsīt - جَامِيْسِيْت - جَامِيْسِيْت - Джамшид. - ав. *Yima-xšāēta*.

1111115 dast - دَسْت - دَسْت - рука, сила - arm,
a hand including the fore-arm, power. - арм. *dastak*. -
гр. л. *dasta*, ав. *xasta*, сскр. *hasta*.

1111115 dastōbar - دَسْتَوْبَارِيْ - دَسْتَوْبَارِيْ - рукопр. рукопр. *hōqēprāšān*. -
дастур, высшее духовное лицо - high priest.

1111115 dastōbarīh - دَسْتَوْبَارِيْ - دَسْتَوْبَارِيْ - рукопр. рукопр. - дастурство. -

1111115 dast-gīz - دَسْتَوْبَارِيْ - دَسْتَوْبَارِيْ - помощник, орудие - помогающий,
покровитель - protector, an assistant, taking the hand.

1111115 jāstan - جَامِيْسِيْت - جَامِيْسِيْت - приобретать - to obtain.

1185 ԵՍՅՅ *ēstatan* - ایستادن - կանգնել - *cīōstān* - to stand, to remain.

985 ԵՍՅՅ *ēstatak* - ایستاده - կանգնած - *cīōstaxu* - standing, stationary.

1186 ԵՍՅՅ *dastyārīh* - دستیار - օգնություն, ազատություն - *nowousi*,
cogeućibue - assistance, aid, help. - օր. արմ. *dastiarax*

1187 ԵՍՅՅ *dastgīr kartan* - دستگیر کردن - գերել - *noenuō* - take
prisoner.

988 ԵՍՅՅ *dastak* - دسته - ճնիֆ (*խաղաղ և այլն*), դասարան, ֆոթ, բուխ. -
рука, ружка, зручка - a handle, a handful.

989 ԵՍՅՅ *dastak kart* - دستگاه - դասարաններ, կալված - *поселение, меза*,
уцагода - a village, a canton. - օրմ. *dastakert*.

990 ԵՍՅՅ *dastpānak* - دستپان - ափյան - *уцупы* - pincers. - օրմ. *dastapan*.

1205 *dipir* - دپير - դարձ, փարպուղար - *писатель, секретарь* - a writer,
secretary.

1206 *dipirīh* - دپیری - փարպուղարություն - *секретарство* - post of
secretary.

1207 ԵՍՅՅ *dapiristan* - دپیرستان - գրության դարձ, արձանագրության գե-
րատնայի - школа для письма, контора протоколов - a
school (for writing), a record office.

1208 *dapar* - دپار - արձանդ, փոր - *майка, жибот* - womb.

1184 ԵՍՅՅ [*daprhōntan*] *x'āstan* - خواستن - ցանկանալ, կանենալ, խնդրել
желать, хотеть, просить - wish, to desire.

1185 ԵՍՅՅ *duftan* - گفتن - ասել, խոսել - *сказать, говорить* - to say, tell, speak.

1186 ԵՍՅՅ *daftan* - گفتن - փչել, շնչել - *дуть, дышать* - to blow.

1209 *ic* - نیز - նույնպես, ևս - *также* - also, too. - օր. և. *ča, čit*.

1210 *daž* - دژ - ամրոց, դղյակ - *замок, крепость* - citadel, a fort

1211 *gaj* - گچ - գած, ֆիր - *ангасир* - mortar. - օր. և. *vičiča*.

991 ԵՍՅՅ *gizāstak* - گنجه ملعون - անխնայած - *проклятый* - cursed.

1182 ԵՍՅՅ [*yezvamonstan, dizvamonstan*] *kamestan* - خواستن - կանենալ -
желать, хотеть - to desire, wish. - օր. և. օր. *kāta* - օրմ. *kamim*.

- 𐭪𐭥𐭥𐭥 gašēn - گاشین - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - аледасіровый - plasterd, cement.
 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥 gašdōm - غاشدوم - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥 - скорпион - scorpion.
 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 girēstak = 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 girastak.
 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥 gašitan - گاشیتان - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - кусай, жалить - to bite, sting.
 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥 gašūtan - گاشوتان - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - проклинай - to curse, execrate.
 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 yašišān - یاشیشان - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - почитание, церемониальная молитва - worship, ceremonial prayer.
 об. yasna √yaz - . сскр. yaj , арм. yaz - ем.
 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 gašišān - گاشیشان - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - проклятие - execration, curse.
 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 yašišānkar - یاشیشانکار - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - почитатель - worshiper.
 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 dašēn - داشین - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - правый - right - сскр. dāksina
 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 gašēniz - گاشینیز - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - кишнец, кориандр - coriander seed.
 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 [g(a)šōtā] nīrīkan - گاشوتان نیریکان - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - письмо, рукопись - a writing, a manuscript.
 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 gašt - گاشت - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - перевернуть - to turn on self towards.
 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 dist - دیش - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - вид меры - a sort of measure
 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 gašt - گاشت - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - поле, пустыня - field, desert.
 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 yašt - یاشت - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - арм. došt - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - яштва, жертва - name of a chapter of the Avesta - yasht. sacrifice offering. - об. yašti < yaz , арм. yašt.
 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 daštān - دشتان - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - менструация - the menstrual discharge, menstruation. - арм. daštān,
 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 daštān - دشتان - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - арм. daxštānaitj - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - сношение с женщиной с менструацией. - sleeping along with a menstruous woman.
 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 yaštān - یاشتان - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - тот кто делает яшту. - one who makes a yasht.

|| ԵՍՅ՝ yāstan - یاستان ^{یازان} - պարտկ, պիկ ըստրուպիկ - совершай жерібопроношение - to worship, to offer up prayers.

|| ԵՍՂ՝ gāstan - گستن - դիմանալ, փոխվել - сianовиіа, возвра-
щайса, измениіа - to become, to change, to turn.

|| ԵՍԾ՝ dāstak - دستک - دستک ^{دستک} - սերսի արգանդու՛մ ըստրու
ստաօրն զրգանդ - первый период пребывания спермы
в матке - the first time of sojourn of the sperms in the

|| ԵՍԾԵՍՂ՝ yāst-frōhar - یاست-فرهار - یاست, որի ֆրահար ^{уотб of mother.}
հիշան հրեղապիկ (պարտկիկ) - тоі, фраварш (ангол
хранитель) коіого пошйаем - whose fravarshi is adored.

|| ԵՂ՝ gat - گز - گز - дубава, палица - тосе, слов.

|| ԵՂԻ՝ dit - دیر - دیگ - другой - the other. av. gada, сскр. gadā

|| ԵՂԲ՝ jat - زود - زود - быстро - soon, swiftly, quick.

|| ԵՂԳ՝ yāt - ahūk - veryōk - یازان ^{یازان} - Ի սրբապն ֆրոհար -
свещенная формула - a sacred formula.

|| ԵՂԴ՝ [y'tibunstan] niāstan - نیستان - նստիկ - согніса - to
sit down. - насі. вр. эл. nišīnēt, plusq. nišast estat,
пр. nišastak. - гр. п. ni + √had-, caus. niyāsādayam.
av. ni + √had- nišidaiti, caus. nišādayōis, сскр. ni + √sād-
sidati.

|| ԵՂԵ՝ ditikar - دیر - دیگ - другой - another, other

|| ԵՂԶ՝ ditikar - دیر - دیگ - другой - another, other.

|| ԵՂԶԵՂ՝ [y'titunstan] niāstan = || ԵՂԴ՝ [y'tibunstan] niāstan.

|| ԵՂԶԳ՝ gatvar - گاتوار - گاتوار - управляющий палицей -
wielder of mace. - av. gadavara, сскр. gadādharā.

|| ԵՂԶԴ՝ gatvarēh - گاتوار - گاتوار - храбрость - courageous.

|| ԵՂԶԵՂ՝ datak - دستک - دستک - անասն - зверь - a wild beast

1 u - ɔ - ɫ - u - and - др.п. utā

ՄՄՄՄ Nāhaidyā - نَهَائِدِي بَرَبَر - Nāhaidyā Nāhaidyā - один из больших демонов - one of great demons.

ՄՄՄՄ niyāyisn - نِيَايِسْن - орհմարյմն, գրհարամարյմն - благословение, благодарственный молебен - benediction, thanksgiving, praise.

ՂՄՄՄ vāhār - Կ - գարմն - весна - spring - об. varna

11 ՄՄՄՄ nihātān - ՍԿԿ - դնել - класть - to put, to deposit. ^{сскр. vasanta.}

11 ՄՄՄՄ vāxtan - آراستن - գարդարել - украшать - to beautify.

ՂՄՄՄՄ vāxtar - ԲՆԿ - արեւելք կամ արեւմուտք - восток или запад -

ՄՄՄՄՄ niyāyisn - نِيَايِسْن - երկրագործարյմն, ցարարամարյմն - ^{the east or west.} преклонение, обожание - admiration, divin worship.

1ԿՄՄՄ nāhūn - نَهِي - եղմագ - ноготь - nail - сскр. nakhā.

1ԿՄՄՄ [vaxən, vaxin] vandak - ԵՆԿ - սարյմ - раб, слуга - slave, servant.

ՄՄՄՄՄ nihān - ՍԿԿ - թափուված - скрытый - hidden - др.п. nidāna -

ՄՄՄՄՄՄ nihānīka - نِهَائِنِي كِي - գաղչմն - секретно, тайно - clandestinely.

ՇՄՄՄՄՄՄ nihānjūc - نِهَائِنِي جُو - թափուված գետ - скрытая река - a hidden river - nihān (ՍԿԿ) + jui (ՍԿ) + c (энклитик. raē).

1ԳՄՄՄՄ niyāk - نِيَا - ւապ - дед - a grandfather - др.п. n(i)yāka -

ԳՄՄՄՄ vakhāk - Կ - قیمت - գին, արժեք - цена, стоимость - worth, cost, a price.

ԳԳՄՄՄՄՄ niyāki - ԵՁ - քապ - бабушка - grandmother - об. niyāki.

ՂՄՄՄՄՄՄ vhar - Կ - գարմն - весна - spring.

ԳՄՄՄՄՄՄ vakhik - ԲՆԿԿ - քարաք - сарна - сарна івек, bouquetin.

ԵՄՄՄՄՄՄՄ Vakhāt - ԲԿԿ - քահրամ, քահրամ - Бахрам - proper noun.

ԵԵՄՄՄՄՄՄՄ Vakhātān - ԲԿԿԿԿ - արհմարյմն, արհմարյմն - քահրամաբնակ, քահրամաբնակ.

род Бахрама, знаменитый огонь - patron.adj. Bahram's,
an epithet of the most sacred fire.

𐭮𐭲𐭭 niyāz - نیاز - 𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭, 𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭 - нужда, нищета -
indigence, necessity, desire, want. - арм. niāx.

𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭 niyārān - نیازان - 𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭, 𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭 - обманутый,
обольщенный - deceived, seduced. - ав. viyār- безводный

𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭 niārān - نیارآن - 𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭 - пустыня - desert, wilderness.

𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭 niyārānīk - نیازانیک - 𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭 - пленительный - heart
ravishing.

𐭮𐭲𐭭 niyazān - نیازان - 𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭 - нуждающийся - wanting,
wishing, desirous.

𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭 niyazānēnītan - نیازانینان - 𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭 - обольщать, соблазнять - to make desirous, to seduce.

𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭 niḥāzīkān - نیازیکان - 𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭 - Козерог. -

Constellation of Capricorn. - арм. покал - козел.

𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭 niyāzōmand - نیازمند - 𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭 - нуждающийся - indigent,
supplicationg.

𐭮𐭲𐭭 niḥātan - نیاتان - 𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭 - класть - to deposit, to lay, to set

𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭 [vāhīdūnandaḥ] kūnandaḥ - واهیدونانداح - 𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭 - делающий -

𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭 [vāhīdūnišnīk] kūnišnīk - واهیدونیشنیک - 𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭 - ^{дверь, макс.} что должно
быть сделано - what must be done, to be done.

𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭 [vohīdūntan] karṭan - واهیدونتان - 𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭 - делать - to do.

наст. вр. 1 л. kupaṭ, 3 л. kupēt, 1 л. мн. р. kupeta,

3 л. kupēnd. повел. н. 2 л. kup, 2 л. мн. р. kupēt. -

сгр. зал. 3 л. kupīhēt. 3 л. мн. р. kupīhēnd. - пр. вр. 1 л.

kartham, 3 л. kart. perf. kartēstēt. - гр. н. √kār -

kupavahy. ав. √kār - kercavaiti, сскр. kṛnōti.

𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭 [axazūntan] grīftan, gir - اخازونتان - 𐭮𐭲𐭭𐭮𐭲𐭭 - брать, ловить - to seize, to take. - наст. вр. 3 л. gīzēt. гр. н. grab.

1) nāi - נֵי - פִּיר - нос - nose. - av nānha, сскр nāsā

2) nad - نَد - תְּרַבְרָב. אֲרֻבְרַב - муз. инструмент - music instrument

3) nād - نَاد - תְּרַבְרָב. אֲרֻבְרַב - мера длины - measure of length

4) vāi - וַי - חַוְוַי, פִּוּוּ - ветер - wind. - ср. wat - ветер

5) vāi - וַי - חַוְוַי, פִּוּוּ - пшца, курица - bird, her

6) vāi - וַי - חַוְוַי, פִּוּוּ - ox, уби - ok, key. - ав. āvoγā

7) vāik - וַי - חַוְוַי, פִּוּוּ - Այծեղջյուրի համապարփությունը - Cozvezgē
Kozeroza - Capricorn, the tenth sign of the Zodiac.

8) vāē vēh - וַי - חַוְוַי, פִּוּוּ - רוּחַ הַטָּהוֹר, ֹר - добрый
ветер, воздых - the spirit presiding over good air

9) vāē vatar - וַי - חַוְוַי, פִּוּוּ - רֹחַ הַטָּהוֹר, רֹחַ הַטָּהוֹר - злой воздых, злой
ветер - the demon of bad air.

10) vāditan - וַדִּיתָן - נִשְׂתַּחֲוֶה - штедишдиш - жениться - to marry

11) nāriḱ - נִרִיֶּק - לִיבִי - женщина - a woman. - ав. nārīka

12) nāiṣak - נִיֶּסַק - פִּרְזָשָׁף - жребий - a lot, a chance - ср. nāri - се сскр. nāriḱ -

13) nāh - נִי - תִּבְנֶה - девять - nine. - ав. nava. - сскр. nāva

14) nān - נִי - חֶמֶד - хлеб - bread.

15) vohūgūn - וְהוּגִין - פִּרְשִׁיטָר - благоуханный - odoriferous

16) vāng - וַאֲנָג - שִׁוְוַי - крик - a cry, a voice. fragrant

17) vāng zatan - וַאֲנָג זַטָּן - שִׁוְוַי - подымать крик - to cry

18) vānitān - וַאֲנִיתָן - נִשְׂתַּחֲוֶה - уцанен, hahetij - удивать, поддевать. -
aloud to bowl out.

19) vōrubaršt - וְוַרְבַּרְשֵׁת - יְבִיזְוֶה - to kill, to vanquish

сему миров - one of the seven regions. = vōrubaršt

20) vōrubaršt. с. vōrubaršt.

21) nahom - נִחֹם - תִּבְנֶה - девятый - ninth. - ав. naōma.

22) Vōhuman - וְוַהּמָן - מִן יְבִיזְוֶה - հանդիսանդերից Տեղը. -

один из амшаспандов - one of hamshasponds...ав. vohu-
manah, сскр. vasi-mana.

- ⲡⲟⲩⲁ naxust - نخت - առաջին - первый - first... арм. пох-сирва.
Ⲡⲟⲩⲁ nihuftārih - ناهت - գաղտնիք - секрет, тайна - a secret, a mystery.
Ⲡⲟⲩⲁ nihuftan - نهفتن - բացարձակ - скриваю, прятать - to hide.
Ⲡⲟⲩⲁ vanišn - نیش - սլաք, սլաք, հաղթանակ - удар, победа
удбийство - smiting, vanquishing.
Ⲡⲟⲩⲁ vahusāra - արտա - գաղտնիք սեր - одна из гаг - one of
Ⲡⲁ nāhvāt - ար - հնամեն - ^{գահас}девяносто - ninety... ав. vahū-xšaona.
Ⲡⲟⲩⲁ poxvat - ք - սիւրճ, „սիրտ“ - горох - peas.
Ⲡⲟⲩⲁ pāvtāk - ար - արտա - նավարկիչ - судоходный - navigable...
Ⲡⲟⲩⲁ vāzišt - ար - արտա - ար - արտա - ^{ав. pavāca}арм. pav - корабль
название одного огня - name of a fire, lightning
Ⲡⲁ vālān - ար - արտա - ճյուղ - дождь - rain... ав. vāla, сскр. vai...
Ⲡⲁ nālān - ար - արտա - արտա - արտա - ^{գրգռ}lamenting,
Ⲡⲁ vārēnitān - ար - արտա - արտա - ^{գրգռ}расширять - to enlarge.
Ⲡⲁ nārēk - ար - արտա - արտա - ^{ав. nārēkā}а woman... ав. nārēkā,
Ⲡⲁ vārītān - ար - արտա - արտա - ^{сскр. pālī}дождь - to rain... см. vālān.
Ⲡⲁ vārītān - ար - արտա - արտա - ^{ав. vārītān}прибавить - to increase, grow
Ⲡⲁ nām = Ⲡⲟ [sum, sem] nām
Ⲡⲁ nāhambitan - ար - արտա - արտա - ^{ав. nāhambitan}покрывать, носить...
Ⲡⲁ nāmbaraḡak - ար - արտա - արտա - ^{ав. nāmbaraḡak}to cover, to wear.
в особенності - particularly, especially.
Ⲡⲁ nātak - ար - արտա - արտա - ^{ав. nātak}книга, письмо - book, letter.
Ⲡⲁ nāmāxih - ար - արտա - արտա - ^{арм. nāmāx}слава - fame, renown.
Ⲡⲁ nāmēšt - ար - արտա - արտա - ^{ав. nāmēšt}в особенності - especially.

- 900561 nam-čestik = נאמ צ'עסטיק - نام چست - نام 'عرف' - *nam-čestik*
 знаменитый - name, famous, celebrated.
 900571 Vāspukhē - ڤاسپوکھ - ڤاسپ. ڤوکھ. ڤوکھ. - имя собств. - проп. повн.
 900581 vāspukhākān - ڤاسپوکھ اکان - ڤاسپوکھ ڤوکھ ڤوکھ - царевну. -
 king's sons. - *vāis-ruvka-ka- < *vīs-ruvka. - ав. vīsō.
 900591 vāspukhākāniktar - ڤاسپوکھ اکان نکتار - ڤاسپوکھ ڤوکھ ڤوکھ ڤوکھ
 более благородный - more noble.
 900601 vaxsiān - ڤاڪسيان - ڤاڪ. ڤاڪسيان. - ڤوکھ, ڤوکھ ڤوکھ ڤوکھ - ڤوکھ, ڤوکھ ڤوکھ ڤوکھ
 growth, increase, augmentation.
 900611 vāyitan - ڤاڪسين - ڤاڪ. ڤاڪسين. - ڤوکھ - ڤوکھ ڤوکھ - to blow.
 900621 vāstr- ڤاڪسين - ڤاڪ. ڤاڪسين. - ڤوکھ ڤوکھ ڤوکھ ڤوکھ, ڤوکھ ڤوکھ - пасбище,
 трава - fodder, hay, grass, pasture.
 900631 vāstryōsān - ڤاڪسين ڤاڪسين - ڤوکھ ڤوکھ ڤوکھ ڤوکھ - земледельцы -
 farmer, peasant, cultivator. - ав. vāstryō. f'suyas.
 900641 vāx- ڤاڪ. ڤاڪ. - ڤوکھ ڤوکھ - рука, локоть - a cubit, an arm. - сскр.
 900651 vāc- ڤاڪ. ڤاڪ. - ڤوکھ ڤوکھ ڤوکھ ڤوکھ ڤوکھ ڤوکھ - ڤوکھ ڤوکھ ڤوکھ ڤوکھ ڤوکھ ڤوکھ
 odegou - a short prayer usually muttered before meals.
 900661 vāj- ڤاڪ. ڤاڪ. - ڤوکھ ڤوکھ ڤوکھ ڤوکھ - говорить, сказать - speak, say.
 900671 vax- ڤاڪ. ڤاڪ. - ڤوکھ ڤوکھ ڤوکھ ڤوکھ - носить, приносить - carry, bear.
 900681 vāxār- ڤاڪ. ڤاڪ. - ڤوکھ ڤوکھ, ڤوکھ ڤوکھ - базар, рынок - market.
 900691 vācīk- ڤاڪ. ڤاڪ. - ڤوکھ ڤوکھ ڤوکھ ڤوکھ ڤوکھ ڤوکھ - ڤوکھ ڤوکھ ڤوکھ ڤوکھ ڤوکھ ڤوکھ
 tuning, playing a music instrument.
 900701 nāxik- ڤاڪ. ڤاڪ. - ڤوکھ ڤوکھ ڤوکھ ڤوکھ - приятный - agreeable, pleasing.
 900711 naχcēr- ڤاڪ. ڤاڪ. - ڤوکھ ڤوکھ ڤوکھ ڤوکھ - охота - hunt, hunting.
 900721 vācāk- ڤاڪ. ڤاڪ. - ڤوکھ ڤوکھ, ڤوکھ ڤوکھ - слово, речь - a word, a saying.
 900731 nāfax- ڤاڪ. ڤاڪ. - ڤوکھ ڤوکھ - пупок - the navel, nare.

- 901 nāvax - نāvax - fuxf - плуг, лемех - a plough share.
- 101 vāpar (vavar) - vāpar - fuxf, d2durf - вера, вера... true, belief. - av. vaver, an-vaver.
- 111 vāpīgān - vāpīgān - fuxf, fuxf - полный, законченный. - full, complete.
- 112 vāftan - vāftan - fuxf, d2durf - плести, ткать. - twist, plait, interwine, to weave.
- 113 vās - vās - fuxf, uux - экипаж, телега - vehicle, a carriage.
- 114 Nixšapur - Nixšapur - fuxf, fuxf - Нишабур - Nishabur.
- 115 vaxštan - vaxštan - fuxf, fuxf - расти. - to grow, increase.
- 116 vaxštan - vaxštan - fuxf, fuxf - гореть, пламя, пламенеть - glow, flame, burn. - av. vaxš-.
- 117 vaxštan - vaxštan - fuxf, fuxf - прогресс, эволюция. - progress, development, amplitude.
- 118 vaxštan - vaxštan - fuxf, fuxf - рай - paradise. - av. vaxšta.
- 119 vaxštan - vaxštan - fuxf, fuxf - райский - paradisiacal.
- 120 vaxštan - vaxštan - fuxf, fuxf - одна из га. - one of the gathas. - av. vaxštānī.
- 121 nāstak - nāstak - fuxf, fuxf - на тошак - fasting.
- 122 vātām - vātām - fuxf, fuxf - миндаль - almond.
- 123 vāt - vāt - fuxf, fuxf - унесенный ветром. - carried by wind.
- 124 vātīs - vātīs - fuxf, fuxf - название одной горы. - the name of a mountain. - av. Vāiti - gaesa.
- 125 vātīsān - vātīsān - fuxf, fuxf - название одной области - the name of a province.
- 126 vātix [šēdā] dēv - vātix [šēdā] dēv - fuxf, fuxf - название одного дьявола - the name of a demon.

1001 vāt - 𐬱𐬀 - հոտճ, քամի - ветер - wind. - 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀
ի յապարի կամ հրեշտակի անուն և անուն անսի 22րդ օրը -
название одного язата или ангела и 22^й день
каждого месяца - a yazat or angel and the 22^d
day of each month. - av. vāta - сскр. vāta.

3001 vātrang - 𐬱𐬀𐬎𐬎𐬀 - կիտրոնի ի փեսակը - розлимонна
lemon. - арм. varung - огурец.

1002 pavānazdišt - 𐬱𐬀𐬎𐬎𐬀𐬀𐬎𐬎𐬀 - իտրիկ ազգական - близкий
родственник - a next of kin, a near relation.

1101 [pavāzōntan] vitartan = 1102 vitartan.

𐬀 [od] tāk - 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀 - տրևել, որսնալի - go, 𐬎𐬎𐬀 - till,
until.
𐬀 naē - 𐬀 - եղեղ - тростник - cane.

𐬀 veh - 𐬀 - 𐬀𐬎𐬎𐬀 - լավ վեհ - лучший, хороший - better,
good. - гр. п. vahyah, - av. vahyah. - арм. veh.

1003 nihān - 𐬎𐬎𐬀 - թաքն - скривенный - concealed, hid.

1101 1003 nihān kartan - 𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 - թաքցնել - скрывать - to conceal

9003 nihānīk - 𐬎𐬎𐬀 - թաքն - скривенный - concealed to hide.

𐬀 vehīh - 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀 - լավ քրտն, առաքին քրտն. -
добродѣя, благо - probity, goodness.

1004 veh-dēn - 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 - վեհ դեմ, Կրիշնաշտականերնը -
лучшая религия, т.е. религия Зороастра - of the best
religion i.e. of that of Zardusht.

𐬀 nihīk - 𐬎𐬎𐬀 - վախեցան - испуганный - frightened.

𐬀 nihīp - 𐬎𐬎𐬀 - վախ, սարսափ - боязнь, ужас - dread

𐬀 veh zāyānīh - 𐬀𐬎𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬎𐬀 - արքայազնի - արքայազնի արքայազնի -
blagorodstvo - nobleness, good birth.

- ԲՅՎ Vēkrūt - وکرت - Կեղ գետի Ղարիբի - священная река
 ԳՅԵՄՎՍՎ vyāstaxēh - ویت - ցալրոմ, նշանաբար - видяющийся,
 выпуклый - salient, besetting.
- ՍՍՆՆ nūyār - نيار - Կարոր, չբավարարում - нужда, нищета - need,
 want, privation.
- ԼՅՍՍ nūyāzān - عاشق - սիրահարված - влюбленный - amorous,
 11ԵՍՎ vixtan - وخت - բախել, սփռել - проливать, лить - to pour,
 infuse.
- ՎՎ vas - واد - Գար - много - many, much. - др. п. vasiy.
- ՍՆՆ vīs - ويزل - բնակարան, փողոց - жилище, улица - abode,
 a street. - об. vīs-, сскр. vīs-.
- ԿՆՎՆ nīdvarišn - وین - Բախել, լցնել - проливать, лить - to pour.
- ԴՍ [nasang] andak - اندک - քիչ, փոքր - немного, мало - few, little.
- ՄՍ nāsū - ویدویک - ներմտի դար - дьявол гниения - the
 demon of putrefaction.
- ԷՎ nīv - ویر - Գար, անվանիտ - храбрый, отважный - a
 champion, a hero.
- ԷՎ nēv = ԴՎ nēvak.
- ԷՎ vaçu - وادعوا - օր, փար, շունչ - воздух, ветер, дыхание.
- ԿՎ [vadnā, vandā] zaman = وادعوا - زمان - Գար, անվանիտ -
 время - time, season.
- 11ԵՍՎՎ nyōxšitan - ویرتین - լսել, ուղարկելու շան անել -
 слушать, внимать - attend to, hear, to listen.
- ԼՎՎ vīn - وین - Կրակի գործ. - лютня, музыкальный -
 a music instrument. - арм. vin.
- ԳՎՎ vīnāk - وینا - Գտնող - видящий - observing, seeing.
- 11ԵՍՎՎ vīnāstan - وینارستان - նորոգել, կարկառել - починать,
 ремонтировать - repair, repairing.
- ԷՎՎ vēnārišn - وینارستان - բաժանել, դասավորել - раз-
 деление, расположение - distributing, dividing, equipping.

111 ԵՍԷԻ vēnārtan - نَبْرَتَان - պարարտութիւն, կարգավորել -

приготовлять, упорядочивать - prepare, put in order.

112 ԵՍԷԻ nigapēsār - نَبْرَتَانِ - գլխիկոր, գլխիկայր - кля голову

склоняет от стыда, перевернувший - one who hangs the

113 ԵՍԷԻ nigōxšitan - نَبْرَتَانِ - ցել, ուղարկության անձել - head from shame.

слушай, внимаю - listen, to hear. - < goš-ش-ухо.

114 ԵՍԷԻ vīnīk - نَبْرَتَانِ - փր - нос - the nose. - av. vaena.

115 ԵՍԷԻ Vīvangāpān - نَبْرَتَانِ - Համգրիի նախնայր փր -
խնայր ծագող - происходящий от Вубангана,
предка Джамшуда - descended from Vīvangan,
the ancestor of king Jamshid.

116 ԵՍԷԻ nēvax - نَبْرَتَانِ - ար - хороший - fine, good. - gr.n. nāvā.

117 ԵՍԷԻ nēvaxīh - نَبْرَتَانِ - ար - доброты - goodness, elegance.

118 ԵՍԷԻ nēvaxēn = 116 ԵՍԷԻ nēvax.

119 ԵՍԷԻ nēvaxōk = nēvax. - ср. с. nēvaxōktar.

120 ԵՍԷԻ nēvax ravēšnīh - نَبْرَتَانِ - ար գրծ, բարի ընթացի -
хорошее дело, хорошее поведение - virtuous conduct,
good proceedings.

121 ԵՍԷԻ vēnišn - نَبْرَتَانِ - ար - зрение, глаз - sight

122 ԵՍԷԻ nyūšitar - نَبْرَتَانِ - ար - слушающий - a listener.

123 ԵՍԷԻ nyūšitan - نَبْرَتَانِ - ար, ուղարկության անձել -
слушай,
внимаю - hear, listen, pay attention.

124 ԵՍԷԻ nyūšišn - نَبْرَتَانِ - ար - слушание,
внимание - hearing, listening, attention.

125 ԵՍԷԻ vīzaxtak - نَبْرَتَانِ - հերմաֆրոդիտ - гермафродит. -

126 ԵՍԷԻ Vīzarō - نَبْرَتَانِ - հախոս դևըր - дьявол смерты - the demon
of death.

127 ԵՍԷԻ nīk - نَبْرَتَانِ - ար - хороший - good.

-) 1) vār - 𐭪𐭥𐭥 - 𐭪𐭥𐭥 - geroy - a warrior
) 2) vārāstar - 𐭪𐭥𐭥𐭥 - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 -
 началник области, учреждения - the chief of a province.
) 3) vārāstan - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥 - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - decorate
 embellish. - арм. varam - резать волосы.
) 4) vārāstak - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - украшенный...
 adorned.
) 5) Vīraf - 𐭪𐭥𐭥𐭥 - 𐭪𐭥𐭥𐭥 - Buraφ - Vīraf.
) 6) [pagalia] ataxs = 𐭪𐭥𐭥 ataxs - 𐭪𐭥𐭥 - 𐭪𐭥𐭥 - огонь - fire.
) 7) Niryōzang - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥 - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 -
 вестник Аурамазды - name of the messenger of Ahura
) 8) vēryōk - см. 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 yatakūk - vēryōk. mazda.
) 9) nīrū - 𐭪𐭥𐭥 - nīr - сила, мощьество - power, strenght.
) 10) nīrang - 𐭪𐭥𐭥𐭥 - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥
 hāšar - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - религиозная формула для
 удаления демонов - ригуал - a religious formula
 used to keep away evil. a ritual.
) 11) nīrūk - 𐭪𐭥𐭥 = 𐭪𐭥𐭥 nīrū.
) 12) nīlorar - 𐭪𐭥𐭥𐭥 - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - lotos - the blue lotus.
) 13) sat (r) = sat (r) = nīst - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥 -
 самый глубокий - the deepest, profoundest.
) 14) nīrmat - 𐭪𐭥𐭥𐭥 - 𐭪𐭥𐭥𐭥 - oqūmrjūn, 𐭪𐭥𐭥𐭥 - помощь, милость.
 help, assistance, kindness.
) 15) vyart - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥 - 𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - несправедливый - unjust.
) 16) vēm - 𐭪𐭥𐭥 - 𐭪𐭥𐭥 - скала - rock. - арм. vēm.
) 17) vēm - 𐭪𐭥𐭥 - 𐭪𐭥𐭥 - страх - fear. - ав. vema.
) 18) vēm - 𐭪𐭥𐭥 - 𐭪𐭥𐭥𐭥 - глубокое место - deep place.

- 61 nīm = 161 nīmak = 61 nīma - 61 - 45 - половина - half.
 261 vēmār - 61 - 45 - հիվանդ - больной - sick - 61 - vēmār - half.
 1261 vēmārīk - 61 - 45 - հիվանդություն - болезнь - sickness, disease.
 1361 vēmārstan - 61 - 45 - հիվանդանոց - больница - a hospital.
 1461 nīmāsr - 61 - 45 - Կրեդիտոր, Զորիակի իններորդ կենդանու կրկնը - Стрелец, девятый знак Зодиака - Sagittarius, the archer, the ninth sign of the Zodiac.
 1561 nūmdīnār - 61 - 45 - քինար - полдинара - half a dinar.
 161 vīmand - 61 - 45 - սահման - граница - a frontier.
 1761 nīmvand - 61 - 45 - սահման, կողմ - граница, сторона - frontier, side.
 1861 vīm-zat - 61 - 45 - սիրիսիրիտար եղանակ - устраивенный - terror - страсть.
 1961 nēmak - 61 - 45 - Երկու բաժին - часть - portion, a part.
 2061 nēt-rōc - 61 - 45 - Կեսօր - полдень - mid-day - 61 - nēt-rōc.
 2161 nēt-rōšn - 61 - 45 - Կրիստոսի սիրիսիրիտար - полусвещенный - half-lighted.
 2261 nēt-rūg - 61 - 45 - կես լից - наполовину полный - half-full.
 2361 nēt-tārik - 61 - 45 - կրիստոսիտար - полутемный - half-dark.
 2461 vīs - 61 - 45 - փողոց - улица - street - 61 - vīs - 61 - vīs.
 2561 vīsr - 61 - 45 - յուրաքանչյուր - каждый - every, all.
 2661 vīsr - 61 - 45 - Բարձրագույն - всезнающий - all knowing.
 2761 vīsrat - 61 - 45 - Գլուխ, գլխավոր կամ շարժիչ կարգավորող
 глава клана, деревни или города - chief of a clan, town or borough.
 2861 vīst - 61 - 45 - Գլուխ - двадцать - twenty - 61 - vīst - 61 - vīst.
 2961 vīstom - 61 - 45 - Գլուխներ - двадцатый - twentieth - 61 - vīstom - 61 - vīstom.
 3061 nīz - 61 - 45 - Կրկին, նաև - также - also, too, likewise.
 3161 vīrak vīvak - 61 - 45 - Կրկին - вдова - widow.

- 1301 nēzak - نيزه - նիշակ - копье - dart. - ав. nāēna, арм. ni - ա.
- 41301 nēzakvārik - نيزه پاره - նիշակ ներկերի հերթաբերում.
искусство бросать копье - the art of throwing of the spear.
- 1302 vēcāst - نعره - պահապար - стихотворение - stanza, verse.
- 1303 nīš - نیش - խայր - жало - a sting.
- 1304 vēš - نیش زیاد - ավելի, շատ - более, много - more.
- 1305 nīš - نیش زهر - թույն - яд - poison, venom. - ав., сскр. viśa -
- 1306 nīš-hūzūn - نیش خانگی - փնային շուն - домашняя собака. -
a house dog. - viš dom.
- 1307 nīšōtand - نیش آلود - թունափորված - отравленный - poisoned,
venomous. - ав. viśavant, сскр. viśavat.
- 1308 nīšan - نیشان - նշան - признак, знак - sign, mark.
- 1309 nīšak - نیش آنگاه - հայտնի, «աղբյուր» - очевидный, явный.
manifest, evident, clear. - < nīš см. maronīš.
- 1310 nīšakar - نیش کار - շաքարեղիճ - сахарный тростник. -
sugar-cane.
- 1311 nīšāpur - نیش پور - см. Nīšāpur.
- 1312 nīšāpurik - نیش پوری - նիշապուրի - Нишапурский. -
of Nišapur.
- 1313 nīšir - نیش - զարհուր - склон - humiliation.
- 1314 nīšak - نیش - անտառ - лес, роща - wood, a forest.
- 1315 [nīšeh] zap, pagik - نیش - կին - женщина - woman, fe-
male.
- 1316 [nīšēik] zapīh - نیش - կնություն, կանայքություն - женство,
женственность - womanhood, womankind.
- 1317 [nīše] zapkātākīh - نیش آرزوی - փափագ զկին
կինը - пристрастие к женщине - desire for a woman.
- 1318 nīšātak - نیش آگاه - բաց - открытый - curved, open.
- 1319 nīšuft - نیش آفت - հույս, խաղիկ, գրգռել, խնայարկել.

Возмущать, волновать, обездумывать - to bring down, to come down.

𐭑𐭓 vit - 𐭑 - 𐭎𐭏𐭐𐭑 - 𐭒𐭓 - willow - av. vaēti - down.

𐭑𐭓𐭔 nūtūm - 𐭕𐭌𐭍𐭎𐭏 - 𐭐𐭑𐭒𐭓𐭔𐭕 - 𐭖𐭗𐭘𐭙 - smallest.

𐭑𐭓𐭔 Vidatafa - 𐭕𐭌𐭍𐭎𐭏𐭐𐭑 - 𐭒𐭓𐭔𐭕𐭖𐭗𐭘𐭙 - 𐭚𐭛𐭜𐭝𐭞𐭟𐭠𐭡
wīmūn - название реибертого из семи миров - name
of the fourth of the seven regions.

𐭑𐭓𐭔 vināskar - 𐭕𐭌𐭍𐭎𐭏 - 𐭐𐭑𐭒𐭓𐭔𐭕 - 𐭖𐭗𐭘𐭙 - виновный - a sinner.

𐭑𐭓𐭔 [vinādān] vayan - 𐭕𐭌𐭍𐭎𐭏 - 𐭐𐭑𐭒𐭓𐭔𐭕 - 𐭖𐭗𐭘𐭙𐭚𐭛𐭜𐭝𐭞𐭟𐭠𐭡
𐭒𐭓𐭔𐭕 - 𐭖𐭗𐭘𐭙𐭚𐭛𐭜𐭝𐭞𐭟𐭠𐭡 - 𐭒𐭓𐭔𐭕𐭖𐭗𐭘𐭙𐭚𐭛𐭜𐭝𐭞𐭟𐭠𐭡 -
mighty, descendent of the divine.

𐭑𐭓𐭔 vinās - 𐭕𐭌𐭍𐭎𐭏𐭐𐭑 - 𐭒𐭓𐭔𐭕𐭖𐭗𐭘𐭙 - 𐭚𐭛𐭜𐭝𐭞𐭟𐭠𐭡 -
corrupt, damage, to spoil. - 𐭕𐭌. 𐭖𐭗. 3. n. vināset. -

𐭑𐭓𐭔 vinās - 𐭕𐭌𐭍𐭎𐭏 - 𐭐𐭑𐭒𐭓𐭔𐭕, 𐭖𐭗𐭘𐭙𐭚𐭛𐭜𐭝𐭞𐭟𐭠𐭡 - вред, убыток,
вина - damage, crime, sin. - 𐭕𐭌. n. *vīnasa, 𐭕𐭌. n. vīnāsa,
ar. n. vīnās.

𐭑𐭓𐭔 vināsitan - 𐭕𐭌𐭍𐭎𐭏𐭐𐭑 - 𐭒𐭓𐭔𐭕𐭖𐭗𐭘𐭙𐭚𐭛𐭜𐭝𐭞𐭟𐭠𐭡 - 𐭒𐭓𐭔𐭕𐭖𐭗𐭘𐭙𐭚𐭛𐭜𐭝𐭞𐭟𐭠𐭡
вредить, уничтожить, порить - annihilate, ruin, destroy.

𐭑𐭓𐭔 vināskar - 𐭕𐭌𐭍𐭎𐭏 - 𐭐𐭑𐭒𐭓𐭔𐭕 - 𐭖𐭗𐭘𐭙 - виновный - a sinner.

𐭑𐭓𐭔 vināskārīh - 𐭕𐭌𐭍𐭎𐭏 - 𐭐𐭑𐭒𐭓𐭔𐭕𐭖𐭗𐭘𐭙𐭚𐭛𐭜𐭝𐭞𐭟𐭠𐭡 - 𐭒𐭓𐭔𐭕𐭖𐭗𐭘𐭙𐭚𐭛𐭜𐭝𐭞𐭟𐭠𐭡 -
a state of sin.

𐭑𐭓𐭔 vināskārīhā - 𐭕𐭌𐭍𐭎𐭏 - 𐭐𐭑𐭒𐭓𐭔𐭕 - 𐭖𐭗𐭘𐭙 - виновно -
sinfully.

𐭑𐭓𐭔 vināst = 𐭑𐭓𐭔 vināstak - 𐭕𐭌𐭍𐭎𐭏 - 𐭐𐭑𐭒𐭓𐭔𐭕 - 𐭖𐭗𐭘𐭙𐭚𐭛𐭜𐭝𐭞𐭟𐭠𐭡 -
𐭒𐭓𐭔𐭕𐭖𐭗𐭘𐭙, 𐭚𐭛𐭜𐭝𐭞𐭟𐭠𐭡 - испорченный - rotten, spoiled.

𐭑𐭓𐭔 vinārat = 𐭑𐭓𐭔 duparat - 𐭕𐭌𐭍𐭎𐭏 - 𐭐𐭑𐭒𐭓𐭔𐭕 - 𐭖𐭗𐭘𐭙𐭚𐭛𐭜𐭝𐭞𐭟𐭠𐭡 -
название одной горы - the name of a mountain.

𐭑𐭓𐭔 pang - 𐭕𐭌𐭍𐭎𐭏 - 𐭐𐭑𐭒𐭓𐭔𐭕𐭖𐭗𐭘𐭙𐭚𐭛𐭜𐭝𐭞𐭟𐭠𐭡 - 𐭒𐭓𐭔𐭕𐭖𐭗𐭘𐭙 - позор, стыд, срам -
shameful, base, disgrace.

𐭑𐭓𐭔 vandatan - 𐭕𐭌𐭍𐭎𐭏𐭐𐭑 - 𐭒𐭓𐭔𐭕𐭖𐭗𐭘𐭙 - 𐭚𐭛𐭜𐭝𐭞𐭟𐭠𐭡 - добывать - to obtain.

110211 vanditar - اذتن حاصرن - հաշխիլ, դիլիլ - приобрести, собирать, копилъ - obtain, to get.

110221 vīnastkača - ذان صانع - փշշած ֆախ կորրիված փրաւ. испорченный или сломаанный зуб - broken or spoiled teeth

111 nup - انون كون - تهنر, هننه - at present, now.

111 = 1361 vahman - وان كن, جن - արիւնը ճարրը - такой-то человек - anyone, such and such a man.

111 vīn - آت رهنه - փիլ, երաշխական գործիլ - лютня - lute.

111 111 vīn sarai - نازنه دين - փիլի փաղը - играющий на лютне. ^{арм. vīn.}

111 111 111 vīn kapnar sarai - نازنه دين, لوتا - փիլի ֆիւնար ^{lute player.}

ի փաղը - играющий на лютне и каннаре - vīn kapnar

1102511 pavazdahom - نوزدم - քամի քննէրրը - девятнадцатый. ^{placing.}

1102511 111 [pavaztonan] koftan - كوفتن - հարկանիլ, յոտիլ. ^{nineteenth.} бить, колотить - to push, to strike.

1111 pōk - ن - انر - новый - new. - ав. pava; сскр. pāva

1102511 pōkīh - انر - նորութիւն - новостъ - newness

1102511 pīkzāt - نوزاد - նր ծնված - недавно родившийся - newly ^{born.}

1102511 pōkrōs - نوز - նր քարվար - день нового года - new ^{year's} ^{day.}

1102511 111 111 Vōrūbarōt - ارکوبرم - 5րդ աշխարհը - пятый мир - name of the 5th of the seven regions of the world.

1102511 111 111 Vōrūjarōt - ارکوبرم - 6րդ աշխարհը - шестой мир - name of the 6th of the seven regions of the world.

1102511 vanařāk - ين - Բանուշակ - фиалка - violet. - арм.

1102511 111 111 vanařāk voč - وين - Բանուշակի բուրր - ^{тапишак.} аромат фиалки - scent of the violet.

1102511 vancīk - کنک - Գնդակ - воробей - a sparrow.

- 261 nizār - نزار - գիտար, նվազ, անկարող - бесцельный, слабый - distressed, weak.
- 262 nizārīh - نزارى - صنف 'صنفت' - փրկող-բոյն, նրիտարբոյն - худоба, худошавосці - meagerness, leanness, thinness
- 11261 nizārtan - نزارتن - ضيف 'ضيفت' - նվազել, փրկարանալ - слабейт, обесцеливается - to be weakened, to weaken. av. nizārtan.
- 263 nazd - نزد - նոյր - близ, возле, подле - near, about.
- 264 vazdvar - بزرگ و خوب - Տե՛ս էլ լալ - большой и хороший - great and good. - av. vazdvara.
- 19261 nazdīk - نزدیک - նոյրիկ, Տերզ - близкий, вблизи, около - close to, near. - ср. сї. nazdīktar. - av. nazda, сскр. nēdī.
- 265 nazdist - نزدیکترین - առաջին, Տերջափրագոյն - первѣй, ближайшій - nearest, the first.
- 12661 nazdistar - نزدیکتر - ալիքի նոյր - ближе - nearer, next.
- 12671 nizēst - ازبیت - Տի դևի անուն - имя одного дьявола. - name of a demon. - < zēst. ср. Frazēst. dixēstak.
- 112681 vazitan - دزیدن - փչել (հողմ) - дуть (вѣтер) - to grow, to blow.
- 269 vazand - گزند - վնաս, աղեր - вред, ущерб - damage, injury
- 270 vazax - گزخ - գորդ - лягушка - frog. - av. vazaxa.
- 271 varz - گز - գորդ, վարչ, լիխր - булава, палица - club, mace - av. varza, сскр. vājra, арм. varz.
- 11271 [vazalūntan] šutan - نشتن - գնալ, քիտլ - уходить, бѣгъ - to become, to go. - насї. вр. 1 л. šavam, 2 л. šaveh 3 л. šavet, 1 л. мн. р. šavem, повел. м. 2 л. мн. р. šarēt, прош. вр. šut, plusq šut estāt, рр. šutak. - гр. н. šyan.
- 272 vak - گزخ - գորդ - лягушка - frog.

- 1391 *nixān* - نَخَانٌ - پوشش, پوششیدن, پوشانیدن - тайный, скрытый, секретный - *buried, concealed, covered, hidden.*
- 110391 *nixānītan* - نَخَانِيَّانٌ - پوششیدن - спрячь - to conceal, hide.
- 1191391 *nixān kartan* - نَخَانِ كَرْتَانٌ - پوششیدن - хоронить - to bury, to inter.
- 1391 *nixas* - نَخَسٌ - نگاه کردن, نگاه کردن, نگاه کردن ^{ав. сскр. *nixan*.} - взгляд, сохранение - a look, glance, observation.
- 1391 *nixāsdārīh* - نَخَانِ دَارِيْهِ - نگاه کردن, نگاه کردن, نگاه کردن - охранение, забота, попечение - watch, care, custody, guard.
- 91 [*nax(a)ḅ - nax(o)t*] *mādeh, māt (ax)* - مادِه، مادِه - مادر, مادر - мать, сэмка - mother, a female. - гр.в. *mātā* - сскр. *māta*, лат. *mater*, слав. *mati*, арм. *mayr*.
- 1391 *naxīran* - نَخِيْرَانٌ - نگاه کردن, نگاه کردن, نگاه کردن - نگاه کردن, نگاه کردن, نگاه کردن - то, кто старается присвоить чужое имущество - one who looks upon things of other persons, to appropriate them.
- 110391 *nixīritan* - نَخِيْرِيَّانٌ - نگاه کردن, نگاه کردن, نگاه کردن - смотреть, взгляд - to see, to look upon.
- 1391 *nixīrišn* - نَخِيْرِيْشَنٌ - نگاه کردن, نگاه کردن, نگاه کردن - внимание, взгляд, наблюдение - attention, regard, notice.
- 1391 *nixēšīšn* - نَخِيْشِيْشَنٌ - نگاه کردن, نگاه کردن, نگاه کردن - цель, желание, намерение - doctrine, opinion, purpose, intention.
- 110391 [*naxsōntan*] *koštān* - نَخَسْتَانٌ - نگاه کردن, نگاه کردن, نگاه کردن - to kill. - ав. √ *kaōš* - *kašaiti*, сскр. √ *koḥ* *kiśnāti*.
- 110391 *nixūhitan* - نَخِيْهِتَانٌ - نگاه کردن, نگاه کردن, نگاه کردن - упрекать, укорять, порицать - to denounce, to censure.
- 91 [*nixard, nixang*] *karak* - كَرَكٌ - نگاه کردن, نگاه کردن, نگاه کردن, نگاه کردن - куропатка, курица, пича - partridge, fowl.

1111111111 *nikūnitān* - نوكيتان *см.* 1111111111 *nikūhitān*.

1191 *nikup* - نكپ، نكنا - նկմն, վարրիվր ջրզաճ - опрокинутый, повернутый вверх дном - upside down, inverted, turned.

1061191 *nikup* [maṅa] *ав.* - ٠٤٣ - ٠٠٠٠٠٠ - րեկա - ^{арм. нкуп.} *Telemne - stream.*

1111111111 *nikupsār* - نكسار - նկմն, գրիւր շաճ գաճ - опрокинутый, кверху ногами - overturned, head downwards.

1111111111 *nakōvitan* - ناكوتان - դարւ ֆարիւ - Ելանութ - to drown out.

1111111111 [vakzūā, nakzūā] *х'astak* - ٠٤٣ - ٠٠٠٠٠ - ակշեսեօ -
1) *vak* - ٠٤٣ - ٠٠٠٠ - արե - *lake, озера - a lake. - ав. vakri.*
^{wealth, riches.}

1) *vak* - ٠٤٣ - ٠٠٠٠ - արեթ - *грудь - the breast, the bosom. - ав. vakrah. - арм. vakrapakh. vak + rapakh - нагрудник.*

1) *vak* - ٠٤٣ - ٠٠٠٠ - ար - *мужлина, самец - male, a man.*

1) *vak* - ٠٤٣ - ٠٠٠٠٠٠ - արքիւր րիւրիւրիւ, ֆարիւր -
подземное жилище, пещера - subterranean dwelling,

1111111111 *vakotand* - ٠٤٣ - ٠٠٠٠٠٠, ٠٠٠٠٠٠ - արքիւր, ٠٠٠٠٠ - ^{саве, епслюри}
плодоносный, богатый, мощественный - pregnant, fruitful, wealthy.

54) *vakāz* - ٠٤٣ - ٠٠٠٠ - արիւ - *кабан - a boar, a hog. - арм. vakaz.*

34) *valak* - ٠٤٣ - ٠٠٠٠ - արիւ - *ворона - a crow, rook, raven.*

1111111111 *Vakhtan* - ٠٤٣ - ٠٠٠٠, ٠٠٠٠ - արիւ, ٠٠٠٠ -
Бахрам - планета Марс - Vakhтан. - ав. verd'kagna.

1111111111 *vakātak* - ٠٤٣ - ٠٠٠٠, ٠٠٠٠ - արիւ, ٠٠٠٠ -
жилет, плаще - vest, garment. - ср. арм. vertak - одеждо.

1111111111 *Valakh* - ٠٤٣ - ٠٠٠٠ - ար. ٠٠٠٠ - *собствен. им. - propr. noun.*

1111111111 *vakāz* = 54) *vakāz*.

1) *varg* - ٠٤٣ - ٠٠٠٠ - արիւ - *лист дерева - the leaf of a tree.*

1111111111 *varizimkart* - ٠٤٣ - ٠٠٠٠, ٠٠٠٠ - արիւ, ٠٠٠٠ -
ав. varaka.

- ограда сделанная Джемшидом - the enclosure made by Jamshid.
- 1) varš - varš - Երկաթ - волос - hair... ав. varša, сскр. varša.
арм. varš.
- 111) varšutan - Երկաթի օրմար - Երկաթի օրմար, օրմարի օրմար -
волос и тело, т.е. все тело - hair and body i.e. the whole body.
- 12) virēk - ګرڼ - փախույր - бегство - a fugitive, flight.
- 1111) [vixūntan] virextan - ګرڼ - փախել - убежать - to flee,
to run away. - наст. вр. з.п. virēcēt. - гр.п. vi-raika
- 13) var i rēvand - Դիւրան - Դիւրանի լիճ - озеро Reband - the
lake Reband.
- 14) varan - hat - Կարգ (varan - Կարգ, hat - Կարգ) - Կարգի գրքեր - главы по алфавиту - chapter or booklet
on the alphabet.
- 15) varanik - Կարգի - Կարգի Կարգ - дьявол Varan - the Varan demon.
- 16) varanikih - Կարգի - Կարգի - Կարգի - похотливый - slave to lust.
- 17) varavēšp - Կարգի Կարգի - Կարգի, Կարգի - религия, вера -
religion, belief, faith.
- 18) varan - Կարգի - Կարգի - Կարգի - Կарасі, похоті - sensuality, lust...
гр.чр. varana - < var бьѣ необходими.
- 19) varinkātakih - Կարգի Կарасі - Կарգի Կарасі - Կарգի Կарасі - желаніе
срасі - desire of lust.
- 20) varanik - Կарգի Կарасі - Կарգի Կарасі - Կарգի Կарасі - Կарасі - lasciviousness, lustfulness.
- 21) varūstan - Կարգի Կарасі - Կарգի Կарасі - принимать веру - to
follow, believe.
- 22) varinj - Կар - Կар - Կар - rise... арм. vārd.
- 23) vark - Կар - Կар - лист - leaf.
- 24) varrak - Կар - Կар, Կар - Կар - Կар - Կар - овен, первый знак Зодиака... ягненок. - Aries, the first
sign of the Zodiac... a lamb.

ⲱⲩⲟ varkaō - اسم البحر - ⲉⲧⲏⲩⲏⲩⲏⲩⲏ - название одного моря. -

name of a sea. - ав. varuа-каза-

ⲱⲣⲟⲩ [v(a)rk(a)ta] astak - ⲁⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲛⲓⲩⲛⲣ - ⲕⲟⲥⲏ - ⲱⲛⲉ. - ав. ast.

ⲁⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲛⲓⲩⲛⲣ - ⲕⲟⲥⲏ - ⲱⲛⲉ. - ав. ast. - ⲛⲓⲩⲛⲣ - ⲕⲟⲥⲏ - ⲱⲛⲉ. - ав. ast.

ⲕⲁⲣⲁⲛ ⲣⲱⲧⲏ ⲕⲏⲓⲣⲏ ⲕⲏⲓⲣⲏ - с глас. ⲕⲁⲣⲁⲛ - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ. -

with kardān - to memory. - сскр. пам'ят', ав. пам'ят'.

ⲁⲩⲟⲩⲁⲛ [varech] ave - ⲁⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ - он, она, оно - he, she. - гр. п. ава.

ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ varmanax - ⲕⲏⲓⲣⲏⲁⲛⲓⲩⲛⲣ - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ (ⲕⲏⲓⲣⲏⲁⲛⲓⲩⲛⲣ) ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ

ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲕⲏⲓⲣⲏⲁⲛⲓⲩⲛⲣ - ⲕⲏⲓⲣⲏⲁⲛⲓⲩⲛⲣ - ⲕⲏⲓⲣⲏⲁⲛⲓⲩⲛⲣ - ⲕⲏⲓⲣⲏⲁⲛⲓⲩⲛⲣ

who can recite the Avesta by rote.

ⲁⲩⲟⲩⲁⲛ [varešān] avešān - ⲁⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ - они - they.

ⲁⲩⲟⲩⲁⲛ var-pōstēn - ⲁⲩⲟⲩⲁⲛ ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ

ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ

below - grandeur, greatness, illustrious.

ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ varz - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ

ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ varzāvand - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ

below - fortunate, shining.

ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ varjōmand = ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ varzāvand.

ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ varzāk - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ

below - ploughing, tilling, cultivating, yoked ox.

ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ varji āpātānīh - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ

below - земледельческое благосостояние - agri-

cultural prosperity.

ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ varzēh - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ

ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ varzēk - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ

ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ varzētār - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ - ⲱⲩⲟⲩⲁⲛ

below - занятый - occupied, busied.

48) varzitarih - 6 ܦܠ - գործ, գործողություն - дело, действо.

1180) varzitan - ܕܪܝܙܝܢ - աշխարհ, զիպիցի զաղբ - ^{operating, working.} работа, ^{operating, working.} трудиться на поле, сеемь - acquire, to sow a field, labour.

1181) varzavar - ܒܰ ܠܰ ܰܐܰܘܰܘܰܒܰܘܰܢܰܘܰ - զհմություն, շենք - здание, сооружение.
foundation, edifice, building.

2130) varz-kartar - ܐܰܪܰܘܰܓܰܐܰܪܰܘܰܚܰܐܰ - հողագործ - ^{ploughman, farmer} земледелец - а

130) varzišn - ܕܪܝܙܝܢ - աշխարհմի, սերմանմ - ^{labour, custom, use.} работа, сеемь.

131) varišn - ܐܰܪܰܘܰܒܰܘܰܐܰܚܰ - վարք, սովորություն - ^{behaviour, custom.} поведение, обхождение, привычка - behaviour, custom.

48) varta > vul > gul - ܦ - վարդ - роза - rose. - arm. vard.

1184) vartānitan - ܕܪܝܙܝܢ - փոխել, զարթնել, խոտորեցնել - ^{vertēš} вертеть, ^{vertēš} брасать, ^{vertēš} обращать - to convert, to alter, to make turn.

1184) vartinitan = 1184) vartānitan.

1185) vartitan - ܕܪܝܙܝܢ - փոխել, զարթնել, խոտորեցնել - ^{vertēš} вертеть, ^{vertēš} брасать, ^{vertēš} обращать - to convert, to alter, to make turn.

132) vartak - ܐܰܒܰܠܰܐܰܝܰܐܰ - արագաշարժ, ճարպիկ - ^{active, swift, quick.} быстрый, ловкий.

133) vartišn - ܕܪܝܙܝܢ - պտույր, Կրուսմի - ^{change, revolving, turning.} гуляние, бразение.

change, revolving, turning.

134) vartišnīh - ܕܪܝܙܝܢ - փոփոխություն - ^{altering.} изменение - change, altering.

> [ol]ō - ܐܰܠܰܘܰ - Կրահանի նախդիր - ^{надежд. к. на - on, in, for, to} предлог для гательн.

> [ol]avi - ܐܰܠܰܘܰ - Կր. նախդիր - ^{надежд. к. на - on, in, for, to} предлог для гательн.

> [ol]ay - ܐܰܠܰܘܰ - ܐܰܪܰܘܰܒܰܘܰܐܰܚܰ - Կր. քաղ - ^{whither?} куда - whither?

1189) vartian [yahamtuntan] rasiṭan - ܐܰܪܰܘܰܒܰܘܰܐܰܚܰ - ^{to help, to redress grievances.} օգնության հանել, փոխանակել - помогать, утешать скорды

to help, to redress grievances.

1189) vartian [yahamtuntan] rasiṭan - ܐܰܪܰܘܰܒܰܘܰܐܰܚܰ - ^{to help, to redress grievances.} օգնության հանել, փոխանակել - помогать, утешать скорды

- յարաշնիկ - արագացնել - to acquire, to make one's own.
 61. 161 nam, namv - ար - արմար, «նամ» - сыр, a deer, moisture.
 10061 nimāyēt см. 11061 .
 10061 nimāyet см. 11061 .
 10061 nimaçin - ար - ներկայացնել, արտիկ - представление.
 явление, показание - showing, sight, vision, appearance.
 061 namāz - ար - արար, արարանիկ - молитва, куло - ругая,
 worship, homage. - ав. nama, сскр. nāmas, лоз. nama.
 10061 nimudārēh - ար - արար, արարանիկ - արարանիկ, արարանիկ -
 руководители, представление - a guide, exhibition.
 10061 nimūtār - ար - արար, արար - видный, заметный -
 a shower, an indicator, a displayer, an exhibiter.
 11061 nimūtan - ար - արար, արар - показывать,
 исполнять - to perform, to do, to show. - ав. нм. нр. зл. nimāyēt.
 961 nama - ար - ար - salt.
 061 namat, nimat - ար - արар, արар - войлок - woolen stuff.
 011061 namat-rant (زنبيل) - ար - արար, արар - արար, արар -
 արար, արар - արар, արар - արар, արар -
 an article made of straw such as basket etc.
 10061 nazāh - ար - ար - ար - a sarcose. - ав. nazi -
 10061 nazāhūmand - ար - ար - ար - ար -
 ար - defiled, polluted, with nazā.
 10061 nazā ararūnad - ար - ար - ար -
 ար - burning dead bodies.
 10061 nazā pedānēh - ար - ար - ար -
 ար - a dead body.
 10061 nazā keō - ար - ար - ար -
 ար - a soap dealer.

- ۱۱۱۱۱۱۱۱ nasā karīn - پوسیدگی - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - *putrefaction.*
 ۱۱۱۱۱۱۱۱ vasi kartan - گسیختن کبریا - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - *разорвать, раз-*
дубавъ - to detach, to tear, to break.
 ۱۱۱۱۱۱۱۱ nashōntan - تافتن برتر از دین تلف کردن - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - *уверждать, крутить, свить, вить - establish,*
уверждать, крутить, свить, вить - establish,
 ۱۱۱۱۱۱۱۱ vasanānīh - بلا نصیب - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - *envelop, to twist,*
великое несчастье - calamity, misfortune.
 ۱۱۱۱۱۱۱۱ [nashōntan] vextan - انگ کردن بختن - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - *to sift,*
 ۱۱۱۱۱۱۱۱ [asgā dā, pasadman] namāč - ناز - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - *to bolt - м.п. 3.в.*
поклонение, поклонение - veneration, adoration.
 ۱۱۱۱۱۱۱۱ visastan - گستن - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - *рассторзавъ, рбавъ - to tear,*
 ۱۱۱۱۱۱۱۱ vazūār - بسیار - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - *to detach, to break.*
и много. ср. vasi-kār. - гр. п. vasiy -
 ۱۱۱۱۱۱۱۱ nask - ناسک - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - *каждый из 21 отдела Авесты - one of the 21-sections of*
каждый из 21 отдела Авесты - one of the 21-sections of
 ۱۱۱۱۱۱۱۱ vasi-kār - بسیار - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - *Avesta.*
 ۱۱۱۱۱۱۱۱ [naskadeh] vahnamāč, vahnamāč - احترام برت - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - *much, many - гр. п. vasyakora -*
تپریشی و احترام - поклонение, обожание - veneration, adoration.
 ۱۱۱۱۱۱۱۱ vasastan - گستن - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - *рассторзавъ - to tear, to break.*
 ۱۱۱۱۱۱۱۱ visp - هر کسی هر - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - *каждый.*
всякий - each, everyone. - ав. vispa -
 ۱۱۱۱۱۱۱۱ vasprū - بر پر - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - *огонь полный - fully, very*
 ۱۱۱۱۱۱۱۱ vistax^o - گسخ - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - *уверенный - bold, audacious..*
 ۱۱۱۱۱۱۱۱ vistax^{ih} - گسخی - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - *ар.п. vstah*
overconfidence, impudence, pride.
 ۱۱۱۱۱۱۱۱ vistax^{ihā} - گسخانی - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - ۱۱۱۱۱۱۱۱ - *уверенно - impudently.*

70000 vidadefī - ^{بازغفتار} - ^{յրաշխարհելիքս Տէր} - один из
семи миров - one of the seven regions.

11000 vastan - ^{بند} - ^{կապել, արայնել} - ^{սեղշտայ} - to bind, shut.

12000 vastar - ^{بستر} - ^{անկողին, հարսույր} - ^{постель, настил} - a carpet,

13000 vastarg = 14000 vastar. ^{covering, bedding, dress.}

92000 15000 vastarg dastax = 160000 vastarg dasteh [yadeh]

^{بیت جاہ} - ^{Տր զինք հարսույր} - ^{комплекс платья} - a suit of

93000 160000 vistarašnīk - ^{کتردن} - ^{սիրակել} - ^{глагол должно распространять} -
spreading, to be spread.

110000 vastartan - ^{کتردن} - ^{սիրակել} - ^{распространять} - cover, to spread.

110000 vastarun - ^{گل سفید} - ^{սիրաշուկ վարդ} - ^{белая роза} - white rose.

94000 narātax - ^{وای} - ^{րոպ} - ^{внук} - grandson, grandchild.

95000 nīrīk - ^{کتاب} - ^{գրք, գրություն} - ^{книга, письмо} - a book,

96000 narītax - ^{بچو} - ^{րոպիկ} - ^{внучок} - grandchild.

100000 vaf - ^{برف} - ^{ջրմուշ} - ^{снег} - snow. - ^{ав. vafra} -

97000 vafrōmand - ^{کوه} - ^{Տր լինան անուն} - ^{название одной горы} -

Vafrōmand, the name of a mountain.

100000 nafīn - ^{نفرین} - ^{անեծք, նշով} - ^{проклятие} - execration.

100000 vafīn - ^{برف} - ^{ջրմուշ} - ^{снежный} - like snow, snowy.

98000 vafīnax - ^{برف} - ^{ջրմուշ} - ^{снежный} - like snow, snowy.

130000 nafītan - ^{نفرین} - ^{անեծք} - execrable, damned.

111000 [n'filūntan] ōrāstan, oft - ^{وای} - ^{насі, унасі} - to fall.

насі. вр. 3 л. oftet, прош. вр. ōrast.

110000 nīrart - ^{جنگ} - ^{կռիվ, պայքար} - ^{война} - war.

99000 nīrartax - ^{دلیر جنگی} - ^{խզ, անվերելք} - ^{храбрый, отважный} -

100000 nīrīst - ^{نویس} - ^{գրվածք} - ^{сочинение, произведение} - a writing.

ⲡⲟⲩⲟⲓ [naʃsēh] xʿēs - ܦܫܐܢܐ - ܡܨܝܚܐ - сам, родственник. -
own, kinsman. - гр. п. xʿaiʿya, араб. نفس.

Ⲡⲟⲩⲟⲩⲟⲓ xʿēs [naʃsēh] di var - ܡܨܝܚܐ ܕܝܒܪܐ - ܡܨܝܚܐ ܕܝܒܪܐ - имеющий
собственный хлеб - self maintaining, having one's own bread.

Ⲡⲟⲩⲟⲩⲟⲓ xʿēs xēn - ܡܨܝܚܐ ܕܝܒܪܐ - ܡܨܝܚܐ ܕܝܒܪܐ - имеющий собственную
силу - having one's own power. self reliant.

Ⲡⲟⲩⲟⲩⲟⲓ [naʃsetan] xʿēstan - ܦܫܐܢܐ - ܦܫܐܢܐ - saw - oneself, self.

Ⲡⲟⲩⲟⲩⲟⲓ niriṣtan - ܢܝܪܝܫܐܢܐ - ܩܪܝܬܐ - писать - to write. - наст. вр. 3. л.
nirēšet. - гр. п. niriṣtanaiy, сскр. √प्रे, पिचति.

Ⲡⲟⲩⲟⲩⲟⲓ niriṣtak - ܢܝܪܝܫܐܢܐ - ܩܪܝܬܐ - написанный - written, described.

Ⲡⲟⲩⲟⲩⲟⲓ niṣān - ܢܝܫܐܢܐ - ܩܪܝܬܐ - платишь - to pay. - сскр. vi-ṣār,
арм. vṣar-el.
Ⲡⲟⲩⲟⲩⲟⲓ niṣār - ܢܝܫܐܢܐ - ܩܪܝܬܐ - худой, тонкий - slender,
meagre, lean, thin = ܢܫܐܢܐ. арм. nṣar

Ⲡⲟⲩⲟⲩⲟⲓ vijariš - ܝܝܟܐܪܝܫܐ - ܩܪܝܬܐ - слабость, худоба - weakness, feebleness, thinness.

Ⲡⲟⲩⲟⲩⲟⲓ viṣāriṣn - ܝܝܟܐܪܝܫܐ - ܩܪܝܬܐ - комментарий - explaining,
commentary

Ⲡⲟⲩⲟⲩⲟⲓ viṣārtan - ܝܝܟܐܪܝܫܐ - ܩܪܝܬܐ - жить, двигаться. -
live, survive, to move. - наст. вр. 2 л. viṣāreḥ, 3 л. viṣāret.
ав. vi-ṣaraya - двигаться, арм. vṣar - уплата.

Ⲡⲟⲩⲟⲩⲟⲓ vijūr - ܝܝܟܐܪܝܫܐ - ܩܪܝܬܐ - приговор, решение - an order,
a judgement. - ав. viṣira, арм. vṣir.

Ⲡⲟⲩⲟⲩⲟⲓ vijūrenitan - ܝܝܟܐܪܝܫܐ - ܩܪܝܬܐ - решить, постановить.
to decide, to command.

Ⲡⲟⲩⲟⲩⲟⲓ vijūrkan - ܝܝܟܐܪܝܫܐ - ܩܪܝܬܐ - издавать законы,
дающий инструкции - adjudicating, issuing orders.

- 1001 vičītār - فحص - تحقيق - решение - determination, resolve.
 1101 vičītan - گزین - دبیرگی - выбираю , избираю - select, elect.
 1201 vičītax - گزینہ - دبیرگی - избранный - chosen, selected.
 ар. vičit - прозрачный, ясный.
 1301 vičōdišn - تحقيق - مطالعه - исследование - investigation, search.
 1401 vaḫūrg - بزرگ - بزرگ - большой - grand, great ар. vaḫarka.
 1501 vaḫūrgavarātīmīkā - بزرگ - بزرگی - супрематство - with great supremacy.
 1601 vaḫūrgīh - بزرگی - بزرگی - величие - greatness.
 1701 vaḫūrgmenīšn - بزرگ - کبریا - гордый - proud.
 1801 vaḫūstār - بزرگوار - مطالعه - исследовательский , исследовательский .
 1901 vaḫūstan - بزرگوار - مطالعه - исследовательский - investigator.
 2001 vačāx - بچه - بچه - дитя , ребенок - child, an infant.
 2101 vičūr - فکر - قضا - приговор - decree, judgement. ар. vič.
 2201 vaḫarāk - فصل - فصل - отдельно - separating.
 2301 vaḫūrg = 1401 vaḫūrg.
 2401 viš - سم - سم - яд , отрава - poison. - об. viš - секр viš.
 2501 nišānēnītan - نشان دادن - نشان دادن - выражаю знаком - to sign, to mark.
 2601 nišāntan - نشان دادن - نشان دادن - сажаю - to settle.
 2701 Nišāpūhr - نمایش - نمایش - и. с. с. с. - проп noun.
 2801 višāt - گسترده - گسترده - открытый , широкий - broad, wide.
 2901 višātan - گشودن - گشودن - открываю - to open. - об. vi - xšā.
 3001 nišāstan - نشان - نشان - судебный - to s. - множ. н. 2 н. nišānēt, пром. бр. nišāst.
 3101 višāt dūbārišnīk - نشان داریشنگ - نشان داریشنگ - судебный .

шышр, шышыг шышр և արազան, թևի - *rodnie vkrmo* -
без рубашки и священного камага - *running about unc-*
covered, without a shirt and sacred thread

ՎՅԵՄՍՂ *visātākih* - 𐭪𐭫𐭫𐭮 - *շարձւոյուն* - *шорои* - *openness, width*

ՎՔՈԿՍՂ *visuftan, visōp* - 𐭪𐭫𐭫𐭮 - *հուլիլ, ցնորիլ* - *волновать, воз-*
мущать - *be disturbed, to agitate*

ՂԿՂ *vaškar* - 𐭪𐭫 - *անաշար ուսմա* - *a desert*

ՂԿՂ *vaškal* - 𐭪𐭫𐭫𐭮 - *իւսող, չարիլ* - *виноград, узел* - *grape,*

ՎՔՏՍՂ (*vaštamōntan, vašmaōntan*) *ašnutan, ašnov.* ^{corinth} 𐭪𐭫𐭫𐭮
լիլ - *слушать* - *listen, to hear*

ՎՔՄՍՂ *nišast* - 𐭪𐭫𐭫𐭮 - *հսփելու տեղ* - *место сидения* - *a place*
on which one sits, session, sitting

ՎՔՄՍՂ *nišastan* = ՎՔՄՅՔՂ (*yatibōntan*) *nišastan*

ՅՔՄՍՂ *nišastak* - 𐭪𐭫𐭫𐭮 - *ուլա* - *крахмал* - *starch*

ՎՅՄՄՍՂ *Vištāsp* - 𐭪𐭫𐭫𐭮 - *շրշուս* - *Тошасп* - *Gashasp* - *об Vištāspa.*

ՎՅՄՄՍՂ *vištāspān* - 𐭪𐭫𐭫𐭮 - *շրշուսի վերաբերյալ* - *относительно*
Тошаспа - *relative Vištāsp.*

ՎՔՍՂ *vāst* - 𐭪𐭫𐭫𐭮 - *լիլ, բարի* - *хороший, добрый* - *good*

ՎՔՍՂ *vāstan* - 𐭪𐭫𐭫𐭮 - *դարձիլ, շրջիլ* - *вращаться, вертеться*.
be converted, change, to turn

ՎՅԵՄՍՂ *vāstākih* - 𐭪𐭫𐭫𐭮 - *նեղիմ* - *гниение* - *putrefaction,*

ՎՔՂՅՅՂ (*vāstamīntan*) *x'artan* - 𐭪𐭫𐭫𐭮 - *ուտիլ* - *кушать* - *to eat.* -
^{rottenness}

nasī Եր. 3. *x'arēt*, *մոռ Է Յ. և. x'arēnd*, *повел և Յ. և. x'ar*
քոռ Եր. x'art, *ժրագ. ձալ. 3. և. x'arībēt.* - *об. x'ar.*

ՎՅՂՅՂ *Vištāsp* = ՎՅՄՄՍՂ

ՎՔՂ *vat* - 𐭪𐭫𐭫𐭮 - *լար, չար* - *плохой, злой* - *bad, wicked.* - *սր սի vat.*
tar.

прев сї. vattarom - гр n *vata, арм vat

- 110001 vataxtan - کاتختان - hwtā - нновий - dissolve, to melt
= 110001 vitāstan, аб vt+taī, сскр vt+taī, арм vta-
10001 vat-xu- ատ - վարքնոր - плохого нрава - of bad habits
20001 vitār - անի - անց - проход - passage - арм vtaī - ссважин
20001 vitārtār - անգոր - անցանդ - տո քո անցանդ - one who
causes to pass
110001 vitārtan - անցանդ - անցանդ - անցանդ, проходить -
to pass - насї. вр. 3 л. vitirēt, пром. вр. vitāst, vitart,
0001 vatxim - ատ - վարքնոր անցանդ - одлагающий 3 л. арм vtarē
характером - ill-natured, of bad or wicked nature
10001 vathonar - ատ - վարքնոր - неукосный - ill-master
110001 vitāstan - کاستان = 110001 vitārtan
20001 vatvaxt - ատ - վարքնոր - несчастный - unfortunate
0001 vatik - ատ - վարքնոր - вредность - badness арм vatabant
0001 vadānt - کادان - անցանդ - расплавленный - dissolved, melted
20001 vat-gōhr - ատ - վարքնոր - плохого характера - bad
by nature, essentially bad - арм. vatgohar
0001 vat-dōsāramih - ատ - վարքնոր անցանդ
հանդեր - дурное отношение к товарищу - uncharitableness
0001 vataran - ան - անցանդ, անցանդ - умирающий, проходящий
110001 vatarān [vahrūntan] vatan - անցանդ, անցանդ - dying away, passing away
0001 vitirān - ան - անցանդ, անցանդ - умираю, прохожу - to dy, to pass
10001 vitirān - ան - անց - смерть - passage, passing
110001 vitirān = 110001 vitārtan
0001 vatax - ատ - վար, վար - дурной, злой - evil, bad
10001 nitak - ան - անցանդ - предвание в глубине - being in depth.

- ٧٩٩٩٩ Vatagān - ٧٩٩٩٩ - Һыт ыб - ил сөб - проп полн
 ٧٩٩٩٩٩٩ vat. kāmākīh - ٧٩٩٩٩ - Һыт ыб Һыт ыб - несдоброжелательство.
)٩٩٩ =)٩٩٩ vatar, vattar - ٩٩٩ - Һыт ыб Һыт ыб - hatred, malevolence.
 ٩٩٩ vitarak - ٩٩٩ - ыбуф, Һыт ыб ыб, ыт ыт ыт, ыт ыбуф - провоз, мост,
 тропинка, канал - canal,
 ١٧٩٩٩٩٩ [natrūnīn] ratiḥn - ١٧٩٩٩٩٩ - ыт ыт ыт ыт ыт ыт, ыт
 ыт ыт ыт ыт - охрана, сѣража - guarding, watching.
 ١١٩٩٩٩ [n'tarūntan] rātan - ١١٩٩٩٩٩ - ыт ыт ыт, ыт ыт ыт ыт ыт
 храм ыт, покровительствоватъ - to guard, to wait - наст.
 ыт ыт, ыт. rāyēt, ыт. rāt. - ыт ыт. ыт (ы) - rātax -
 ыт rātax - хорошо покровительствуемый = ар. hratak -
 ыт ыт ыт.
 ١١٩٩٩٩ vitartan = ١١٩٩٩٩ vitartan.
 ٩٩٩ vitartax - ٩٩٩ - ыт ыт ыт, ыт ыт - ыт, смерть, отправление.
 departure, dead, passed away.
 ٧٩٩٩ vitartaxih - ٧٩٩٩ - ыт ыт ыт, ыт ыт - прохождение смерти,
 passing of, death.
 ٩٩٩ vitast - (٩٩٩) ٩٩٩ - ыт ыт ыт ыт ыт - наст - а ыт ыт. - ав.
 vitasti, сскр. vitasti.
 ١١٩٩٩ vitāstan = ١١٩٩٩ vitāstan.
 ٩٩٩ vattum - ٩٩٩ - ыт ыт ыт ыт - наст худший - worst.
)٩٩٩ vattar - ٩٩٩ - ыт ыт ыт - наст худший - more wicked, bad.

5

- ١٧٩٩ ziyān - ١٧٩٩ - ыт ыт - ыт ыт, вред - damage, detriment.
 ав. ziyānā, ziyānī, ар. zian.
 ١٩٩٩ zāyīnak - ١٩٩٩ - ыт ыт - жена, женщина - wife, woman.
 ٩٩٩ zahak - ٩٩٩ - ыт ыт, ыт ыт ыт ыт - великочеловек,

превосходный - sublime, excellent.

𐎲𐎺𐎠 zahān- 𐎲𐎺𐎠 (𐎲𐎺𐎠) - 𐎲𐎺𐎠𐎺𐎠𐎺𐎠, 𐎲𐎺𐎠𐎺𐎠𐎺𐎠 - сочиться, капать
distilling, exuding, dropping.

𐎲𐎺𐎠𐎺𐎠 zānkar- 𐎲𐎺𐎠 - 𐎲𐎺𐎠𐎺𐎠𐎺𐎠 - вредный - injurious, harmful

𐎲𐎺𐎠 zahr- 𐎲 - 𐎲𐎺𐎠 - 𐎲𐎺 - poison - гр.п. 𐎲𐎺𐎠, арм. 𐎲𐎺𐎠.

𐎲𐎺𐎠 [zahabā] zar- 𐎲 - 𐎲𐎺𐎠 - золото - gold - ав. 𐎲𐎺𐎠 - сскр. 𐎲𐎺𐎠.

𐎲𐎺𐎠 [zahabāin] zarin- 𐎲 - 𐎲𐎺𐎠 - золотой - golden - гр.п. 𐎲𐎺𐎠

𐎲𐎺𐎠 zāyā- 𐎲𐎺𐎠 - 𐎲𐎺𐎠𐎺𐎠 - победоносный - victorious.
ав. 𐎲𐎺𐎠𐎺𐎠 - manī

𐎲𐎺𐎠 zahitan = 𐎲𐎺𐎠 zitan = 𐎲𐎺𐎠 zahistan - 𐎲𐎺𐎠

𐎲𐎺𐎠, 𐎲𐎺𐎠 - 𐎲𐎺𐎠, 𐎲𐎺𐎠 - искать, просить - to search for, to ask.

𐎲𐎺𐎠 zānik- 𐎲 - 𐎲𐎺𐎠 - колесо - кие - гр.п. 𐎲𐎺𐎠𐎺𐎠.

𐎲𐎺𐎠 zar- 𐎲 - 𐎲𐎺𐎠 - 𐎲𐎺𐎠 𐎲𐎺𐎠 𐎲𐎺𐎠 - название травы -

dung, sweepings, a plant not growing from the seed.

𐎲𐎺𐎠 𐎲𐎺 zāg- 𐎲 - 𐎲𐎺𐎠 - ворона - a crow.

𐎲𐎺𐎠 zarul- 𐎲 - 𐎲𐎺𐎠 - 𐎲𐎺𐎠 - Zabel.

𐎲𐎺𐎠 zār- 𐎲 - 𐎲𐎺, 𐎲𐎺 - плач, рыдание - weeping, crying

𐎲𐎺𐎠 zahr = 𐎲𐎺𐎠 zahr.

𐎲𐎺𐎠 zarič- 𐎲𐎺𐎠 - 𐎲𐎺𐎠𐎺𐎠 - 𐎲𐎺𐎠𐎺𐎠 - демон Заирок - the demon

𐎲𐎺 zām (𐎲𐎺) - 𐎲𐎺 - 𐎲𐎺𐎠 (𐎲𐎺𐎠𐎺𐎠) - земля (эфиопия) -

earth (spiritual) - ср. 𐎲𐎺𐎠 - dāt.

𐎲𐎺 zahm- 𐎲 - 𐎲𐎺 - рана - wound.

𐎲𐎺𐎠 zām-dāt - 𐎲𐎺 - 𐎲𐎺𐎠 - 𐎲𐎺𐎠 𐎲𐎺𐎠𐎺𐎠 𐎲𐎺 - день создания

земли - the day of creation of earth.

𐎲𐎺𐎠 zāst = 𐎲𐎺𐎠 zast- 𐎲𐎺 - 𐎲𐎺 - 𐎲𐎺𐎠𐎺𐎠, 𐎲𐎺𐎠𐎺𐎠 -

способность, умение - ability, means - ав. 𐎲𐎺𐎠 -

𐎲𐎺𐎠 zātan, zay- 𐎲𐎺 - 𐎲𐎺 - 𐎲𐎺𐎠 - give birth to -

насī. вр. 3 л. xāyēt; 3 л. мн.ч. xāyēnd, прош. вр. xat, 3 л
мн.ч. xāt hand. - ав. xan-

𐭠𐭣𐭥 xātax - 𐭠𐭣𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥 - рожденный - one who is born, a child.

𐭠𐭣𐭥 [xavā]nātax - 𐭠𐭣𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥 - книга, письмо - book, letter.

𐭠𐭣𐭥 xavāitan - 𐭠𐭣𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥 - хвалить, ^{арм. nātax.}

молиться - to praise, to invoke

𐭠𐭣𐭥 [xavxava] x'arset - 𐭠𐭣𐭥 - 𐭠𐭣𐭥 - 𐭠𐭣𐭥 - солнце - sun. - ав. hvarə;
x'arsetem

𐭠𐭣 [xī] i, y - 𐭠𐭣𐭥, 𐭠𐭣𐭥, 𐭠𐭣𐭥, 𐭠𐭣𐭥 - он, тот, кто, что - what, who

𐭠𐭣 [xī] im - 𐭠𐭣𐭥 - 𐭠𐭣𐭥 - который - which.

𐭠𐭣 xaya - 𐭠𐭣𐭥 - 𐭠𐭣𐭥 - оружие - weapon, instrument.

𐭠𐭣 [xayan] vūland - 𐭠𐭣 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 - высокий, погожий -
high, honourable. - ав. varez, varez, сскр. vṛhant.

𐭠𐭣 xēn - 𐭠𐭣 - 𐭠𐭣𐭥 - оружие - weapon. - арм. xēn.

𐭠𐭣 xēn - 𐭠𐭣 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 - седло скакалоу - saddle

𐭠𐭣𐭥 xēn + ā + vand - 𐭠𐭣𐭥, 𐭠𐭣𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥 - селиться, ^{with the quier.}

смелый - courageous, strong

𐭠𐭣𐭥 zivandegān - 𐭠𐭣𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥 - живые существа -

𐭠𐭣𐭥 zivandagīh - 𐭠𐭣𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥 - жизнь - life ^{living beings}

𐭠𐭣𐭥 zēn - 𐭠𐭣𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥 - защита, безопасность -

безопасность, защита - protection, defence

𐭠𐭣𐭥 zēnāvandīha - 𐭠𐭣𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥 - ловкий,

проворный - active, swift, quick

𐭠𐭣𐭥 zēn afzār - 𐭠𐭣𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥 - боевое снаряжение, вооружение -

боевое снаряжение, вооружение - arms and equipments

𐭠𐭣𐭥 zēndān - 𐭠𐭣𐭥 - 𐭠𐭣𐭥 - тюрьма - a prison, jail. - арм. zədon

𐭠𐭣𐭥 zēndānpān - 𐭠𐭣𐭥 - 𐭠𐭣𐭥 - тюремщик - a jailer

- 3115 zivandax - օյի - կենդանի - живой - alive - ցр.п. živa -
 3116 zivandaxih - օյի - կյանք - жизнь - life.
 11115 [zadōntan] x'ritan (xrēdan) - օյի - գրել - писать - to buy.
 11116 zivastan - օյի - սարկի - жить - to live, to exist - об.ж. жиу.
 11117 zivisn - օյի - կյանք - жизнь - life - <ziv <živ - <živ -
 11118 [ziga] vāt (vad) - օյի - հողժ - ветер - wind - сскр.рв. vātā -
 11119 ziyānkār - օյի - կործանիչ - разрушитель - a destroyer
 11120 zik - օյի - աստիճան - աստիճանային աղյուսակ - астрономическое
 11121 աստիճան, календарь - astronomical tables, calendar.
 11122 zil - օյի - նշան - символ - symbols.
 11123 [zagar] aržan (aržan) - օյի - արժան - достойный -
 cheap, worthy - ар. aržan.
 11124 zairic - օյի - հրեի անուն - название одного дьявола - name
 11125 zēran - օյի - շի - շի - շի - желтый, золотистый, yellow
 11126 zim & zim - օյի - շի - շի - շի - зима, огонь - golden
 11127 [zim] i-m - օյի - շի - շի - շի - շի - of me, to me, that I. winter, a year.
 11128 [zimān] i-mān - օյի - շի - շի - շի - շի - that we.
 11129 zistān = 11116 zivastan - օյի - սարկի - жить - to live.
 11130 [ziš] i-š - օյի - շի - շի - շի - շի - to him, that he.
 11131 [zišān] i-šān - օյի - շի - շի - շի - շի - that they.
 11132 ziyānkār - օյի - կործանիչ - разрушитель - a destroyer.
 11133 zēst - օյի - գրել - некрасивый - ugly, hideous.
 11134 [zīt] i-t - օյի - շի - շի - շի - շի - that thou.
 11135 [zītān] i-tān - օյի - շի - շի - շի - շի - that you.
 11136 zan - օյի - կին - жена, женщина - wife, a woman - об. ж. жини
 11137 žoni, žonai, žnai, žmai, сскр. žanā - жини. 11138 [niš] zan.

𐭣𐭮 zōhar - 𐭮𐭣𐭮 - արիւշիւ զուր - священная вода - holy water. -
ав. zaoḥrā, сскр. hōtra, арм. zoh - жертва.

𐭮𐭣𐭮 (zōbā) duzd (duzd) - 𐭮𐭣𐭮 - գող, արհեստ - вор, разбойник. -
thief, robber. - ав. duzdān, наз. duzd.

𐭮𐭣𐭮 zūbān - 𐭮𐭣𐭮 - (լիւս - язык - the tongue.

𐭮𐭣𐭮 zand - 𐭮𐭣𐭮 - Զանդ, Նիկիտրիտուրմ - Занд, комментарий. -
Zand, commentary to the Avesta. - ав. zanti.

𐭮𐭣𐭮 zand - 𐭮𐭣𐭮 - գյուղ, ֆառաք - село, город - a city or town,
a village. - ав. zanti, ср. арм. zandik - манихеи.

𐭮𐭣𐭮 zang - 𐭮𐭣𐭮 - ոտ, արիւշ - нога, бедро - the foot, the thigh. -
арм. zangaran - набедренник.

𐭮𐭣𐭮 [zeka] vāt = 𐭮𐭣𐭮 vāt.

𐭮𐭣𐭮 zanēt. ср. 𐭮𐭣𐭮 zatan.

𐭮𐭣𐭮 zandixik - 𐭮𐭣𐭮 - Եւրիստիստ, հերետիկոս - манихеи, без-
божник - heresy, infidelity.

𐭮𐭣𐭮 [zanglōtā] zandakpil, zandəpil - 𐭮𐭣𐭮 - ֆիղ - слон - elephant.

𐭮𐭣𐭮 zandpat - 𐭮𐭣𐭮 - ֆառաքապետ - начальник города. -
𐭮𐭣𐭮 zani - 𐭮𐭣𐭮 - ճուղի - колено - the knee. ^{chief of a town.}

𐭮𐭣𐭮 zūzak - 𐭮𐭣𐭮 - ոտ, լիւս - ֆ - рыдание, вой. - сова. -
𐭮𐭣𐭮 zūzak - 𐭮𐭣𐭮 - ուշ - օջ - роуирине. ^{weeping. - an owl.}

𐭮𐭣𐭮 zōr = 𐭮𐭣𐭮 zōhar.

𐭮𐭣𐭮 zōr - 𐭮𐭣𐭮 - զորութիւն - сила - power. - ав. zāvar, арм. zor.

𐭮𐭣𐭮 zōr = 𐭮𐭣𐭮 zōhar 𐭮𐭣𐭮 - Կեղծ վկայութիւն - ложное
показание - a false evidence. - арм. zur.

𐭮𐭣𐭮 zōr - 𐭮𐭣𐭮 - անպ, Կեղծիք - ложь - untruth, falsehood.

𐭮𐭣𐭮 zarbarāt - 𐭮𐭣𐭮 - արհեստ - ֆառաք - արհեստ

- Զափրա զրմ - маленькое блюдечко со священной водой
 Յափրա - a small saucer containing consecrated water.
- Ծափա շափ - արափի զրմ - священная вода - the consecrated water.
- Ծափա շափափ - Ծ - խոր, մեծ, երկար - глубокий, длинный, большой -
 deep, high, depth. - av. jafra, cscr. dabhira.
- Իշափ = Իշ - լեզու - язык - tongue. - av. hixvai, cscr. jikva.
- Ծափա շափ - Ծ - խոր - глубокий - deep, profound.
- Ծափա շափ - Ծ - ծնոք, կշիկ, բերան - челюсть, рот - the jaws, the mouth.
- Ծափա շափա (արամ) - Ծ - շափ - գորշ - dept, lam
- Ծափա շափ - Ծ - շափի որսիկը երաժշտական գործիք - цепь как музыкальный инструмент - chain as music instrument.
- Ծափա շափ - Ծ - ծնոք, կշիկ, բերան - удар - beating, striking
- Ծափա շափ - Ծ - շափաբարձիկը կղերական - духовное лицо, совершающее богослужение - the officiating priest.
- Ծափա շափ - Ծ - ծափաբարձիկը - служба зѳа - office of the zact.
- Ծափա շափ - Ծ - շափ, արագ - скорый, быстрый - swift, quick, early
- Ծափա շափ շափ - Ծ - շափ շափ - скоро скоро - very swiftly.
- Ծափա շափ (zakarā) շափա (nohāza) - Ծ - շափ, կշիկ, կռիվ - կռիվաբարձիկը - козел. созвездие Козерога - ibex, zodiacal sign of Capricorn... ар.м. показ.
- Ծափա շափ (zak) hān, im - Ծ - շափ, արագ - Ծ - շափ, արագ - other, another
- Ծափա շափ (zak) hān, im - Ծ - շափ, արագ - Ծ - շափ, արագ - another, other.
- Ծափա շափ (zak) hān, im - Ծ - շափ, արագ - Ծ - շափ, արագ - other, another.
- Ծափա շափ (zak) hān, im - Ծ - շափ, արագ - Ծ - շափ, արագ - skin to carry water in - hide.
- Ծափա շափ (zak) hān, im - Ծ - շափ, արագ - Ծ - շափ, արագ - ի՞նչ - that too, that also.
- Ծափա շափ (zak) hān, im - Ծ - շափ, արագ - Ծ - շափ, արագ - ի՞նչ - what, that which.

𐭪𐭮𐭭 [zaxci] ānič - 𐭪𐭮𐭭 𐭪𐭮𐭭 - 𐭪𐭮𐭭 𐭪𐭮𐭭 𐭪𐭮𐭭, 𐭪𐭮𐭭 𐭪𐭮𐭭 - 𐭪𐭮𐭭 𐭪𐭮𐭭; 𐭪𐭮𐭭, 𐭪𐭮𐭭 - those too, that also

𐭪𐭮𐭭 [zaxōān] hānšān - 𐭪𐭮𐭭 𐭪𐭮𐭭 - 𐭪𐭮𐭭 𐭪𐭮𐭭 - 𐭪𐭮𐭭 - those.

𐭪𐭮𐭭 [zixt' lunišn] ožanišn - 𐭪𐭮𐭭 𐭪𐭮𐭭 - 𐭪𐭮𐭭 𐭪𐭮𐭭 - 𐭪𐭮𐭭 𐭪𐭮𐭭 - slaughter, assassination, murder.

𐭪𐭮𐭭 [zixt' lūntan] ožatan - 𐭪𐭮𐭭 = 𐭪𐭮𐭭 [yixt' lūntan] ožatan.

𐭪 zar - 𐭪 - 𐭪𐭮𐭭 - zonoŋo - gold - ab. zarana, zairi - сскр. hīraṅga hāri - huzvar. 𐭪𐭮𐭭 [zahaba] zar - ср. ар. zarīnu xt - 𐭪𐭮𐭭 𐭪𐭮𐭭. zarikaš - 𐭪𐭮𐭭 со 𐭪𐭮𐭭 𐭪𐭮𐭭, zartagoia - 𐭪𐭮𐭭.

𐭪 zreh 1) 𐭪𐭮𐭭 - 𐭪𐭮𐭭 𐭪𐭮𐭭, 𐭪𐭮𐭭 - океан, море - ocean, sea - ab. zrayah, гр. н. draya, сскр. jrayas.

2) zreh - 𐭪𐭮𐭭 - 𐭪𐭮𐭭 - 𐭪𐭮𐭭 - 𐭪𐭮𐭭 - a coat of mail. ab. zrāda, ар. zrahk', noz. zereh.

𐭪𐭮𐭭 [zarāyān patkar] - 𐭪𐭮𐭭 - 𐭪𐭮𐭭 𐭪𐭮𐭭 - 𐭪𐭮𐭭 - goldsmith.

𐭪𐭮𐭭 [zarxunišn] zayšn - 𐭪𐭮𐭭 - 𐭪𐭮𐭭 - рождение - birth.

𐭪𐭮𐭭 [zarxōntan] zātan, zay - 𐭪𐭮𐭭 - 𐭪𐭮𐭭 - рождение - to give birth to. 𐭪𐭮𐭭. бр. з. а. zāyēt, з. а. м. з. zāyēnd, 𐭪𐭮𐭭. бр. zāt, з. а. м. з. zāt hand - ab. zan - zātan.

𐭪𐭮𐭭 [zarhōmand] - 𐭪𐭮𐭭 - 𐭪𐭮𐭭 - zonoŋō - golden - ab. zaranyā - vañi.

𐭪 zreh = 𐭪 zreh.

𐭪 zarin - 𐭪 - 𐭪𐭮𐭭 [zahabāin] zarin.

𐭪 zargōn - 𐭪𐭮𐭭 - 𐭪𐭮𐭭 𐭪𐭮𐭭 - zoroŋō - gold coloured - ab. zairi.

𐭪 zaringōn - 𐭪𐭮𐭭 - 𐭪𐭮𐭭 𐭪𐭮𐭭 - zoroŋō - golden coloured. ^{gaona}

𐭪𐭮𐭭 [zarin pišit] - 𐭪𐭮𐭭 - 𐭪𐭮𐭭 𐭪𐭮𐭭 - 𐭪𐭮𐭭 𐭪𐭮𐭭 - 𐭪𐭮𐭭 𐭪𐭮𐭭 - decorated with gold.

𐭪 zargōnik - 𐭪𐭮𐭭 - 𐭪𐭮𐭭 𐭪𐭮𐭭 - zoroŋō - state of inc

𐭪 [zaritōntan] kištan - 𐭪𐭮𐭭 - 𐭪𐭮𐭭 𐭪𐭮𐭭 - 𐭪𐭮𐭭 - to cultivate, to sow. ^{colour of gold.}

- 56) S zarman - زارمان - 50 ամրեման ընդդ - человек 50^{ти} лет - a person
 57) S zarmāē - ար - գարուն - весна - spring. - об. արեմաչա. ^{fifty years old}
 110) S zarpun, zimostan (zimistan) - Զարման - ջմուն - зима - winter.
 111) S Zarmingur - արմինգուր - արդի անուն - название одного демона.
 112) S zart - زرت - դեղին - желтый - yellow. - об. зарита, сар. harita. ^{the name of a demon.}
 113) S Zartukhist - زرتشت - Զարతుշտ - Зороастр - Zaratušť, Zartuš
 114) S Zartuhištan -
 115) S zartūstartōm - Զարտուշտարտոմ - գերիշխան փահանապետ - Верховный
 116) S zartōšt = 117) S Zartohist. ^{первосвященник - sovereign pontiff.}
 118) S zartak - زرتک - ջի դեղնուց - желток яйца - yolk of an egg.
 119) S zamān - زمان - ժամանակ - время - time. - арм. Զаман - ар.
 120) S zamānak - زماناک - ժամանակի ժամանակ - время от времени.
 121) S zamānak zamānak - زماناک زماناک - ժամանակից ժամանակի - ^{from time to time.}
 122) S zamē - زامیه - արի անուն - название одной игры. - ^{name}
 123) S zamēk - زمین - երկիր, հող - земля - ground, earth. ^{of a game.}
 124) S [zamlalontan] srūtān - زرد - երգել - петь - to sing. - об. ցրան.
 125) S zamastān - زمستان - ջմուն - зима - winter.
 126) S zaspān - زاسپان - անհրաչեղ - неверный - wrong, inexact.
 127) S zaḡā - زرافان - անդրաշյի անու - дождливая туча - rainy cloud.
 128) S zafangal - زرافنگال - արտաշյի անու - горбатый человек - ^{backed person.}
 129) S zafar - زرافار - կախ, ճուղ - челюсть - the mouth, the jaws.
 130) S zatar - زاتار - արտաշյի անու - удина - beating, striking. - арм. յան.
 131) S zatarīh - زاتاریح - արտաշյի անու - արտաշյի անու - ^{killina}
 132) S zatar kātakīh - زاتاریح کاتاکیح - արտաշյի անու - ^{killina}
 жаждность - blood thirstiness, blood shedding.

1000 9 kālīcār - 1, 1, 6 - цыфршыц, фарт - война, бой - combat, a battle. - др. п. kāla - войско.

1000 9 kāhgrai = 1000 9 kāhgrāi - 1, 1, 6 - ишр - янгарь - an amber bead.

1300 9 kārvān - 1, 1, 6 - цыфршыц - караван - a caravan.

1300 9 kārvān - 1, 1, 6 - ишршыцшыцшыц - летопись - chronicle.

1000 9 kārvānān - 1, 1, 6 - ишршыцшыцшыцшыц - земледелие - agriculture.

1000 9 kārvānān - 1, 1, 6 - ишршыцшыцшыцшыц - относительно каравана. - belonging to caravan.

1000 9 kārvān - 1, 1, 6 - ишршыцшыцшыцшыц - экспедитор товаров. - dispatcher of business.

1000 9 kārvān - 1, 1, 6 - ишршыцшыцшыцшыц - модель, форма - a model, form.

1300 9 [kārvānān] kārvānān = 1300 9 kārvānān.

1000 9 kārt - 1, 1, 6 - ишршыцшыцшыц - нож - a knife. - ав. karsta, сскр. ср. в. кан.

600 9 kārt - 1, 1, 6 - ишршыцшыцшыцшыц - кебо, желание - the palate, desire.

600 9 [kārt] ārt (ārd) - 1, 1, 6 - ишр - мука - flour, meal.

1000 9 kārtākhīrtān - 1, 1, 6 - ишршыцшыцшыцшыц - крошки хлеба - crumbs of bread.

1000 9 kārdān - 1, 1, 6 - ишршыцшыцшыцшыц - или содейств. - proper noun.

1000 9 kārtān - 1, 1, 6 - ишршыцшыцшыцшыц - желать - to desire, to wish.

1300 9 kārtān - 1, 1, 6 - ишршыцшыцшыцшыц - желание - wish, desire. -

арм. калк - воля, а́катак - неохотный, катау - добровольно,

1000 9 kārtān - hōrtān - 1, 1, 6 - ишршыцшыцшыцшыц - жаждущий - wishful.

1000 9 kārtān - hōrtān - 1, 1, 6 - ишршыцшыцшыцшыц - жаждущий - wishful.

600 9 kārtān - hōrtān - 1, 1, 6 - ишршыцшыцшыцшыцшыц - исполняющий свое желание - fulfiller of one's own wishes.

1000 9 kārtān - hōrtān - 1, 1, 6 - ишршыцшыцшыцшыцшыц - исполняющий свое желание - fulfiller of one's own wishes.

1000 9 kārtān - hōrtān - 1, 1, 6 - ишршыцшыцшыцшыцшыц - исполняющий свое желание - fulfiller of one's own wishes.

арм. катакал. - 1000 9 akārtān -

акатак х'ата - 1, 1, 6 - ишршыцшыцшыцшыцшыц - разочарованный - disappointed.

- ۱۰۹۹ kām kār - کاب - کابو کابو - сластолюбивый, похотливый. -
master of desire, independent. - арм. катакар - самобольный.
- ۱۰۹۹ kāmākīh - کاب - کابو کابو - желанье - *wish, desire.*
- ۱۰۹۹ kāmstan = ۱۱۰۹۹ kāmītan .
- ۱۰۹۹ kāmīsh - کامیش - کابو کابو - просьба - *act of desiring.*
- ۱۰۹۹ kāstārah - کاستار - کابو کابو - утрата - *loss, diminution.*
- ۱۰۹۹ kāstan - کاستان - کابو کابو - уменьшать - *decrease, diminish.*
- ۹۹۹ kāsāk - کاستاک - کابو کابو - уменьшенный - *lessened, diminished.*
- ۱۰۹۹ kāj - کاج - کابو کابو - о, если бы - *would that.*
- ۱۰۹۹ Kārūl - کابل - کابل - Кабул - *Kabul.*
- ۱۰۹۹ kārūr - کابل - کابل - камфора - *camphor.*
- ۱۰۹۹ [kāruḥmalakā] Kārūlsāk - کابل - کابل - Шах Кабула - *Shah of Kabul.*
- ۱۰۹۹ kaftan - کافتان - کابل - کابل - разрушать - *destroy, to spoil.*
- ۹۹۹ kādnīk - کادنیک - کابل - کابل - эндивий - *endive.*
- ۱۰۹۹ kāstan - کاستان - کابل - کابل - сеять - *to sow, to cultivate.*
- ۱۰۹۹ [kavad] vas - کاباد - کابل - много - *many, much.* - гр. н. vasiy.
- ۱۰۹۹ [kavad anākīh] vasa nākīh - کاباد - کابل - страшный злодей - *very mischievous, very evil.*
- ۱۰۹۹ vas ojtār - کاباد - کابل - очень могущественный. -
much, very powerful.
- ۱۰۹۹ [kavad gadeh] vas x'arr - کاباد - کابل - великоопенный - *highly glorious.*
- ۹۹۹ [kavad rahnāk] vas rahnāk - کاباد - کابل - очень широкий. -
very broad, wide.
- ۹۹۹ ke - کاب - کابل - кто, кто, который - *one who, which, who, that.*
- ۹۹۹ kai - کاب - کابل - Килмуд - *prince, kai.*

- 19 [kad] kas - کاد - کاد - ڪاڊ - ڪاڊ - маленький, младший - small, subordinate.
 2009 kēhest - کيست - کيست - کيست - самый младший - youngest.
 1100101 [kikhōistan, kadhōistan] rustan - رستن - رستن - رستن - to grow, appear.
 100009 Kai - Husravē - کيوسرو - کيوسرو - Кей Хосров - Kaikhosrov.
 29 kēn - کين - کين - کين - rancour, malice - об. каѣн, арм. kēn.
 39 (2 bu. 3) [kānā, kīrā] gosrand - گاندا - گاندا - गया - a steep.
 49 [kidbā] drōy - کيدبا - کيدبا - کيدبا - lie - др. п. drauga, об. каѣн.
 10009 Kavran - کيوان - کيوان - کيوان - Сагун - the plant Sativa.
 20009 kēvātān - کيواتان - کيواتان - کيواتان - gei Kobada - descendant of Kobad.
 10009 kēnitān - کينيتان - کينيتان - کينيتان - to take revenge.
 39 kas - کاس - کاس - کاس - маленький - little, small - об. kasu.
 39 kas - کاس - کاس - کاس - человек, личность - a man, person.
 100009 kēn mēniōn - کين مينيون - کين مينيون - کين مينيون - нечестная мысль - evil thinking, malicious intension.
 1) 109 kēnvar - کينвар - кинвар - кинвар - malevolent.
 9009 kēsṽak - کيسواк - کيسواк - کيسواк - завистливый - envious, jealous.
 000009 Kai Vēstāsp - کيويستاп - کيويستاп - کيويستاп - Кей Гостасп - Kei Gostasp.
 999 kē - کي - کي - کي - کسی که حق را میگوید - کسی که حق را میگوید - ڪي - کسی که حق را میگوید - one who knowing
 yrtūtib - یت، کیتو نه خورے بودے правду - one who knowing
 ly shuts his eyes to truth.
 01999 Kai Kavāt - کيوات - کيوات - کيوات - Кей Говад - Kei Gavad.
 0009 kīrukīh - کيرکيه - کيرکيه - کيرکيه - меморандум, записка - record, memorandum, a memorial.
 39 kīz - کير - کير - کير - муж. орган - sexual organ.
 09 Kērm, 009 Kērmā, 209 Kērmān, 9009 Kērmānik - کرماني

219 kār 13-19 kārak

13-19 kārak - کارد - արհեստ, կողմ - граница, сторона - border, coast, a side.

16-19 kārakōmand - کاردان - արհեստագետ/մեծ - ограниченно... bordered, having a border.

17-19 [kanārō] mōhik (mōhi) - کانه - ځمگه - рыба - fish - av. masya.

18-19 [kollāma] harče - کول - ամեն ինչ, որ - все, ում - everyone.

18-19 [kollāmenū] harče - کول - ամեն ինչ, որ - каждый - everyone.

19-19 [kollāci] harče - کول - ինչ որ էլ, որի է բան որ - любовь - whatso. ever.

100019 kōxōitān - کوش - Կարտիրշի - война - war.

900019 kōxōitānik - کوش - Կարտիր - боец - fighter, warrior.

200019 kōxōitār - کوشش - Գործը քարտիր - стараяшуйца - striving, one who displays great energy in war.

11000019 kōxōitān, kōxō - کوشش - Կարտիրշի - боеваць - такс war against, to war - наст. вр. 3 л. kōxōēt, повел. н. 2 л. kōxō!

1919 kavāt - کاه - Կար. ան. - собіево. имя - proper noun.

1919 kavāt - کاه - կողմ - сторона - side.

20019 kavātān - کاهان - Կարտիր և Կրմունց - поимку Кодага. descended from Kavāt = 9019.

319 kōē - کوه - փողոց, փրբանջի - улица, переулок - street, lane

1019 [kanyā] nad (nay) - کاه - եղիզ - тростник - reed, cane.

219 kandan - کاندان - փորել, փայել - копать - to dig, excavate.

9219 kanīnak - کانیز - աղջիկ - девушка - maiden, maid, girl.

1919 kanīk - کانی - արջիկ, կին - девушка, жемучина - maiden, girl, woman, wife. - av. kainikā, сскр. каньякā.

319 kandaḥ - کاه - փրբանջ, փու - ров, яма - ditch, moat. - ав. kandaḥ.

1000019 Kangarasr - کاه - Կրմունց և Կրմունց - название горы - the name of a mountain.

- 15019 kanīṣak - كانيصاك - կիճ, աղբիկ - жемщина, дребушка - woman, girl.
 мн. г. kanīṣakān; уменьш. оі канік. - об. кануа.
- 1191019 [karituntan] xāntan - كاريونتان - աղբիկ, կարրակ, կրկի - անասն,
 мошится, называет - read, call, convoke, invoke.
- 119 [konu, kavan] nūn - كونو - ալմ, հիմ - теперь, в настоящее
 время - at present, now. - секр. nūnam, др. п. nūnam.
- 119 kūn - كوني - հիրнуյ - ягодица - buttocks, the back side.
- 119 [kōna] varrak (balla) - كونا - Գառ, Բոլոր կենդանակերպ. -
 эггенок, созвездие Овна lamb, kid, zodiacal sign of Aries.
- 119 kund - كوند - Դիդի հիմնակ - называет дьявола - name of a
 demon.
- 16119 kūn - مارا - مارا - արվարդի դրոշմ - педерастия -
 sodomy.
- 119 kavaniṣ - كافيص - հիմ կա - теперь также - now also.
- 119 kuniṣed - كونيصيد - Գործակ, կոնգր - кунжу, солом - the grains of
 119 kuniṣn - كونيصن - արարածի - поступок - action, deed.
- 150119 kuniṣn varj - كونيصن - կարրող - делающий дело - doer of
 the deed.
- 150119 kuniṣnōmand - արագ, փարթույ - бисерный, скорый - swift.
- 119 [kozvarta] gaṣniṣ (gaṣniṣ) - كوزبورتا - գինի - кориандр - coriander.
- 119 karak - كرك - հալ, կախակ - курица, куропака - fowl, her.
- 119 [kōkā] māh - كوكا - ամիս, Լուսին - месяц, луна - month, moon.
- 119 [kōkabā] stāzak (stāza) - كوكبا - աստղ - звезда - star.
- 119 kūr - كور - կուր - слепой - blind. - ар. koir.
- 150119 kurak tagas - كوراك تاجاس - անասունների ծածկ - муха жабовника.
 cattle fly.
- 150119 kōṣāsm - كورصم - ալմ, կուր - со слепым глазом - blind eyed.
- 119 kūr - كور - փարթ - курд - kurd. - мн. г. kurṭān, kurṭikān.
- 119 kūrṭik - كورتيك - փրակած - курдский - kurdiṣh.
- 150119 [kumtrā] wrmōt (wrmōb) - كورموت - քիս - груша - pear.

- ԽԾԹԹ կստ - کسٹ - Կողմ, կրկիր - страна, сторона - country, a side.
 ԳԾԹԹ կստիկ - کسٹیک - արբաղան գտրի կրթու սևի՛ր փարսիկների, որ
 պրանմմ են արբու՛նքի հասնելուց հետո - сбряженной ноще
 достигаемых совершеннейшей парсы одоро ноща - the sacred
 thread of 72 woolen strands, which is passed three times
 round the waist by parsis of both sexes and is tied with
 four knots.
- ԳԾԹԹ կստաք - کسٹاք - Կողմ - сторона - side.
- ՍԹԹ կօֆ - کوه - սար - гора - mountain. - Վ.Ղ. կօֆիհա, Գր.Ռ. կաօֆա-
- ԸԹԹ կօֆին - کوهین - պարսկերիկ - праща - sling.
- ԳԹԹ կօֆաք - کوه خاسته - կափար - гребешок пещера - crest, tuft.
- ԻԳԹԹ կիրաք - کیراخ - արբաղանքան, բարի գործեր - добрые дела,
 добродетели - good works, merit.
- ԵԳԹԹ կիրաքգար - ԵԳԹԹ կիրբզար - کیر خاسته گار - արժանավոր գործեր
 գործող - делающий добройные дела - does of meritorious deeds.
- ԻԾԾԾԾԾԾԾԾԾԾԾ կօֆի Կոյասթամ - کوه کویاستام - Տր լեռան անուն - название
 одной горы - the name of a mountain.
- ՍԳԹԹ կօֆկաֆ - کوه کاف - կովկասյան սարերը - Кавказские горы - the
 Caucasus mountain.
- ԻԳԳԹԹ կիրաքէք - کیراخ کعبه - արբաղանքան վերաբերյալ -
 относящийся к добродетели - regard to virtue.
- ԵԹԹ կյրալ - کیرال - բողբոջ - розга - tree - blossoms.
- ԵԾԾԾԾԾԾԾԾԾ կօֆի Բատաճալ - کوه باتاخال - Տր լեռան անուն - название
 одной горы - the name of a mountain.
- ԸԸԹԹ կօֆճին - کوه جین - Տր լեռան անուն - название одной горы. -
 the name of a mountain.
- ԻԲԹԹ կյֆտան - کوه کفتان - հարվածել - бить, колотить - to beat.
- ԳԻԸԹ կալճանց - کوه کالچانج - խնդգեղին, խնդգեղին համասարնդրյուն -

рак, созвездие Рака - a crab, the sign Cancer.

УУУУ [kōšyā] hanjoman - جنه - اجتماع - собрание - meeting, assembly.

УУУУУ [kōšitārih] - جنه - جنگ - война - war.

||УУУУ [kōšitan] - كوشين - قديمي - старая - to try.

УУУ [kōšik] - كوشك - قصر - дворец, крепость - castle, palace.

УУУ [kūšak] - كوشاك - قديمي - предсказание - predictor - ar. gūšak.

УУУ [kūšik] parastār (paristār) - كوشيك - خادم - слуга, служитель, оракул - servant, worshipper.

УУУУ [kōšīšn] = ||УУУУУ [kōšīšn] - قتل - убийство - murder.

УУУУУ [kōštār] - كوشتار - قتل - убийство, жертва - murdered, killed.

||УУУУ [kōštan] - كوشتن - قتل - убийство - to kill. - ав. каоš - сскр. kōś.

УУ [kūt] - كوت - ثروة - имущество, богатство - property, wealth.

УУУ [kotāh] - كوتاه - کوتاه - короткий - short.

УУУУ [kartār] - كارتار - سازنده - мастер - a maker.

УУУУУ [kartārih] - كارتاريه - رهبري - руководство, дело - conduct, action.

УУУ [kōtin] - كوتين - درخت - дерево - the tree from which the twigs for Barsam were taken.

УУУ [kōtinā] astar - كوتينه - мул - mule. - наз. astar.

УУУУ [kūtinaх] - كوتيناخ - молоток - a hammer, mallet.

УУУ [kant] - كانت - حوض - ограда, ров - moat, a ditch round a fortified town, garden or field.

||УУУУ [kantan] = ||УУУУУ [ʾabiduntan] kantan.

||УУУ [kantan] - كانت - حوض - ограда, ров - to dig. - ав. кан - , сскр. khaṇ - , ар. k'andak, k'andak - вахше.

УУУ [kartak] - كارتاك - لغز - загадка - enigma. -

- 1919 kartak < kartan - كرت - ширш, җирд - сделанное, дело - affair,
 919 kütak - كوتاك - җирлеш, җимил - җил, ребенок - boy, a child. - ^{an action}
 919 kütak - كوتاك - җирд - короткий - short. ар.ч. kotak - маленький.
 10919 kutak хзат - كوتاك - җирлеш - җимил - җимил - unwise, foolish.
 1919 kütak bin - كوتاك بين - җирлеш - җимил - близорукый - short or dim sighted.
 19 [kard] his - كارد - җирлеш, җирлеш, җимил - прежде, до, раньше. -
 before, former.
 19 [kaka] dandān - كاكه - җирлеш - җимил - зуб - the teeth, a tooth.
 9 karr - كركر - җимил - җимил - душой - dull, deaf. - др.п. карма, ав. карма
 9 [kalba] sak - كلبه - җимил - собака - dog. - др.п. җака < җрака
 9 [kalba burt] sak burt - كلبه بورت - җимил, җимил - җимил - унесенный
 собакой - carried away by dog, dog carried.
 9 [kalba ziban] zak ziban - كلبه زبان - җимил, җимил - җимил - с
 собакой языком - dogtongued, abusive.
 9 [kalba mahitunt] sak xatak - كلبه خاتاك - җимил, җимил - җимил - җимил
 җимил җимил - съеденный собакой, укушенный собакой. -
 dog bit, dog eaten.
 9 [kalba toxtak] sak toxtak - كلبه ختاك - җимил - җимил - собачий род -
 of the dog family or species.
 9 [kalyā] gosrand - كاله - җимил - җимил (җимил) - овца (и коз -
 cattle, chiefly sheep and goat. - ав. gosrenta.
 9 karīhist ср 11111 [ābiduntan] kartan.
 9 [karseh] askamb - كرسه - җимил, җимил - живот - stomach, belly.
 11 [kirrenitan] - كيرنه - җимил, җимил - җимил - җимил - разрезываю
 резаю - tear, to cut. - нос. в.р. э.п. kirrenēt, ир.п. в.р. kirrenit
 11 [Karešāsp] - كرهشپ - җимил - җимил - Кершасп - Keršasp.

100) 9 karitā - کَرِيتَا - ամրոյ, ինչնարևրդ - крепость, цитадель - city, citadel, a fortress.

101) 100) 9 karitā nipist - کَرِيتَا نِپِيسْت - որդակ, որովի գրվում էր պնդական գրվածք - крепость, где находилась государственная архив - the archives, the fortress of writings.

110) 9 karitan - کَرِيتَان - կրրիլ - pezañ - to cut. - ав. кар - کَر - آفون - تَكِيل و دَر - ֆեափորիլ, սրիղֆիլ - сфоронувать, ссзгавать - to make, to create, to shape, to mould.

111) 110) 9 karitan būjit - کَرِيتَان بُوْجِيت - շենդիրադի ի Նեկնարածի անուն - имя одного комментатора Вендидад - name of a learned commentator of Vendidad.

112) 110) 9 [karitūntan] x'antān - کَرِيتُونْتَان - կարրալ - рукаñ - to read.

9) 9 kulang - کُلَانْ - կումկ - журавль - crane.

105) 9 [karsdamān] aškamb = 100) 9 [karsch] aškamb.

9) 9 karak - کَرَاک - կափալ, ընդամեր թռչուն - куропатка, домашняя птица - partridge, a domestic fowl = 919 karak.

100) 9 karakās - کَرَاکَاَس - անգղ - արսո - a vulture.

6) 9 kirat - کِرَات - որդ - червь - insects, a maggot, a worm.

9) 9 karsāik - کَرَسَايْک - քրիստոնեական, եկեղեցական - христианский, церковный - christian, ecclesiastic.

105) 9 [karsch] aškamb = 100) 9 [karsch] aškamb.

10) 9 karaḥ - کَرَاھ - کَرِيتَا نِپِيسْت - Եկիլ, որ շըմարտութուն չի տալ լուկի - кто не хочет слышать истины - one who knowingly shuts his ears to truth. - ав. караран - .

10) 9 karar - کَرَار - կերպ, ֆե, արար - форма, вид, образ - shape, form, figure. - ав. кәһәр, ар. карр.

- 𐎎𐎗𐎙𐎎) karp-x'ar - کَرْت وَار - 𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎 - мясоедный - carnivorous, corps ^{eating}
 𐎎𐎗𐎙𐎎) karjāman - کَرْتِ مَن - 𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎 - жи́во́т, желу́док - stomach, ^{the belly}
 𐎎𐎗𐎙𐎎 - kert - کَرْت - 𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎 - сделанный - made. - гр. н. крта, сскр. कर्ता;
 арм. kert, geiakert - рукой сделанный
 𐎎𐎗𐎙𐎎) kartak - کَرْتِ اَک - 𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎 - секция, глава книги, член оторванный от туловища - a section.
 the chapter of a book, a limb severed from the body.
 𐎎𐎗𐎙𐎎) kam - کَم - 𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎 - мало - few - гр. н. кампа. - ср. 𐎎𐎗𐎙𐎎) kēm - malo.
 𐎎𐎗𐎙𐎎) kamān - کَمَان - 𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎 - лук для стрел - a bow for arrow.
 𐎎𐎗𐎙𐎎) kamānvarih - کَمَانِ وَارِ اِه - 𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎 - искусство в стрельбе из лука - skill in archery.
 𐎎𐎗𐎙𐎎) kamar - کَمَار (کَمَارِ اِه) - 𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎 - голова (глаз дьявола)
 head (for demons). - ав. kamərōda.
 𐎎𐎗𐎙𐎎) kamārīk - کَمَارِ اِه - 𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎 - с головы дьявола - with
 head of demon. - мн. р. kamārīkān.
 𐎎𐎗𐎙𐎎) kamēst - کَمِ اِه - 𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎 - самое меньшее - lest. - ав. kamista.
 𐎎𐎗𐎙𐎎) kamand - کَمِ اِه - 𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎 - аркан, палко - snare, lasso.
 𐎎𐎗𐎙𐎎) kamar - کَمَار - 𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎 - пояс - belt. - ав. kamara, арм. kamar.
 𐎎𐎗𐎙𐎎) [kamya] ēyām (ēyām) - کَمِ اِه - 𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎 - время - time.
 𐎎𐎗𐎙𐎎) [kamča] malak - کَمِ اِه - 𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎 - саранга - locust, grasshopper
 𐎎𐎗𐎙𐎎) kasitan - کَسِ اِه (کَمِ اِه) - 𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎 - смотреть
 (глаз дьявола) - to see (evil beings), to look at.
 𐎎𐎗𐎙𐎎) [kasr] arī - کَسِ اِه - 𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎 - цена, стоимость - worth
 price. - сскр. ardhā - ав. arī, arīk.
 𐎎𐎗𐎙𐎎) [kasrā] asit - کَسِ اِه - 𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎 - серебро - silver. - ав. simā.
 𐎎𐎗𐎙𐎎) [kasrman] gōhē - کَسِ اِه - 𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎𐎗𐎙𐎎 - камень, драгоценный камень - gem, jewel. - арм. gohan.

- 09 kaf - کاف - ҫрҫһр - пена - scum, froth. - ав. кофе, сср. карна.
 309 karānak - کارناک - Էղիպիան արք - невлахианная шива. ип -
 arable land
 909 karik - کاريک - Կարիկ - обезьяна - an ape - арм. карик
 909 karik - کاريک - Կարիկ - муз. инструмент - music instrument
 P09 karut - کاريک - Կարուտ - синий - blue. - арм. кароит.
 009 karic (kafiz) - کاريک - Կարիկ - мера для зерен - a measure of
 capacity. - арм. каріс.
 09 kas 09 kēs - کاس - Կոտ, Կրկարիկ - сторона, бок,
 подмышка - flank, side, the armpit.
 1109 kasitan - کاسيتان - Կասիտ - таска - to draw, carry.
 0909 [kasōta] kamān - کاسيتان - Կասիտ - лук для стрел - bow for arches.
 509 [kasmad] zēt - کاسيتان - Կասиտ - маслина - an olive.
 1009 kasish - کاسيش - Կասիш - обработка земли -
 tillage, cultivation.
 099 [katā] nāmak (nāma) - کاتان - Կատ - книга, письмо -
 book, letter. - арм. намак.
 209 katā - کاتان - Կատ - который?, что? - what?, which?
 09 katā - کاتان - Կատ - каждый из - all, every.
 609 katām - کاتان - Կատ - который?, что? - what?, which?
 0909 katāmāē - کاتان - Կատ - whichever - whichever.
 09 katas (kavak) - کاتان - Կатан - канал - channel.
 1109 [katrūntan] mandan - کاتان - Կатан - оставаться - to remain.
 909 katak - کاتان - Կатан - жилище, дом - a house
 a habitation.
 P0999 katak - کاتان - Կатан - старшина, староста - deputy, viceroj.
 110999 katak - کاتان - Կатан - хозяйка - lady, matrona.
 09110999 katak - کاتان - Կатан - обязанности
 хозяйки - the duties of the mistress of a family.

- ԳԳԳԳ katakik - کاتک - փնփնին, ընփնի՛ր - домашний - domestic.
 ԿՅԳԳԳ katak-masāi - کاتک ماسای - փնն չափ ինձ - величавой с дом.
 great like a house.
 ԿՅՈՈԳԳ [katzunišn] mānišn - کاتک منزل - բնակարան, բնակարանի՛ր . -
 жилище, обиталище - residence.
 ԻԻԲՈԳԳ [kataruntan] māndan - کاتک ماندان - մնալ - оставаться - to remain.
 на сг. бр. ձ. mānēt, новел. н. 2 л. мн. ч. mānēt, проуз. бр. mānd

2

- ԻԳ [yan] ohi - اینگونه - այսպիսի, այս փոխով - точно так,
 так - in like manner, thus, in this manner. - гр. п. авад.
 ԻԿԻԳ յօսան - این - հավ, ընփնի՛ր բաշտն - курица, домашняя птица - f...

)

-) [li] man - لى - ն - մ - ձ - ժ. - гр. п. mana (adam), наз. man.
 ձ -) vist - بیست - քսան - двадцать - twenty. - ав. visaiti.
) [la] ne - لا - ոչ - не, не՛տ - но. - гр. ур. *nait, ав. noit. -
) rād - را - 'ուհի - քրոնկերն, այս պատճառով - потому что
 по сг. той причине - on account of, because.
 յ) Rae - راي = ք) Rak - رای - Рей - Raq, Rei.
 ճԵԿԿՄ rāyōtand - رایتان - շողողուն, ցայծալ - блестящий
 сияющий - sparkling, shining, blasing.
 յԵԹԵԿՄ rāyōtand toxtak - رایتان - հաշտար ծագման
 знаменитого происхождения - of illustrious race, of
 glorious origin.
 յ) rās - راه - հանապարհ - дорога - road, path. - арм. ռան.
 յ) rās-dar - راهدار - արտաքին - разбойник - a roadkeeper.
 ճ - յ) raxik - راهیک - հեռու, հեռավոր - далекий, дальний - far, remote.

1400 rasan - راس - rāsūt - можжевеловик - juniper.

1401 rādenitāe - رادنيته - цытшыцый, јидыштышр - поперилы,
сґраж - warden, guardian, defender.

1402 rādenitārīh - رادنيته - цытшыцый, цытшыцый,
кыркыцый - предупредительность, уважение - consideration,
attention, regard.

1403 rādenītan - رادنيته - цытшыцый - готовить.
prepare, make ready. - наст. бр. вл. rādenēt. - об. rāda - поперилы.

1404 rādenīsh - رادنيته - цытшыцый - готовить.
must be prepared. < rādenītan.

1405 rāhīk - رهك - цытшыцый, дшкы - раб, слуга - a slave.

1406 [rāhīk] dūr - رهك - далекий, далеко - distant, far.

1407 rān - ران - цытшыцый, цытшыцый - бедро - the thigh. - об. rāna, арм.
erank

1408 rāh - رهك - корона - a crown.

1409 rānvarīn - رانوار - цытшыцый - брюки - trousers. - арм. varīn

1410 [līzena] im - ليزنا - цытшыцый - это - this.

1411 [lokhvar] arak - لوكوار - цытшыцый, цытшыцый - снова, назад.
return, again, back. - арāнк-, арāк, арāс, поз. arāс

1412 [lokhvar yaxsnuntan] arāz dāstan - لوكوار ياختن -
тытшыцый - удерживать - to withhold, to keep back.

1413 [lokhvar] arāzvērāstan - لوكوار ياختن - цытшыцый, цытшыцый -
реформировать - to rearrange, to reform.

1414 rānāk - رانك - цытшыцый, цытшыцый, цытшыцый - разгружать,
снукать, выливать - emission, discharge.

1415 rānprān - رانپران - цытшыцый, цытшыцый, цытшыцый -
брюки, краги - trousers, armour for the thighs.

11PCT rāntan - رانتان - արքայական, հարձակ - знать, преследовать...
expel, to drive away.

ՀԿԵԸ rāsār - րահար - արքայական - разбойник - a highway robber.

ԿԸ rāk - րակ - արքայական - бьющийся баран - battering ram.

ԿԸ Rāk - րակ - արքայական - ав. Rāka.

ՎՎ [lālā] ul, urdē - արձև - բարձր, վերին - высоко, наверху...
high, up (wards) - наз. ul. - ав. arōdā. ul < urd.

ԵԸ lārān - արարան - արքայական - провинция Ларистана...
the province of Laristan.

ՎՎ [lālāik] ulik - արձևական - высота - height.

ԵԸ rām - արամ - արձևական - 21-րդ օրը - 21-й день м-а - the 21st day of
month. - արձևական - արձևական - և մ. օրը - և մ. օրը - արձևական - արձևական

ՎԵ [lahmā] nān - արհամ - հաց - хлеб - bread.

11PCT-ԵԸ [li hamay yakunt] man hamay but - արհամ - ես օգտագործեցի -
я бывал - I used to be.

ՀԿԵԸ rāmdar - արհամ - հարձակ - և մ. օրը - և մ. օրը - արձևական - արձևական

ՀԿԵԸ rāmēnitar - արհամ - արհամ, արհամ - веселый, счастливый...
exulting, happy...

ՀԿԵԸ rāmēnitarik - արհամ, հարձակ - наслаждение - pleasure...

11PCT-ԵԸ rāmēnitan - արհամ, հարձակ - արհամ, հարձակ - արհամ...
удовольствие, наслаждаться - to enjoy, to be pleased.

1PCT-ԵԸ rāmēn - արհամ - արհամ, հարձակ - веселье, наслаждение...
joy, pleasure, gladness - др.п. Arā [rāmna], ав. rāman.

ՀԿԵԸ rāmēnōtandika - արհամ, հարձակ - արհամ, հարձակ -
приятно, радостно - pleasantly, agreeably.

ՀԿԵԸ rāmēn Arākhēn - արհամ, հարձակ - արհամ, հարձակ...
название одной деревни - name of a village.

ԿՄԵԾ lāmīšnik - Ե՛ւ - համախ, արարողային - наслаждение, веселье...
 ԸՄՄԻՍԵԾ lāmīšn dahīšn - Ե՛ւ Ե՛ւ - համախ, արարողային - ^{joy, merriment.} приятный,
 восхищательный - delightful, charming, pleasant.

ԿՄԵԾ lāvrik - Ե՛ւ - ըստ Կարևոյ Գրքի, օգնական քահանայ -
 Բաժնի կամ Բաժնի, օգնական քահանայ - Kasri or Kathri, the assisting
 priest.

ԿՄԵԾ lāst - Ե՛ւ - իշ, արդ, ճշմարիտ - правый, правильный, ^{justly} верный,
 истинный - just, true, right. - ցր. n. lāsta-, av. lāsta, сскр. rādhdhī.

ԿՄԵԾ lāstik - Ե՛ւ - ուղղություն, ճշմարտություն - правдობան,
 правота - fidelity, justice, rightitude.

ԿՄԵԾ lāstikā - Ե՛ւ Ե՛ւ Ե՛ւ - իրաւաւոր - по справедливости -

ԿՄԵԾ lāstgōbišn - Ե՛ւ Ե՛ւ - ճշմարտախոսություն - ^{justly, truly.} правдობան
 verations, true speaking.

ԿՄԵԾ lāstguftār - Ե՛ւ - ճշմարտախոս - правдивый - a truth speaker

ԿՄԵԾ lāst mēmişnikā - Ե՛ւ Ե՛ւ Ե՛ւ - ճշմարտ քննարկ -
 с правдивыми мыслями - with true considerations.

ԿՄԵԾ Rārak - Ե՛ւ Ե՛ւ - Գրգորի անուն - назван. одной реки - the
 name of a river.

ԿՄԵԾ lār - Ե՛ւ - գաղտնիք - секрет - mystery, a secret.

ԿՄԵԾ [lāc] nei - Ե՛ւ - ոչ Նոր և ոչ... - ни один и ни... - neither, no.

ԿՄԵԾ lārak karīk - Ե՛ւ Ե՛ւ - ողբ, հեծնություն - плач, рыдание -

ԿՄԵԾ lārak karīka - Ե՛ւ Ե՛ւ - իրեն ողբ - как плач - ^{plaint, lamentation.} как плач - ^{by way of}

ԿՄԵԾ [lā] nēsayet - Ե՛ւ - անհնարին - невозможное - it is not fit.

ԿՄԵԾ rat - Ե՛ւ - խնայող, արարող - великодушный, благородный -
 generous, charitable. - av. araiti; сскр. rati; арм. arat.

ԿՄԵԾ ratik - Ե՛ւ - հագուստ - плаще, suit of clothes.

ԿՄԵԾ rātik - Ե՛ւ - անխիտ խնայություն - смелость - boldness.

ԿՄԵԾ [ratūstan] = ԿՄԵԾ [ratūtan] daristan, daritan - Ե՛ւ

- Գալի - ճշտի - to run. - сскр. dhāvati, noz. davitan.
- Դ) [rabba] varuzg - رَبَّ - رَبَّ - δασσωύ - grand, great.
- Ե) [libbma-rabbimaman] dil - Ե - սիրտ - сердце - heart.
- Զ) [labūšyā] jāmāk - Զ - հագուստ - нраіе - dress, clothing
- Է) vist. - Է - քսան - gbagusañ - twenty.
- Ը) [lidin] man din - Ը - իմ կրոնը - моя религия - my religion.
- Թ) Rey - رَی - Իրանական Իրախի Եւրոպական - столица Иранского Ирака - the capital of iranian Irak.
- Կ) raē - Կ - փայլ, պայծառություն - яркость, блеск - splendour, brilliancy, light.
- Լ) ras - راس - սալ, կառի - экипаж, повозка - carriage, сар.
- Խ) rixtan - رِخْتَان - բախել, լցնել - проливать, лить - to flow, to diffuse. - ab. raec, сскр. rēc, rinakti.
- Ծ) rixtkih - رِخْتِكِه - Ծ - լցնել, ցրմ, կրաշի, սով. - проливание, разбрасывание, засуха, голод - famine, drought, dispersion, scattering.
- Ծ) riakhih - رِخْتِكِه - Ծ - խնդիրահարություն - шубонери.
- Կ) rasan - راسان - Կ - երազ. գործիք - музыкальный инструмент.
- Զ) [rasnik] nēzak (nēza) - رَسِك - Զ - նիզակ - spear. - ар. nīzak.
- Զ) rīzak = Զ) rītak.
- Ծ) Roēvand - رَوَانْد - Ծ - լեռան անուն - назв. горы - the name of a mountain.
- Ծ) [liznā] im - لِيْزْنَا - Ծ - այս ճեղ, this. - гр.п. ima.
- Ծ) [liznāsan] imsan - لِيْزْنَانِ - Ծ - արանց, արանցիկ - ил, от них - from these, to these.
- Ծ) rōk - روك - Ծ - փոխ, ավազ - седеи, песок - dust, gravel, sand.
- Ծ) [radaka] rāst - رَادَاكَ - Ծ - ճշմարիտ, ազ - правдивый, правый.
- true, right. - наз. rāst, гр.п. rāsta, ab. zāsta, сскр. rādhdā.

- 100) [lālyā] šār - شبر - գիշեր - ночь - night. - др. п. хъара - vā.
 101) [lālyā] šarāxēj - شبرخيز - վաղ վերկայող - рано встающий.
 102) [rigleh] rād - راد - ոտ - нога - foot. - др. п. ^{early riser.} rād
 103) rīm - ريم - تنزيهات - պղծիք, նորկար, արեւիք - оскверняющий, отталкивающий - avominable, detestable, odious.
 104) rīman - ريمان - կեղտոտ - грязный - impure.
 105) rīmanih - ريمانى - անարար - шундидимур - нечистоты - impurity.
 106) rīmantūm - ريمانتم - شعله - շար անարար - огонь нечистый - very impure.
 107) rīst - رست - անարար - мертвый - dead, inanimate.
 108) rīstaxē - رستخيز - արարից օր - день воскресения - day of the resurrection.
 109) rīstax - رستاخ - անарар - мертвый - dead, inanimate.
 110) rīstax - رستاخ - արար - справедливый - just.
 111) rajestax - رستخ - رستخيز, կանոնար, ողորդ - правильный, верный, истинный - just, true, right, accurate, exact.
 112) rīst-kēs - رستكيس - արարից օր - такагель трупов - one who carries dead bodies. - ав. iristā - kāša.
 113) rīftax ratmān - ريفتخ راتمان - արարից օր - вероломный - a promise breaker.
 114) [lic] manōc - مانوس - արար, և արար - мне, и мне - to me, and of me.
 115) rēcītan - رعتان - հեռանալ, լքել - уходить, покидать - go away, to leave.
 116) rēcītan - رعتان - արար, արար - вытекающие - pouring.
 117) rēs - ريس - վրք - рана - wound. - ав. rēsah, сскр. rēs -
 118) rēs - ريس - արար, արар - борода - beard. - ав. rēsā -
 119) rēsāk - ريساك - արար, արар - волосы тела - the hair of the body.
 120) rēsākīn - ريساكين - արարից օր - наносящий рану, мучительный - woundcausing, painful.

- 100) listan - لیسان - لیسان - لیسان - лизань, жевань - to lick, chew.
- 110) litan - لیان - արդարորիչ - испражнялся - to stool, to void.
- 120) ritak - ریتاک - Բնակարիչ, Կրտս - паж, маговик - boy, page
- 130) lu - لى - դեմք - лицо - face.
- 140) lu - لى - արույր, անագապիրիչ - латунь, бронза - brass, bronze
- 150) livān - لیوان - Կրտս, Կրտս - сердце, душа - heart, soul.
- 160) lōvav (lōrah) - لویان - աղվես - лисица - fox - ав. лорис.
- 170) livānik - لیوانیک - Կրտս, Կրտս - հոգեման - душевный, духовный - spiritual, relating to the human soul.
- 180) ravāk - ریاک - արագ - подобающий - current
- 190) ravākīh - ریاکی - արագ, արագ - շարունակություն, անընդմեջություն - продолжительность, длительность - continuance, currency
- 200) lōvakēnitān - لویانکینان - Ընթացիչ շարժում, շարժման ճիշտություն - делать ходячим, привести в движение - to put in motion.
- 210) ravān - ریان - Ընթացիչ, ճիշտ - хождение, манера, способ - flowing, walking, motion.
- 220) ravānīh - ریاکی - Գալարիչ, Ընթացիչ, շարժում - шагание, хождение, движение - gait, currency, motion, going
- 230) lang - لانگ - Կարմիր, գույն - цвет - colour - арм. erang.
- 240) lu, lud - لى - արույր, անագապիրիչ - латунь, бронза - brass, bronze.
- 250) lōd - لود - դեմք - лицо - the face.
- 260) lōd - لود - գետ - река - a river.
- 270) langrāk - لانگرایک - նկարիչ, ներկարար - живописец, художник - painter, a dyer.
- 280) lōdēn - لودین - անագապիրիչի պես փայլուն - блестящий как бронза - shining like bronze.

- 15) [l'ien, ravin] pēš - پيش - یش - یش - вперед, прежде - forward, before. - др.п. patiš, ав. patiš, поз. piš.
- 16) [rūinyār] pišyār - پيشيار - یشيار - моча - urine.
- 17) roindaxšaxih - روئد آخشاخ - یشیش - предупреждение, presentiment, warning
- 18) rudosta - روستا - یش - деревня - village
- 19) rōdišn - رشد - یش - рост, возростание - vegetation
- 20) [rēšeh, rōēšeh, ravēšman] sar - رشد - یش - ^{increasing, growing.} голова. - head. - др.п. sarah. ав. sarah. сскр. śiras, поз. sar.
- 21) [lēt, ravit, loit] nēst - نیست - یش - не, не есь - it is not.
- 22) [lētih] nēstih - نیستی - یش - یش - ^{non-existent.} non-existence.
- 23) rūn - رو - یش - ^{side.} сторона суффикс, например - a suffix, denoting, side
- 24) rōn - رون - یش - ^{direction.} направление, сторона. - quarter, direction, side.
- 25) ruz = 26) rōč
- 27) sat - سو - یش - ^{hundred.} сто - hundred
- 28) rōyn - روغن - یش - ^{oil.} масло - oil. - ав. роуна = 130
- 29) rōkn = 30) rōyn
- 31) [rōr(ə)man] yāvētān (jāvēdān) - جاويدان - یش - ^{eternal.} вечный - eternal, forever - ав. yavaetāt, ар. yavitean
- 32) [rogratna] apār - اپار - یش - ^{gemstone.} драгоценный камень. - rhombic gemstone.
- 33) [l'na, rōman] amāh - امه - یش - ^{we.} мы - we. - др.п. amākat
- 34) rusrik - روسری - یش - ^{barber.} ^{seductor.} роконосцы, обмануемый муж. - ^{barber.} куртизанка - a scold a courtesan
- 35) rōstak - روستاق - یش - ^{village.} деревня, ^{side.} направление, ^{side.} сторона. -

поселок, деревня - торговый город - any inhabited place, village, a market town.

1100) Rūstām - روستا - Рустам - Rūstām.

1100) rūstan - رستن - шблн, сибнл - расиу, убелшшвайтса - group.

1100) randītan - رندیتان - ышлнл, нлнл - сиргайт, ссодлшт - grate, rasp, to rasp.

100) rōrāh - روه - шлнл - лисса - a fox.

100) rūpā = 100) rōrāh.

100) rūp - ربه - ышлнл, ышлнл - грабеж - plundering.

100) rōc - روز - ор - день - day - др.п. лауса, ав. лаоса.

100) ranj - رنج - ышлнл, ышлнл - беспокойство, забота, обуда, боль - grief, vexation, toil, trouble.

1100) ranjēnītan - رنجیتان - ышлнл, ышлнл - озоргайт - cause vexation.

1100) rauzēnāk - روزهانک - ышлнл, ышлнл - сласиу - almond pastry.

1100) rōcānāk - روضانک - ышлнл, ышлнл - светлшт - splendor, light.

100) rōcīh - روضه - ышлнл, ышлнл - благосостояние, удача, достаток - luck, prosperity, fortune.

100) ranjūr - رنجور - ышлнл, ышлнл - страдающий - sorrowful, sick.

100) ranjāk - رنجاک - ышлнл, ышлнл - беспокойство, обуда, боль.

100) rōcāk - روضاک - šarān = rōc - šarān - ышлнл, ышлнл - sadness, trouble.

сутки - the civil day = 24 hours.

100) ranjākīh - رنجاکیه - ышлнл, ышлнл - озорение, обуда, усталость - sickness, fatigue.

100) ranjīšn - رنجیشن - ышлнл, ышлнл - оскорбление - indignation.

100) rōšan - روضان - ышлнл, ышлнл - светлшт - splendor, light.

100) Rōšan - روضان - ышлнл, ышлнл - ышлнл, ышлнл - ышлнл, ышлнл - ышлнл, ышлнл.

одного комментатора Vendigada - name of a commentator of the Vendidad.

- 1000) rōsnīk - رَسْنِيك - (m) - svei - light - av. raosnī = 950) rōsnīk.
 1100) rōsnēntān - رَسْنِيكِيَان - (m) - osvetať - illuminate.
 950) rōsānak - رَسْنَانَاك - (m) - (m) - svetlǫy, vyshch, shchitshch, vyshch -
 svetlǫy, dnestryskiy, osvobodnyy, ysknyy - splendid, evident, clear.
 500) rōsančōsm - رَسْنَانْچَسْم - (m) - (m) - pozdravlyu - clear eyed,
 900) rutik - روتيك - (m) - vyshch - kushku - vowels, entrails. ^{name of a person}
 100) rōt - روت - (m) - qlyr - reka - a river - gr. n. rauta, av. urud.
 900) rōtak - روتاك - (m) - qlyrly - perka - a small river, stream.
 900) lutak - لوتاك - (m) - slry - zolnyy - bare, naked.
 600) (lvateč) arak - لواتچ اراك - (m) - htir - vmeste, pri, na - with, endowed with.
 1000) (lvateč) arākic - رواتچ اراكيك - (m) - xota u - even with, although.
 1000) (lvateč) arākic oē ku - رواتچ اراكيك او كى - (m) - zhyshch, slrylyrly, shymshchlyrly -
 nesmotra, xota, vseže - never the less, notwithstanding.
 1000) (lvateč) arāk rēmīk - رواتچ اراك ريميك - (m) - (m) - zhyshch mētyshch -
 imet' mnogo moloča - having abundance of milk.
 1000) (lvateč) arāk rosih - رواتچ اراك روسيه - (m) - (m) - vyshchlyrly, vyshchlyrly -
 blye plodovitym, plodoroznym - being prolific, fruitfulness
 900) rōstāk (rōstā) - روستاك - (m) - (m) - (m) - sīrana, probynsya -
 s) raz - راز - (m) - (m) - vyshchlyrly, vyshchlyrly - binozrad, bino, sad - grape, a wine.
 600) rozm - رزم - (m) - (m) - vyshchlyrly - voyna - battle - ar. r. rāzm.
 9) (lak) to - تى - (m) - (m) - tk - thou - gr. n. tuvam, av. tūm, tuam.
 9) zikh - زىخ - (m) - (m) - trudyat' - thirty - 33 = 33.
 100) (lakā) vīm - ويم - (m) - (m) - (m) - sīrana, oierēvo - land, earth.
 100) (lakic) tōic - تويك - (m) - (m) - (m) - ty tože - thou too, thou also
 100) (r(a)kitā) ašākart (ašāgard) - رشك - (m) - (m) - vyshchlyrly - yrenik -
 pupil, scholar - naz. ašagerd, ar. ašakert.

619) [l'ekom] śmāh - لَكُم - هك - بى - يوف - اب. xšma - ср. amāh - ل.

619) sīhom - ريس - երեսններորդ - тридцатый - thirtieth.

964) [rakuyomak] sirōčak - روزى پس از گرسى - 30 րդ օրը -

30th день после смерти - the 30th day after the death.

1019) [rakōta] usōdar (hūsyār) - هوسيار - պարսկ. քաջամար - բարձրամտ,

рассудительный - intelligent man, clever. - наз. hōsyār.

hazar - هزار - հարյուր - ты́сяча - thousand. 2000 = 2000.

1100) larzitan - لرزين - արդար - քոյաթ - shever, to tremble.

1111) [ramēttōtan] apaxandan - افکنند - նկրել - քոյաթ - to cast away.

насі. бр. 3 н. apaxanēt, ср. 3 н. apaxanihēt - наз. avgandan.

96) ramak - ար - արհարհ հոյ - քոյաթ - herd, flock. - ар. eram - ар.

103) [ramākā] mātakān, mādayān - արդար - քոյաթ քոյ, պարսկ. քոյ -

111) rasan - ريسان - պարսկ. քոյ - веревка, ^{кобыла} канат - cord, string.

11111) [rasontan] srištan - ریشتن - քոյաթ - քոյաթ - to mingle

to mix (the dough). - наз. srištan; насі. бр. 3 н. srišēt.

1100) rasitan - ريسان - հասնել - գոյաթ - to arrive. - насі. бр. 3 н.

rosēt, 1 н. ար. 2. rosēm, 3 н. rasēnd, քром. бр. rosit, 3 н. ար. 2.

rasit hand. - гр. н. rasa - сскр. rācchati.

1100) [raspinā] pātēc, pādīz - արդար - քոյաթ - осень - autumn.

1111) rasišn - ريسان - քոյաթ - քոյաթ - coming

1111) rasišnik - ريسان - քոյաթ - քոյաթ - քոյաթ - arrival.

1111) raenik - ريسان - քոյաթ, քոյաթ - come - քոյաթ.

1111) rastār < 1100) rastan - رستا - քոյաթ - քոյաթ - безопасности -

1111) rastār kartan - رستا - քոյաթ - քոյաթ - set free, safety.

1111) rastārih - رستا - քոյաթ - քոյաթ - to free,

1111) rastan - رستا - քոյաթ - քոյաթ - to release

1111) rastan - رستا - քոյաթ - քոյաթ - to be liberated,

- 192) *rastak* - رستاك - Կրկիւծ, արկիւծ - спасенный, освобожденный.
saved, delivered
- 193) *rastakh* - رستاخ - արկրարիւն, կանոն - обряды, правило.
закон - rule, manner, custom.
- 194) *rap* - راب - շրթնի՛ք - губа - the lip
- 195) [*rapāh*] *retak* (rēda) - رتاك - ծառա, արշա, հանկարկիւ.
слуга, малец, паж - servant, boy, page. - наз. retak.
- 196) [*rapitā*] *kanisak* = ԳՈԻԳ կանիսակ
- 197) *rapitvin* - راپيتون - կնօր - полдень - midday. - об. *rapitvina*.
- 198) [*rapun*] *spar* - راپون - փահան - щит - shield, target.
- 199) *raprik* - راپريك - արկիւն - пусица - fox.
- 199a) [*raputamōntan*] *āvaritan, āvaridan* - راپوتامونتان - արհամարհանալու.
приходить, прибыть - to come, to arrive.
- 200) [*rapman*] *rasik* (rahi) - راسيك - արկուկ, ծառա - раб, слуга
юноша - slave - servant, youth. - наз. rasik.
- 201) *rapisvna* - راپيسونا - կնօր - полдень - noon, midday.
- 202) *raftar* - رافتار - ընթացի, փախչիւծի - походка, поступь - moving off,
going walking.
- 203) *raftan* - رافتان - Գուսլ - ходити - to go. - нас. вр. 3л. *raβēt*, 3л. *raβ*
*lavēnd, повел. н. 2 л. *lav*, прош. вр. *raft*, 3 л. *raβ* л. *raft hand*.*
- 204) *raz* - راز - Բարդի, Գինի, արդի - виноград, вино, виноградник. -
grape, wine, a vineyard.
- 205) *razin* - رازين - արծիւ, անուր - твердый, крепкий - strong, hard
- 206) *rajan* - راجان - Կրիւ՛ճ - глина, грязь - dirt, mud.
- 207) *razur* - رازور - անտառ, դաշտ - лес, степь - forest, a plain
- 208) *rajm* - راجم - արկիւ - война, битва - battle, war. - ар. *razm*
- 209) *razmik* - رازميك - արկիւ - боец - warrior. - ар. *razmik*
- 210) [*racit*] *tar* - راسيتان - Բարդի, անուր - քроме того - besides.

ՎՄ ռիժարիտ - ريجاريت - ծար - насмешка - mockery, derision, banter.

ԼԵՐ Rāšn - رائى فرستادى - արդարության և ճշարտության հրեշտակ -
ангел справедливости и правды - the angel of justice and truth.

ԼԵՐ rat - رائى - վարպետ, գլխավոր, ինժեներ - мастер, начальник,
инж., мудрый - master, a chief, principal.

ՎԵՐ ratic - رى - անազնորդություն, իշխանություն - господство
власти - chieftainship, mastery.

ՔՔՐՈՒԵ Ratos - رائى - ի անախի անուն - название одного наск.

ԼԵՐ [ʔetamma]etar - رائى - արդեղ - здесь - here, in this place.
name of a nask.

ԳՐՈՒԵ Ratfox birzait - رائى - ի արթն անուն - имя одного
бога - name of a god. - ав. ratus bəzəzō.

Ե

Ե - m - رائى - հոդ - enclitica գառ 1. n. ք. 2.

ՎԵ mā - رائى - ի (արգելական հրամ.) - не - do not.

ՎԵ, ՎԵ māi - رائى - գինի - вино - wine. - ав. madu, сскр. madhu

ՎԵ māh - رائى - անախ 12րդ օրը - ամիս, ամիսին - 12^{օր} - ցամաք
каждого месяца, луна, месяц - the 12th day of each solar month.
a month, the moon. - ցр.п. māh, арм. mahik - серп луны.

ՎԵ Makh - رائى - ի արդարության ճշարտության անուն - имя
одного пехлевийского комментатора - name of a pahlavi
commentator.

ՎԵ Makhakartazd - رائى - արդ. ճշարտ. - пех. комментатор.
a pahlavi commentator

ՎՎՎՎՎՎ Makhgoāsp - " " " " " " " " " " " "

ՎՎՎ māhik - رائى - ամիս, ամիս - луна, месяц - the month, the moon

ՎՎՎ māhist - رائى - ամենամեծ - самый большой - greatest, largest.

ՎՎՎ [māh(ə)] fratak (fradā) - رائى - վաղը - завтра - tomorrow

ԼԵՐ miyān - رائى - ճակատ, ճակ - талия, талия - waist. - ав. maidu.

- 3006 miyālak - میان - Եղբերէր - середина - the middle. - ав. маи́чана .
 3006 miyānīk - میان - Եղբերէր, Եղբն - посредник, средний. middle.
 79006 miyānīkīh - میانجیگی - Եղբերէրու ըրմն - посредничество. mediation.
 306 Mad - ما - Վարսապան - Мудия - Media
 10006 mādyān - مکر - բարեպան - усмпллшшшшш - narcotic. - ав. маидуа .
 10006 māh mān - ماہر - հյուր - гость - a guest.
 70006 māh mānīh - ماہر - հյուրընկալութիւն - гостеприимство - hospitality.
 70006 māhrāyāk - ماہر - Եր հանգրվան երկնքում խորշիդ րայակ
 վար - станция на небе, ниже Хоршидмалка - name of a
 stage in the heaven below Хуршид рայак.
 40006 māēši - ماہر - Եղ - мого - wine. - арм. тэх .
 0006 mazdest - مازدا - Կիրակոսի կիրպազմ - почитание.
 Аурмазды - a worshipper of Ahura Mazda.
 110006 [mahētōtan] zatan - مازدا - սպանել, հարվածել - убий, поби
 kill, beat, to strike. - ав. ср. з.п. zanēt, zanēt; нов. н. з.п. zanēt;
 zanēt, прош. в.р. zat, zat, р.р. zat, zat. - др.п. jata - jan .
 0006 mānišn - مکنزل - բնակավայր, բնակարան - жилище, поселок.
 a habitation, a dwelling, an abode.
 110006 māntan - مانان - բնակել, նմանվել, հոգնած լինել - жить,
 походить, быть утомленным - to dwell, to resemble, to be
 fatigued.
 0006 mādēsən - مازدا - Վարդաբի հերկերէր - последователь мазды.
 adherent of mazda. - мн.р. (vēhdēn) mādēsān.
 70006 mādēsnih - مازدا - Վարդաբի կրոնի կողմնակալութիւն -
 приверженность религии мазды - adherency of religion mazda.
 0006 Māzanīkān - مازان - Վարդաբի - Мазагаран - Махандоган.
 006 [mākəz] բարձր առակ (pasfardā) - مازدا - վարդաբի օրհն -

после завтра - the day after tomorrow - paz. pasfardā.

ԼԵԿ տոհառ - Դ - կիթի - пера́й - a seal. - арм. տոհառ - օքսель.

ԼԵԿ mār - և - իժ, օջ - змея, змей - vīrəz, snake. - ав. сскр. māra.

ԼԵԿ mār - և - ԴԻԿԻՐ - Դրոճ, Դոճոյ - great haughtboy.

ԳԼԵԿ mār vānak - ար Կիլ Դրոճ - Դրոճ Դրոճ Դրոճ - օգուց Դրոճ
змея - a kind of deadly poisonous snake.

ԳԼԵԿ mihēkya - Դ - Դրոճ - Դրոճ - the mandrake.

ԳԼԵԿ mālīk - Կ - Դրոճ, Դրոճ - слово - word.

ԳԼԵԿ mālitan - Դ - Դրոճ, Դրոճ - Դրոճ, Դրոճ - to rub,
to touch.

ԳԼԵԿ mār xatan - Դ - Դրոճ, Դրոճ - Դրոճ, Դրոճ - Դրոճ, Դրոճ -
дела́й - make, prepare.

ԳԼԵԿ տոհառ - Դ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ.

ԳԼԵԿ mār dān - Դ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ -
уничтожения змей - a shearon for killing snakes.

ԳԼԵԿ mār kēgrīk - Դ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ.

ԳԼԵԿ [mār tā] ruz - Դ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ.

ԳԼԵԿ mālīn - Դ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ.

ԳԼԵԿ mah tānīk - Դ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ.

ԳԼԵԿ = ԳԼԵԿ mār dē snān = ԳԼԵԿ mār dīn.

ԳԼԵԿ mahēst - Դ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ.

ԳԼԵԿ - Դ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ.

ԳԼԵԿ māslavāl - Դ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ.

знающий наизусть священные книги - knowledge the scriptures
by heart

ԳԼԵԿ [māsyā] rozn - Դ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ.

ԳԼԵԿ māt - Դ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ.

ԳԼԵԿ mātak - Դ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ - Դրոճ.

- ՄԵԵ tagas - مَسْ - Ժանձ - муха - a fly. - об. тахси, ескр. тахсиа.
- ԽՄԵԵ mēdan - میدان - հրապարակ - площадь - a field of battle, an open field.
- ՅԵ tagar - مگر - իրև - разве, неужели - but, unless.
- ՄԵ [maγā] āp - آب - զար - вода - water.
- ՄԵ mēh - مگر - ավելի լիճ - больше - greater.
- ԽՄՄՄԵ masikinišn - باید بزرگتر کرد - պարտ է լիճալիկ - нужно увеличивать.
 ՄԵ mas - مگر - ավելի լիճ - больше - greater. - прев. с. masista. *must make greater.*
- ԽՄՄԵ masist - بزرگترین - ամենամեծ - самый большой - greatest.
- ԽՄԵԵ mēnitān - فکر کردن - խրատել - думать - to think. - наг. в.р.з. mēnēt.
- ՄԽԵԵ mēnōkēh - معنوی آن - երկնային, հոգեկան - небесный, духовный.
 ԿԳԵԵ mēnōkēk - ایده آلی - իդեալական - идеальный. *heavenly, spiritual, perfect, ideal.*
- ԽՄԵԵ mēnišn - منش فکر - իրտ, բնություն - мысль, натура - thought, nature.
- ԽԵԵՄԵԵ mēnišnōtand - استعدادند - խրատը կարողություններով
 օժտված - одаренный способностями. *nature, gifted.*
- ՄԵՄԵԵ mēnišnēh - منش فکر - իրտ, բնություն - мысль, природа. - *thought, nature.*
- ՄՄԵՄԵԵ mēnišnēhā - با فکر - յար իրտերի հետ - вместе со своими
 мыслями - with his thoughts.
- ԽԵՄԵԵ mēnišnēk - معنوی صمیمی - հոգեոր, անկեղծ - духовный, искренний - spiritual, sincere, frank.
- ԵԵ [madam] arar - بر - վեր, վրա, ինչ, ակնք - на, над, в, мимо, по, перед, у, для - on, up, upon, in, into, to, at.
- ԽԵԵԵԵԵ [m'dammēostan] sahistān - ցույց - երևալ, բխլ - показываться, казаться - seem, appear. - пром. в.р. sahist.
- ՄԵԵ mēš - (ش) بچه - ոչխար, իրոյի կամ խալիպրոյնը - овца, баран, созвездие Овна - sheep, zamb, astr. Aries. об. маэша.
- ԿՄԵ mēšak - և՛ն - լիկ - мого - wine. - об. маэстан.

- ۵۳۶ tēvəzār - از زخم پشم ساخته - պշիարի Նորրոպու պշարիսիւրծ -
 сделанный из овечьей кожи. made of the skin of sheep
- ۵۳۷ maidiyāyīm - ایام عید بزرگسال - փարվա 5րդ փոփրի անմեծ - название
 5го великого праздника в году - name of the 5th great feast of
- ۵۳۸ maidiō (k) zārt - ایام عید بزرگسال - փարվա առաջին Նծ փոփրի
 անմեծ - название первого великого годового праздника.
 name of the first great feast annual. - av. maidiōi zartāyā.
- ۵۳۹ maidyō (k) zāt - ایام عید بزرگسال - փարվա 2րդ Նծ փոփրի անմեծ -
 название второго великого праздника в году - name of
 2^d great feast of year.
- ۵۴۰ mitōxt - یتوغ - անպ, անհարտրում - ложь, неправда - untruth,
- ۵۴۱ medoxzart - اولین جشن لاابار میان ۴۰ - փարվան յարի 1րդ փարիսիւրծ
 փոփրի - праздник первого Gāhanbar-а в середине весны. -
 the festival of mid-spring the first Gāhanbar.
- ۵۴۲ maitōk - mäh - یک نفر بزرگی - իր փարիսիւրծ Նծ փարիսիւրծի անմեծ - и.и.
 одного пехлевийского комментатора - name of a pahlavi
 commentator.
- ۵۴۳ (mētārag) awr - های ابری در آبی - անպոպ 6 անգրիսիւրծ Նշանապ.
 облачная и дождливая погода - cloudy weather accompanied
 with rain.
- 16 man - من - tu - я - I
- 16 mi = 16 mōd - ۳ - Նպ - волос - hair.
- 16 [min] hač - از - քա. հո. - րդ - uz, oī, c - out of, from.
- 16 [min] āhar] hač pas - از پس - հերիսիւր - сзади - afterwards,
 from behind.
- 16 [manā] zahikān (zahidān) - مزن گنینه گنج - օճառ (ōb 'ōb) -
 казначейство (королевское). -
 the (royal) treasury. - наз. šaydan.
- 16 mihēax - ۳ - փարիսիւրծի Նշանապի Նծ - шахматная фигура.
 chessman, draught.

ⲙⲓⲛ ⲕⲣⲁⲧ ⲃⲁⲗⲁ] ḥač ƿrat be ⲕⲣⲁⲧ ⲃⲁⲗⲁ - ⲛⲣⲓⲃⲱⲛⲣⲏ ⲣⲉⲃⲏⲛⲩⲩⲩ ⲕⲣⲁⲧ -
нелуудрый - unwise, without wisdom.

ⲓⲃⲏ ⲙⲁⲛⲉ - ⲛⲣⲓⲃⲱⲛⲣⲏ ⲛⲣⲓⲃⲱⲛⲣⲏ - наркотическое средство.

ⲓⲃⲏ ⲙⲟⲅ, ⲙⲟⲅ - ⲕⲁⲛⲁ - ⲙⲁⲗ - magian priest. - ^{a narcotic} ари. ⲙⲟⲅ.

ⲓⲃⲏ ⲙⲟⲅ - ⲕⲁⲛⲁ - ⲃⲱⲛ - волос - hair.

ⲕⲁⲛⲁ ⲙⲟⲅ [min kopu fraj] ḥač nun fraj - ⲕⲁⲛⲁ ⲙⲟⲅ - ⲛⲣⲓⲃⲱⲛⲣⲏ ⲕⲁⲛⲁ -
после этого - in future, henceforward.

ⲕⲁⲛⲁ ⲙⲟⲅ ḥač pānaxih be - ⲕⲁⲛⲁ - ⲛⲣⲓⲃⲱⲛⲣⲏ ⲕⲁⲛⲁ - ⲃⲱⲛ
защиты - without protection, out of protection.

ⲕⲁⲛⲁ [mardā, mandā, millaya] saħ'an - ⲕⲁⲛⲁ - ⲣⲱⲛ, ⲣⲱⲛⲓⲥ, ⲣⲱⲛ
слово, реч, выражение - a speech, a word.

ⲕⲁⲛⲁ [mōg dabrā] mōg mart - ⲕⲁⲛⲁ - ⲙⲁⲗ - ⲙⲁⲗ - а magian m.

ⲕⲁⲛⲁ [mōdīnā] saħrastan (saħristan) - ⲕⲁⲛⲁ - ⲛⲣⲓⲃⲱⲛⲣⲏ ⲕⲁⲛⲁ
ⲛⲣⲓⲃⲱⲛⲣⲏ ⲕⲁⲛⲁ - столица, укрепленный большой город -
capital, a fortified city. - наз. saħristan.

ⲕⲁⲛⲁ [mandom] čis - ⲕⲁⲛⲁ - ⲣⲱⲛ, ⲣⲱⲛ - вещь, нечто - anything, other.

ⲕⲁⲛⲁ [mandomič mandom] čis čis čis - ⲕⲁⲛⲁ - ⲕⲁⲛⲁ - ⲣⲱⲛ ⲣⲱⲛ. -
какая нибуды вещь - anything what ever.

ⲕⲁⲛⲁ mandomič - ⲕⲁⲛⲁ - ⲣⲱⲛ ⲣⲱⲛ - что нибуды - anything.

ⲕⲁⲛⲁ ⲙⲟⲅⲁⲕ ⲙⲓⲩⲁⲕ - ⲕⲁⲛⲁ - ⲙⲟⲅ, ⲙⲟⲅⲁⲕ, ⲙⲟⲅ, ⲙⲟⲅ - ⲣⲱⲛ
плач, проливание слез - wail, lamentation.

ⲕⲁⲛⲁ ⲙⲟⲅ. mart - ⲕⲁⲛⲁ - ⲙⲁⲗ - ⲙⲁⲗ - magian.

ⲕⲁⲛⲁ [mōyōntan] oōmurtan (oōmurdan) - ⲕⲁⲛⲁ - ⲕⲁⲛⲁ, ⲕⲁⲛⲁ -
считать, исчислять - count, recite. - ав. √mar - сскр. smac.

ⲕⲁⲛⲁ [mannu] - ⲕⲁⲛⲁ - ⲕⲁⲛⲁ, ⲕⲁⲛⲁ - ⲕⲁⲛⲁ, ⲕⲁⲛⲁ - ⲕⲁⲛⲁ, ⲕⲁⲛⲁ, ⲕⲁⲛⲁ

ⲕⲁⲛⲁ [mōnā] x'atay - ⲕⲁⲛⲁ - ⲕⲁⲛⲁ, ⲕⲁⲛⲁ - ⲕⲁⲛⲁ, ⲕⲁⲛⲁ - ⲕⲁⲛⲁ, ⲕⲁⲛⲁ

- 9101916 *mūstak-sūi* - مَسْتَكْسِي - Դիակ վաշող - омывающий покойников.
 a washer of the dead.
- 11016 *must* - مُسْت - Դիակ - вонь, плач - wail, lamentation.
- 11016 *mūst* - مُسْت - բռնույթ - кулак - the fist, the grasp - arm. mistic.
- 11016 *mustōmand* - مُسْتَمَنْد - քղիւտ - нищий - miserable, poor.
- 11016 [*mustakar*] *ganjur* - مُسْتَكْر - Գրշուած - ссорный.
 afflicted, sorrowful.
- 11016 *morat* - مُرَات - Մեղաբար - мобед - chief of the magi.
- 11016 *minj* - مِينْ - Գարձիկ, բուս - ремень, растение - *Rubarb*, a kind of plant.
- 11016 *mōsāk* - مُسَاك - Կոշիկ - ботинка, сапог - shoe - arm. *mīśāk*.
- 11016 [*mišāyik*] *manišn* - مِيشَايِيك مَانِيْشَن - Եգիպտոսի արքայի -
 живущий в Египте - residing in Egypt. - др.п. *Mīdrāya*.
- 11016 [*manōyā*] *ēhrarat* (ēhrarad) - مَانَوِيَا - Երանալ Խոհարար -
 начинающее духовное лицо - priest, master. - наз. *herwat*.
- 11016 *minišn* = 11016 *mīnišn*.
- 11016 *mīzd* - مِيْزْد - Դրոշակ - зарплата - salary. - ав. *mīzda*, сскр. *mīdhā*.
- 11016 *mazd* - مِيْزْد - Կրեղ - мозг - brain, marrow.
- 11016 *maziṇā* - مِيْزَان - Կշեղ - весы - weight, a balance.
- 11016 [*mazdōntan*] *frōxtan* - مِيْزْدَان - Կրեղ - продавать - to sell.
- 11016 *mīzdūr*, *mīzdūr* - مِيْزْدُوْر (مِيْزْدُوْر) - Կրեղի Կրեղի Կրեղի Կրեղի Կրեղի
 կրեղի Կրեղի - преданный маздеизму человек, наемный
 рабочий - a faithful man Mazdaeasnian, a hired labourer.
- 11016 [*maznā*] *tarāzīk* (tarāzū) - مِيْزَان - Կշեղ - весы - balance.
- 11016 [*mazdaxi Bātdātān*] - مِيْزْدَاخِي بَاْتَدَاتَان - Կրեղի - Կրեղի - Կրեղի - Կրեղի - Կրեղի.
- 11016 *mau* - مَوْ - Կրեղի Կրեղի - глубина - depth. - ав. *mau*.
- 11016 *meḡas* - مِغْس - Կրեղի - муха - a fly.
- 11016 [*meḡabbeluntan*] = 11016 [*patigraftan*] - مِغْسَابْبَلُونْتَان - Կրեղի Կրեղի -
 принимать - take in good part, accept. - пров. вр. *patigraft*.

ԿՅԹՅՅ Մակրեստան - ماکرستان - Մոկրան - Мокран.

ՂԵ տաղ - تال - փոս, փարերի շարք, որովից նստում էր հանցարարը
խոխրագործան ծիսախոխրարույն խանակ - ама, ров. - ряд
каменей, на котором сидел преступник во время обряда
очищения - pit, a line of stones in which a polluted person
sits during the ceremony of purification. - ав. տաղ.

ՆԵ տաղ - Կ՝ Ե՛ Ե՛ Ե՛ - հաշիվ, համար - сче́т, число - a number
a sum, a total.

ՆԵ տաղ - Կ՛ Ե՛ Ե՛ Ե՛ - եղեռնագործ, սերագործ - преступник -

ՆՍՍՆ [տաղ ԵՅՅ] խաղբիսակ - خربز - սեր - felon, criminal.
melon.

ՉԵ տաղ - مرگ - Նահ - смерті - death.

ՉՅՅՆ տաղիկ - مرگ - Նահ - смерті - death.

ՅԵԵՆ տաղճինակ - جان منبر مرگ - Նահիվան սպրծան, սպանող.
призна смерті, убийца - deadly, death dealing.

ՇՅՅՆ տաղճառան - زاناد مرگ - Նահիվան սրճանի - достойный смерті
mortal (sin), capital (crime) worthy of death.

ՇՆՆՆ տաղճարիտ - درایت - Նարգարիտ - жемчуг - a pearl.

ՆՆՆՆ Մար - مرز - սերվ փաշախ - гор. Мерв - Мерв.

ՍՍՍՍՆՆ տաղի - արտճիրան - گیاه - իր բույս - растение -

ՅՐՆՆՆՆ տաղճոտիկ - اهل مرز و مرغان - Նարվրոտի գաղափարի - a plant.
из провинции Марврут - from the district Marvrot.

ՇՇՇՇՆՆ տաղի սբետ - گینه - սպրիակ Նարտ - белое мару - white mar.

ՉՆՆՆՆ տաղճնիճ - نکیر (ازیر و کیر) - գուշակ, հալիվիս - абул,
профицатель - augur. - marv + nis. ср. nisān - نيسان.

ՆՆՆՆՆՆ տաղճենիտար - آدامش ناله - Նարրաուսիվան - убийца - corrupter.

ՈՇՇՇՆՆ տաղճենիտան - کتن - սպանել - убит - to murder, to kill.

ՈՇՇՇՆՆ տաղճիտան - تخریب - ավերել - разрушай - destroy.

ՄԳԷԹ martānaxih - مرآت - արարչուն, փառչուն - мужество -
храбрость - manliness, bravery.

ԹՅԷԹ mart dōst - مرآت - արդու արեխան - ցրտ ռեռեռա - friend

ԽԸԷԹ mart mēniēn - مرآت - արեխան, փառ - мужествомندی,
храбрый - brave, courageous, manlyminded.

ԽԸԷԹ murtan = ԽԸԷԹ mūrtan.

ԵԷԷԹ martōm - مرآت - արդու - ռեռեռա - a man... ար. martōmān.

ՄԵԷԹ martōmih - مرآت - արդարյուն - ռեռեռություն -
[mā] ար - արդ, արդ - ուր ? , ուր - which, what. < Էի < Էի -

ՄԵԷԹ masāi - مرآت - արարչուն - ռեռեռություն, greatness.

ԳԷԷԹ masak - مرآت - արդ, արդար - ռեռեռություն, ռեռեռություն - size.

ԽԸԷԹ masitan - مرآت - արդ, արդար - ռեռեռություն, ռեռեռություն -
раскаиваться - to repent, to sob.

ԷԷԷԹ mast - مرآت - արարչուն - ռեռեռություն - intoxicated... ԷԷ. mastā.

ԻԷԷԹ mastik - مرآت - արարչուն - ռեռեռություն - drunk, intoxicated.

ՉԷԷԹ mastōg - مرآت - արարչուն - ռեռեռություն - a skull.

ԳԷԷԹ mastak - مرآت - արարչուն - ռեռեռություն - music instrument.

ԳԷԷԹ mastakar = ՉԷԷԹ mōstakar.

ԷԷԷԹ [mostar] pīa - مرآت - ար - ռեռեռություն - old... ար. pīa.

ԻԷԷԹ mičak - مرآت - արարչուն, ռեռեռություն - ռեռեռություն - smack, taste.

ԽԸԷԹ mešan - مرآت - արարչուն, արարչուն - ռեռեռություն, ռեռեռություն -
dwelling place, abode, habitation.

ՄԵԷԹ [mašyā] rogn - مرآت - արարչուն - ռեռեռություն - oil... ար. ruyan.

ՉԷԷԹ mičkar - مرآت - արարչուն - ռեռեռություն - ռեռեռություն -
meza, кинжал - the sheath of a sword, a dagger.

ԽԸԷԹ [mašrōntan] čitar - مرآت - արարչուն - ռեռեռություն - to gather (corn).

- 𐬨𐬀𐬯𐬀𐬎 [masāyā] alūcā (alūzi) - 𐬀𐬎 - 𐬨𐬀𐬯𐬀𐬎 - слива - cherry
 𐬨𐬀𐬯𐬀 [matā] dēh-ō - 𐬀𐬎 - 𐬀𐬎 - деревня - a village. - гр. n dāhyū.
 𐬀𐬎𐬀𐬎 [mtā] dēhmagōpat - 𐬀𐬎𐬀 - 𐬀𐬎𐬀𐬎𐬀𐬎 𐬀𐬎𐬀 - 𐬀𐬎𐬀𐬎 - 𐬀𐬎𐬀𐬎 - 𐬀𐬎𐬀𐬎
 𐬀𐬎𐬀 (духовного лица) - village of priest
 𐬀𐬎𐬀 [matāe] hāve māz'jā - 𐬀𐬎𐬀, 𐬀𐬎𐬀𐬎, 𐬀𐬎𐬀𐬎 - 𐬀𐬎𐬀, 𐬀𐬎𐬀𐬎
 𐬀𐬎𐬀 mat-ā - 𐬀𐬎 - 𐬀𐬎𐬀 - 𐬀𐬎𐬀𐬎 - came, arrived ^{part, section}
 𐬀𐬎𐬀 matan - 𐬀𐬎 - 𐬀𐬎𐬀 - 𐬀𐬎𐬀𐬎 - to come - пров. вр. 1. n. mathā.
 𐬀𐬎𐬀 mēv - 𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎 - 𐬀𐬎𐬀𐬀 16 𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬀. 𐬀𐬎𐬀𐬀𐬎𐬀𐬀𐬎𐬀,
 𐬀𐬎𐬀𐬀 𐬀𐬎𐬀𐬀𐬎𐬀 - 16th день каждого месяца, дружба,
 доб. союзя - the 16th day of every month, friendship,
 the sun, love. - Mithran. праздник в честь Митра
 𐬀𐬎𐬀 mitr - 𐬀𐬎 - 𐬀𐬎𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 - согласие - agreement.
 𐬀𐬎𐬀 mitrān ср. 𐬀𐬎𐬀 mitr.
 𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬀 mitrān-devz - 𐬀𐬎𐬀 - 𐬀𐬎𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 - вероломный -
 a breaker of faith - ав. mitro-devz -
 𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬀 mīva-ārān - 𐬀𐬎𐬀 - 𐬀𐬎𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 - имя собственное - proper
 𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬀 Mitraē (Mithrē) - 𐬀𐬎𐬀 - 𐬀𐬎𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 - 𐬀𐬎𐬀
 имя первого человека - the first man
 𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬀 mitrangān - 𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎 - 𐬀𐬎𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 - праздник Митра.
 𐬀𐬎𐬀 𐬀𐬎𐬀 Matrāk. Anusakzātān - 𐬀𐬎𐬀 - 𐬀𐬎𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 - ^{the festival of Mithra.}
 𐬀𐬎𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 - собственное имя - proper noun
 𐬀𐬎𐬀 matak - 𐬀𐬎 - 𐬀𐬎𐬀𐬀 - 𐬀𐬎𐬀𐬀𐬀𐬀 - one who has come
 𐬀𐬎𐬀 [matrā] vārān (vārān) - 𐬀𐬎 - 𐬀𐬎𐬀𐬀 - дождь. rain
 𐬀𐬎𐬀 dēhān - 𐬀𐬎 - 𐬀𐬎𐬀𐬀𐬀, 𐬀𐬎𐬀𐬀𐬀𐬀 - мир, свет, вселенная -
 the world. - сог. м. н. āi dāvā *dāvānām

2)

ԼԵՄԱՅ *dēhānyān* - Գնի, աշխարհի խորիկ - *people of the world, mankind*.

ՎԱ *siyāh* - սև - *black, dark*.

ԳՄԱ *sāyāk* - Է - սիպեր - *shadow, a shade*.

ՎՄԱ *siāvāh* - սև - սև, խիստ - *black, dark*.
об. syōva, сскр. śyāvā, арм. seav.

ԳՄԱ *siyāk* - սև - սև, խիստ - *black, dark*.

ՎԵՄԱ *siyāvākh* - Ե՛սև - Սիսվա - *Sisvay* - *siāvākh*.

ԽԵՄԱ *sāxt* - Ծ - Խիստ, արիւր, կարճ, անարիւր - *firm, strong, hard, violent*.

ԽԽԱ *sāxtan* - Ծ - շինել, կառուցել - *to make*.

ԳԽԱ *sāxtak* - Ծ - սարքարկ - *prepared*.

ՎԽԱ *sāxtārik* - Ծ - սարքարկ - *preparation*.

ԼԵՄԱ *sāhtgün* - Կ - սարքարկ - *formidable, terrible*.

ՎԱ *say* - Գնի - *tax, tribute*.

ԼԵՄԱ *saxān* - Գնի - *word*.

ՉԱ *sāvil* - Գնի - *the name of a demon*.

ԳՄԱ *sayek* - Է - սիպեր - *a shade*.

ԳՄԱ *sax* = ՎԱ *say*.

ՉԱ *sāl* - Ե - սարի - *year* - *об. sarsta, арм. nava-sard*.

ՉԱ *sār* - Ե - սարի - *startling* - *арм. sar-eak*.

ՉՎԱ *sālār* - Ե - սարի, արիւր - *a leader, a chief, a commander* - *арм. salar*.

ՉՎԱ *sār vār* - Գնի - սարի - *a helmet*.

ԽԽԱ *sārēnitān* - Գնի - սիպեր - *to begin, to commence*.

ԼԵՄԱ *sālāk* - Ե - սարի - *year*.

- 11P1133) [sirkōntan] drītan - Ծրճ - ւարարարկլ - разрывает - to tear.
 Ծրճ sivar - Ծճ - երեք անգամ - три раза - three times.
 Ծճ = 30 si - Ծ - երեսուն - тридцать - thirty
 16930) Siakmak - سياتك - Միակամ - Сиамак - Siamak
 Գճճ yosk - Գճ - հիվանդություն - болезнь - sickness, disease
 Ծճ sēr - Ե - կուրպ - сытүү - satiated
 Ծճճ sedigar - Ծճ - երրորդ - третий - third
 Գճ sēnak - Ե - կուրճ - грудь - breast = 100 sin
 Ծճճ sērīk - Ե - կշտություն - сытость - satiety
 Ծճ sīm - Ծճ - արծաթ - серебро - silver
 Ծճ sīmēn - Ե - արծաթե - серебряный - made of silver
 Ծճճ Sagastān - سگستان - Միստան - Сугстан - Sistan
 Ծճ zēj. ōi վաղանցուկ - тленный, суетный - destructible
 16400) zējōmand = Ծճ zēj perishable
 Ծճճ zēdahom - Ծճ - ամսերեկերորդ - тринадцатый - thirteenth
 11000) zēitan - Ծճ - անընդհատ - անընդհատ - продолжается,
 ճուրխ, անընդհատ to continue, to last
 Գճճ zācāk - Գճ - արդ, սուսանակ - сжигающий, гонимый.
 Ծճ zard - Ծճ - բարություն, անբարություն - ^{burning, a pimple}приветствие,
 անուշ, насилье - severity, cruelty, hardness
 11P1100) [zaritūntan] raftan = 11P1100) [zagetūntan] raftan.
 1000) zardgūn - Ծճ - անբար, սարսափելի - страшный,
 безжалостный - dreadful, cruel.
 11000) zarītan - Ծճ - արժանավերջ - արժանավերջ - արժանավերջ,
 արժան - to be worthy, to be fit.
 Ծճ zikāl - Ծճ - արտ, զարգացում - мысль, размышление...
idea, a thought.

כרד [sacīnā] kart (kārd) - יב - קרד - нож - knife - naz. kart.

סר - sar - سر = סרסר [rēšēk] sar - קרפ - голова - head.

סר - sar - سر - יב - קרפ - cīrena - arrow.

גיל - gil - גל - קרפ, קרפ - глина, гряды - earth, clay.

גרגר - gīgar - גר - קרפ, קרפ - печен, печер, печур - liver.

דיל - dil - דל - קרפ, קרפ, קרפ - печур, мисл, душа - soul, mind, heart.

דער - dēr - דר - קרפ - поздно - late. - גר. n. darga, ab. dargā, cckp. dargā.

גרגר [dag(o)z, dēr, gēr] garān - גר - דער, דר - גדול, עולם - great, weights.

סר - sar - سر - קרפ, קרפ, קרפ - предводитель, вершина, глава, конец - leader, the chief, summit, top, the head. - ab. sara.

גילן Gilān - گیلان - קרפ - Тулам - Gilan.

סרסר sarōmand - סר - קרפ - с головой - with head.

סרסר sar hangēz - סר - קרפ, סר, קרפ - дулова, палица. -

סרסר dēr zivānīk - סר - קרפ, קרפ - долгая жизнь - long life.
 the rowing the head i.e. the mace.

סרסר srāy - סר - קרפ, סר - дворец, большое здание - palace.

סרסר sarāyīn - סר - קרפ - певце - singing

סרסר srāyitan - סר - קרפ - молитвы читаю,
 rīāīs - to utter prayer, recite.

סרסר sar x'atai - סר - קרפ, קרפ - царь, правитель - o magistrate

סרסר sarāsar - סר - קרפ, קרפ - от начала до конца - from end to end.

סרסר sarōsp - סר - קרפ, קרפ - место где топят навоз.

גיד - gid - גד - קרפ, קרפ - небесный свод, купол. -
 a place where cow-dung is burnt.
 the canopy of the heaven, round. - ap. u. grtak - круглый шед.

סרסר dilīh - סר - קרפ, קרפ - храбрости, мужество. -
 bravery, valour.

סרסר [saryā] vat - סר - קרפ - плохой - bad. - cp. c. rattar. - ap. u. rattār.

преб. cī. vattarom, ap. u. vat.

field thyme *sizymbrious* - арм. *sizambal*.

ՅԻԿԱՄԱՅ *sizyaomand* - ԾԻԿԱ - Տրվեալի անուն - название одной горы -
the name of a mountain - ав. *Siyaōmaka*.

ՎՄՄ *spāh* - ԲՊ - զորք, բանակ - армия - an army - др. п. *spara*,
ср. *spāhpat*, арм. *spara-pet* - военачальник, ав. *spara*.

ԻԿՄՄ *Spāhān* - Մթա - Աշտիան - Исрагани - Исфаган.

ԶՄՄ *spihz* - ԴՊ - Երկրի գնդ, ոլորտ - небесная сфера, неб. - *sphere*,
sphz, the heavens.

ՆԿԱՄՄ *spāhsōtār* - ԱՄ - սպախար - военачальник - commander in
chief - арм. *spara-sal*.

ԻԲՄՄ *spāhpat* - ԿՊ - սպարապետ - военачальник - *dvapāl* - арм. *spara-pet*.

ԿՄՄ *spās* - ԲՊ - գոհունակություն, շնորհակալություն - благодарность,
признавательность - thanksgiving, praise, prayer - арм. *spar*.

ԶՄՄ *spāsdač* - ԲՊ - շնորհակալ, գոհ - благодарный, признаватель-
ный - obliged, thankful - наз. *spāsdač*.

ԿԿՄՄ *spāsdačēh* - ԲՊ - շնորհակալություն, գոհություն - благо-
дарность, признавательность - thanksgiving, gratitude.

ԳԻԿՄՄ *spēnak melōk* - ԲՊ - սուրբ հոգի - святой дух - the holy spirit

ԲԿՄ *spēdomat*, *Gāthā Spēntā-Mainyū* - ԵՂ - Արևելախաչապետ
գիրան - *Tāta Spēntā Mainyū* - the *Spēntā-Mainyū Gāthā*.

ԻԲՄ *spēt* - ԲՊ - սպիրակ - белый - white - ав. *sparaeta*, сскр. *svēta*.

ԿԵԲՄ *Spētāmān* - ԶԻՍԻՆԱՅԻՅԻ - Արևելախաչապետի ժողովուրդ - арм. *spit-ak*.
потомок Спētām - Зараїуєтра - descendant of *Spētāmān*.

ԶԻԿԲՄ *spēt dumbak* - ԶԻՍԻՆԱՅԻՅԻ - սպիրակ դեմակ - белый курдюк - white tail.

ԳՊԲՄ *spēt rak* - ԶԻՍԻՆԱՅԻՅԻ - արգանակ կլան խոյ - сун уз овладиме -
beeftea = ԳՊԲՄ *spēt rak*.

ՈԿԵԳՊՄ *srapnāk* - մեթիկ - ԶԻՍԻՆԱՅԻՅԻ - սուրբ հոգի - святой дух - the holy
spirit.

ԳԻԲՊՄ *spōxtan* - ԶԻՍԻՆԱՅԻՅԻ - Վարան, վանակ, սահման անկյուն -

достойным - to be fit for, to be worthy of. - арм. ար. արժ.

ԵՄԵՍՍ *spritamān* = ԵՄԵՍՍ *spritamān*.

ԵՐԻՍՍ = ԵՐԻՍՍ *spruxt*.

ՈՐԻՍՍ *sprōi* - արդիւն - վարարար, լիբր - завершенный, закончен-
ный - full, complete, perfect. - арм. արի - до конца.

ՆՍՍ *srazd* - արդ - արարարարար, արարարարար - клевета,
злословие - slander, lie, calumny, slandering. - арм. արզա.

ՄՆՍՍ *srazdih* - արդ - արարարарар, արарарарар - клевета,
злословие - slander, calumny.

ՍՍՍ *sraz* - ար - արարար - щит - a shield, target, buckler.

ԵՍՍ *siralam* - ար (ար) - արարարар - базилик - a sweet basil.

ՄՆՍՍՍ *[srapilgā] beh* - ար - արարар - аува - quince.

ՈՐԻՍՍՍ *srap huntan* - արարարար - արարар, արарар - արար, արарар - to crush, to sick.

ԻՍՍՍ *sacišn* - ար - արарарар - заговор - confederacy.

ԵՍՍ *sast* = ԵՍՍ *sast* - ար - արарар - шестидесяти - sixty.

ԵՍ *sat* - ար - արар - ար - hundred. - арм. արտեմ.

ՄԵՍ *gētā* = ար *gētē* - ար - արарар - свет, мир - the world.

ԵՍՍ - *stan* ար - արар - stan. - ար - արарар, Хузистан.

ԻՍՍ *gētix* - ար - արарар, արарар - земной - earthly,
material.

ՄԵՍ *gētix* - ար - արарар - свет, мир - world.

ԻՍՍՍ *gētāān* - ար - արарарарар, արарарарарар - земные,
смертные - creature, mortals.

ԻՍՍՍ *gētāhix* - ար - արарарар - արарарар - связанный
с миром - connected with world.

ՍՍՍ *stax* - ար - արарар - արарар - *staxh*.

ՍՍՍՍ *staxēnitarix* - ար - արарарар - արарарар - хвала - praise.

- 1100 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 *stajēnitan* - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - прославлять - to glorify.
 1101 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 *stajitan* - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - обличать - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - облаславлять, восхвалять.
 1102 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 *stajisn* - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - to bless, to praise.
 benediction, thanksgiving, praise... - ab. √stau - , ср. √stau - .
 1103 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 *star* - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - звезда - star.
 1104 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 *starak* - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - звезда - star.
 1105 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 *stahm* - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮, 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - умение, искусство.
 1106 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 *stambax* - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - injustice, oppression.
 tyrant - ср. stambax.
 1107 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 *stambaxih* - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - дерзость, наглость.
 1108 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 *stamih* - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - impertinence, insolence.
 arrogance, tyranny.
 1109 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 *stahmax* - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - несправедливый - cruel, tyrannical.
 1110 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 *stahmaxih* - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - умение приискивание.
 oppression, violence.
 1111 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 *giti* = 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 *gita*.
 1112 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 *gitiḫ* - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮, 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - мир, вселенная - the world.
 1113 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 *stix* - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - прямой, высокий - peaked
 prominent.
 1114 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 *sitixar* - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - третий - third.
 1115 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 *stir* - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮 (𐭮𐭮𐭮𐭮) - 6 1/2 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - 6 1/2 драхма.
 a weight of 6 1/2 drachmas.
 1116 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 *stirax* - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮, 𐭮𐭮𐭮𐭮 - спор, сражение - disput, bait.
 1117 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 *stüb* - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮, 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - утомленный, уязвимый.
 impotent, weak... - ср. up. *tav - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - море... - ср. stuh.
 1118 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 *stübih* - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - утомление, угрожение.
 1119 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 *satvēs* - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - назв. одной звезды.
 helplessness.
 1120 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 *stobēnitan* - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - name of a star.
 1121 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 *ston* - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - келона, to subdue.
 1122 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 *ditan* = 1123 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 *ditan*.

- 9111 stunax - ستون - تنديخت - سرن - Կուն, ճարիրուն, Եարիրն. -
 ciond, civalo dēreva, telo čeloveka - column, the body, trunk
 of a tree. - av. stūna.
- 9112 sitavak - ستنه - անկարկի, արանկակ - бедобразный,
 обратительный - of a frightful, disfigured, ugly.
- 1) stavar - ستبر - հասի, արհար - плотный - firm, strong, thick.
- 1) stor - ستر - զի, անյգ - лошадь, конь - a horse, steed.
- 1) stuz - ستوكيل - անհասարակ անհարկուհի - поперилый, онеку...
 trustee.
- 2) stog - ستوك - ան, կարար, հասար - большой, упрямый -
 great, large, severe.
- 9113 stogdas - ستوكه - արան - конюшня - stable.
- 1) stoih - ستوات - անասուններ - скот - cattle.
- 1) storpan - ستوران - զիսիան, կարսիան - кузнец, конюх, гур...
 herdsman of horses, driver, groom.
- 1) sturt - استرت - անտե՛նդ - անկարկած, գարկի արհար - подавленный,
 головой вниз - depressed, head downwards.
- 9114 sturtih - ستورتين - անկարկածություն - опрощённость - state
 of depressed.
- 9115 stos - ستوك - արան 3րդ օրի անհարկուհի -
 утро 3^е дня после смерти - the morning after the first
 three days of death.
- 1111 stutan = 1112 staitan - ستون - օրհուլ, գարկի - благо...
 славать, восхвалять - to laud, to extol, to praise.
- 9) stek - ستك - անհարկուհի, արհար - утомянный, милой -
 state of rotten.
- 1) satar. 1) sator - ستاره - արհար, արհար
 հասարկություն անհարկի արհար անտե՛ն - протвездя архар -
 звезда, первая ласть звезд созвездия Веси, усмобленный.

- star, the name of the first degree of *Libra* - an adopted son.
- ⲛⲟⲩ star - ⲟⲩⲛⲓ ⲁⲩⲣⲏⲗ - ⲱⲛⲣⲏ, ⲕⲏⲏⲱⲛⲣⲏⲗⲏⲛⲣⲏⲙⲏ - звезда, созвездие
a constellation, a fixed star.
- ⲛⲟⲩ star - ⲛⲓⲣⲏⲛⲓ ⲛⲓⲣⲏⲛⲓ - ⲕⲓⲣⲏⲗ, ⲉⲗⲛⲣⲏⲗⲱⲛⲣ - злухой, головой врозь..
deaf, depressed. - гр.уп.* *stara* - < star.
- ⲛⲟⲩⲛⲟⲩ stargūbīshīh - ⲛⲓⲣⲏⲗⲱⲛⲣⲏⲗⲏⲛⲣⲏⲙⲏ - астрономия. astronom.
- ⲛⲟⲩⲛⲟⲩ starvan - ⲛⲓⲣⲏⲛⲓ ⲛⲓⲣⲏⲛⲓ - ⲱⲏⲛⲣⲏⲗ, ⲱⲏⲛⲣⲏⲗ - бесплодный. barren.
- ⲛⲟⲩⲛⲟⲩ star pāyah - ⲟⲩⲛⲓⲣⲏⲛⲓ - ⲱⲛⲣⲏⲗⲏⲛⲣⲏⲗⲏⲛⲣⲏⲙⲏ - сипуеика звезда.
star station = ⲛⲟⲩⲛⲟⲩ star pāyah.
- ⲛⲟⲩ start = ⲉⲗⲛⲣⲏ sturt.
- ⲛⲟⲩ startih = ⲛⲟⲩⲛⲟⲩ sturtih.
- ⲛⲟⲩ startakh - ⲛⲓⲣⲏⲗⲱⲛⲣ - распространимый. spread about.
- ⲛⲟⲩ starz - ⲛⲓⲣⲏⲗⲱⲛⲣ - ⲕⲓⲣⲏⲗ, ⲛⲓⲣⲏⲗⲱⲛⲣ - толстый, массивный,
плотный - stately, gross, thick. - арм. *stvar*.
- ⲛⲟⲩⲛⲟⲩ stiptīrāk - ⲛⲓⲣⲏⲗⲱⲛⲣ ⲛⲓⲣⲏⲗⲱⲛⲣ ⲛⲓⲣⲏⲗⲱⲛⲣ - ⲁⲩⲛⲓⲣⲏⲗⲱⲛⲣ,
пресмыкающиеся - vermin, a flea, an insect.

Ⲛ

- ⲛⲟⲩ ra - ⲛⲓⲣⲏⲗ, ⲛⲓⲣⲏⲗ - нога - foot = ⲛⲓⲣⲏⲗ (zigleh) ra.
- ⲛⲟⲩ rakhā, rāh - ⲛⲓⲣⲏⲗⲱⲛⲣ - ⲱⲏⲛⲣⲏⲗⲱⲛⲣⲏⲗⲏⲛⲣⲏⲙⲏ ⲛⲓⲣⲏⲗ, ⲛⲓⲣⲏⲗⲱⲛⲣⲏⲗⲏⲛⲣⲏⲙⲏ
ⲛⲓⲣⲏⲗⲱⲛⲣⲏⲗⲏⲛⲣⲏⲙⲏ - стадо животных, рогатый скот - a flock of
beasts, cattle. - ав. *rāsu*, сскр. *raśu*.
- ⲛⲟⲩ rahan - ⲛⲓⲣⲏⲗⲱⲛⲣ, ⲛⲓⲣⲏⲗⲱⲛⲣⲏⲗⲱⲛⲣ - широкий - broad.
- ⲛⲟⲩⲛⲟⲩ rahn-ād - ⲛⲓⲣⲏⲗⲱⲛⲣ < rahn - ⲛⲓⲣⲏⲗⲱⲛⲣⲏⲗⲱⲛⲣ - ширина - width, broad.
- ⲛⲟⲩⲛⲟⲩ rāhēst = ⲛⲟⲩⲛⲟⲩ rāhīst - ⲛⲓⲣⲏⲗⲱⲛⲣ ⲛⲓⲣⲏⲗⲱⲛⲣ - овчарня..
cattlepen, a fold for cattle.

УО рāī = УО рāī (رأى) [ragleh].-Сл. - нр. нога - foot. - арм. раі

УУУ рāē = УО рāī

УУ рāуах - رأى - հրճ, փայլ, աստիճան - ступенька, ножка, под-

ножие - pathway, a track, degree, step, basis, a footing

УУУ рāхгēxtār - راجح - ամուլ, զմայր - осторожный, умеренный

воздержный - abstinent, sober, chaste

УУУ рāхгēxtān, рāхгēi - արձգ - ամուլել, խուսիշել -

остерега́ться, воздержива́ться - forbear, abstain, to beware

УУ рāхгēj - արձգ - ամուլություն, խուսիշում - осторожность,

воздержание - abstinence, forbearance

УУУ рāхгējān - արձգ - ամուլություն - осторожности - abstaining

УУ рāхлā = УУУ рāхлāk - Գ - կող, կողմ - бок, flank - the side

УУ рāхлūt - Գ - ամենալավ - наилучший - best, super^{al} fine

УУУ рāхлūt masā - Գ - երկարություն և լայնություն

և կողմեր - длиной и шириной как ребро - of the length
of a rib, as large as a rib

УУ рāхлūtīh - Գ - բարձրություն - высокое положение -

УУ рāх masā - Գ - արժեք - և անասունների արժեք - state of high
животного . the value of a beast

животного . the value of a beast

УУ рāyātax = УУ рātax - Գ - հերթարձ, հերթակ - пешоս

пешеход, пекотиненс - a foot soldier, a pedestrian, going on foot

УУ рāgāh - Գ - աստիճան - աստիճան - stair, case, a ladder

УУ рās - Գ - պահ, պահակ - охрана - a guard, a watch

УУ - рān - Գ - պահ (ор. рāsrān - պահպանում) - окончание

со значением защищать (напр рāsrān - защитник) -

only as end ; protecting, watching over. - арм. - ran.

ⲛⲁⲥⲟⲩ ⲣⲁⲕⲏⲛⲁⲓ = ⲛⲁⲥⲟⲩ ⲣⲁⲕⲏⲛⲁⲩ = ⲡⲁⲥⲟⲩ ⲣⲁⲕⲏⲛⲁⲕ .

ⲡⲁⲥⲟⲩ ⲣⲁⲕⲏⲛⲁⲕ - ⲓⲛⲉ - ⲛⲁⲛⲉⲛⲉⲣⲉⲛⲉⲛ - широта - broad, wide .

ⲡⲁⲥⲟⲩ ⲣⲁⲛⲁⲕ - ⲛⲁⲛⲉⲛⲉⲣⲉⲛⲉⲛ - պաշտպան - защитник - protector .

ⲡⲁⲥⲟⲩ ⲣⲁⲛⲁⲕ - ⲛⲁⲛⲉⲛⲉⲣⲉⲛⲉⲛ - պաշտպան - убежище, приют - shelter, a refuge .

ⲛⲡⲁⲥⲟⲩ ⲣⲁⲛⲁⲕⲏⲏ - ⲛⲁⲛⲉⲛⲉⲣⲉⲛⲉⲛ - պաշտպան - убежище, приют - protection, defence .

ⲓⲛⲉⲛⲉⲣⲉⲛⲉⲛ ⲣⲁⲛⲁⲕ - ⲛⲁⲛⲉⲛⲉⲣⲉⲛⲉⲛ - պաշտպան, խնամակալ - защитник ,
покровитель - defender, protector .

ⲛⲡⲁⲥⲟⲩ ⲣⲁⲛⲁⲕⲏⲏ - ⲛⲁⲛⲉⲛⲉⲣⲉⲛⲉⲛ - պաշտպանություն, խնամակարություն -
защита, покровительство - guardianship, protection

ⲛⲡⲁⲥⲟⲩ ⲣⲁⲛⲁⲛⲉⲕ - ⲛⲁⲛⲉⲛⲉⲣⲉⲛⲉⲛ - քառասունհինգ - пятнацать - fifteen

ⲛⲡⲁⲥⲟⲩ ⲣⲁⲛⲁⲛⲉⲕⲏⲏ - ⲛⲁⲛⲉⲛⲉⲣⲉⲛⲉⲛ - քառասունհինգերորդ - пятнадцатый - fifteenth

ⲛⲡⲁⲥⲟⲩ ⲣⲁⲥⲣⲁⲛ - ⲛⲁⲛⲉⲛⲉⲣⲉⲛⲉⲛ - պահապան, պաշտպան - защитник - покровитель
guardian, protector .

ⲡⲁⲥⲟⲩ ⲣⲁⲥⲁⲛⲁⲕ - ⲛⲁⲛⲉⲛⲉⲣⲉⲛⲉⲛ - ցած - ցածրիմաս - низ, бнизу - subordinate,
ⲡⲁⲥⲟⲩ ⲣⲁⲕ - ⲛⲁⲛⲉⲛⲉⲣⲉⲛⲉⲛ - լիստիկ - ризе, clear, clean inferior

ⲛⲡⲁⲥⲟⲩ ⲣⲁⲕⲏⲏ - ⲛⲁⲛⲉⲛⲉⲣⲉⲛⲉⲛ - լիստիկ - ризе, clear, cleanliness .

ⲡⲁⲥⲟⲩ ⲣⲁⲥ - ⲛⲁⲛⲉⲛⲉⲣⲉⲛⲉⲛ - անցյալ - прошедшее - past . - сскр. ᲣᲁᲗᲁ .

ⲡⲁⲥⲟⲩ ᲣᲁᲗᲁ - ⲛⲁⲛⲉⲛⲉⲣⲉⲛⲉⲛ - ֆարս - фарс - Fars

ⲡⲁⲥⲟⲩ ᲣᲁᲗᲁⲛⲁⲩ - ⲛⲁⲛⲉⲛⲉⲣⲉⲛⲉⲛ - Իր աստվածի անուն - имя отцого бога - name

ⲡⲁⲥⲟⲩ ᲣᲁᲗᲁⲛⲁⲕ - ⲛⲁⲛⲉⲛⲉⲣⲉⲛⲉⲛ - լիստիկ - ризе, to clean, to make free from of a god .

ⲡⲁⲥⲟⲩ ᲣᲁᲗᲁⲛⲁⲕ - ⲛⲁⲛⲉⲛⲉⲣⲉⲛⲉⲛ - ցածրար ընկերի խնդրից, շափարից impurity .

խի՛րից - охлаждаемый напиток из яблок, сахара и карда -
мона - a mixture of grated apples with sugar and cardamoms .

ⲡⲁⲥⲟⲩ ᲣᲁᲗᲁⲕ - ⲛⲁⲛⲉⲛⲉⲣⲉⲛⲉⲛ - կաշափ - вэліки - weave .

ⲡⲁⲥⲟⲩ ᲣᲁᲗᲁⲕ - ⲛⲁⲛⲉⲛⲉⲣⲉⲛⲉⲛ - արքայի - перс, парси - persian, persi .

ⲡⲁⲥⲟⲩ ᲣᲁᲗᲁⲕ - ⲛⲁⲛⲉⲛⲉⲣⲉⲛⲉⲛ - օրհաս - ответ - answer . - = ⲡⲁⲥⲟⲩ ᲣᲁᲗᲁⲕ .

յթ բաճե՝ ٲٲٲٲ - ուր, հեղի - нога, стег - foot, footstep - զր. ր. pada.

ԻԿԿ րէսաք - ريساخ - բորոպոբոյմն - проказа - leprosy.

ԵԾ րաս - رس - հեղոն, սպա, հեղեհար - πίσω, после, тогда, итак -
behind, afterwards, after. - զր. ր. rāsa.

ԵԾԵԾ րասֆարձա - رسفردا - վաղը և՛ նյու օրը - после завтра - the day
after tomorrow.

ԻԿԵԾ րիհան, րիկ(ր) - ريك(ر) - ձարս, ծրագն - жир, сало - food,

ԵԾԵԾ րաճամ - رادم - սպիրտի և՛ ֆոլ և՛ շարժ փարսի
հոգեքրակներին համար - белая вуаль для духовных лиц
парсу - a white cotton cloth, forming mouth veil for the
parisi priests. - արս րճամ

յթ բաճե = յթ բաճե

ԻԿԵԾ րասան - رسان - հաւելի, հաւանելի - признан approved,
հրճեց, հրճեցումն - одобрен - to please, to approve

ԽԿԵԾԵԾ րասանիտան - رساندان - հաւանել - одобрять -
нужно одобрять -

ԻԿԵԾԵԾԵԾ րասանենիտան - رساندن - սպիրտի հաւանել -
it may be approved

ԻԿԵԾԵԾԵԾԵԾ րասսհիւրն - رسانگه - հովիտ շուն - пастухом собака -
a dog that guards flocks and herds

ԵԿԵԾ րայսի - ريس - ազնուբոյն, ձառնուբոյն - жадность,
амногость - greediness, cupidity, covetousness, avarice

ԷԿԵԾ րայքան - ريكان - ներս, սլախ - стрела, arrow, head of an arrow

ԻԿԵԾ րիլ - ريل - փիղ - слон - elephant

ԻԿԵԾ րի - رير - թեր, ցառախ - старик, старуха - aged, old

ԻԿԵԾԵԾ րէգահան - ريهان - շապիկ - рубашка - a shirt

ԵԿԵԾԵԾ րէգաճաք - ريهان - զարդարանք - украшение - decoration

ԷԿԵԾԵԾԵԾ րէգայիտան - ريهان - զարդարանք - украшение - decoration

ԵԿԵԾԵԾԵԾԵԾ րէգայիտանիկ - ريهان - զարդարված - украшенный - adorned

ԻԿԵԾԵԾԵԾԵԾԵԾ րէգատոն - ريهان - շրջակայք - окрестность, вокруг - round about

130000 pēāstak - پراست - Կարդարտն - украшенный - adorned

130000 padrut - ڤادرت - ներքև, ստորև - внизу, вниз - down, below

130000 pēōž - ڤاوژ - հաղթական - победоносный - victorious

130000 pēōžik - ڤاوژیک - հաղթանակ - победа - victory

130000 pēōžgar - ڤاوژگار - հաղթական - победитель - victorious

130000 pēōžkarik - ڤاوژگاریک - հաղթանակ - победа - victory

130000 pēōžkarikā - ڤاوژگاریکه - հաղթանակորեն - победоносно -

130000 pēgak - ڤوگ - Կարգավոր - старуха - ^{victoriously} an old woman

600000 pīm = 600000 bīm

600000 pīm - ڤيم - կար - молоко - milk - ab roma

1100000 pimenitan - ڤيمينتان - երեխային կարգավոր - кормить ребенка
ըրջա - to suckle the young

1100000 padmutan - ڤادموتان - չափել, կտրել անպնել - мерить, пере-
секать - to traverse, to measure

1100000 pēsitan - ڤيسيتان - Կարդարել - украшать - decorate

1100000 pēstān - ڤيستان - սրբի՛ - жемская քրջ, Եմա - the bosom

1100000 pāvostak - ڤاووستاک - շարունակ, իրարից - соединенный,
всегда, беспрерывно - omnipresent, everlasting

1100000 pēčitan - ڤيشيتان - ուղրել, փարսրել, շտնել - крутить,
сруи́, Եմա - to twist

1100000 pēs - ڤيس - առաջ, դիմաց - перед, впереди, vorne, при,
у, прежде - in front, before, forward. - հուս. Էն [lōvan
l'ēn] pēs. - гр. n. patis, ав. patis, арм. patō [gam

11000000 pīšīnēkān - ڤيشينكان - վնդիրներ - визир - viziers

11000000 pēšārvār - ڤيشاروار - խոյ - моча - urine. - < pīšar <

* pari + šādra < pari + šāra < harz = hištan

- ԹՄՄՍՍ *pēšdāt* - ԹՄՄՍՍ 'پيشدادت' - «նախապրեճ» - հաշմեց բուսմաբրի
 փրկողը, որի սերունդը կողմն փրկչաշխման - прежде
 созданный, титул царя Хушанга, потомки которого названы
 были пашадзаян - before created, title of Hushang whose
 successors were called Pishdadayan.
- ԿԹՄՄՍՍ *pēšdatiḥ* - ԿԹՄՄՍՍ 'پيشداتيه' - հիսօրեճի կմսմաբրտ-բյուն - древний закон
 или обычай - ancient law or custom.
- ԼԵԵՄՍ *pēšētār* - ԼԵԵՄՍ 'پيشهتار' - խնդրարկա, գանգաբաբար -
 истец, жалобщик - solicitor, suppliant, petitioner.
- ԳՄՄՄՍ *pēšūrāk* - ԳՄՄՄՍ 'پيشوراك' - տաշմարդ - главный, лидер - head, a leader.
- ԻԿՄՍ *pēšak* - ԻԿՄՍ 'پيشه' - արհեստ - занятие, специальность - business, skill.
- ԼԵԶՄՍ *pēškār* - ԼԵԶՄՍ 'پيشكار' - ևն - моча - wine.
- ՄՄՄՍ *pīšvāy* - ՄՄՄՍ 'پيشوا' - տաշմարդ - лидер - chief, a leader.
- ԹՍ *pīt* - ԹՍ 'پيت' - հայր - отец - father. - Ծր.մ. *pītā*, Եվ. *pītā* - .
- ԹՄԿԹՍ *pītūgax* - ԹՄԿԹՍ 'پيشوگاز' - տարտախի, զվնի, անհեղի.
 ужасный, отвратительный, несчастье - misfortune, hostility.
- ԿԹԿԹՍ *pītūgaxōtand* - ԿԹԿԹՍ 'پيشوگاز آزارنده' - կակախի, զվնի,
 փրկված - противный, несчастный - miserable, oppressed.
- ԿԹՄԿԹՍ *pītūgaxiḥ* - ԿԹՄԿԹՍ 'پيشوگازي' - թշմարտյուն - вражда - hostility, opposition.
- ԻԿԹՍ *raitāk* - ԻԿԹՍ 'پيشواك' - հայրի, բաշտաբար - очевидный, явный, ясный -
 apparent, manifest, evident, clear.
- ԿԹԿԹՍ *raitākīḥ* - ԿԹԿԹՍ 'پيشواكي' - երևաբար, հայրի-բյուն - появление,
 видимость - appearance, manifestation.
- ԿԹԿԹՍ *raitākēnitān* - ԿԹԿԹՍ 'پيشواکينتان' - գտնել, հայրի-բյուն - находить,
 выяснять - to find, discover, to invent.
- ԿԹԿԹՍ)ԳԹՍ *raitāk laçinišniḥ* - ԿԹԿԹՍ)ԳԹՍ 'پيشواک لاچينيشني' - ևս - արտաբար-բյուն.

հայրաբարձութիւն - объявление - proclamation.

ԿԽ pitā - փօ՛ւ - գործարան - фабрика, завод - a workshop.

ԵԽ pitām - փօ՛ւ - փարգան - извещение, весть - a message... арм. pitām.

ԵԽԽ pitāmbar - փօ՛ւ արքաբարձի, փարգանբարձր - апостол, пророк.
a prophet, an apostle, a messenger.

ՄՄԽ pititšāh - փօ՛ւ արքային 3րդ. թիւ փարգանբարձր.
Третье великое великое празднество - name of the third
great feast annual.

ՄՄԽ pititšikh - փօ՛ւ արքային, ներգան - օրհնումը քրոջ
прощение - absolution, pardon, forgiveness.

ՄԽ ranāh - րօ՛ւ - արքային, արքային - прибежище, приют,
покровительство - protection, refuge, an asylum.

ՄՄԽ ranākh - րօ՛ւ - արքային, արքային քրոջ - защита
убежище, покровительство - patronage, defence, protection.

ԶԽ rikh - ջ - կամար - мост - bridge.

ԶԽ rikh - ջ - արքային, կարգին - вознаграждение,
награда - reward... ав. rāzāta.

ՄԽ frāz - ջ - վերև, դեպի վեր - сверху, выше - upwards, upon.

ԲԽԽ frāz [axazunt] girift - ջ - բռնկել, գրավել - поимал,
схватил - seized, griped, held.

ԲԽԽ frāz srūt - ջ - բարձր երգել - громко запел - sung loudly.

ՄՄԽ frāz šoyēnīh - ջ - փայտ, փայտ - мыло, сирка - washing,
cleansing, ablution.

ԲԽԽ rāxtak - ջ - եփել - варить - to cook, to boil.

ԶԽ rāxtak dōftār - ջ - արքային - красноречивый -
eloquent.

ՅԽ [rang] ālūd, alū(y) - ջ - արքային - слава - plume... noz, hatū.

ՅԽ [rang] nēm (nim) - ջ - կես - половина - half... ав. parta.

ՅԽ [rang] bāt - ջ - արքային, արքային - утро, рассвет - morning,
day-break.

- 1KPO10 rīlāstīn - 𐬰𐬀𐬎𐬎 - 𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - стальной - made of steel.
- 𐬎𐬎10 rīz dār - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - множество деревьев - full of wood, woody.
- 𐬎𐬎𐬎10 rīz dandakīn - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - беспорядочно, смущенно - confusedly, dispersedly.
- 𐬎𐬎𐬎𐬎10 rīz dīzār mīnā - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - полный любви - with full affection.
- 𐬎𐬎10 [rīz dadek] rīz xān - 𐬎𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - полный славы. full of glory.
- 𐬎𐬎𐬎10 rōgiōtkēš - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - начальные верующие - primitive believers.
- 𐬎𐬎𐬎𐬎10 rōgiōtkēšīn - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - начальная религия иранцев - the primitive religion of the Iranians.
- 11𐬎10 rīzītan - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - воевать, сопротивляться - oppose, to fight.
- 𐬎𐬎𐬎10 = 𐬎𐬎10 rīz dagaht - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - полный деревьев - full of trees.
- 1𐬎𐬎10 rīz lāmīšn - 𐬎𐬎𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - полный удовольствия. full of joy.
- 𐬎𐬎10 rīz nāi - 𐬎𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - молодой человек, юноша - a youth, an adult.
- 𐬎𐬎𐬎10 rīz vāst - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - полный трав, обильное пастбище - abounding in pasture, full of grass.
- 𐬎𐬎𐬎10 vāušāsp - 𐬎𐬎𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - отец Зороастра. - Pourušāspa, the father of Zaratushtra.
- 𐬎𐬎𐬎10 rīz līvīōnīk - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - обильный, полный постоянства - full continuance, abundance.
- 𐬎𐬎10 rīz māg - 𐬎𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - полный смерти - full of death.
- 𐬎𐬎10 rīz māgīn - 𐬎𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - полный смерти - full of death.
- 𐬎𐬎10 rīz rīm - 𐬎𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 - трус - timid, full of fear.
- 𐬎𐬎10 [rīmteh] dahān - 𐬎𐬎𐬎 - 𐬎𐬎𐬎𐬎, 𐬎𐬎𐬎𐬎 - рот, пасть - mouth.

- 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 pūs = 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 pūs - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 = 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 pūsai.
- 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 pōst- 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹, 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - skin.
- 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 pōstēn 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - a fur garment, leather.
- 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 pōst-pahnā- 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - the extent of the skin.
- 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 pūz - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - lip.
- 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 panē - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - five.
- 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 panjāh- 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - fifty.
- 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 panjum- 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - fifth.
- 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 pūjak - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - the mouth at its environs, the lip.
- 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 panjak - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - paw, the palm of the hand.
- 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 panjak - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - five days, five weeks.
- 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 panj māhak - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - of five months - ob. panja - māha.
- 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 panjak - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - one fifth.
- 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 (panjā) asəwar - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - cavalier, rider, horseman.
- 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 pūstān - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - to put on, to cover.
- 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 pūstān - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - dress, garment.
- 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 pūst - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - the back.
- 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 pūst-i-vistāspān - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - another name of the mount Raevand.
- 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 pūstīh - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - help, support.
- 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 pūst-i-rānakīh - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - protection.
- 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 pōstak - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - 𐎎𐎠𐎢𐎡𐎹 - a bundle of wood or fagot.

ушмансиво, вошмануе - tutorage, education.

9xw0 frahang - فراڭ - فرمانروایی, آفرینش - мудрость, знание..
wisdom, knowledge, instruction. - арм. հրահանգ.

uww0 farāx'ihā - فرخنده - բարեբաղնաբար, բարգաւաճորեն, կրթութեան
ուրախ արարած, շքեղաբար - happily, prosperous.

1xw0 frahangastan - فراڭستان - դրոշմ - школа - school

6xw0 rarāhōm - رازآه - հոմ բույսի կյանք - сок растения hom..
juice of hom plant.

1ew0 frahāt - فراہت - օգնություն - помощь - assistance, aid.

1xw0 parhixtār - پارہیز - ամսալ, պահպանող - воздержный, умеренный,
целомудренный - abstainer.

1xw0 frahātēt - فراہت - օգնում է - помогает - helps, aids.

11ew0 parhixtan - پارہیز - երկարալ, պահպանող - остерегаюсь,
воздерживаюсь - to keep away, to abstain from, to abandon.

13xw0 frahātax - فراہت - արդի, ընդհար - тренированный,
выдающийся - trained, tamed, excellent.

1ew0 frāhixt - فراہت - բարի խոսք - добрая речь - of good speech.

16xw0 frāhūmat - فراہمت - բարի միտք - добрая мысль - of good
thoughts.

1xw0 frāh - فراہ - շատ, անսահման - много, обильный - many,
multiplicity.

1ew0 frahēst - فراہت - անսահման, անսահման - большое
количество, обильный - a large quantities.

11xw0 [farhōntān] x'āstan - فراہنتان - ցանկանալ, կամեալ - хочется.
желать - to be willing, to desire, to wish..

11xw0 rarākantān - رازآه - ցրել - расыпает - to disperse, to scatter.

- 1) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 frāzōn - اَشْرَفُ اَنْزِ اَشْرَفًا - ավերիվ, օրինավոր - благородный,
 порядогний, ресінний - of integrity, upright.
- 2) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 frāzōnīh - اَلْاَشْرَافِيَّةُ - աղտոտութիւն, բարեպաշտութիւն -
 благоресіе, надобность - virtue, piety, regularity
- 3) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 Frāsyār - اَرَايَا - Արարար - Аррасиад - Arasyav
- 4) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 Frāsyāk - اَرَايَا - " " " " " " " " " "
- 5) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 frahest - اَعْلَى اَبْتَر - ամենամեծ, ավերիվ շատ - большая часть,
 большинство - excessive, most.
- 6) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 parāstak - اَرْبَابٌ - Բանա - прислужник - a servant.
- 7) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 fraē - اَرْبَابٌ - վերի, կրկ, նորից - сверху, выше, близ-от, проп,
- 8) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 fražtar - اَرْبَابٌ - ավերիվ հեռու - очень далекий - up, above.
- 9) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 = 𐭠𐭣𐭥𐭥 [parvāi] žīvandak (zīvandak) - اَحْيَا - Կենդանի -
 живού - alive - гр. н. $\sqrt{\text{živ}}$ - ав. živaiti , сскр. $\sqrt{\text{živ}}$ živati .
- 10) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 frabartar - اَرْبَابٌ - Կրկնավոր, որ Զարարար
 խոր է բերմո՞ւ բնոր գործիքները - духовное лицо которое при-
 носит к Заотару все инструментам - the priest who brings
 to the Zaotar all the instruments.
- 11) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 fardā - اَرْبَابٌ - վաղը - завтра - tomorrow
- 12) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 freyār - اَرْبَابٌ - զրահար - изобильный - full of water
- 13) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 rardāxtān - اَرْبَابٌ - վերել, հղկել - утилизировать, полизировать
 withhold, to remove, exhaust, to consume, to perfect
- 14) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 fryāt - اَرْبَابٌ - օգնություն կոչ, աղաչակ - крик о помощи
 bonny - relief, aid, assistance.
- 15) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 rardandakīh - اَرْبَابٌ - փրկում, ցրվել - рассеяние,
 разбросанное - dispersion, scattered state.
- 16) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 frosang - اَرْبَابٌ - փրար - фарсах - a rarasang.

- 110) Թ) *parēnax* - արձ - պերպակ - бирюза - turquoise.
 111) Թ) *pargantān* - արձ - պրկ - рассеивать - to disperse, diffuse.
 Ե) Թ) *Parik* - արձ - պերպակ - անուն - имя одного из известных толкователей Вендидата - name of a commentator of Vendidad.
 Զ) Թ) *pardak* - արձ - պարպակ - замазка - partition.
 Է) Թ) *parik* - արձ - արձ, արձ - зад, задница - hips.
 Ը) Թ) *parik* - արձ - կարպակ - колдунья - enchantress, sorceress.
 Թ) Թ) *parir* - արձ - կարպակ օր - позавчера - the day before yesterday.
 Ժ) Թ) *farğart* - արձ - գրտ (գրտ) - глава - chapter.
 Ի) Թ) *frēr* - արձ - արձ - обман - fallacy, fraud.
 Լ) Թ) *politēh* - արձ - կերպակ - нечистота - ordure, uncleanness.
 Խ) Թ) *frimōs* - արձ - արձ - забытый - forgotten.
 Ծ) Թ) *fradist* - արձ - արձ - դասարարակ, դեպարակ -
 воспитывать, руководить - instruct, to direct.
 112) Թ) Թ) *frērēhitān* - արձ - արձ - արձ - обманываться - to be deluded.
 113) Թ) Թ) *frērēsōn* - արձ - արձ - обман - deceiving, cheating.
 114) Թ) Թ) *frēftār* - արձ - արձ - обманщик - cheat, a deceiver.
 115) Թ) Թ) *frēftān* - արձ - արձ - обманывать - to deceive.
 116) Թ) Թ) *farvastān* - արձ - արձ - արձ - окружать - invest, to besiege.
 117) Թ) Թ) *farğavār* - արձ - արձ - արձ - стороны, круг - environs, sides.
 118) Թ) Թ) *paritān* - արձ - արձ - летать - to fly.
 119) Թ) Թ) *parvastān* - արձ - արձ - արձ - воспитывать, питать - nourish, educate.
 120) Թ) Թ) *franāftān* = 116) Թ) Թ) *franāmītān* - արձ - արձ - արձ - պարպակ, կարպակ, կարպակ - приносить, почитать, поклоняться - to worship, to salute, to bow.

- ԵՍԹԹ րաճաճ - رجا - վերջացնել - оканчиваѝ - to be completed.
 ԿԵԹԹ ֆրե՛ րանի - فریاد - ցիրարախնդրանքով արվել անել -
 делаѝ больше положенного - to do more than duty.
 ԳԵԹԹ ֆրե՛ րանի - فریاد لطف - ցիրարախնդրանքով, բարեխիղճությամբ,
 обязанность, долг, обязанность - obligation, a duty.
 ԿԵԹԹ ֆրե՛ րանի - فریاد - խրախուսվածքով, խաբարով - хитрость, обман...
 ԻԻԹԹ ֆրե՛ րան - فریاد - խաբել - обманываѝ - to deceive, ^{swinning, deceit.} seduce.
 ԻԻԹԹ ֆրե՛ րան - فریاد - ֆրեյդըն - Фрейдун.
 ԿԵԹԹ ֆրոճատո՛ֆ - فرودگاه - 3րդ աշխարհի անունը - названіе 3го мира.
 name of the third kešvar.
 ԻԵԹԹ րան - ران - անցագիր - паспорт - passport, a pass.
 ԳԵԹԹ ֆրան - اسم - անհատի անուն - имя собственное - name of a
 անձ անձ - ران - բոլոր կողմերից բաց աշխարհ - со ^{person.} всех
 сторон открытая бастионка - turret open on all sides.
 ԿԵԹԹ ֆրահ - فرانس - فریاد - արթնանքով արթնանալով լուս.
 свещенный (божественный) свет - divine light.
 ԿԵԹԹ ֆրահ - فرانس - روان اجداد - ճեղքով նախնիների հոգիներ - душа
 мертвых предков - the soul of dead ancestors.
 ԻԵԹԹ ֆրախ - فریاد - վաճառող - продавец - seller, selling.
 ԿԵԹԹ ֆրախ - فریاد - վաճառող - продавец - a vendor, seller.
 ԻԻԹԹ ֆրախ - فریاد - վաճառել - продаваѝ - to sell.
 ԳԵԹԹ ֆրե՛ շ - فر - գեր, չաղ - полный, жирный - fat, fleshy.
 ԻԵԹԹ ֆրո - فر - ցած, ներքին - низ, внизу - bottom, down, below.
 ԿԵԹԹ ֆրանա՛նի - فرات - فرات - ֆր. օրհնություն, հարգանք -
 благословение, уважение, привет - blessing, veneration, homage.
 ԿԵԹԹ ֆրահե՛ս - فرس - ֆարվահիթ, փաղարկանք - фарвар

дух покровитель - Farohar, guardian spirit

10000 parand - پارند - ایرسم - Ширсу - шелк - plain, silk

10000 parōdarē - پارودار - ایریه زار - Կանխարտող, Գիտադատի
անուն - предсказатель, название одного петуха - one who
foresees, name of a cock. - av. parōdarē.

10000 farn vaγ - Գարն Բահ - Կարճ Գարն Բահ - կրկն հաշվարկը կրակներդ ճիշտ -
один из трех знаменитых огней - one of three celebrated fires

110000 farvīntan - Գարվիտան - Գարվիտ, անել - անի, Երևան - to pour, to flow.

100000 parnikān - Գարնիկան - ճիշտ ան նարարող ճիշտ - Կարմիր
украшенный шелк - a kind of fine painted china silk

100000 Garvīz - Գարվիզ - Գարվիտներդ - Գարվիտ, Գարվիտ - the pleiades.

110000 farvitan - Գարվիտան - հանգստել - ոչ ոք - extinguish, blow out

110000 parunn - Գարուն - Գարուն, Գարուն - Գարուն, Գարուն - backward.

110000 p(ə)run (par-run) - Գարուն - Գարուն, Գարուն - Գարուն, Գարուն -

на той стороне, на другой стороне - away, beyond, on the other side.

110000 farōkitan - Գարոկիտան - հանգստել - ոչ ոք - to put, to extinguish.

110000 parvaritan - Գարվարիտան - Գարվարիտ, կրթել, անուստել - ոչ ոք,
воспитывать, питать - worship, educate, to nourish.

150000 parvarisn - Գարվարիտան - անուստել, կրթություն - ոչ ոք,
maintenance, nourishment.

100000 parvartār - Գարվարտար - Գարվարիտ, անուստել - Գարվարիտ, Գարվարիտ -
supporter, maintainer, nourisher.

150000 farvartin - Գարվարտին - Գարվարիտ, Գարվարիտ - Գարվարիտ, Գարվարիտ -
անի 19-ը - первый месяц и 19-е число каждого месяца -
the first month and 19th day of each month.

110000 parvartan = 110000 parvaritan.

13400 frazānax - فرازان - արարաբար, բնասարմն, արհիվար -

уважаемый, мудрый, благородный - honorable, noble, intelligent.
wise. - < гр. up. зан, ср. danistan. - об. fra-zāna, сскр. pra-jan.

13410 frazānaxih - فرازيه - բնասարմն, գիրտարմն - мудрости, знаиւր
excellence, wisdom, science, learning.

13420 frazām - فرازم - վերջ - окончание - conclusion, end.

13430 frajāmīk - فراجميك - արարարմն - окончание - final, ending.

110000 frajāmītan - فراجميتان - արարարել - окончание - to terminate, to end.

14000 farzān - فرازان - բարձրի (շարժարմն), արհիվմն - коронна
(в шах. matе), граница - a raised bank, a boundary.

110000 frazōftan - فرازفتان - արարարել - кончить - terminate, end.

140000 pariš - پاريس - անգիրտարմն, արհիվմնի - врасеі,
небрежной - disturbing, remiss, careless.

110000 [paršuntan] vičartan (vičardān) - پاريس گارتن -
որոշել, վարարարել, վարել - решать, плаіть - to decide,
to arrange, to pay. - сскр. vi+čar, ар. včar.

140000 frihdatar - فريحتار - գրգռող, արարարող, արարարող -
вызывающий, поощряющий - stimulator, furtherer.

140000 Frasitwart - فراستوار - Ի արհիվմնի արմն - արարող արար -

14000 Fryān - فریان - Yusti fryān - فریانت - շարար արհիվմն, հար. արմն.
Wshū арран - Youshti fryan.

14000 frašn - فرسان - արհիվմն, հանելուկ - загадка - an enigma.

140000 Frašāstar - فراشاستر - հարուկ արմն - արարած -
a proper noun.

140000 perešk - فرسك - արհիվ, գին - цена, стоймость - price, value.

140000 fraškart - فراشكار - արարարի արարարողի
արարարի արարարի արարարի - возрождение людей в

- ԷԶԾՍ pistan - پستان - արիւնք - груди женщины - breast (of a woman).
 ԶԶԾՍ pistak - پستک - արիւնք, փառաբանութիւն - великолепный, magnificent.
 ԿՍԾՍ [papya] xātak (xāta) - քաթ - գրիչ - перо - a quill.
 ԸՍԾՍ [papō] zānīk (zāni) - زان - անկիւ - колено - knee. - ав. zānī -
 ԿԶԾՍ pačāē - ڤاچاچا - արհեստագործ, արհեստագործութիւն - пекарь - baker.
 ԻԷԾՍ pačēn - ڤاچان - արհեստագործ, արհեստագործութիւն - копия, коллекция - copy
 edition, compilation, a collection. - арм. pačēn.
 ԽԶԾՍ pačitan - ڤاچتان - արհեստագործ - варить - to cook, boil. - ав., сскр. pač -
 ԿՍ fač - ڤاچ - արհեստագործ, արհեստագործութիւն - сѣвок или верхушка дерева...
 the trunk or the top of a tree.
 ԷԶԾԾՍ pačēman - ڤاچان - արհեստագործ, արհեստագործութիւն - кающийся - penitent.
 ԿԶԶԾԾՍ pačēmanīk - ڤاچانچا - արհեստագործ - раскаяние, сожаление - regret, repentance.
 ԶԶԾԾՍ vašātak - ڤاچا - արհեստագործ, արհեստագործութիւն - ակն, օրհան, արհեստագործութիւն - валя,
 uncovered, opened.
 ԻԷԾԾՍ pašōn - ڤاچان - արհեստագործութիւն - согласие, контракт - agreement, contract.
 ԿԶԾԾՍ pašech - ڤاچاچ - արհեստագործ, արհեստագործութիւն - масло, мацони,
 кушанье - food, curd, butter.
 ԶԶԾԾՍ pšut - ڤاچان - արհեստագործ, արհեստագործութիւն - первый, лучший - first, best.
 ԻԷԾԶԾՍ pašanjān - ڤاچانچا - արհեստագործութիւն, արհեստագործութիւն -
 արհեստագործութիւն, արհեստագործութիւն - порча, гниение - infection, rottenness.
 ԽԶԶԾԾՍ pašōtan - ڤاچانچا - արհեստագործ, արհեստագործութիւն - имя одного лица - name of a person.
 ԽԶԶԶԾԾՍ pašimēnitān - ڤاچانچا - արհեստագործ, արհեստագործութիւն - сковываю - fetter, chain.
 ԶԶԾՍ pašm - ڤاچان - արհեստագործ - шерсть - wool.
 ԷԶԶԶԾԾՍ paštīk pān - ڤاچانچا - արհեստագործ - защитник - protector, a helper
 ԶԾԾՍ pašt - ڤاچان - արհեստագործ - обещание - vow, a promise.
 ԲԾ pač - ڤاچان - արհեստագործ, արհեստագործութիւն - глава, защитник, властитель...
 head, guardian, master. - ав. pači, сскр. pači, арм. pač.

ԲՕ pat - پادشاه, - արքայապետ՝ պետ. - в конце слова - глава.
master, lord, chief. - арм. pet

ԲՕ pat ԲՕ pāt ԲՕ pēt - օ - նախք. և. ր. դիպր, ընդդիմ. -
предлог в, у, при, на - to, at, against, back.

ԻՅՎԲ patyāgak - քչԿԲ patyāgak

՝ԲԿԻՅՎԲ patyāgakōtand - քչի'is' l'is' օ'z'is' - ներշնչած, շշուշուած.
նախադասած - досажденный, огорченный, оскорбленный -
molested, afflicted, opposed, affronted.

ԲԲԲ patam - پام (ب) - դիմապակ - забран - mouth cover, visor

ՎԲԲ patih - برتری - գերազանցություն - превосходство - superiority

ՄԵՄԲ patē'ih - یتیم - ամորժարում, անուշում, անմեղ. -
здоровье, питание - nourishing power, health.

ԽԲԲԲ patdit - یتیم - հայրենի, արք, արևմտյանի - эвний, лемий, овебушый.

ԻՅԻԲ patirak - استقبال - ընդառնալով, դիմապետ - անհրաժեշտ.
going out to meet a person of distinction. др.ар. * pati - wa.

ԽԲԲԻՅԻԲ patirak raftan - استقبال - ընդառնալով գնալ - ցմի անհրաժեշտ. -

ՎԲԲԻՅԻԲ patgraftarih - پذیرش - ընդունելություն - անհրաժեշտ, անհրաժեշտ.
encounter, to go against.
прием - admittance,

ԽԲԻՅԻԲ patigraftan - پذیرش - ընդունել - անհրաժեշտ - to accept. - անհրաժեշտ.
entertainment acceptance.
patigraft, pati + g'ra b., աս. Բ. pati + gir - > patri - անհրաժեշտ.

ՄԵԻՅԻԲ patirasnih - پذیرش - ընդունելություն - անհրաժեշտ - acceptance.

ԽԵԲԻՅԻԲ patistān - پادشاه - պետ, հեղինակ, արք - անհրաժեշտ, անհրաժեշտ,
пешеход, человек - a man, pedestrian, feet.

ԽԲԲԲ patēt - پشیمانی - անհրաժեշտ, անհրաժեշտ - անհրաժեշտ, անհրաժեշտ. -
раскаяние, сожаление. -

ՎԲԲԲ patētihā - پشیمانی - անհրաժեշտ - անհրաժեշտ - անհրաժեշտ.
repentance, regret.

ԳԲԲ patit'ik - یتیم - անհրաժեշտ - անհրաժեշտ - անհրաժեշտ.
раскаивающийся - penitent, sorry.

ԽԵԻՅԻԲ patvāxtan - جواب - անհրաժեշտ - անհրաժեշտ - անհրաժեշտ.
отвечать - respond, reply.

- ۱۱۰۱۱۰۱۰۰ patrihitan - پاتریختان، پاتریختان، پاتریختان - հարյունի, Կրտշապունի, Կրտշապունի -
 спрашивать, предугреждать, сообщать - to ask, warn, relate, inform
- ۱۰۱۱۱۰۰ patračax - جواب پاتریختان - պարտախան - obei - reply, answer.
- ۱۰۱۱۱۰۰ patračax - پاتریختان - փրտաբոյուն - որս, խմբուս - rotteness
- ۱۱۱۰۰ patvand - پاتریختان - արդնակաբոյուն, արդնակաբոյուն . .
 родство, египтокровность - consanguinity, relationship . .
- ۱۱۰۱۱۰۰ patvanditan - پاتریختان = ۱۱۰۱۱۰۰ patrastan .
- ۱۱۰۱۱۰۰ patrastan - پاتریختان - Կրտշապունի, Կրտշապունի - соединить, связывать.
 attach, connect, band, tie, to join. - пров. вр. patrast, мн.р.
 patrast hand, рр. patrastax, гр. ср. pati band, ар. patrast. et
- ۱۰۱۱۱۰۰ patrastax - پاتریختان - Կրտշապունի, Կրտշապունի - соединенный
 непрерывно, всегда - continually, joined, contiguous.
- ۱۰۱۰۰ patax - پاتریختان - Կրտշապունի, Կրտշապունի - низкий, подлый, малоценный - of low or small value, lowest.
- ۱۰۱۰۰ patkār - پاتریختان - Կրտշապունի, Կրտշապունի - сражение, битва, бой.
 battle, combat, fight. - ар. patkar.
- ۱۰۱۰۰ patkārđar - پاتریختان - Կրտշապունի, Կրտշապունի - противник,
 соперник - an opponent, an adversary.
- ۱۰۱۰۰ patkārax - پاتریختان - Կրտշապունի, Կրտշապունի - ссора, перебранка -
 quarreling, contending, disputing.
- ۱۰۱۰۰ patkārēnitan - پاتریختان - Կրտշապունի, Կրտշապունի - бороться, спориться -
 to dispute, to fight. - = ۱۱۰۱۰۰ patkārētan.
- ۱۰۱۰۰ patkārētan = ۱۱۰۱۰۰ patkārēnitan.
- ۱۰۱۰۰ patkar - پاتریختان - Կրտշապունի, Կրտշապունի - лицо, портрет.
 форма - model, portrait, figure, form, face -
 гр. л. patikara, ар. patker.

10900 patūt - پاتوت - արարածութիւն, անորոշակի - зоразненье,
окальный - pollution, indirect.

110000 patrāstan - پاتراستان - պարարարել, զարդարել - украшать,
to arrange, to adorn. - gr. n. rasta, сскр. rāddha, ар. patrastel.

111000 patrōtan - پاتروتان - ցրել, բարել - нить, пропущать - diffuse, to pour.

112000 patalmūs - پاتالموس - Գրիգորիոս - Թոլոմայ - Ptolemy.

113000 patmān - پاتمآن - չափ, կանոն, պայման - количество, мера димы
114 сч. - quantity, measure, agreement. - ар. patman.

115000 patmānak - پاتمآنک = 113000 patmān.

116000 patmānik - پاتمآنیک - արդար, իրավ, չափավոր, միջ-
праведный, справедливый, умеренный - just, moderate, being

1170000 patmānsāxan - پاتمآنساختان - փաստարկ խոսք, չափածո խոսք
мүндүмүр - перс с доказательством, мерная речь - poem, verse.
measured speech, speaking with proof.

1180000 patmānik x'arisnīk - پاتمآنیک خاریسنیک - չափավոր կեր -
умеренное питание - moderate eating.

1190000 patmōxtan - پاتمآختان - հագնել - одеваться - to dress oneself. -

120 сч. 30. н. н. е. patmōcēnd. нов. н. а. н. patmōc, perf. patmōxt edēt

1210000 patmōcān - پاتمآختان - փախտանք, հագուստ - одежда - clothes, dress. -

1220000 patmūtān - پاتمآختان - չափել - измерять - to measure. ар. patmuān

123000 [patāe] postāk (pastā) - پاستاک - սկիզբ և վերջած, -

սկիզբ, փոքր - начало и конец, финишная - beginning and

124000 patīs - پاتیس - արած, նրած - этому, тому - to him her or it, for, in, on. ^{the end, pistachio.}

1250000 patōxtāe - پاتمآختان - փոքրիկ արած - блюдо - dish or saucer.

126000 patīān - پاتیان - արարածութիւն - обилие - abundance.

1270000 patōxtāe - پاتمآختان - արած - блюдо - dish.

- ԽԵՍ *ēagūn* - *كيفية* - հիշյալն - как, каким образом - how - *ēigonā, ēigonat*
 ԻՔԵՍ *ēiāvatarg* - *جسر* - Գիւնշար Կանտրզը - ունի շինեց - the bridge
 ԼԵՍ *ēihē* - *بذرة* - սաղմ, սերմ - сперма, зерно - sperm, seed.
 ԼԵՍ *ēihar* - *وجه* - դիմք, երես - лик, лицо - the face, the appearance.
 ՎԵՍ *ēiharā* - *الوجه* - հիմնադրու, հարու, բախան -
 оригинальный, специальный, натуральный - original, special...
 ԿՐԸ [*ēivā*] *ēam* (*ēzom*) - *خشب* - ցախ - дрова - fuel, (fire) wood.
 ՄԵՍ *ēigōnīh* - *حاله* - արհիւրարան - кагесіво, обстоительство - matter,
 circumstance, nature or manner of a thing.
 ԷՍ *ēin* - *صين* - Գիւնշարան - Китай - china.
 ԼԵՍ *ēipēr* - *شجرة* - սուր ծառ, Գիւնար - ливан, платан - the paper tree.
 ՄԵՍ *ēipēk* - *صيني* - Գիւնարան - китайский - chinese.
 ԻՔԵՍ *ēinrat* - *جسر الموت* - Գիւնշար Կանտրզը, որի վրայով անցնում են
 մեռելների հոգիները մեռելի 3րդ օրը - мост мёртвых, через
 который должны проходить души умерших на третий день
 после смерти - the bridge to which departed souls are said to
 come on the third morning after death.
 ԶԵՍ *ēikātak* - *بشئ* - հիշ որ (էլ) - какой бы ни, любой - whatever.
 ԽԵՍ *ēikātšai* - *بشئ* - հիշ որ (էլ) - какой бы ни, любой - whatever
 ՎԵ *ēer* - *شجاع* - արհարհարու, արի, անվիտեր - победитель, храбрый,
 доблестный - courageous, valiant, conqueror.
 ԼԵՍ *ēidar* - *كبد* - ցարդ, սրբար, Գրգար - перем, сердце - the liver,
 the heart.
 ՎԵՍ *ēilangar* - *كوي* - Գրգրի - кузнец - blacksmith.
 ՎԵ *ēirih* - *فوز* - հարանակ - победа - valour, victory.
 ԻՔԵՍ [*ēadwōntan*] *ēitan* (*ēīdan*) - *اختار* - փաշել, ընտրել, հավաքել -
 собирать, рвать, выбирать - to choose, to collect, to gather..

- 1159 𐭠𐭣𐭥𐭫𐭩 - 𐭮𐭥𐭥 - 𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥, 𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 - грязный - dung, nasty, filthy.
 6𐭠 𐭠𐭣𐭥 - 𐭮𐭥𐭥𐭥 - 𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥, 𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 - знание, причина,
 вопрос, просьба - cause, reason, a meaning.
 6𐭠 [jadeh] 𐭮𐭥𐭥 - 𐭮𐭥𐭥 - 𐭮𐭥𐭥𐭥 - судьба - lot, fortune - 𐭮𐭥𐭥𐭥
 1160 𐭠𐭣𐭥𐭫𐭩 - 𐭮𐭥𐭥𐭥 - 𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - Урмийское озеро - the sea of
 𐭮𐭥𐭥𐭥 = 6𐭠𐭣 [mandom] 𐭠𐭣𐭥.
 1161 𐭠𐭣𐭥𐭫𐭩 - 𐭮𐭥𐭥𐭥 - 𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥, 𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥, 𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 -
 раскаявшийся, скорбный, уstraшенный - regretful, anxious,
 grieving, afraid, terrified.
 1162 𐭠𐭣𐭥𐭫𐭩 - 𐭮𐭥𐭥 - 𐭮𐭥𐭥𐭥, 𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥, 𐭮𐭥𐭥𐭥 - рвать, собирать - pick
 1163 𐭠𐭣𐭥𐭫𐭩 - 𐭮𐭥𐭥 - 𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 - избранный - chosen.
 1164 𐭠𐭣𐭥𐭫𐭩 - 𐭮𐭥𐭥 - 𐭮𐭥𐭥𐭥 - деревянный - wooden
 1165 𐭠𐭣𐭥𐭫𐭩 - 𐭮𐭥𐭥 - 𐭮𐭥𐭥𐭥, 𐭮𐭥𐭥𐭥 - сколько много? - some, so many.
 1166 𐭠𐭣𐭥𐭫𐭩 - 𐭮𐭥𐭥 - 𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥, 𐭮𐭥𐭥𐭥 - немного,
 несколько, некоторое количество, время - a little while, some
 an indefinite quantity.
 1167 𐭠𐭣𐭥𐭫𐭩 - 𐭮𐭥𐭥 - 𐭮𐭥𐭥𐭥, 𐭮𐭥𐭥𐭥 - двигать, волновать, смущать.
 convulse, disturb, agitate, to shake.
 1168 𐭠𐭣𐭥𐭫𐭩 [zak] ke - 𐭮𐭥𐭥 - 𐭮𐭥𐭥𐭥, 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥 - столько, так
 много, настолько - so many, so much, as many as much.
 1169 𐭠𐭣𐭥𐭫𐭩 𐭠𐭣𐭥𐭫𐭩 𐭠𐭣𐭥𐭫𐭩 𐭠𐭣𐭥𐭫𐭩 𐭠𐭣𐭥𐭫𐭩 - 𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 -
 𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - несколько возможно - as much as possible
 1170 𐭠𐭣𐭥𐭫𐭩 = 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭫𐭩
 1171 𐭠𐭣𐭥𐭫𐭩 - 𐭮𐭥𐭥 - 𐭮𐭥𐭥𐭥, 𐭮𐭥𐭥𐭥, 𐭮𐭥𐭥𐭥 - волновать, двигать -
 shake, to move.
 1172 𐭠𐭣𐭥𐭫𐭩 - 𐭮𐭥𐭥 - 𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 - род фазана - a kind of
 1173 𐭠𐭣𐭥𐭫𐭩 [colman] griv - 𐭮𐭥𐭥 - 𐭮𐭥𐭥𐭥 - воров, ворынок - collars.

- ԹԻՇ [covureh] ճրտ - Երև - цыришны, ршг - шек, грова - песок, mane, crest
 ԵԻՇ čūt - Եջ - հնչյուն, որչափ - как, сколько? - how?
 ԻՄՄԻՇ čōvēyān - Եկջ - ճղկան, շղգան խաղը - игра в поло - а сжож.
 dum-stick, the game of polo. - арм. ճոսոս
 ԳՇՇ čākā - Ե - արքայ - жаворонок - lark.
 ԹՇՇ čākāt - Ե - գագար, բլար - вершина, холм - summit, top.
 ՍՇՇ čākātas - Եկջ - կարար, գագար - вершина - peak, hillock.
 ՄՇՇՇՇ čākāti Daitih - Երև - Երևի կենտրոնում, որի վրա շղգան է զինվար կամարը - гора в центре мира, на которой стоит мой Гимваї - a mountain said to be in the centre of the world on which the Chinrat bridge stands.
 ԸԻՇ čakoī - Երև - մուր - молот - battle axe.
 ՄՇՇՇ čakaritik - Երև - կանանկաշու աղջիկ - незамужная женщина.
 a dansel, an unmarried woman.
 ԵՇՇ čarv = ՍՇՇ čar.
 ԿՇՇՇ [čarvōyā] dālman - Երև - արծիվ - орел - eagle. ... наз. dālmar
 ԸՇՇ čarv - Երև - զարիբ բուշմենների Երևիակը - род водных птиц. -
 a kind of aquatic bird.
 ԸՇՇ čark - Երև - ամեն ինչը պտտվող է, որ ամբողջ շարժումը -
 круговращательное движение - everything in an orbit, as a wheel. - ав. čarka, арм. čark, секр. čarká.
 ԻՇՇՇ čartip - Երև - կաշու արքայ - кожанный - made of leather
 ՍՇՇ čar - Երև - արքայ, մեղմ, մար - жир, мягкий, тонкий. -
 affable, gentle, mild, greasy, fat. - арм. čar.
 ԿՇՇՇՇՇ čarawgōbak - Երև - արքայ արքայի կաշու -
 булка сделанная на жиру - bun made of fat

𐭩𐭪𐭫𐭭 [šagītān] vistan - زَنْ اِنْفَتَن - ԳԻՏԷ, ԽԻՏԷ - δροσῖς, ʏգարῖς - to shoot.

𐭩𐭪𐭫𐭭 [šikōntan] histan = 𐭩𐭪𐭫𐭭 [šebikūntan] histan.

𐭩𐭪𐭫𐭭 šīr - شِير - կար, աղյուծ - молоко, лев - milk, lion.

𐭩𐭪𐭫𐭭 [šājarāy] dext - دَرْش - ծառ - дерево - tree - арм. dext - բա՛ն.

𐭩𐭪𐭫𐭭 šīrēn - شِيرِينَ - քաղցր - сладкий - sweet.

𐭩𐭪𐭫𐭭 šīrīnīh - شِيرِينَ - քաղցրություն, քաղցրալիցի - сладости, сласть - sweetness.

𐭩𐭪𐭫𐭭 šīzinak - شِيرِينَك - քաղցր - сладкий - sweetish.

𐭫𐭮 šān - كَنْف - կանեխի - конопля - hemp.

𐭫𐭮 - šn - شَرْشَ x'arīšn 𐭫𐭮𐭫𐭮 𐭫𐭮 - šn - شَرْشَ - šn վերջածնայ, օր՝ x'arīšn-կերակուր - суффикс - šn, нарр. x'arīšn - кушание - suffix - šn for instance x'arīšn.

𐭩𐭪𐭫𐭭 šnāxtan - شَرْشَان - Ծանախել - ʏznabāy - to acknowledge - ցր. x'sna-

𐭫𐭮 [šānāk] hūzvān - شَرْشَان - Լիցի - язык - tongue.

𐭫𐭮 šnāsīh - شَرْشَانِي - գիտություն, ճանաչություն - знание, знакомство. knowledge, acquaintance.

𐭩𐭪𐭫𐭭 šnāyēntan - شَرْشَانِي - գովաբանել, հարգել - хвалить, почитать - to praise, to honor.

𐭫𐭮 šnāyēnišn - شَرْشَانِي - հարգանք, գովելու - уважение, хвала - praise, honor.

𐭫𐭮 šnāyētārīh - شَرْشَانِي - հարգանք, խնամք - уважение, хвала - homage, honor.

𐭩𐭪𐭫𐭭 šnāyitan - شَرْشَانِي - հարգել - уважать - to respect, to honor.

𐭩𐭪 šud - كَرْشِد - քաղց - голод - hunger - ав. šuda - сскр. śudhā-

𐭩𐭪 šōd, šūi - شَيْتِن - Լվայում, Լվայք - мыло, сирка - washing, wash.

𐭩𐭪 šūi - شَيْ - ամուսին - супруг - husband.

𐭩𐭪 šōēdar - شَيْ - սուպ, շորի՛ս - суп - soup.

𐭩𐭪 šnōr - شَيْ - շիւն, պարան - веревка, нитка - string, thread.

𐭩𐭪 [šr(a)n, šun] šīr, šir - شِير - սիրոր - чеснок - garlic.

𐭩𐭪 šnuman - شَرْشَانِي - արդարի թորում քաղցում - օրոպուդա մուսուխ

- скунпение - a particular formula of form of prayer.
- 910 [šökā] vāčār - بازار - بازار - market.
- ар. šukay, vāčār, vāčarakān (торговля). наз vājar, vāzār
- 610 [šōlman] dōzah - جهنم - ад - hell.
- 610 [šōlam] dzōt - دروات - хвали, милости - benediction, praise - ар. druat, ab druatāt.
- 10610 [šōmārman] gurpak - گورپاک - кошма - cat
- 1010 [šōman] pēsānīk - پیشانی - лоб - forehead
- 1010 šus - ضم - utp - сперма, семя - sperm, seed
- 1010 šōstan - شستن - мыть, смачивать - to wash, to moisten
- 1010 šūpān - سواپان - пастих - pastor a shepherd
- 1010 [šōpakā] yūlahāk (jūlahāk) - چوچک - ткач - a weaver, a spider - наз. jōlāk ар. jūlhāk
- 11010 šnaftan - شنفتن - слушать - to hear, to listen
- 11010 [šōcūntan] arōntan - آزار آوری - штурм, разрушение - ограбление - to ravage, to plunder
- 12010 šōsār - آسار - вспаханый, вспаханный - ploughed prepared for sowing.
- 1010 [šēnat] sāl - سال - год - year - < sarda, ар. nabasard - год
- 11010 šūtan - شستن - прийти, прийти - come, love, to go.
- 1010 [šēnatak] sōlak - سال - годами - years of age
- 1010 [šazdā] vepaskār - ساز - винобный - sinner
- 1010 [šag, šak] yav (jav) - جو - мука - (grain of) barley.
- 1010 šīšak - شیشه - музыкальный инструмент - music instrument.
- 1010 škoftan - شکستن - колоть, трескаться - to split, break.
- 1010 šūkūh - شوکوه - величие, величие - grandeur, magnificence

- 11013) 10 [səxibōnstan] niyastan, nūṣṭān - درازنیدن نواستن - *fabričnyj, ušnyj* -
 лежать, снасть - to lie down - *прощ. вр. niyast.*
- 11014) 10 [səxōnā] tangih - تنگی - *мучительный, несчастный* - misery.
- 10015) 10 [səxōnā] škān'jak - شکنج - *защипывающий, царапающий* - раск, pain.
- 10016) 10 [səxōnā] škūft - 10016) 10 [səxōnā] škūftak - شکفت - *чирканывающий, удивительный* -
 wonderful, astonished.
- 11017) 10 [səxōnā] škūftan - شکفتن - *расцветать, распускаться* -
 to blossom, to open - *арм. šukufa - расцветание.*
- 10018) 10 [səxōnā] škān'jak - شکنج - *защипывающий, царапающий* - *давка, пытка* - *a. раск, раск.*
- 10019) 10 [səxōnā] škūftih - شکفتن - *расцветать* - state of flourishing.
- 10020) 10 [səxōnā] šakar - شکر - *сахар* - sugar.
- 10021) 10 [səxōnā] šakar - شکر - *изысканность* - pizza - delicacy.
- 10022) 10 [səxōnā] šakrizeh - شکرزده - *сладкий, вкусный* - *сладости* - a kind of sweetmeat.
- 10023) 10 [səxōnā] šakaman, šakaman] kup - کپ - *задница* - posterior.
- 11024) 10 [səxōnā] škastan - شکن - *ломать* - to break - *аб. škand.*
- 10025) 10 [səxōnā] škift - شکفت - *очень трудный* - very hard.
- 10026) 10 [səxōnā] šayāl - شال - *шакаль* - jackal.
- 10027) 10 [səxōnā] šaritā] dohyurat 10028) 10 [səxōnā] dohyurat.
- 10029) 10 [səxōnā] šaritāih] patixšōhih - پادشاهی - *царство* - kingdom, monarchy.
- 11030) 10 [səxōnā] šaritōntan] višātan - ویشتن - *открывать, побеждать* - conquer, open - *наст. вр. 3л. višāēt, višēt.*
- 10031) 10 [səxōnā] šark, širk - شکر - *кусочек полотна, в котором завернуты лекарства* - a piece of strip of linen in which some medicine is rolled up.
- 10032) 10 [səxōnā] šarm - شرم - *стыд* - shame.
- 10033) 10 [səxōnā] šarmgāh - شرمگاه - *секретная часть женщины* - the secret part of a female.

ՅԵՆՍ [šarmgīn] - شرمگین - անբարեի - постыдный - full of shame.

ԵՍ [šum, sem] nām - րի - անուն - имя - name. - ցր.п. nāma.

ՎԵՍ [šamhā, šamyā] āsmān - آسمان - երկինք - небо - heaven.

ԼՅՍ [šambürtār] nāmbürtār - نامبردار - ընդամենի անունը
հարարեղ - сохранивший название семьи -
perpetuator of the name of the family.

ՃԵՍ [šimaj, šimag] kunjēt - کنجت - կնիք - кунжут - rape seed.

ԻԿԱԵՍ [šamitōntan] nixandan - زیرک زدن - հողի ցուլ ծածկել - срыбать
под землю - to enter (in order to germinate) - ասի. ցр. з.п. nixanēt.

ԻՅԵՍ [šumak] nāmak - نامه - գրք, նամակ - книга, письмо - book, letter.
арм. nāmak.

ՆԾԵՍ [šamsyā] x'al - خورشید - արև - солнце - sun.

ԿԵՍԵՍ [šem-čis'tik] nāmčis'tik - نامی چغتای - անվանում, պարսկերեն - то есть,
именно - name by name, name by.

ՃԿՍԵՍ [šam(a)šadar] pađac (paɣaž) - پاج - սրբ - лук - onion.

ՃԿՍԵՍ šamšer - شمشیر - սուր, բուր - меч - glave, sword.

ԸՄՍ šast = ԵՄՍ šest - شست - վարսունք - шестизем - sixty.

ՕՄՍ šap = ԿԵԼ [lelyā] šap.

ՇՄՍ šupān - شبان - հովիտ - пастух - shepherd.

ԳՇՄՍ špānak - شبانه - գիշերային - ночной - by night, nocturnal.

ԳՄՍ šapāk - شاپ - ներքել - стрелка - gooding, darting.

ԻՄՄՍ šapikūn - شبگون - գիշերային հարշակում - ночная атака -
a night attack.

ՉՄՍ šapik - پیراهن شبان - շապիկ, սրբազան շապիկ - рубашка,
священная рубашка - night shirt, sacred shirt - арм.

ՉՄՍ šapik - شبگین - անբարե, ներհամ - грезный, гнилой -
šapik -

ԿՅՄՍ šapikān - گنجینه ای دین - գույնարան, սրբելի վարկում ցր
šapik - dirty, filthy.

Դ օրհնակ կիտար - хранилище, где хранился один экземпляр

- ևար Աբեցիւ - the treasury where a copy of Avesta was deposited.
 Եօրս (šāpīr) vēh - Եօր - Լիւ, վի - խօրօօ, արաւ - good, better...
 մ. ղ. vēhān - gr. n. Vahyaz-dāta, arm. vek.
 ՄըւԵօրս (šāpīr Dāitīk) vek Dāitīk - Եօր, Եօր - Մի գլխի անուն...
 название реки - name of a river.
 ՄըւԵօրս (šāpīrīk) vekīk - Վ. վիհարյան - доброта - goodness.
 ՄԵԵԵԵԵօրս (šāpīr) vek dātastānīk - Եօր, Եօր - Եօր, Եօր - վիհ
 արդարյան - արդարյան - արդարյան - a good justice...
 Եօրս (šāpīr dēn) vēh dēn - Եօր, Եօր - վիհի, արդարյան...
 արդարյան - արդարյան - the Mazdaean religion.
 Զօրս šāpāk - Զօր - ար, ար - արդարյան, արդարյան - արդարյան, արդարյան.
 Եօրս šāpōstān - Եօր - ար, ար - արդարյան, արդարյան.
 ՄԵԵԵԵԵօրս šāpōstānīk - Եօր - ար, ար - արդարյան, արդարյան.
 к гарему - belonging to the harem.
 Բօրս šāft - Բօր - ար, ար - արդարյան, արդարյան.
 ԳՍԲԵԵօրս šāftālik - ԳՍԲԵԵօր - ար, ար - արդարյան, արդարյան.
 ԻԲԵԵօրս šīftan - ԻԲԵԵօր - ար, ար - արդարյան, արդարյան...
 ԿԵԵԵԵօրս (šāptīnā) law, laf, lap, lab - ԿԵԵԵԵօր - ար, ար - արդարյան, արդարյան...
 ԻԲԵԵԵօրս šūftan = ԻԲԵԵԵօրս višūftan.
 ՄՄ, ՄՄ, ՄՄ - šās - Եօր - ար, ար - արդարյան, արդարյան...
 ՄՄՄՄ šāsbar - ՄՄՄՄ - ար, ար - արդարյան, արդարյան...
 ՄՄՄՄ šās gām - ՄՄՄՄ - ար, ար - արդարյան, արդարյան...
 ԵԵԵԵ šāsōm - ԵԵԵԵ - ար, ար - արդարյան, արդարյան...
 ՄՄՄՄ šās māhīk - ՄՄՄՄ - ար, ար - արդարյան, արդարյան...
 (a child in the womb) of six months.
 ՄԵԵ (šātā) šās - Եօր - ար, ար - արդարյան, արդարյան...

ԵՅԸՍ [šatāim] šasum - ششم - վիցերորդ - шестой - sixth.

ԼԽԸՍ [šatain] šast - ست - վարսուն - шестьдесят - sixty.

ՎՅԸԸԸՍ [šatā asryā] šasdoth - شذو - փոստվից - шестидесяти - sixteen.

ՎԸԸՍ [šat(a)nā] alak - لئا - կն, կղճ - половина, сторона - half, side

ՎՂԸՍ [šatinā] xandak - خند - ճիծաղ - смех - laugh.

ՍԸԸՍ šatr - شتر - աղաթի, ՆՅՅ փաղաթ - мир, свя, большой город -

large town, world. - ցր.п. хсаѵга, арм. ašxarh < хšahr

ՎԻԸՍ šatnā - شين - Նիգրուց, կն, ՆՅՅ փաթ - середина, половина.

ՎՄԸՍ ՍԸԸՍ šatr-ayyār - شير - Շահրիար - Шахриар - Shahryar.

ՎՍԸՍ ՍԸԸՍ šatr-yar = ՎՄԸՍ ՍԸԸՍ šatr-ayyār

ՎՍԸՍ ՍԸԸՍ šatradar - شير - րազախոր, աղաթալի - вельможа, царь.

the mayor and great men of a city, a king. - šaѵr+dar (< dāstan).

ՎՍԸՍ ՍԸԸՍ šatradārith - شير - արքայապետ, րազախոր արքայ - правитель, во-

сударство - reign, kingship

ՍԻԸՍ šatrik - شير - փաղաթալի, փաղաթի - гражданин, городской - a citizen, of the town.

ՍԻԸՍ ՍԸԸՍ [šetūntan] = ՍԻԸՍ ՍԸԸՍ [šedūntan] fristitan - شير - քաղաքի -

ՎԻԸՍ šavēvar - شير - արքայապետ, արքայի - Шехривар, արքայապետի օր - Шавривар.

один из хамшаспагодов, четвертый день месяца. -

Shahriyar. the fourth day of every month

ՎՅԸՍ ՍԸԸՍ šavrestān, šavrestan - شير - ՆՅՅ աղաթաթ փաղաթ -

большой, укрепленный город - a large fortified city

ՎԸԸՍ [šatar] kapālak - لئا - կն, կղճ - граница, сторона - border, side

ՎՅԸՍ šaturvān - شير - փաղաթալի, փաղաթի - ковер - carpet.

ԵԸԸՍ [šatman] kip - کن - հիպոթի - зад, задница - buttocks, backside.

ՎԲԸՍ [šatm(a)tā] nayotak - شير - քանալ, աղաթի կն քանալ -

подземный канал - aqueduct, canal.

р. t - ضَمِيرٌ تَمْتِيزٌ مُتَّصِلٌ بِمُؤَدَّاتٍ - Գրկնի 2րդ դիմ. Բնկիւր. վերջաւորութիւնը
энкли́тич. оконча́ние 2 л. ед. ч. - termination enclitic of 2nd pers. sg.

ⓂⓈⓂⓂ tāxmōrit - ⓂⓈⓂⓂ tāxmōrit.

ⓈⓂⓂⓂ tāxt - تَخت - qash - трон - throne - arm. taxt.

ⓈⓂⓂⓂ tāxtgāh - تَختگاه - Գրկնի, qash - divan, трон - divan, a throne.

ⓂⓈⓂⓂ tāxtan - تاختان - արիւնքի, վաշի - нападати, бекати - to assault, to

ⓂⓈⓂⓂ tāxtax - تاختاخ - արիւնքի - доска - plank, table - arm. taxel.

ⓂⓈⓂⓂ tāv kafur - تَاب كَابُر - Գրկնի արիւնքի արիւնքի -

tāvya царя индийского - title of the king of Hindustan.

ⓂⓈⓂⓂ tāi - تاي - Գրկնի, արիւնքի - вор, разбойник - robber, a thief.

ⓈⓂⓂⓂ tas - تاس - Գրկնի - барабан - kettle drum.

ⓂⓈⓂⓂ - tan - تان - ضَمِيرٌ تَمْتِيزٌ مُتَّصِلٌ بِمُؤَدَّاتٍ - հոգ. 2 դիմ. Բնկիւր. վերջաւորութիւնը.

энкли́тич. оконча́ние 2 л. мн. ч. - termination enclitic of 2nd pers. pl.

ⓂⓈⓂⓂ [takōntan] antan - تَکُونْتَانِ - արիւնքի, արիւնքի - тереть, мочить - to grind

ⓂⓈⓂⓂ tāk - تک - հոգի Գրկնի արիւնքի - красивая кривая

линия (брови), виноградная лоза - a fine curved streak
(of eye brow), tendril, shoot of a vine.

ⓂⓈⓂⓂ tāk - تک - Գրկնի - одна шукка - a unit.

ⓂⓈⓂⓂ tāk - تک - Գրկնի, Գրկնի - ветвь, сук - bough, branch.

ⓂⓈⓂⓂ tār - تار - Գրկնի, Գրկնի - темнота, мрак - obscure, gloomy, dark

ⓂⓈⓂⓂ tārik - تاريک - Գրկնի, Գրկնի - темнота, мрак - dark.

ⓂⓈⓂⓂ tārik kātak - تاريک کاتاک - Գրկնի Գրկնի, Գրկնի Գրկնի -

злой, любящий темноту - an evildoer, one who likes dark-

ⓂⓈⓂⓂ tārikith - تاريکیت - Գրկնի, Գրկնի - мрак, темнота - dark ness.

ⓂⓈⓂⓂ tālman - تالمان -

- ԹՄՔ [tālman] tōpəp (tōwəh) - ԹՄ - աղվի - лисица - fox.
 ԽԹՄՔ tājanitan - تاجانیتان - արարածարարի տախտակի
 каузальный от tāxtan - causal of tāxtan
 ՅԾՔ tāpāk - Ծի - արդդ - жаркий - burning, heating
 ԾԾՔ tājīk - Ծի - تاجیک - արարածարարի, արարածարարի
 арабский, из племени Тадж - belonging to the tribe of Taj,
 ՅԾՔ tāpāk - Ծի - արարած - сковородка - a baking-pan, օրհասակ
 ՅԾՔ tāzak - Ծի - նրբ, արարած - новый, свежий - fresh, green
 ԽԹՄՔ tāpəstān - تاپستان - ամառ - лето - summer
 ՔԹՄՔ tapišnik - Ծի - երկրաշարժ, հուշարար - шатающийся,
 взволнованный - tottering, in great agitation
 ԽԹՔ tāftan - تافتان - արարած, արարածարարի - сжигать, греть - to heat.
 to warm, to burn. - ав. Դтар - сскр Դтар, tapati
 ԾԹՄՔ tāšitar - تاشيتار - արարած - брейющий - shaver
 ԽԹՄՔ tāšitan - تاشيتان - կտրել -резать - to cut out, to form. - աստի
 ԽԹՄՔ tāstan - تاشستان - تاش - քերտ, քերտ (կտրել) - формовать,
 сдирать - make shape, peel to pare
 ԽԽԽ [tabnā] kāh - ԹՄ - արարած - сено, сажан - hay, grass, straw
 ԾԽՔ tabūrak = ԾԽՔ tabūrak
 ԽԽԽԽ [tablonistan] škastan = ԽԽԽԽ škastan - քերտ - կտրել
 րոպտ, քերտ - ruin, to break. - нас. քр. 30. škanēt
 ԽԽԽԽ [tavarūntan] škastan = ԽԽԽԽ škastan
 ԾՔ [tag] (x) ar māv - ԾՔ - արարած, արարած - финик - date. - арм.
 ԾՔ tag, pat tag - ԾՔ - հանկարծակի - неожиданно - suddenly.
 ԾՔ [tag] nēv - ԾՔ - հերոս, քերտ - герой - hero. - քр. ք. ք.
 ԾՔ tēx - ք. - արարած, արարած - меч, брива, мур - glove, sword, razor.

- ԵԿԳՐ tak zamān - رُبَا - արագությամբ - быстро - swiftly, with speed.
 ԼԳԵՍՐ tihūk - ար - կարգադիմարկանակ - род куропатки - a partridge.
 ԿՅՐ [tībā] āhūk (āhū) - آ - Եղնիկ - gazel - deer, gazel.
 ՄՍԵՅՐ tagdālirīka - داليز - փառաստ - храбро - bravely.
 ԵՍՐ [tīsum, tāsūm] cāhārōm - چار - չորրորդ - четвертый - fourth.
 ԼԿՐ [tgun, tīn] anjēr - انجیر - օտու - фижа - fig - наз. anjēr.
 ԶԵՐ tagik - قوی نیرو - արիւնք - могущественный - strong.
 ԿԿՐ [tīnā] gīl - گل - կապ, ցիկ - глина, грязь - mud, dirt.
 ԿԵԵՐ [tīnā malcā] gīl sāk - گل ساق - Գայտար թագավոր - Тайовар.
 ԶՐ tīk - تیغ - սուր, դանակ - меч, нож - sword, knife.
 ԿՅՐ [tabkīh] nevakīh = ԿԶԿԼ nevakīh.
 ԵՐ tūr - تیر - սուր, դանակ, ներ, սրի - дротик, стрела - dart, bolt, arrow.
 ԵՐ tūr - اهر - Շնիկ ասորդ - Сириус - Sirius.
 ԵՐ tūr - تیر ماه - Իրանական ամիս - иранский месяц - name of a month.
 ԶԵՐ tērak - اسم گه‌ری - Իրանական անուն - назван. горы - name of a mountain.
 ԶԵՐ tērak - تیره - Իրանական - темный, мрачный - dark, obscure.
 ԶԵԵՐ tūr māhak - دراه تیر - Իրանական - в месаме Туре - in the mouth of Tūr.
 ԵՐ tīmār - تیار - ուշադրություն, հոգ - внимание - attention, care.
 ԵՐ tēj - تیز - սուր, հարու - острый, резкий - sharp, keen.
 ԶԵԵՐ tiz sōcāk - تیزوز - սուր արիւնք - остро жгучий - sharp burning.
 ՄԵՅԵՐ tēj rōbīsnīk - سرعت - արագություն - скорость - speed, swiftness.
 ԼԿՐ tīšn - تشنگی - արիւնք - жажда - thirst - аб. taēna, сар. tīšna -
 ԿԶԵՐ tīšnakīh - تشنگی - արիւնք - жажда - thirst.
 ՄՍԵՐ [tīgā] nah - نه - نه - девять - nine.
 ԼԶԵՐ tīšnak - تشنه - արիւնք - жаждущий - thirsty.
 ԵՐ Tīstar - از تیر - Զարիւն Արար, Շնիկ ասորդ - Izai ասորդ.

Сурүс - Yazad Tishtar - Sirius.

1P tō - تو - ٲٲ - ٲٲ - thou

5P1P tōvānīk - توانا - ٲٲٲٲٲ, ٲٲٲٲٲٲ. могущесѳвенный - powerful, mighty

7P1P tanha - ٲٲ - ٲٲٲٲ - озѳмокий - lonely, alone.

9P1P tōhīk - ٲٲ - ٲٲٲٲٲٲ - пустой, порожний - empty, vacant

10P1P tōhīkīh - ٲٲٲٲ - ٲٲٲٲٲٲٲٲٲ - пустота - emptiness.

6P1P tōhīm - ٲٲٲٲ - ٲٲٲٲ, ٲٲٲٲ - род, семя - principle, origin
an egg, seed. - ȝp. n. tauma, арм. tohm.

19P1P tōhīmāx - ٲٲٲٲ - ٲٲٲٲ, ٲٲٲٲ - происхождение, род, семя.
origin, an egg, sperm, seed

10P1P tanāpūhr - ٲٲٲٲٲٲ - ٲٲٲٲٲٲٲٲ - назван. сын - name
of a son.

9P1P tuarīk - ٲٲٲٲ - ٲٲٲٲٲٲٲٲٲٲٲ - род, упрѳка - a manner
of reproach.

10P1P tūrsīh - ٲٲٲٲ - ٲٲٲٲ - старание - endeavour, attempt

10P1P tūrsītan - ٲٲٲٲ - ٲٲٲٲ - стараться - to strive, to endeavour.

9P1P tūrsāk - ٲٲٲٲ - ٲٲٲٲ - старательный - diligent, laborious

10P1P tūrsākīh - ٲٲٲٲ - ٲٲٲٲ - старание - diligence, energy.

11P1P tūrsīsn - ٲٲٲٲ - ٲٲٲٲ - старание - attempt, effort.

10P1P tūrān - ٲٲ - ٲٲٲٲ - могущесѳво - strength.

9P1P tūrānāx - ٲٲ - ٲٲٲٲ, ٲٲٲٲ - могущесѳвенный - powerful.

10P1P [tūrān yehvānt] tūrān vūt - ٲٲ - ٲٲ - ٲٲ - ٲٲ - может
able.

9P1P tūrānīk - ٲٲ - ٲٲ - ٲٲ - могущесѳвенный - powerful, able.
may - can be.

10P1P tūrānīkīh - ٲٲ - ٲٲ - ٲٲ - могущесѳво - power, strength.

9P1P tūbānkar - ٲٲ - ٲٲ - ٲٲ - богатый - rich, well-to-do.

10P1P tūbānkarīh - ٲٲ - ٲٲ - ٲٲ - богатство, могущесѳво,
состояние - riches, wealth, powerfulness.

𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 tūrān kurtan - تاران کورتان - կարող է անկախ լինել ձեռքից - can do
𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 tūrān sāmānīhā - تاران سامانیها - հնարավորություն -
no mere possibility. - as much as possible.

𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 tūrānistan - تارانستان - կարողանալ - անհատական - to be

𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 tūrān snāxtan - تاران سنختان - հնարավոր է անհայտել -
able

возможно узнать - can be known, should be able to know

𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 tanbūr - تنبور - բոբակ барабан a drum. - арм. tambuk

𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 tanbūrak = 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 tanbūr

𐭠𐭣𐭥𐭥 tang - تنگ - նեղ - узкий - narrow.

𐭠𐭣𐭥𐭥 [tub] dit - تدي - արևմտյան - արևելյան - another, other.

𐭠𐭣𐭥𐭥 tangih - تنگی - նեղություն, դժվարություն - трудность, узость
difficulty, narrowness. - сскр. tancī, tanj, ав. tancista

𐭠𐭣𐭥𐭥 tundiḥ - تندی - Ծաղկակերտ, բողբոջների երևում գալը -
появление почек или листьев - the appearing of flowers

𐭠𐭣𐭥𐭥 [tudič] ditič - تدي افا - նորից, ևս - снова, также - again, also
buds or leaves

𐭠𐭣𐭥𐭥 ditōrā - تديوراي - Կռվեղջյուր - козерог - Capricornus

𐭠𐭣𐭥𐭥 tan - تن - արմատ - тело - body. - сскр. tanū, ав. tanū.

𐭠𐭣𐭥𐭥 [tōrā] gar - تاراي - կով, կի - корова, вол - a cow, a bull

𐭠𐭣𐭥𐭥 [tōrānakab] gavmade - تاراي کاب - կով - корова - cow

𐭠𐭣𐭥𐭥 [tōrāzakar] garnar - تاراي کاري - կով, ցուլ - вол, бык - bull.

𐭠𐭣𐭥𐭥 [tōrāmēs] garmēs - تاراي کاري - գոմեղ - буйвол - buffalo..

𐭠𐭣𐭥𐭥 tanōmand - تانماندي - արմատ - ցորենային, փոխարինող -
physical, bodily, corporal

𐭠𐭣𐭥𐭥 tanih - تانیت - արմատ - ուժեղություն - strength, power

𐭠𐭣𐭥𐭥 tanihā - تانیت - Գիշտակ, առանձին - один, одинокий - alone.

𐭠𐭣𐭥𐭥 tani posen - تانیت پسند - արմատ - արևմտյան - будущее тело - future body.

ԹՅԸԻԲ tandrust - تندرست - առողջ - здоровый - healthy.

ՎԹԸԸԻԲ tandrustih - تندرست - արմար առողջարյուն - здоровые члены - bodily health, health of the body.

) ԻԲ tanür - تنور - բովիթ - нери - stove, an oven - արս. tonir.

ԵՍԻԲ Turan - توران - Թուրան - Туран - Turan.

ՉՍԻԲ taurec - تاريس - Գրեթե բովիթրող զիհի անունը - имя дьявола, отравляющего воды - name of the demon who poisons the water.

ՅՍԻԲ toznak - تازن - շան շաբ, «բուշ» - узелок - рупру.

ՉԻԲ turk - ترك - բուրք - тyрок - turk.

ԵԻԲ tōm = ԵԻԲ tōhm

ԵԻԲ tōm - تيم - Երանյուն, Բիսվար - темная - darkness

ԿԵԻԲ tōmēk - تيمك - Եր, Բիսվար - темный, мрачный - obscure, dark.

ՎԵԻԲ [tōmanyā] hašt - هشت - ութ - восемь - eight.

) ԵՍԻԲ Tansar - تانسار - Ինչիսվար Երզնիթ - знаменитый мовдег - a celebrated priest.

ՎՍԻԲ [tōpā] sēv - سپ - Բիզոր - яблоко - apple - փոջ. ziv

ՎՍԻԲ [tōpā] yāmak (yāma) - مله - հագուստ - одежда - dress.

ՄՎՍԻԲ turānik, turānī - توراين - Կրիսվար, Կրիտ - могущественный, мощный - powerful, mighty

ԻՍՍԻԲ tojishn - توجيشن - Բիսվարյուն, Կրզն, Կրիտ - искупление, раскаяние, покаяние - expiation, repentance

ՅԲ tak - تک - Ի հարիկ - одна штука - single, unique

ԻԲԻՍԳ [tak-rōntan] saxtan - ستان - Կրեկ - взвешивать - to weigh

) Բ tar - تار - ջիսի - смех - laughing.

) Բ tar - تر - Բիսվ. րոս - влажный, мокрый - damp, moist.

Տար - تَار - գարշելի, անբարբաժան, ծարիր -高傲的, 蔑视的
дерзкий - disdainful, insolent, arrogant.

Տարառ - ابرسيم - Տերախ - шелк - silk.

Պարտարազենիտան - وزن كوزن نيمه - կշռել - взвешивать - to weigh

Պարտաշիկ - ترانج - յոթերորդ - Կենրանուկերոյց, Բշիւ -

седьмой знак Зодиака, вес - libra, the seventh sign of

խորտաբերի (տոլբա) բիհ - ڤو - Ժարպ, Երազու - жир, сало - grease, fat. ^{Zodiac}

Տարգ - تَرَج - սաղափար - шлем, каска - helmet.

Տարս - تَرَس - վախ, տի - страх, боязнь - dread, fear.

Տարսիտ " " " " " " " " " " " "

Տարսինակ - ترسناک - երբոյնալի, սարսափելի - страшный, устрашенный - terrible, timid, terrified.

Տարի - تَارِي - անբարբաժանություն, անբարձի - презрение, дерзости - disdain, contempt, insolence

Տարիստ - تَارِيست - դիմաց, վրա, վերև - напроиув, на, над - in front, against, over.

Տարսկոս - تَارِيست - հնազանդ, նվիրված - покорный, посвященный - obedient, devoted.

Տարսինակ - ترسناک - սարսափելի, վախկոտ - страшный, боязливыи - horrible, terrific, fierce

Տարին (tarin, t'zin) دو - երկու - два - two. ескр. dvā.

Տարին ասրյա (tarin asryā) دوازده - քսաներկու - двенадцать -

Տարինոտ (tarinōt) دوتم - երկրորդ - второй - second ^{twelve}

Տարի - تَارِي - արի անուն է - имя дьявола - name of a

Տարնաբալյա (tarnavalyā, alkā) خوس - արջ - шипящая жагуха - coss. ^{demon}

Տարուն - تَارِي - փարձ - свежий - fresh. - ср. тарунтар

106) P tarvintan - تارڤنتان, ڤارڤنتان - ҫуриганай.

разрушай - to destroy, to break down.

106) P Tarōmat - تارومات - ҫи ҫед ҫлх шмтн - имя одного большого
dæwona - name of a great demon

10) P turus - تړوس - ҫислм - кислый - sour.

1) P [tarmon] vēnik - ڤارمون - ҫнос - nose - av. vena, naz, vin.

9) P tsāk - ڤار - ҫхристианн - христиан

10) P tars - ڤарс - ҫаҫаи ҫаҫаи ҫаҫаи - сознание

бозни, ҫубо сираха - a sense of awe, consciousness of fear.

11) P tarsitan - ڤарситан - ҫбояса - dread, to be afraid

10) P [tlatā] sēh, sē - ڤар - ҫтри - три - three

10) P [tlatā asyā] sijdeh - ڤар - ҫтрид - ҫтрид - thirty

6) P [tlatāom] seōm = sedikar - ڤар - ҫтрид - ҫтрид - third

1) P [tlatin] se - ڤар - ҫтрид - ҫтрид - thirty.

6) P tam - ڤар - ҫаҫаи, ҫаҫаи ҫаҫаи, ҫаҫаи - gloom,

6) P tamām - ڤар - ҫаҫаи, ҫаҫаи - cones, целм - ^{darkness} entire, whole

1) P tambūr - ڤар - ҫаҫаи - барабан - lute

1) P [tammā] öd, ānöd (ānōy) - ڤар - ҫаҫаи - там - there

10) P [tasyā] nah - ڤар - ҫаҫаи - nine

10) P [tasyā asyā] novazdah - ڤар - ҫаҫаи - ҫаҫаи - nintee.

6) P [tasyāom] nahom - ڤар - ҫаҫаи - ҫаҫаи - ninth

1) P tap - ڤар - ҫаҫаи - лихорадка, жар - heat, fever

10) P tapōh - ڤар - ҫаҫаи, ҫаҫаи - ҫаҫаи, ҫаҫаи - инопораннм,

разкнм, жаркнм - destroyed, ruined, heat.

1) P tavarzāt - ڤар - ҫаҫаи - ҫаҫаи ҫаҫаи - кристаллический

сахар - crystal sugar, sugar-kandi

- 1200P *Taparistān* - تپارستان - تپارستان - *Taparistān* - область в Иране -
 name of a province in Iran.
- 1205P *tačāx xūn* - تاجاخ خون - *tačāx xūn* - *tapaxaxun* - кровавая рана -
 bloody wound
- 1100P *tačitan* - تاجيتان - *tačitan* - *tapaxaxun* - вытекаю, течь -
 extract, issue, to flow out. - *nač. čp. 3n. tačēt.*
- 90P *tačax* - تاجاخ - *tačax* - *tapaxaxun* - скорый, быстрый - swift.
- 100P [*tašyā*] *nah* - تاشيا ناه - *tašyā nah* - *gebašyā* - nine. - *ab. nava.*
- 80P *tašt* - تاش - *tašt* - *tapaxaxun* - *tašt* - a dish, a basin, a cup. -
ab. tašta, apw. tašt, taštax.
- 1100P *tatan* - تاتان - *tatan* - *tapaxaxun* - *hymutit* - прясть,
ткаю, плещу - weave, to spin.
- 90P *tatax* - تاجاخ - *tatax* - *tapaxaxun* - покрывало, вуаль, едра -
 a curtain, any covering of cloth.
- 100P *titar* - تيتار - *titar* - *tapaxaxun* - фазан - pheasant.
- 100P [*tatrā*] *hamin* - تاترا هامين - *tatrā hamin* - лето - summer
- 1100P [*tatrāntān*] *vāritān* (bāridān) - تاترا انتان - *vāritān* - *tapaxaxun* -
 дождю - to rain. - *naž. vāritān.*
- 100P [*tatmaman*] *tōzax* (tōza) - تاجاخ - *tōzax* - *tapaxaxun* -
щенок - puppy. - *ab. taurunō, naž. tōla, apw. tōla.*
- 1000P [*tatmatā*] *ars* (xars) - تاجاخ - *ars* - *tapaxaxun* - медведь - a bear

ՊԱՀԼԱՎԵՐԵՆԻ (ՄԻՋԻՆ,
ՊԱՐՍԿԵՐԵՆ) ՀԱՄԱՌՈՏ
ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԻՋԻՆ ՊԱՐՍԿԵՐԵՆԸ ԵՎ ՆՐԱ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ

Միջին պարսկերենը, ինչպես երևում է նրա անվանումից, քոնում է հին և նոր (ժամանակակից) պարսկերեն լեզուների հիջին տեղը:

Միջին պարսկերենը տարածված է եղել Աքեմենյան դինաստիայի անկման ժամանակից (IV դար մ. թ. ա.) մինչև նոր պարսկերենի կազմավորումը ընկնող ժամանակաշրջանը: Սակայն, ինչպես հայտնի է, լեզուն զարգանում և փոփոխվում է դանդաղ, ուստի և այս ժամանակաշրջանի սահմանազատումը հին և նոր շրջաններից պայմանավորված է պատմական իրողություններով, և բնականաբար պատմական արտաքին տվյալների հիման վրա սահմանված այդ ժամանակամիջոցը չի կարող համընկնել լեզվի զարգացման սահմանների հետ:

Միջին պարսկերենի այսպիսի սահմանազատման համար հիմք են հանդիսանում նախ՝ միջին պարսկերենի լեզվական ցուցանիշները, որոնք հին պարսկերենից տարբերվում են իրենց պարզությամբ, և ապա այն, որ միջին պարսկերենը արդեն մեռած լեզու է:

Ամեն մի լեզու իր երկարատև պատմական զարգացման պրոցեսում ձեռք է բերում նորանոր, մինչև այդ իրեն անծանոթ քերականական ձևեր: Այդ նոր ձևերի տարրերը արդեն սաղմնավորված են լինում հնի մեջ, որոնք աստիճանաբար զարգանալով՝ լեզվին տալիս են նոր որակ:

Այսպես, հին պարսկերենի մեջ, — որը հայտնի է իր թեքականությամբ, որտեղ քերականական կարգերն արտահայտվում էին ներքին թեքումով ու մասնիկավորումով, որտեղ մասնիկներն օրգանապես միացած էին արմատին, և հաճախ նույն մասնիկը արտահայտում էր մի քանի քերականական իմաստներ (թիվ, սեռ, հոլով և այլն), և այդ քերականական իմաստները հաճախ կարող էին արտահայտվել նաև արմատի հնչյունափոխությամբ, — արդեն վերջին շրջանում նկատվում է այդ սխտեմի

բայքայում, երբ տարբեր հոլովների վերջավորութուններ նույնանում են և պահանջ են առաջադրում հոլովական իմաստներ արտահայտելու նոր միջոցի: Այստեղ արդեն հոլովական վերջավորության հետ միասին հանդես են գալիս նաև նախդիրներ ու հետդիրներ: Այսպիսով, հոլովումը գնում է դեպի պարզեցում: Տրական հոլովը այլևս առանձին գոյություն չունի. հին սեռականի ձևը ստանձնել է տրական հոլովի բոլոր ֆունկցիաները:

Ներգոյական հոլովը սովորաբար ստանում է *ä* - հետադրութունը (բացառությամբ հատուկ անունների):

Բացառական հոլովին հաճախ նախորդում է *hača* նախդիրը: Այսպիսով, նախդիրների և հետդիրների գործածութունը հրակայական արժեք է ստանում:

Հին պարսկերենի խոնարհման մեջ ևս, որը կրում է գերազանցապես թեքական բնույթ, նկատվում է վերլուծական սիստեմին անցնելու որոշ միտում, երբ հանդես են գալիս խոնարհմանը նպաստող օժանդակ բայերը: Այսպես, օրինակ՝ պատճառական բայերը արտահայտելու համար հին պարսկերենը կորցրել է իր նախկին—*aya* վերջածանցը: Օրինակ՝ Քսերքսեսի կողմից Վանում թողած արձանագրության մեջ մենք տեսնում ենք հետևյալ տողերը.

„*dipim naiy nipištām akunauš*“ «Նա գրել չափեց արձանագրությունը». այստեղ *kunau* բայը օգտագործված է որպես օժանդակ բայ (հմմտ. հայերեն «գրել տալ»): Հին պարսկական արձանագրությունները, հատկապես վերջին շրջանում, այնպես խառնված են, որ զգալի է, թե քերականական սեռը իր անկման շրջանն է ապրում: Նույն անկման վիճակն է ապրում նաև երկակի թիվը:

Քերականական այդ նոր երևույթների առկայությամբ էլ բացատրվում են պարսկերենի որակական փոփոխությունները պարսից ժողովրդի պատմության տարբեր շրջաններում:

Հին պարսկերենի վերը նշած ձևաբանական նոր տենդենցները հետագայում լայնորեն տարածվեցին և փոխեցին նրա բնույթը, սկիզբ դնելով պարսկական լեզվի հաջորդ փուլին՝ միջին պարսկերենին, որը համեմատած հին պարսկերենի հետ՝ արդեն գերազանցապես վերլուծական տիպի լեզու է:

Այսպիսով, IV դարը մ. թ. ա. կարելի է համարել սկիզբը միջին պարսկերենի, որը կենդանի է եղել հավանաբար մինչև X դ. մ. թ.:

Որոշ արևելագետներ միջին պարսկերենի մեջ դիտում են զարգացման երկու շրջան. հին պահլավերենի, որը պարսիկ Արշակունյան դինաստիայի ժամանակի լեզուն է (մ. թ. ա. 256—226 մ. թ.). և նոր պահլավերենի, որը Պարսից Սասանյան դինաստիայի ժամանակի լեզուն է (226—647 թթ.):

Իրականում այս երկու շրջանների լեզուները տարբեր լեզուներ են. նրանք ներկայացնում են միջին իրանական լեզվական էպոխայի տարբեր բարբառներ, որոնցից նոր կամ սասանյան պահլավերենը Իրանի հարավ-արևմտյան, իսկ հին, պարթևական պահլավերենը կամ ուղղակի պարթևերենը Իրանի հյուսիս արևելյան բարբառն է:

Իրանագիտության մեջ երկար ժամանակ միջին պարսկերենը կոչվել և այժմ էլ կոչվում է պահլավերեն, որը ճիշտ չէ, քանի որ «պահլավերեն» բառը իր իսկական իմաստով նշանակում է պարթևերեն. Պահլավի (Pahlav) հին իրանական Parθava պարթևերենի հնչյունափոխված ձևն է. Այսպես, հին իրանական Թ-ն փոխվել է h-ի (Parθav > Parhav)՝ հարաբերություն ցույց տվող «i»-ով (Parhavi): Իրանական լեզուներում օրինաչափ երևույթ է r-ի փոխվելը l-ի, ուստի Parhavi > Palhavi. ապա կատարվել է դրափոխություն Palhavi > Pahlavi (հմմտ. հայերեն խստոր > սխտոր, կապերտ > կարպետ, պարսկերեն nexr > nerx, bāfr < bārf և այլն):

Սկզբնական շրջանում պահլավերեն բառի տակ հավանաբար հասկացվում էր հենց պարթևերեն, սակայն հետագայում, երբ միջին պարսկերենը տարածվեց Իրանի տերիտորիայում, այդ անվանումը փոխադրվեց վերջինիս վրա: Արաբական նվաճումների ժամանակաշրջանում պահլավերեն բառի սկզբնական նշանակությունը արդեն վերջնականապես մոռացված էր և այդ տերմինի տակ հասկացվում էր գերազանցապես մինչմուսուլմանական Իրանի միջին պարսկերեն լեզուն, ի տարբերություն «նոր պարսկերենի» (այսինքն՝ հենց նույն լեզվի, սակայն արդեն արաբական գրության կեղևի մեջ):

Քանի որ մինչիսլամական ժամանակաշրջանի գրականությունը ավելի ուշ շրջանի արդյունք է, քան պարթևականը, այսինքն՝ այն վերաբերում է Սասանյան ժամանակաշրջանին և քանի որ այդ շրջանի գրավոր պրոդուկցիան գրված է ոչ թե պահլավերենով (պարթևական լեզվով), այլ պարսկերենով, այն է՝ միջին պարս-

կերենով, ուստի նախախալամական շրջանի լեզուն իր ամբողջությամբ անվանել պահլավական՝ կլինի ոչ ճիշտ:

Նուապիելով խառնաշփոթությունից և ելնելով այս տերմինների ճիշտ գործածությունից, պարսկերեն լեզվում ճշտված է հիշյալ տերմինների գործածությունը և այժմ մինչխալամական շրջանի պարսկերեն լեզուն կոչվում է ոչ թե զաբանե փահլավի՝ «պահլավերեն լեզու», այլ զաբանե Ֆարսիյե միանե՝ «միջին պարսկերեն»:

Պարթևերեն և միջին պարսկերեն (պահլավերեն) լեզուները չափազանց նման են իրար, սակայն իրենց ընդհանրություններով հանդերձ, ունեն նաև առանձնահատկություններ, որոնցով և տարբերվում են միմյանցից: Այս լեզուների ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ կան առանձին բառեր և որոշ քերականական երևույթներ, որոնք հատուկ են պարթևերենին և բացակայում են միջին պարսկերենում: Այս լեզուների ակնհայտ տարբերություններից մեկն այն է, որ միջին պարսկերենի (պահլավերենի) որոշյի և որոշյալի, ինչպես նաև հատկացուցչի և հատկացյալի կապը արտահայտող *i-ն* (նոր պարսկերենի իզաֆեթը) պարթևերենում բացակայում է, սակայն որոշ դեպքերում այդ կապը արտահայտվում է ՇԵ ու՛: Անձնական դերանվան *I* դեմքը միջին պարսկերենում (պահլավերենում) *mān*, իսկ պարթևերենում *az* է:

Առկա են նաև բազմաթիվ հնչյունական տարբերություններ: Այսպես, պարթևերենի «z»-ն համապատասխանում է պահլավերեն «d»-ին, օրինակ՝ պրթև. *zan*, պհլ. *dan* «զիտենալ», պրթև. *zird*, պհլ. *dil* «սիրտ», պրթև. *s-*ին համապատասխանում է պահլավերեն *h-*ն, օրինակ՝ պրթև. *vinas*, պհլ. *vināh* «մեղք, հանցանք», պրթև. *das*, պհլ. *dah* «տասը» և այլն:

ՄԻՋԻՆ ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ԳՐԱՎՈՐ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԸ

Ինչպես ցույց է տալիս ինքը անվանումը, միջին պարսկերեն լեզուն ներկայացնում է պարսկերեն լեզվի զարգացման միջին աստիճանը:

Միջին պարսկերեն լեզվի հնագույն վիճակը մեզ հայտնի է Աքեմենյան դարաշրջանի (VI—IV դարերը մ. թ. ա.) սեպագիր արձանագրություններով:

1 *Sk'u* Ehsanyare Šater, Zābanha vā lāhjahae Irani, Teheran, 1336, էջ 20

Եթե չհաշվենք մեզ ավանդված պարսկական դրամների վրա հիշատակված առանձին անձնանուններն ու տիտղոսները, ապա IV դարից մ. թ. ա. մինչև մ. թ. III դարի կեսը ընկած ժամանակաշրջանի պարսկերեն լեզվի զարգացումը արտացոլող և ոչ մի նյութ մեզ չի հասել:

Այսպիսով, մեզ ավանդված շեն մոտավորապես վեց դար ընդգրկող ժամանակաշրջանի պարսկերեն լեզվի զարգացումը ցույց տվող բնութագրերը:

Եվ միայն պարսկական Սասանյան դինաստիայի հաստատումից հետո է, որ հանդես են գալիս քիչ թե շատ նշանակություն ունեցող միջին պարսկերեն լեզվի հուշարձաններ:

Միջին պարսկերենը Սասանյան դինաստիայի և տիրող զրադաշտական եկեղեցու պետական ու պաշտոնական լեզուն էր: Այդ ժամանակաշրջանում ստեղծվեց ընդարձակ կրոնական և աշխարհիկ բնույթի գրականություն:

Միջին պարսկերենը ավանդված է մեզ զանազան արձանագրություններով ու գրքերով:

Սասանյան թագավորներ Արդեշիր Պապականը (224—241 թթ.), Շապուհ I-ը (241—272 թթ.) թողել են մի շարք արձանագրություններ, որոնք կենտրոնացված են Նաղշե Ռոստամում, Նաղշե Ռաշաբում և Հաշիաբադում:

Ենթացում է նաև Ներսիի (293—302 թթ.) թողած արձանագրությունը Փայքուլիում, որը հայտնաբերվեց 1836 թ. Գ. Ռաուլինսոնի կողմից, Իրաքում, Իրանի սահմանային Ղասրե—Շիրին և Իրաքի Սուլեյմանիյե քաղաքների միջև ընկած Բան Հեյլան քրդական մի գյուղի մոտ:

Ռաուլինսոնը 1868 թ. հրատարակեց այդ արձանագրության առանձին ֆրագմենտներ, սակայն ցավոք այդ արձանագրությունը շատ վատ է պահպանվել և նրա առանձին մասերը կամ դժվար են ենթարկվում վերծանման, կամ էլ նրանց ընթերցումը մնում է վիճելի:

Նշված արձանագրությունը գրված է երկու լեզուներով՝ միջին պարսկերեն ու պարթևերեն, և պատմական մեծ արժեք է ներկայացնում, քանի որ այդ արձանագրությունը կարևոր նյութեր է պարունակում մ. թ. III—VI դ.դ. պատմական դեպքերի մասին: Այստեղ հիշատակություններ կան պարսիկների, պարթևների, խորեզմցիների, սակերի և այլոց մասին:

Արձանագրություններ է թողել նաև Շապուհ II-ը (309—

379 թթ.), Շապուհ III-ը (383—388 թ.)՝ Թաղե Բոսթանի ունիւն-
ֆի վրա:

Նշված արձանագրությունները գերազանցապես փոքրածավալ
են և լավ չեն պահպանված:

Սովորաբար նրանք բովանդակում են անձնանուններ, տիտ-
ղոսներ և որոշ դեպքերում՝ սասանյան թագավորների սերնդաբա-
նությունը: Այս արձանագրությունները փորագրված են երկու
տարբեր գրություններով՝ միջին պարսկերեն և պարթևերեն լե-
զուներով:

Նշված արձանագրություններից հնագույնը Արտաշիր Պապա-
կանի արձանագրությունն է, որը գրված է պարթևերեն, միջին
պարսկերեն, ինչպես նաև հունարեն լեզուներով: Իրեք լեզվյան է
նաև Շապուհ I-ի արձանագրությունը:

Այս արձանագրությունները ընդօրինակվել են՝ սկսած XVII
դարից: Գլխավոր ընդօրինակողները եղել են Ֆլաուերը, Շարդե-
նը, Նիբուրը, Քեր Պորտերը, Աուսլեյը, Վեստերգարդը, բայց հատ-
կապես Ֆլանդերը և Քոստը:

XVIII դարի վերջում Արտաշիր Պապականի ու Շապուհ I-ի
Նաղշե Ռոստամի և Նաղշե Ռաշաբի արձանագրությունների առա-
ջին ընդօրինակությունների (պատճենումների) հիման վրա տեղի
ունեցավ այդ արձանագրությունների վերծանման դժվարին գոր-
ծը: Այդ վաստակը պատկանում է ֆրանսիական հուշակավոր արևե-
լագետ՝ Սիլվիեստր դե Սասիին¹:

XX դարի սկզբներին հայտնի դարձած Սասանյան արձանա-
գրությունները լուսանկարներով հանդերձ հրատարակվեցին
է. Հերցֆելդի կողմից². հայտնաբերված են նաև առանձին կարճ
գրություններով կամ առանձին բառերով ծածկված դրամներ ու
զանազան արծաթե ամաններ, որոնք, սակայն, արժեքավոր նյու-
թեր չեն պարունակում: Բացի նշվածից, մեզ ավանդված են նաև
մանիքեական գրությամբ միջին պարսկական բնագրեր, որոնք
գտնվեցին Թուրքանում (Չինական Թուրքեստան):

Արձանագրություններին հետևում է սասանյան գրականու-
թյունը, որը գերազանցապես կրոնական է: Նա, սակայն, բազմա-
կողմանի է եղել VII դարում և խոշոր կորուստներ է կրել արաբա-
կան արշավանքի ժամանակ, որից բնականաբար ազատվել են

¹ S. de Sasy, Mémoires sur diverses antiquités de la Perse, Paris, 1793.

² E. Herzfeld, Paikuli, Monument and inscription of the early history of the Sasanian empire, Bd I—II, Berlin, 1924.

գլխավորապես կրոնական գրքերը, որ պարսիկ զրադաշտականները փախչելով մուսուլմանների հալածանքից՝ հետները տարել են Հնդկաստան և պահպանել այն:

Մեզ ավանդված այդ ժամանակաշրջանի միջին պարսկական գրականությունը պարունակում է թարգմանական, միջին պարսկական՝ կրոնական, այլև աշխարհիկ թեմայով գրված նյութեր:

Միջին պարսկերենի թարգմանական գրականության մեջ մրտնում են հիմնականում ավեստայի առանձին մասերի թարգմանությունները, ինչպես Վենդիդատի, Յասնայի, Նեյրանգեստանի, Վշտասպ Յաշտի, Վիսպերեդի և այլն ու նրանց մեկնությունները՝ թվով 141 000 բառ:

Կրոնական գրականության մեջ կարևորագույն տեղ են գրավում Բունդահեշնը կամ Բոնդհոշենը՝ 13 000 բառ, աշխարհի ստեղծագործության գիրքը, որը ներկայացնում է մի զրադաշտական հանրագիտարան, պարունակելով կոսմոգոնիական և այլ տեղեկություններ, վերցրած հնագույն ավանդություններից, և ունի երկու խմբագրություն՝ պարսկական և հնդկական:

Իրանական Բոնդհոշենը բաղկացած է 46 գլուխներից, որոնցից առաջինը պատմում է Ահրամազդի, Ահրամանի և ստեղծագործության մասին, մյուս գլուխները պատմում են այն տիեզերական ռազմի մասին, որ շար ոգու դեմ մղում են երկնքի ոգին, չուրը, երկիրը, բույսերը, նախնական եզր: Ապա մենք հանդիպում ենք երկրների, լեռների, ծովերի, գետերի և լճերի, այլև կենդանիների բնության, որոնց մեջ խոշոր դեր է խաղում կապիկը: Խոշվում է կրակի բնության մասին, օգերևութաբանական երևույթների, այն մասին, թե անձրևի հետ ընկնում են քարեր, ձկներ, գորտեր, Չար ոգու ստեղծագործությունների՝ օձերի, կարիճների, կատուների, մրջյունների, ճանճերի, մեղունների և այլնի, Իրանի նշանավոր նահանգների և այն աղետների մասին, որ տեղի են ունենում Իրանում յուրաքանչյուր հազարամյակում և այլն:

Արտավիրաֆ նամակ («Արտավիրաֆի գիրք»), 8800 բառ. ներկայացնում է աստվածավախ քուրմ Վիրաֆի ճանապարհորդությունը արքայություն ու Կթոխք և այդ ճանապարհորդության նկարագրությունը մոգերի համար: Գրքում զրադաշտական ոգով, խիստ ոճով երկար խոսվում է մեղավորների և նրանց պատիժների մասին: Միջին պարսկական կրոնական գրականության մեջ այս երկը գեղարվեստական տեսակետից բարձր տեղ է գրավում: Միջին պարսկերենի այս կոթողը կատարյալ բարեխղճությամբ ու նյութի հազվագյուտ իմացությամբ հայերեն թարգմանել ու ծանո-

թագրել է բազմավաստակ իրանագետ, հանգուցյալ պրոֆ. Ռ. Աբրահամյանը¹:

Միջին պարսկական կրոնական և առհասարակ միջին պարսկական գրականության ամենախոշոր երկը ըստ ծավալի 'Իիենկարանն', որից մնացել են III—IX գրքերը: Սա մի ընդարձակ ժողովածու է, որ պարունակում է տեղեկություններ զրադաշտական վարդապետության, ավանդությունների, սովորույթների, պատմության և գրականության մասին:

Կրոնական գրականության մյուս հիշատակարաններն են՝ «Ռեվայաթներ» (Ավանդություններ), «Մանաշչիհարի նամակներ»․ «Ձամասպ նամակ», «Անդարձի Աբուրպատի, Մարսպանդան», Պանդնամակներ (Խրատագրքեր), «Յոթ Ամիշասպենդների ստեղծելը» և այլն:

Մեզ ավանդված միջին պարսկական աշխարհիկ բովանդակությամբ գրականությունը ծավալով ամենափոքրն է, ընդամենը 41 000 բառ, սակայն արժեքով, իհարկե, ամենամեծը: Այստեղ կարևորագույնն է Քարեամակի Արտախշիթի Պապական (5600 բառ) պատմական վեպը՝ Արտաշիր Պապականի մասին, որը թարգմանված է զանազան եվրոպական լեզուներով. նաև հայերեն՝ Թիրիաբյանի թարգմանությամբ:

Այս հիանալի պատմավեպը պատմում է այն դեպքերի մասին, որոնք կապված են Արշակունյաց պարթևական դինաստիայի անկման, Սասանյան դինաստիայի հաստատման և նրա հիմնադիր Արտաշիր Պապականի իշխանության գլուխ անցնելու հետ:

Այստեղ պատմվում է, որ Ալեքսանդր Մակեդոնացու մահից հետո Իրանում կար 240 իշխանություն, դրանց մեջ ամենանշանավորը Արտավանինն էր: Պապականը մարդպան էր, իսկ Ֆարսի Շահրիշարն ու տիրապետը ենթարկվում էր Արտավանին:

Սասանը, որ սերում էր Դարեհից, Պապակի հովիվն էր: Պապակը իր աղջկան տալիս է Սասանին. ծնվում է Արտաշիրը, որ կանչվում է Արտավանի կողմից: Մի օր որսի ժամանակ Արտաշիրը կռվում է թագավորի որդու հետ, որի համար աշխատանքի է դատապարտվում գոմում: Նա հանդիպում է արքայի նաժիշտներից մեկին: Վերջինս սիրահարվում է Արտաշիրին և նրա հետ փախչում Ֆարս:

Արտավանը այդ իմանալով, հետապնդում է նրան, սակայն

¹ Տե՛ս Արտա Վիր Նամակ, Յուշտի Ֆրիան, պրոֆ. Ռ. Թ. Աբրահամյանի թարգմանությամբ ու ծանոթագրությամբ, Երևան, 1958:

Արտաշիրը ազատվում է և մնում անվնաս, զորանում և ապա պատերազմի ելնում Արտավանի դեմ: Սպանում է Արտավանին և ամուսնասում նրա աղջկա հետ:

Այս է պատմավեպի հիմնական սյուժեն: Վեպում այնուհետև մի քսաի տեղեկություններ են տրվում Արտաշիրի որդի Շապուհի, նրա թոռան՝ Հորմոզդի մասին, այն մասին, թե ինչպես Հորմոզդը ստեղծեց Իրանի միասնական իշխանություն և Հռոմից ու Հնդկաստանից տուրք պահանջեց:

Այս պատմավեպում իրական պատմական կորիզը, սերտորեն միահյուսվում է այդ հնագույն ժամանակաշրջանում գոյություն ուսցող ավանդությունների հետ:

«Յադխարի Զարիրան» («Ջարիրի հիշատակը») մի այլ պատմական վեպ է, պարունակում է 3000 բառ, որը հայտնի է նաև Գոշթասպյան շահնամե կամ Փահլավի շահնամե անունով:

Սա այն պատերազմի նկարագրությունն է, որ տեղի է ունեցել Խրոնսարի թագավոր Արջասպի և Իրանի Վիշթասպ թագավորի միջև, դրա պատճառը Վիշթասպի զրադաշտական կրոն ընդունելը հանդիսացավ: Այս կովում հաղթեցին պարսիկները, բայց նրանք այդ պատերազմում տվեցին մեծ թվով զոհեր. ընկան նրանց հերոսների մեծ մասը: Վեպի սիրված հերոսն է Զարիրը:

«Յադքարի Զարիրան» պատմավեպի բառապաշարում նկատվում են այնպիսի տարրեր, որոնք հատուկ են պարթևներին լեզվին: Այդ հանգամանքը հիմք է տվել որոշ արևելագետների ենթադրելու, որ Վեպը նախապես գրված է եղել պարթևական լեզվով և միայն հետագայում՝ Սասանյանների ժամանակաշրջանում, վերապատմվել ու գրի է առնվել միջին պարսկերենով:

Մյուս աշխարհիկ երկերից է Մատիխանի շաքրանգ կամ Չաքրանգ նամակ (Ճատրաբազիրք)—պատմվածք շախմատի մասին, որը պարունակում է 820 բառ: Սրա համառոտ բովանդակությունը հետևյալն է.

Հնդկաստանի թագավոր Դեվասարմը Սասանյան Խոսրով Անուշիրվան թագավորին ուղարկում է ընծաներ, որոնց մեջ և մի ճատրակ (շախմատ) ու հարց է դնում՝ կա՞մ լուծել այդ խաղի գաղտնիքը, կա՞մ հարկ վճարել: Անուշիրվանի վեզիր Բոզորգմահրը 3 օրվա ընթացքում վերլուծելով խաղը, բացատրում է այն և միաժամանակ, դրան ի պատասխան, հնարում է նարդին և բազում ընծաներով ուղարկում Հնդկաստան: Սակայն Հնդկաստանում նարդախաղը բացատրվում է 40 օրից հետո և Դեվասարմ թագավորը

ստիպված է լինում տուրք վճարել¹: Մյուսը Շահրասաանիայե-
հրանշահր (Իրանի քաղաքները) 880 բառ պարունակող մի գրք-
քույկ է՝ Իրանի քաղաքների և նրանց հիմնադիրների մասին, որ
մեծ արժեք է ներկայացնում հին Իրանի պատմական աշխարհա-
գրության ուսումնասիրության բնագավառում: Այս տեքստում հի-
շատակված են մոտ 110 քաղաքներ՝ իրենց հիմնադիրներով, որոն-
ցից վերջինը Բաղդադն է:

Մեծ հետաքրքրություն է ներկայացնում բանավեճի ձևով կա-
ռուցված Դրախթե ասուրիք ու բուզ—Ասորական ծառը (Արմավե-
նին ու այծը) պոեմը:

Պոեմում, կատակի ձևով, շարադրվում է արմավենու և այծի-
միջև տեղի ունեցած վիճաբանությունը այն մասին, թե իրենցից
ո՞ր մեկն է մարդու համար ավելի օգտակար:

Իր մոտիվներով պոեմը մոտենում է ժողովրդական պոեզիա-
յին, նրա մեջ զգացվում է ժողովրդական կյանքի արձագանքը:

Այս պոեմը նույնպես Ֆադբարի Զարիրանի նման նախապես
շարադրված է եղել պարթևերեն և միայն հետագայում՝ սասան-
յանների շրջանում ենթարկվել է լեզվական մշակման և պարսկա-
լեզու խմբագիրների ջանքերով «պարսկականացել» ու դարձել է
միջին պարսկերեն: Սակայն սրա մեջ ևս եղած պարթևական տար-
րերի առատությունը առիթ է տվել որոշ արևելագետների՝ այդ
ստեղծագործությունը համարելու պարթևերեն²:

Հիշատակության արժանի են նաև Ֆարհանգի Պահլավիկ, այ-
սինքն՝ պահլավերենի բառարան, 1300 պահլավական բառեր պա-
րունակող բառագիրք և Խվաթայնամակ (Տեհրերի գիրքը), որը հե-
տագայում նյութ ծառայեց Ֆիրդուսու «Շահնամեյի» համար և
այլն:

Մեզ ավանդված միջին պարսկական գրականությունը, իբրև
մնացորդ երբեմնի ծաղկած գրականության, աննշան չէ: Եվ զար-
մանալի է, թե այդ տարօրինակ այբուբենով, գրությամբ ու բա-
ռակազմով՝ միջին պարսկերեն լեզուն ինչպես է այդքան զարգա-
ցել ու առաջադիմել:

Միջին պարսկական գրականության հուշարձանները լեզվա-
կան հարուստ նյութ են պարունակում: Այս նյութերի շնորհիվ մենք
զաղափար ենք կազմում միջին պարսկերենի բառապաշարի և քե-
րականական կառուցվածքի մասին:

¹ Տե՛ս Орбели И. А. и Тревер К. В., Шатранг, книга о шах-
матах, Л., 1936: Տե՛ս նաև Ռ. Արա հ ա մ յ ա ն, Իրանական լեզուները,
«Լույս», Գրական գիտական հանդես, 1943, № 1:

² Տե՛ս Mälek-ol-Šoarae Bahar, Säbkšenasi, I, Teheran.

Այդ բնագրերը մեծ արժեք են ներկայացնում նաև պարսկական և տաշիկական գրականության պատմության ուսումնասիրության համար, քանի որ Ֆիրդուսու ժամանակաշրջանի գեղարվեստական գրականության ակունքները շատ դեպքերում սկիզբ են առնում մի-
ջին պարսկերեն լեզվի գրական աղբյուրից:

Միջին պարսկական գրականության հուշարձանները արտա-
կարգ կարևոր են նաև տվյալ դարաշրջանի պատմության և կուլ-
տուրայի ուսումնասիրության համար:

Միջին պարսկական գրականության մասին գրվել են մի շարք
գիտական ակնարկներ. դրանցից լավագույնը պատկանում է Վես-
տին¹, ավելի ուշ շրջանում Թավադիյային²:

Միջին պարսկական գրական հուշարձանները մեծ մասամբ
ուսումնասիրված ու հրատարակված են արևելագետների կողմից:
Հատկապես ուշագրավ են այս բնագավառում Նիբերգի՝ միջին
պարսկերեն տեքստերի քրեստոմատիան՝ իր բառագրքով³, ռուս
արևելագիտության կարկառուն ներկայացուցիչ Զալեմանի միջին
պարսկերեն լեզվի քերականությունը, որտեղ ղետեղված է նաև
գաղափարագրերի ցուցակ⁴, Յունկերի Frahang i Pahlavik-ը, ուր
կարելի է գտնել հուզվարեշ բառերի լուծումը և նրանց իրանական
համարժեքները, Դին Մոհամմեդի ընդարձակ քերականությունը⁵:

Պահլավագիտության մեջ իր ուրույն տեղն ունի և իր լուծան
է մուծել նաև հայ բանասիրական մտքի ներկայացուցիչ, բազ-
մահմուտ պահլավագետ հանգուցյալ պրոֆ. Ռ. Աբրահամյանը,
որի գրչին են պատկանում ինչպես ուսումնական նպատակներով
կազմված միջին պարսկերենի դասագիրքը⁶, այնպես և գիտահե-

¹ E. W. West, Pahlavi literature (Grundriss d. Ir. Ph), Strassburg, 1895—1901.

² S. C. Tavadia, Die Mittelpersische sprache und literatur der Zarethustrier, Leipzig, 1956.

³ H. S. Nyberg, Hilfsbuch des Pehlevi, Bd I-II, Uppsala 1928—31

⁴ Saleman C. Mittelpersisch, Grund. Iran. Ph. Bd I Abt. I, Strassburg, 1895—1901, էջ 249—332:

⁵ Din Mohämäd—Dasture Pahlavi.

⁶ R. Abrahamian, Rahnämaje Zäbane Pählävi. Ուղեցույց պահլավերեն լեզվի (պարսկերեն լեզվով), Թեհրան, 1937:

տաղտտական բնույթի շատ արժեքավոր աշխատություններ¹ և վերջապես ներկա հինգլեզվյան բառարանը:

ՊԱՀԱՎԱԿԱՆ ԳՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Միջին պարսկերեն գրքերի լեզուն խիստ անկանոն է՝ խճողված սեմական, հատկապես արամեական բազմաթիվ բառերով: Այդ բառերը նման չեն այլ լեզուների օտար բառերին, որոնք լրացնում են լեզվում բացակայող ոչ հիմնական բառապաշարը:

Այստեղ ամենահիմնական գաղափարները արտահայտված են արամեական բառերով, որոնց սովորաբար կցվում են պահլավական ածանցներ և կազմում արտաոտոց ձևեր:

Արամեական բառերը գրվում էին սեմական արտահայտության համաձայն, բայց կարդացվում էին միջին պարսկերեն, որը մեծ դժվարություններ էր առաջացնում միջին պարսկերենի ընթերցման գործում: Այսպես, օրինակ՝ xiya (արաբ. xiyya), որը թեև այսպես էր գրվում, բայց միջին պարսկերենով կարդացվում էր jañ «կյանք»: kaðbā (արաբ. kaðba) կարդացվում էր druk «տուտ», gāmīla (արաբ. gāmāl) կարդացվում էր ustor «ուղտ», berta (արաբ. hant) կարդացվում էր duxtar «աղջիկ»:

Այս ձևով էին արտահայտվում նաև որոշ մասնիկներ և նախադրություններ. այսպես, միջին պարսկերենի hač, az բացառականի նախդիրը արտահայտելու համար գործածվում էր արամեական min նախդիրը՝ նույն իմաստով: Միջին պարսկերենի ժխտական ne նախամասնիկը փոխարինվում էր արամեական lā-ով: Վերցնում էին մի սեմական արմատ և կցելով նրան իրանական վերջավորություններ, կազմում բայ. օրինակ khafar-un-tan «փորել» (արաբ. hafr+իրանական—tan վերջավորությունը), սակայն այն կարդում էին միջին պարսկերեն kandan. գրում էին yatuntan, «գալ», azaluntan «գնալ» և կարդում էին amatan. šutan:

Միջին պարսկերենի այսպիսի օտարախառն գրությունը կոչվում էր հուզվարեշ:

Հուզվարեշը չէր սահմանափակվում այս ձևերով՝ միայն պարզ բառերի գրությամբ. նույն ձևով էին գրվում նաև որոշ բարդ բառեր. օրինակ՝ malkānmalka, որը թեև այսպես էր գրվում, բայց կարդացվում էր šāhānšāh.

Այս սեմական (արամեական) բառերը, որոնք այդքան առատ

¹ Ռ. Աբրահամյան, Պահլավերեն անհայտ բառերի ընթերցումը, Հայկ. ՍՍՌ ԳԱ Աշխատությունների ժողովածու, հ. 3, 1948:

ճերթափանցված են միջին պարսկական տեքստերի մեջ, առաջին հայացքից այնպիսի տպավորություն են թողնում, թե տեքստը գրված է կարծես ինչ-որ խառնված լեզվով, որ կազմված է մասամբ իրանական և մասամբ սեմական տարրերից:

Այս հանգամանքը առիթ է հանդիսացել, որ որոշ արևմտա-եվրոպական գիտնականներ հայտնել են այն միտքը, որի համաձայն, իբր միջին պարսկական բնագրերը գրված են ինչ-որ խառնրված՝ իրանա-սեմական լեզվով:

Սակայն արդեն վաղ շրջանի արաբալեզու հեղինակները ծանոթ են եղել միջին պարսկերենի տեքստերի ճիշտ ընթերցմանը: Իբն-օլ-Մողաֆֆան (VIII դ.) վկայում է. «Նրանք (պարսիկները) ունեն հատուկ գրության ձև, որը կոչում են զավարիշ (միջին պարսկերեն *uzvārišā* — «բացատրություն, մեկնություն»): Եթե, օրինակ, որևէ մեկը ցանկանում է գրել *gōšt*, որ նշանակում է «միս», ապա նա գրում է *bisra* (արամերեն նշանակում է միս), սակայն արտասանում է *gōšt*, կամ էլ եթե նա ցանկանում է գրել *na* ալ-սինքն՝ «հաց», նա գրում է *lahimā* (արամերեն նշանակում է «հաց»), սակայն կարդում է *nān*...»:

Համարյա նույն բացատրությունն է տալիս Իբն-օլ-Նադիմը «Ալֆեհհրեսթ»-ում, որտեղ խոսում է հին իրանական գրությունների մասին: Հանրագիտարանի բնույթի Ֆարհանգե Զեհանգիրի բառարանում բերված է հետևյալ բացատրությունը. «Զավարեշը գրության մի տեսակ է, որով մի շարք բառեր, որոնց թիվը անցնում է հազարից, գրում էին արամերեն, սակայն կարդալու ժամանակ դրանք փոխարինում էին պահլավական բառերով»:

Իբն-օլ-Նադիմի «Ալֆեհհրեստ»-ում բերված բացատրությունը պահլավերեն գաղափարագրերի առկայության մասին առաջին անգամ ուշադրության է արժանացել 1835 թ. ֆրանսիացի գիտնական Քաթերմիարի, ապա Ն. Վեստերգարդի, Թ. Նոլդեկեի և ուրիշների կողմից: Սակայն այս տեսակետը իր լրիվ զարգացումը ստացավ միայն Կ. Զալեմանի աշխատություններում: Կ. Զալեմանը իր աշխատություններից մեկում գրում էր. «...Պահլավական տեքստերը, լինելով զուտ պարսկական, մեծ մասամբ գրվում էին գաղափարագրերի դեր կատարող, ինչ-որ սեմական բարբառի բառերով: Այս հնարանքի գյուտարարները գրում էին սեմերեն (արամերեն), սակայն կարդում էին պարսկերեն»¹:

¹ Sk. К. З а л е м а н. Очерк истории древнеперсидской или иранской литературы („Всеобщая история литературы“ под ред. В. Ф. Корша, вып. 1, 1880).

եմ, վերջապես, Կ. Զալեմանն էր, որ պահլավական տեքստերի տրանսլիտերացիայի ու տառադարձության սխտեմ մշակեց:

ՄԻՋԻՆ ՊԱՐՍԿԵՐԵՆ ԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Միջին պարսկերենը ունի երկու գրություն. մեկը գործ էր ածվում արձանագրությունների մեջ, իսկ մյուսը՝ գրքերի: Արձանագրություններում գործածվող գրությունը շատ ավելի պարզ է:

Բոլոր միջին պարսկական՝ թե՛ կրոնական և թե՛ աշխարհիկ բովանդակությամբ բնագրերը գրված են գրության հատուկ սխտեմով, որը հայտնի է «գրքային պահլավերեն» կամ ուղղակի «պահլավական» գրություն անունով:

Միջին պարսկերենի, այսպես կոչված, «պահլավական» գրությունը շատ անկատար է, և յուրաքանչյուր բառ տեղի է տալիս սխալ ընթերցումների:

Միջին պարսկերենի այբուբենը կազմված է 22 նշաններից, որոնցից երեքը հանդիպում են միայն գաղափարագրերի մեջ: Սակայն միջին պարսկերենի հնչյունները շատ ավելի էին, քան այդ հնչյունները արտահայտող պահլավական տառերը: Ուստի և որոշ տառեր արդեն սկզբից ևեթ ստանձնել էին մի քանի հնչյուն արտահայտելու ֆունկցիա: Այսպես Ս-ը ոչ միայն արտահայտում է Ձ հնչյունը, այլ նաև Կ, Մ, Յ, Վ ~ն~ր~ի ~նշանն է, բայց և Լ, ինչպես նաև Վ-է, Լ-ն արտահայտում է Վ, Ո, Լ, Դ և այլն:

Ինչ վերաբերում է ձայնավորներին, ապա սեմական գրության առանձնահատկություններից է հանդիսանում այն, որ առանձին տառերի նշանակութուն կարող են ցույց տալ միայն բաղաձայն և երկար ձայնավորները: Կարճ ձայնավորները ցույց տալու համար գոյություն ունեն հատուկ նիշեր, որոնք, սակայն, հաճախ չեն գրվում:

Պահլավական գրության մեջ կարճ ձայնավորները ընդհանրապես չեն գրվում. ինչ վերաբերում է երկար ձայնավորներ օ, փ, օ, օ, օ-ին, ապա դրանք արտահայտվում են այնպիսի տառերի միջոցով, որոնք միաժամանակ ծառայում են բաղաձայնների դրսևորման համար: Երբեմն այդ նույն տառերով նշանակվում են նույնիսկ կարճ ձայնավոր հնչյունները:

Հենց այդ էլ առաջացնում է պահլավերենի ընթերցման դժվարությունը. այսպես՝ մի բառ հաճախ ունի մի քանի ընթերցումներ. օրինակ՝),, բառը կարելի է կարդալ sar, dil, dir, gil և այլն:

Պահլավերենի գրության տառերը, որոնք ընթանում են աջից դեպի ձախ, բացի մի քանիսից, ազատ չեն մնում, այլ միանում են խության, նմանվում են այբուբենում արդեն իսկ գոյություն ունեցող (իրար չեն միանում միայն մի քանի տառեր): Սակայն գրության է ընթերցման գործը շատ ավելի է դժվարացնում մի հանգամանք ևս, այն, որ տառերը իրար կցվելիս, ենթարկվելով ձևափոխության, նմանվում են այբուբենում արդեն իսկ գոյություն ունեցող որևէ տառի: Այսպես՝ \sim (y, i) և \sim (ä, ā, h, x) տառերը իրար կցվելով տալիս են \sim Ս ձևը, որ $\tilde{\sim}$ -ի նշանն է:

ՄԻՋԻՆ ՊԱՐՍԿԵՐԵՆԻ ԱՅԲՈՒՐԵՆԸ

ժ	՛	ⱱ	ā, a, x, h	ւ
ջ	՛	՛	Յ	յ
չ	՛		p, f, v	ժ
կ	՛		t	թ
ռ	՛		j, č, ž	ժ
ռ, լ, ռ, յ	՛		ռ, լ	լ
չ, յ, d, z, g, i, j, ւ, օ, օ			չ	ժ

ՄԻՋԻՆ ՊԱՐՍԿԵՐԵՆԻ ՀՆՉՅՈՒՆԱՐԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Միջին պարսկերենի գրությունը տարբերվում է թե՛ հին պարսկերենի և թե՛ նոր պարսկերենի գրության սիստեմներից: Ինչ վերաբերում է հնչյունական համակարգին, ապա ընդհանրապես ամեն մի լեզու յուր զարգացման տվյալ շրջանում ունի տվյալ հըն-

x	č	j	t	p	β	a
u	q	č	z	ρ	u	u
ž	š	z	z	z	z	d
u'v	u	q	z	z	z	z
n	m	l	g	κ	f	χ
l	θ	z	z	z	z	z
		γ	i	h	v	
		z	z	z	z	z

չյունական սիստեմը: Օրինակ՝ غ, ع, ظ, ط, ص, ض, ح ոմանց կարծիքով նաև ق հնում գոյություն շեն ունեցել պարսկերեն լեզվում:

Մյուս կողմից՝ ق, ج, ح, پ պարսկերենի հնչյունները չեն եղել արաբերենում կամ & հնչյունը, որ կա հայերենում, չկա պարսկերենում: «1» հնչյունը հին պարսկերենում և Ավեստայում գոյություն չի ունեցել, սակայն այժմ կա ժամանակակից պարսկերենում:

Նշանակում է՝ յուրաքանչյուր լեզու իր զարգացման ընթացքում ստեղծել է իրեն հատուկ հնչյուններ, որոնց ամբողջութունը կազմում է լեզվի արտասանական բազան: Սակայն լեզվի արտասանական բազան փոփոխվում և զարգանում է, հետևապես լեզուն իր զարգացման տարբեր շրջաններում կարող է ունենալ իրարից տարբերվող հնչյունական համակարգ: Այսինքն՝ մի շրջանում ունեցած որոշ հնչյուններ կարող են հետագայում անհետանալ լեզվից և ընդհակառակն՝ որոշ նոր հնչյուններ կարող են առաջանալ լեզվի մեջ:

Այսպես, օրինակ՝ Ավեստայում, հին պարսկերենում կային որոշ հնչյուններ, որոնք միջին պարսկերենում և ժամանակակից պարսկերենում պահպանվել են, սակայն կան նաև այնպիսիները, որոնք այլևս չկան:

Արդ, ցույց տանք միջին պարսկերեն լեզվի հնչյունների հարաբերությունը հին պարսկերենի և որոշ դեպքերում՝ Ավեստայի հնչյունների հետ:

Ջայնավորներ ու երկբարբառներ

a > a	օրինակ՝ հպ.	hama,	մպ.	ham;
ā > ā	„	„	kāma,	„ kām;
i > i	„	„	pita,	„ pit;
u > u	„	„	(h)uška,	մպ. xušk;
a > ǝ	„	„	fravarti,	մպ. frōhar;
a > ā	„	„	tač,	մպ. tāxtan;
au > ǝ	„	„	rauča,	մպ. rōč;
ai > ē	„	Ավ.	tkaiša,	մպ. kēs;
a > i	„	„	haēšāza	միջին. պարսկ. bižišk (բժիշկ);
a > u	„	հպ.	fratama	„ „ fratum;
ā > ū	„	„	framāyam	„ „ framud;
i > u	„	Ավ.	mizda	մպ. muzd;
i > ī	„	„	tiγri	„ tīr;
u > ū	„	„	yatu	„ yatūk;
u > ǝ	„	„	uši	„ hōš:

Ջայնորգներ

Երկշրթնային շփական, ունգային m > m, օրինակ՝ ambar—hambar:

Առաջնալեզվային շփական, ունգային n > n, օրինակ՝ nām—nāman:

Առաջնալեզվային շփական l-ն, որը բացակայում է հին պարսկերենում և Ավեստայում, հազվադեպ է գործածվել նաև միջին պարսկերենում. այն հանդիպում է հատուկ անունների, ինչպես նաև մի քանի այլ բառերի մեջ, ինչպես՝ šagal, Palang և այլն:

Առաջնալեզվային սահուն r > r, օրինակ՝ հպ. rauča—rōč: r-ից հետո եղած խուլերը միջին պարսկերենում ձայնեղանում են, օրինակ՝ vəhrka—gurg, rθ > hr, hl, օրինակ՝ հպ. parθava, մպ. Pahlava: rd > l-հին իրանական նավասարդ—«Նոր տարի» > sāl—«տարի»:

Միջնալեզվային շփական ձայնորդ $y > y$, օրինակ՝ Ավ. yasna, մպ. yašn, նպ. jāšn:

Բաղաձայններ

Աղմկային պայթական հնչյուններ

Երկշրթնային պայթական, խուլ բաղաձայն $p > p$, օրինակ՝ հպ. pitā, մպ. pit «հայր»: Ձայնեղ $b > b$, օրինակ՝ հպ. bratā մպ. brat «եղբայր»:

Առաջնալեզվային պայթական, խուլ բաղաձայն $t > t$, օրինակ՝ Ավ. tanu, մպ. tan «մարմին». ձայնեղ $d > d$, օրինակ՝ Ավ. drafša մպ. drafš «զրոշ»:

Հետնալեզվային պայթական խուլ $k > k$, օրինակ՝ Ավ. kaēna, մպ. kēn «քեն»: Ձայնեղ $g > \gamma$, օրինակ՝ հպ. бага, մպ. баг «աստված», հպ. drauga, մպ. drōγ «սուռ»:

Աղմկային շփական բաղաձայններ

Շրթնային շփական խուլ $f > f$, օրինակ՝ farr, farrox «փառք»: Ձայնեղ $v > v$, օրինակ patvastan «պատվաստել»:

Առաջնալեզվային շփական խուլ $s > s$, սակայն ինչպես ցույց են տալիս հայկական համապատասխանությունները, V դարից հետո՝ $s > h$: s -ն ձայնավորների մեջ տալիս է «հ», օրինակ՝ Ավ. dasan, մպ. dah «տաս»:

Ձայնեղ $z > z$, օրինակ՝ Ավ. hizva, մպ. huzvan «լեզուն»:

$\check{s} > \check{s}$ Ավ. tašta, մպ. tašt «տաշտ»:

$j > \check{z}$ Ավ. arjah, մպ. aržan «արժան»:

Սոսորդային կամ ուլուլյար շփական, խուլ $x > x$, օրինակ՝ Ավ. xratu, մպ. xrat «խրատ, իմաստություն», իսկ ձայնեղ $\gamma > v$, օրինակ՝ Ավ. mərəγa, մպ. murv «հավք», երբեմ $\gamma > y$, օրինակ՝ Ավ. Raγa, մպ. Ray «Ռեյ», $\gamma r > r$, օրինակ՝ ալ. tigrī, մպ. tīr «նիս»:

Շփական $\delta > h$, օրինակ՝ հպ. spada, մպ. spāh «սպահ», Ավ. zrađa, մպ. zrah «զրահ». ձայնավոր + $\delta > y$, օրինակ՝ Ավ. pāđa, մպ. pāy «ոտ»:

$\theta > h$ և s , օրինակ՝ Ավ. čaθvārō, մպ. čahār «չորս», հպ. gāθu, մպ. gas «գահ», Ավ. raθa, մպ. rās «ոահ, ճանապարհ»: Հայերենում, ինչպես նաև արդի պարսկերենում այն դառնում է «հ». օրինակ՝ նպ, gāh, rāh, հայերեն՝ գահ, ոահ:

θr>s, օրինակ, Ավ. Puθra, մպ. Pus «որդի»:
θr>hr, օրինակ՝ Ավ. Puθra, մպ. Puhr «որդի»:

Կիսաշփականներ

Առաջնալեզվային, լեզվաքմային խուլ ը>ճ, օրինակ՝ Ավ. čāt մպ. čah «ջրհոր»:

ձայնեղ յ>չ, օրինակ՝ հպ. jiv, մպ. zivistan «ապրել»։ nj>nj, օրինակ՝ ավ. hanjamana, մպ. hanjaman «հավաքույթ»։ rj>rž, օրինակ՝ Ավ. arjah, մպ. aržan «արժան»:

* * *

Պահլավական տեքստերի ընթերցման գործը դյուրացնելու նպատակով պարսիկները երբեմն արտագրում էին տեքստերը և գոյություն ունեցող հատուկ Պահլավի բառարանների օգնությամբ այդ գաղափարագրերը փոխարինում իրենց համապատասխան պարսկական համարժեքներով:

Այս դեպքում կիրառվում էր կամ Ավեստայի, կամ էլ արաբական գրությունը: Նման ձևով արտագրված պահլավական տեքստերը կոչվում են փաղանդ: Մեղ ավանդված միջին պարսկերեն լեզվի որոշ բնագրեր այդպիսիք են:

Ինչպես արդեն նշեցինք, պահլավական գրությունը շատ անվատար է, լեզվում եղած բոլոր հնչյունները իրենց հատուկ գրության ձև չունեն: Առանձին գրություններ կարող են արտահայտել մի քանի հնչյուններ: Գրությունը ընթանում է աջից դեպի ձախ, տառերը իրար կցվում են, ըստ որում որոշ դեպքերում՝ կցվելիս ձևավորություններ են ենթարկվում, դրանով իսկ նմանվում մի այլ հնչյուն արտահայտող գրության: Այդ բոլորին ավելացնենք նաև գաղափարագրերի առկայությունը, որ արդեն մեծ դժվարությունների է հասցնում միջին պարսկերենի ընթերցման գործը:

Նկատի ունենալով այն, որ արամեական ծագում ունեցող հին և նոր պահլավական գրությունները լրիվ չեն արտացոլում ձայնավոր հնչյունները, պահլավական բնագրերը ի վիճակի չեն ճշտությամբ ներկայացնելու միջին պարսկերենի հնչյունական կազմը:

Այստեղ ճշտումներ կատարելու գործին մեծ սատար է հանդիսանում հայոց լեզուն և հայերենի հնչյունաբանության օգտակարությունը իրանական մթազնած բառերի վերականգնման, ըն-

թերցման ճշտումներ կատարելու գործում դառնում է ակնհայտ: Միաժամանակ հայերենի իրանական փոխառությունների անաղարտ պահպանումը մեծ արժեք է ներկայացնում պարսկերենի հնչյունաբանության պատմության համար բնդհանրապես:

ՈՒՐՎԱԳԻԾ ՄԻՋԻՆ ՊԱՐՍԿԵՐԵՆԻ ԶԵՎԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ

ԳՈՅԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆ

Միջին պարսկերեն լեզուն ունի վերլուծական կառուցվածք-այստեղ բացակայում են հոլովի, սեռի քերականական կատեգորիաները: Բոլոր անվանական խոսքի մասերին բնորոշ է թեքական ձևերի բացակայությունը, իսկ խոսքի մասերի շարահյուսական ֆունկցիաները արտահայտվում են հիմնականում նախդիրների, հետդիրի, իզաֆեթի և շարադասության օգնությամբ:

Միջին պարսկերենի խոսքի մասերի սիստեմի հիմնական առանձնահատկությունը կայանում է գոյական և ածական անունների ձևաբանական նույնությունը, որն առաջացել է հարուստ թերականության կորուստի պատճառով:

Շատ դեպքերում բառի պատկանելությունը գոյական կամ ածական խոսքի մասի հնարավոր է դառնում որոշել միայն իմաստով, քանի որ այդտեղ բացակայում են որևէ արտաքին ձևական տարբերիչ ցուցանիշները: Սակայն որոշ դեպքերում դժվար է գոյականը որոշակի զանազանել ածականից, նկատի ունենալով նաև իմաստը, որովհետև նրանք շատ դեպքերում թե՛ կրում են միաժամանակ հատկանշի նշանակությունը և թե՛ հանդիսանում են հատկանշի կրողը:

Գոյական և ածական անունների ձևաբանական կառուցվածքը բառակազմության շատ ձևերում համընկնում է, իսկ բառակազմական ածանցների և բառակազմական մոդեղների թիվը, որոնք հատուկ լինեն գոյականներին կամ ածականներին, բավականին սահմանափակ է:

Քերականական սեռ

Հնդերոպական հիմնալեզվում գոյականները, ածականները ստանում էին սեռը որոշելու համար մի նշան: Համաձայն սրան հնդերոպական հիմք-լեզվի մեջ արական սեռի համար հատկացվում է օ, իսկ իզականի համար՝ ā վերջավորությունը:

Հետագայում լեզուների մեջ սկսվում է սեռի կորուստը: Քանի որ սեռի նշանը բառավերջի ձայնավորն է, իսկ հետագայում բա-

տավերջի ձայնավորները այս կամ այն պատճառով ընկնում են, ուստի սեռի նշանն ու գաղափարն էլ անհետանում են լեզվից:

Այսպես է եղել հայերենում պատմական շրջանից առաջ: Այսպես եղավ անգլերեն լեզվում պատմական շրջանից բավական հետո, իսկ պարսկերեն լեզվում՝ պատմական շրջանի գրեթե րսկրգրում:

Պարսկական սեպագիր արձանագրությունները արդեն վերջին շրջանում (IV դարում մ. թ. ա.) այնպես խառնված են, որ զգալի է, թե սեռը իր անկման շրջանն է ապրում: Քերականական սեռի շնչումը պարսկերենում տեղի ունեցավ մակեդոնական շրջանում. հետևաբար, միջին պարսկերենը, ինչպես նաև նոր պարսկերենը քերականական սեռի տարբերակում չունեն:

Միջին պարսկերենում մնում է միայն բնական սեռը, որը որոշելու համար ծառայում են առանձին բառեր, ինչպես mart «մարդ», zan «կին», brat (ar) «եղբայր», x^u āhar «քույր», pit (ar) «հայր», māt (ar) «մայր»:

Միջին պարսկերենում հուզվարեշ բառերը ընդունում են սեմական ձևեր, որոնք, սակայն, կարդացվում են միջին պարսկերեն. այսպես, արականի համար՝ gabra, որը կարդացվում է mart «մարդ», իգականի համար՝ nīšeh, որը կարդացվում է zan «կին», [gošan] nar (արու), [dinutak] mātak «էգ». օրինակ՝ [gamlā-gošan]. uštornar «արու ուղտ», [gamlādinutak] uštormātak «էգ ուղտ»:

Սեռը որոշելու համար կարող են ավելացվել որոշ բառեր՝ nar «արու» և mātak «էգ». օրինակ՝ gāv^unar «եգ»—gāv^umātak «կով», x^uatāy «տեր»—katakx^uatāy «իշխան», banuk «տիկին»—katakbanuk «սիրուհի»:

Թ Ի Վ

Միջին պարսկերենում կա եզակի և հոգնակի թիվ: Երկակի թիվը, որ եղել է հին պարսկերենում, այստեղ արդեն չկա:

Միջին պարսկերենի հոգնակերտ վերջավորություններն են ān և īhā:

Շնչավոր առարկաների, կենդանիների հոգնակին կազմվում է ān վերջավորությամբ, օրինակ՝ frazandān «զավակներ», gavān «կովեր» կամ «եզներ», šapānān «հովիվներ», axtarmārān «աստղազետներ», martān «մարդիկ»:

Անշունչ առարկաները հոգնակիում ունենում են ihā վերջա-
վորութունը. օրինակ՝ kust-kustihā «կողմեր», kōf—kōfiha «սա-
րեր»:

Սակայն միջին պարսկերենում հոգնակիի կազմության մեջ
դիտվում են բազմաթիվ խախտումներ. երբ շնչավորը հոգնակիում
ընդունում է անշունչ առարկայի վերջավորութունն և հակառակը:
Այսպես. urvar—urvarān «բույս—բույսեր», axtar—axtarān
«աստղ—աստղեր», nēzak—nēzakān «նիզակ—նիզակներ» և այլն:

Մի շարք բառեր, որ նոր պարսկերենում օ-ով են վերջանում,
միջին պարսկերենում k են ունեցել: Այդ բառերը նոր պարսկերե-
նում հոգնակիում gān-ով են վերջանում, պահպանելով միջին
պարսկերենի k-ն:

Նոր պարսկերենի niyā «պապ» բառը հոգնակիում ունենում
է niyākān, որովհետև միջին պարսկերենում եզակիում ունեցել է
k վերջավորութունը: Օրինակ՝ niyak, իսկ հոգնակին ունեցել է
niyakān ձևը:

Հուզվարեչ բառերը նույնպես ընդունում են իրանական հոգ-
նակերտ վերջավորություններ, ինչպես միջին պարսկերեն բառերը.
այսպես՝ [gabrā] mart «մարդ», [gabrān] martān «մարդիկ»,
[malka] šah «շահ», [šahավոր], [malkān] šahān «[ժազավոր-
ներ»:

Իզաֆեր

Երբ երկու բառ (գոյական, ածական, դերանուն և այլն) իրար
նկատմամբ գտնվում են որոշյալ—որոշչի հարաբերության մեջ,
նրանց ներքին կապը արտահայտվում է իզաֆեթով: Միջին պարս-
կերենի իզաֆեթը կարճ «i» տառն է, որ դրվում է երկու բառերի
միջև և ցույց տալիս այն հարաբերությունը, որ գոյություն ունի
նրանց մեջ:

Իզաֆեթը ծագում է հին պարսկական hya ձևից, որն իր հեր-
թին ծագում է ha «այս» ցուցական և ya «որ» հարաբերական դե-
րանուններից: Իզաֆեթը շատ կարևոր դեր ունի միջին պարսկե-
րենում: Սեռական հոլովը արտահայտվում է իզաֆեթի միջոցով,
օրինակ՝ kārnamaki Artaxšēri Pāpakān «Արտաշեսի Պապականի
հիշատակարանը»: Սակայն իզաֆեթ հանդիսացող այս «i»-ն շատ
դեպքերում կրճատվում է:

Միջին պարսկերենի իզաֆեթը, որը մինչև սասանյանների

վերջին շրջանը արտահայտվում էր «i» ձայնավորով, այնուհետև նոր պարսկերենում վերածվեց «e» (է) հնչյունի և այլևս չի գրվում, թեպետ արտասանվում է:

Հուլվական իմաստներ արտահայտելու միջոցները

Հնդկրոպական հիմնայեզուն ուներ ութ հոլով, իրենց առանձին վերջավորություններով, որոնք հետագայում տարբեր լեզուների պատմական կյանքում սկսեցին աստիճանաբար կորչել: Հնդկրոպական հիմք-լեզվի հոլովները ամենից լավ են պահպանել սանսկրիտը և մի քանի այլ հին լեզուներ:

Հնագույն վիճակում հոլովների վերջավորությունները իրարից անկախ և տարբեր էին: Աստիճանաբար տարբեր հոլովների ֆունկցիաները միանում են և առաջ է գալիս մի տեսակ համատեղություն, երբ տարբեր հոլովական իմաստներ արտահայտվում են նույն վերջավորությամբ: Շփոթության առաջն առնելու համար գործածության մեջ մտան նախդիրները և հետդիրները, որոնք պարզեցրին բառի հոլովական նշանակությունը: Երբ բառերի վերջավորությունները սկսեցին ընկնել, արդեն հոլովները մեծ մասամբ անհետացան, մյուս կողմից՝ նախդիրների գործածությունը զարգացավ և, վերջապես, անհրաժեշտ դարձավ: Այսպես է օրինակ՝ անգլերենը, որը պահել է միայն մեկ հոլով (սեռական), ֆրանսերենը, որը պահել է միայն երկու հոլով: Այսպես է նաև պարսկերենը, որը ոչ մի հոլով չունի և բոլոր հոլովները կազմվում են ոչ թե առանձին վերջավորություններով, այլ նախդիրներով, հետդիրով և օժանդակ բառերով:

Արդեն հին պարսկական արձանագրությունների վերջին շրջանում հոլովական վերջավորությունները այնպես քայքայված են, որ զգացվում է հոլովման նախկին ձևի վերանալը: Արդեն այդ ժամանակ է, որ որոշ հոլովներ միացել են իրար, և սկսվել է նախդիրների գործածությունը:

Հոլովների վերջնական քայքայումը և նախդիրների կիրառությունները կատարված են ոչ թե նոր պարսկերենում, այլ միջին պարսկերենի նախորդ շրջանում, որով և հին պարսկերենից միջին պարսկերենին անցնելու շրջանի հոլովական միջին ձևեր չկան:

Այսպիսով, միջին պարսկերենը կորցնելով իր հոլովական վերջավորությունները, հոլովական իմաստները արտահայտում է

նախդիրների, հետդիրի, իզաֆեթի և շարադասության օգնությամբ:

Ինչ վերաբերում է թեքմանը, ապա միջին պարսկերենում թեքումը բուն իմաստով վերաբերում է հոգնակի ān և ihā վերջավորություններին, որոնք ավելանում են բառի հիմնական ձևի վրա:

Ուղղական հոլովը բառի հիմնական ձևն է. օրինակ՝ Sāsān hamgūnak kart (Քարնամակ),

«Սասանը այնպես էլ արավ»:

Սեռական հոլովն արտահայտվում է զանազան կերպ.

ա) Այնպիսի դասավորությամբ, որի ժամանակ խնդրառու բառը խնդրից հետո է դրվում, ինչպես, օրինակ՝ kārñāmak, Erānšahr, սակայն այսպիսի միացումները կազմությամբ բարդ բառեր են և դիտվում են որպես միասնական բառեր.

բ) Իզաֆեթի միջոցով. օրինակ՝ Kārñāmaki Artaxšēri Pāpākan «Արտաշիր Պապականի հիշատակարանը», rasi Pars «Փարսի ճանապարհը»:

Տրական հոլովը արտահայտվում է օ հնչյունի միջոցով. օրինակ՝ Apiš nāmak օ Pāpak kart (Քարնամակ) «Եվ նա նամակ գրեց Պապակին»: Apiš օ pūsi Ardavan guft (Քարնամակ) «Եվ նա ասաց Արտավանի որդուն», akasih օ Ardavan mat (Քարնամակ) «Տեղեկություն եկավ Արտավանին»:

Այս օ-ն նոր պարսկերենում չի մնացել. տրական հոլովը նոր պարսկերենում արտահայտվում է b-ի կամ be-ի միջոցով:

Հայցական հոլովը արտահայտվում է թե՛ առանց նախդիրի ու վերջավորության և թե՛ rað հետադրությամբ. օրինակ՝ hamak Jehan rōšnīh kart (Քարնամակ) «Ամբողջ աշխարհը լուսավորեց», Ardavan [amat] ka-aš Artaxšē r rað dit sāt [yehvūn] but (Քարնամակ) «Արտավանը որ Արտաշիրին տեսավ ուրախացավ», Pāpak rað pūsi ast (Քարնամակ) «Պապակը մի որդի ունի» (տառացի—Պապակին մի որդի կա):

Միջին պարսկական rað հետադրության հնագույն ձևն է հին պարսկական radiy «պատճառով», օրինակ՝ հպ. ava hya radiy «Սրա պատճառով»:

Հին պարսկերենի radiy-ն նախ միջին պարսկերենում դարձավ rað, ապա նոր պարսկերենում՝ ra հոլովակերպ հետդիրը:

Միջին պարսկերենում rað-ն. ունի նաև ինքնուրույն նշանակու-

թյուն՝ համար, պատճառով. այսպես, օրինակ՝ Ardavan duščaš-
mih u vatkāmakih rað gobet (Քարնամակ) «Արտավանը (այդ)
ասում է նախանձի և շարականության պատճառով»:

Քացառական հոլովը արտահայտվում է hač նախդիրի օգ-
նությամբ. օրինակ՝ va hač Sāsān pursit (Քարնամակ) «Եվ Սա-
սանից հարցրեց», Artaxšēr hač banak hamak tarsit (Քարնա-
մակ) «Արտաշիրը բանակից շատ վախեցավ»: Այս նախդիրը ծա-
գում է հին պարսկական hača նախդիրից, որը հետագայում տվել
է նոր պարսկերենի äz բացառական հոլովակերպ նախդիրը:

Գործիական հոլովը արտահայտվում է pat նախդիրի օգնու-
թյամբ, օրինակ՝ hunar u sayandakih... pat baxšanišn i spihr
u kamak i yazdān bavēt. «Հնարամտությունն ու կարողությու-
նը լինում են երկնքի բախտի որոշմամբ և աստվածների կամ-
քով»: Այս նախդիրի ավելի հին ձևն է apak, որը նույնպես գոր-
ծածված ենք տեսնում Քարնամակի մեջ: Այսպես՝ roč i Ardavān
apak asuvaran u Artaxšēr ō naxčir šot ēstat «Մի օր Արտա-
վանը հեծյալների և Արտաշիրի հետ որսի էր գնացել»:

Ներգոյական հոլովը արտահայտվում է andar և pūn, ինչ-
պես նաև սեմական bin նախդիրներով. օրինակ՝ pūn vahēšt
«Գրախում, գրախտի մեջ», Pūn xalmū «Քնի մեջ», bin laila
«Գիշերը, գիշերվա մեջ», etōn kunam ku hač to farrax⁴ tar an-
dar Jēban kas nē bavīt (Քարնամակ) «Այնպես կանեմ, որ աշ-
խարհում քեզանից ավելի երջանիկ մարդ չի լինի»:

Կոչական հոլովը միջին պարսկերենում սկզբում արտահայտ-
վել է առանց կոչական մասնիկի, իսկ հետագայում սկսել են գոր-
ծածել ya և ey կոչական մասնիկները: Այսպիսով, հնդերոպա-
կան կոչականի առանձին ձևի հոլովը մյուսների նման կորել և
վերածվել է բացականչականի:

ԱՄԱԿԱՆ ԱՆՈՒԵԸ ԵՎ ՆՐԱ ՀԱՄԵՄԱՏՈՒԹՅԱՆ ԱՍԻԻՃԱՆՆԵՐԸ:

Հնդերոպական հիմք-լեզվի մեջ ածականը կարող էր դրվել գո-
յականից թե՛ առաջ, թե՛ հետո և սեռով ու հոլովով համաձայնում
էր նրա հետ: Այս ազատությունը վերացվեց համարյա բոլոր լե-
զուներում: Գրաբարում ածական որոշիչը կարող էր դրվել գոյա-
կանից առաջ և հետո, իսկ աշխարհաբարում այլևս այդպես չէ.
այստեղ գերազանցապես նախադաս է: Ռուսերենում ածականը

պահում է սեռի և թվի համաձայնությունը, բայց մեծ մասամբ նախադաս է:

Միջին պարսկերենում, ինչպես գիտենք, քերականական սեռի տարբերակում այլևս չկա, սակայն ածականը գործ է ածվում գոյականից առաջ կամ հետո: Եթե ածականը դրվում է գոյականից հետո, ապա այդ դեպքում գոյականին է միանում իզաֆեթով, իսկ եթե նախադաս է գոյականին, իզաֆեթ չի դրվում և գոյականի հետ կազմում է մի բարդ բառ: Այսպես, օրինակ՝ nēvakzan—zani nēvak «բարի կին», vatiartak «սրբնթաց հող»:

Եթե ածականները մի քանիսն են, միացվում են և շաղկապով կամ էլ իզաֆեթով (i-ով). օրինակ՝ x^uarišn i hupoxt u hubōd u x^uartik u sartap u maē apurt (Արտավիրապնամակ). «Լավ եփած և անուշահոտ կերակուր և խորտիկ, և սառ ջուր, և գինի բերեցին». apim dit hān i sičōmand i bimgōni sahmgūn i vasdard i pur anākīh i gundak tartum dušax (Արտավիրապնամակ) «Եվ ես տեսա այն կործանիչ, սարսափելի, սոսկալի և բազմացավ, շարունջամբ լի, նեխած, ամենամուռյալ դժոխք»:

Միջին պարսկերենում ածականները գոյականների հետ գործածվելիս թվի և հոլովի համաձայնություն չունեն. օրինակ՝ hān dō vatbaxt baratarān i [lak] to (Քարնամակ) «Քո այն երկու վատաբախտ եղբայրներ»:

Հնդեւրոպական հիմք-լեզվում եղած համեմատության աստիճանները պահպանված չեն: Որոշ լեզուներում կամ բոլորովին անհետացել են, կամ այդ մասնիկները փոխանակվել են ուրիշներով, կամ էլ այդ մասնիկների փոխարեն գործածված են վերլուծական ձևեր: Օրինակ՝ հին հայերենում այդ մասնիկները ջնջվել են և ներանց փոխարեն դրվել են-գույն և ամենա-, իսկ աշխարհաբարում դրանց հետ միասին գործածական են ավելի և ամենից ավելի ձևերը: Պարսկերենը իրենից ներկայացնում է այս բոլորի խառնուրդը:

Միջին պարսկերենում համեմատական աստիճանի վերջավորությունն է tar, որը գործածվում է hač բացառականի նախդիրով, օրինակ՝ ētōn kunam ku hač tō farrax^utar andar jēhan kas nē bavēt (Քարնամակ). «Այնպես կանեմ, որ աշխարհում քեզանից ավելի բախտավոր մարդ չի լինի», hač tō dūstar u zešt-tar nē dit. «Քեզանից ավելի վատթար և տգեղ չեմ տեսել»:

Գերադրական աստիճանը կազմվում է tūm, .st, ist վերջավորութունների կցումով: Օրինակ՝ sahmgūntūm «ամենասարսափելի», nazdist «ամենամոտիկ», kamist «ամենաքիչ», xortaktūm «ամենափոքր»:

ԳԵՐԱՆՈՒՆ

Գերանունները ընդհանրապես բաժանվում են երկու խմբի. գերանուններ, որոնք կապված են միշտ դեմքի հետ. դրանք են անձնական, անդրադարձ, փոխադարձ և ստացական գերանունները: Երկրորդ՝ գերանուններ, որոնք դեմքի հետ կապված չեն, այլ ընդհանուր և անորոշ գաղափարներ են. դրանք են ցուցական, հարաբերական, հարցական և անորոշ գերանունները:

Ինչպես գոյականի, նույնպես և գերանվան համար քերականական սեռի տարբերակումը պարտադիր չէ: Կան լեզուներ, որոնք գերանվան մեջ սեռի տարբերակում ունեն, ուրիշները չունեն, իսկ կան էլ լեզուներ, ինչպես պարսկերենը, որ անցյալում՝ հին պարսկերենի շրջանում, թեև ճանաչել է գերանվան սեռը, բայց արդեն միջին պարսկերենի շրջանից սկսած՝ այլևս չի ճանաչում:

Միջին պարսկերենում գործ են ածվում ինչպես սեմական, այնպես էլ իրանական անձնական գերանունները:

Իրանական անձնական գերանունները լինում են երկու տեսակ՝ անջատ և կից:

Անջատ գրվող անձնական գերանունները ունեն երկուական, հավասարապես գործածվող զուգահեռ ձևեր: Դրանք են.

Եզակի թիվ

I դեմք, apam, am «Եվ ես»,

II դեմք apat, at «Եվ դու»,

III դեմք apiš, aš «Եվ նա»:

Հոգնակի թիվ

I դեմք apmān, mān «Եվ մենք»,

II դեմք aptān, tān «Եվ դուք»,

III դեմք apšān, šān «Եվ նրանք»:

Կից գերանունները գործ են ածվում էնկլիտիկայի ձևով, այսինքն՝ կցվում են համապատասխան բառին, իրենց վրա շեշտ չեն ընդունում և գերանվանական հոդի արժեք են ստանում: Դրանք են.

- m *ես, իմ* —mān *մենք, մեր,*
 —t *դու, քո* —tān *դուք, ձեր,*
 —š *նա, նրա* —šān *նրանք, նրանց:*

Միջին պարսկերենում կից դերանունները կարող են կցվել հարաբերական դերանուններին, նախդիրներին, շաղկապներին և այլն:

Սեմական անձնական դերանուններն են.

Ծղակի

- I *դեմք* [li] man «ես»,
 II *դեմք* [lak] tō «դու»,
 III *դեմք* [ola] avē, ōy «նա»:

Հոգնակի

- I *դեմք* [l^ena] amah «մենք»,
 II *դեմք* [l^ekom] šmah «դուք»,
 III *դեմք* [olašan] avišān «նրանք»:

Բերենք օրինակներ նախադասության մեջ. šapuhr ō kaničak guft kū rast gob ku [lak] to hač frazandan i kē he. (*Քարնամակ*) «Շապուհն աղջկան ասաց, թե ճիշտն ասա, դու ո՞ւմ գավակներից ես». man ēn kar pat ayyārīh i [l^ekum] šmāh tuban kart (*Քարնամակ*). «Ես այս գործը ձեր օգնությամբ կարող եմ անել»:

Յ. ճգրագարն գերանուններ

Միջին պարսկերենում գործածվում են թե՛ սեմական և թե՛ իրանական անդրադարձ դերանունները, սակայն այստեղ սեմականները ավելի գործածական են: Իրանական անդրադարձ դերանուններն են.

- x^uat «*ինքն, լուր*», x^uatšān «*իրենք, իրենց*»,
 x^uēš «*ինքը, լուր*», x^uēšān «*իրենք, իրենց*» և
 x^ueštan «*ինքը, լուր*»:

Սեմական անդրադարձ դերանուններն են.

- [nafšeh] x^uēš «*ինքը, լուր*»,
 [banafšeh] x^uat «*ինքը, լուր*» և
 [naššetan] x^ueštan «*ինքը, լուր*»:

Միջին պարսկերենում անդրադարձ դերանունները գրվում են հատկացյալին թե՛ հետագաս, թե՛ նախագաս. օրինակ՝ apiš hān i x^uēš muy u riš hamay kand (Արտավիրապ), «Եվ նա այն լուր մազերը և միրուքը պոկում էր»: Նոր պարսկերենում անդրադարձ դերանունները գրվում են հատկացյալից հետո:

Տուցական գերանուններ

Միջին պարսկերենում գործ են ածվում թե՛ սեմական և թե՛ փրանական ցուցական դերանունները. բայց սեմականները ավելի գործածական են:

Փրանական ցուցականներն են im «այս» և ana «այն»:

Սեմական ցուցականներն են.]zenā] in «այս» [zak] hān «այն» [lizna] im «այս»:

[lizna] im-ը գրվում է rōč «ցերեկ, օր» և šap «գիշեր» բառերի վրա: Այս ցուցականը գործածական է նաև ժամանակակից պարսկերենում որպես em, այսպես՝ emruz «այսօր», emšab «այս գիշեր», emsāl «այս տարի» և այլն:

Հարաբերական գերանուններ

Հնդերոպական հարաբերական* yo-ն, որը գործածվում է ավեստայի լեզվի մեջ ya ձևով, հին պարսկերենում այլևս գոյություն չունի. մեզ ավանդված մի քանի շաղկապների՝ yātā «որից հետո», yaθā «որպես», yadiy «եթե», շնորհիվ, միայն հաստատվում է նրանց երբեմնի գոյությունը:

Հին պարսկերենը իբր հարաբերական սկսում է գործածել hya, tya-ն, որ ցուցականից է փոխառել:

Միջին պարսկերենում հարաբերական դերանվան նշանն է i-ն, օրինակ՝ martum k^etar farraxtar ? zak i avnastar «մարդկանցից ամենաբազանիկը ո՞վ է. նա ով ամենաանմեղն է»: Սա անցման շրջանն է: Այնուհետև սկսվում է հարցական — անորոշ բունի գոր-

ծածուկները, որին դիմում են գրեթե բոլոր մյուս հնդեվրոպական լեզուներն էլ: Նոր պարսկերենում, ինչպես և քրդերենում, տիրապետում է ki ձևը, որ միաժամանակ հարցական և հարաբերական է¹:

Հարցական գերաճուճ

Հին պարսկերենից մնացել է միայն մի բառ՝ čiyakaram «քահի հատ, քանի անգամ». միջին պարսկերենի հարցական դերանունները կազմված են հենց այս բառից:

Միջին պարսկերենի հարցական դերանուններն են՝ čigōn «ինչպես», čim «ինչու», čimrað «ինչու համար»:

Հարցականներ կան նաև kē-ով, որոնց համապատասխան ձևերը որոշ հնչյունափոխություններ ունենք նաև նոր պարսկերենում:

Պ.Պորոշ գերաճուճներ

Միջին պարսկերենում գործածվում են հետևյալ անորոշ դերանունները. har «ամեն, յուրաքանչյուր», visp «ամեն», ham «բոլոր, համ», hamāk, hamay «ամեն», apāreḵ «ուրիշ», čand «որքան», kas «ոմն», čiš «որևէ բան»:

ԹՎԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆ

Միջին պարսկերենում գործածական են թե՛ իրանական և թե՛ սեմական թվականները: Տասնմեկից սկսած՝ սեմական թվականները սակավ գործածություն ունեն:

Միջին պարսկերենում զրո գոյություն չի ունեցել. տասը, քսան և քառասուն թվականները ունեն հատուկ նշաններ:

¹ Տե՛ս է. Ա ճ ա ո յ ա ն, Լիակատար քերականություն հայոց լեզվի, հ. 2, էջ 438:

Քանակական քվականներ

Թվանշան	իրանական	«մեկ»	սեմական
۱	ēvak ¹	«մեկ»	—
۲	dē	«երկու»	tauī
۳	sē	«երեք»	taltā
۴	čahār	«չորս»	arba
۵	panj	«հինգ»	xamsyā
۶	šaš	«վեց»	šata
۷	haft	«յոթ»	šabā
۸	hašt	«ութ»	tomanyā
۹	nav	«ինը»	tišā
۱۰	dah	«տասը»	arša

Ինչպես նշեցինք, տասնմեկից բարձր սեմական թվականները քիչ գործածական են, ուստի և առիթ ենք նրանց միայն իրանական ձևերը:

Տասնյակների և միավորների միացումը կատարվում է ինչպես արդի պարսկերենում. մինչև 20՝ միավորը գրվում է առաջ, տասնավորը՝ հետո, իսկ 20-ից հետո տասնավորը՝ առաջ, միավորը՝ հետո:

¹ Հին պարսկերենի aiva մեկ, որի վրա ավելացնելով միջին պարսկերենի Կ մասնիկը, ստացվել է միջին պարսկերենի ēvak ձևը, ճիշտ այնպես, ինչպես, զրաբար «մի» ձևից «ակ» նվազականով կազմվել է «միակ» ձևը, որ հետո գարձավ մեկ, Նույն ձևով միջին պարսկերենի ēvak ձևը կրճատվելով, ավելց նոր պարսկերենի yek ձևը:

١٧	yāzdah	տասնմեկ
١٨	duāzdah	տասներկու
١٩	sēzdah	տասներեք
٢٠	čahārdah	տասնչորս
٢١	pānzdah	տասնհինգ
٢٢	šāzdah	տասնվեց
٢٣	haftdah	տասնյոթ
٢٤	hašt dah	տասնութ
٢٥	navazdah	տասնինը
٢٦	vist	քսան
٢٧	sīh	երեսուն
٢٨	čihil	քառասուն
٢٩	pančah	հիսուն
٣٠	šast	վաթսուն
٣١	haftāt	յոթանասուն
٣٢	haštāt	ութսուն
٣٣	nahvat	իննսուն
٣٤	sat	հարյուր

Հարյուրավորները նոր պարսկերենում ունեն անկանոն ձևեր. այնինչ միջին պարսկերենում այդ հարյուրավորները ունեցել են կանոնավոր կազմություն. օրինակ՝

دس	dōsat	երկու հարյուր
سدس	sēsāt	երեք հարյուր
هزار	hazār	հազար
دو هزار	dō hazār	երկու հազար
سه هزار	sē hazār	երեք հազար

Դասական բվականներ

Դասական թվականները, բացառությամբ առաջին երեքի, կազմվում են «um» մասնիկի օգնությամբ, որ ավելանում է քանակական թվականների վերջում:

ēvak, naxost, nazist, fratom առաջին
ditikar երկրորդ
setikar երրորդ
šahārum չորրորդ
panjūm հինգերորդ և այլն:

Միջին պարսկերենում դասականները կազմվում են նաև in մասնիկի օգնությամբ, որ նույնպես կցվում է քանակական թվականի վերջում.

naxostin առաջին, panjin հինգերորդ, šašin վեցերորդ, havtin յոթերորդ և այլն:

Դասական թվականները թվանշաններով ձևակերպվում են հետևյալ կերպ:

ԵՄ	առաջին	ԵՄ	չորրորդ
ԵԿ	երկրորդ	ԵԿԵ	հինգերորդ
ԵԿԵ	երրորդ	ԵԿԵԵ	վեցերորդ

Բաշխական թվականներ

Բաշխականը կազմվում է քանակականի կրկնությունից. օրինակ՝
 ēvak—ēvak «մեկ—մեկ»:

Նոր պարսկերենում շատ տարածված ձև են նաև gān կամ gāne մասնիկով կազմած ձևերը, որ կարելի է նաև կրկնաբար գործածել, ինչպես dogan-dogan կամ dogāne dogāne «երկուական երկու-երկու», segāne . «երեքական» և այլն:

Նոր պարսկերենի այս բաշխականի gān կամ gāne մասնիկ, ները գալիս են միջին պարսկերենի kānak ձևից. ինչպես dokānak «երկու-երկու», sēkānak «երեք-երեք» և այլն:

Կոտորակային թվականներ

Թվականների որոշ ձևեր—tak վերջավորությունից կազմում են կոտորակային թվականներ. այսպես՝ sarišutak «մեկ երրորդ», čatrūšutak «մեկ քառորդ», panītak «մեկ հինգերորդ»

Սակայն ավելի հաճախ կոտորակային թվականը կազմվում է ēvak «մեկ» թվականի օգնությունից, որ դրվում է թվարկվող թվականից հետո. օրինակ՝ dō ēvak «մեկ երկրորդ», sē ēvak «մեկ երրորդ», čahār ēvak «մեկ քառորդ» և այլն:

«Մեկ երկրորդ»-ի համար գործածվում է nim, nimak; որ նշանակում է կես:

Քունակական թվականին կցելով bār մասնիկը, ստանում ենք կրկնական թվական. օրինակ՝ ēvak bār «մեկ անգամ», dōbar երկու անգամ», sēbār «երեք անգամ» և այլն:

Բ Ա 3

Միջին պարսկերենի բային բնորոշ են դեմքի, ժամանակի, եղանակի և սեռի կատեգորիաները:

Միջին պարսկերենը հարուստ է բայաձևերով, որոնք ըստ իրենց կազմության բաժանվում են երկու խմբի. պարզ կամ համադրական և նկարագրական կամ վերլուծական:

Պարզ համադրական ձևերը կազմվում են բայ հիմքերից, դիմային վերջավորությունների ու hamāy, be նախդիրների օգնությամբ:

Վերլուծական ձևերը սովորաբար բաղկացած են երկու կամ ավելի բայաձևերից, որոնցից մեկը միշտ արտահայտված է օժանդակ բայով:

Իրենց կառուցվածքով և բառակազմական տիպով միջին պարսկերենի բայերը կարող են լինել պարզ. օրինակ՝ dānistan «իմանալ, գիտենալ», zatan «ծնել». նախդրավոր, օրինակ՝ apnā dāstan «հետ պահել». անվանական (ածականից կամ գոյականից կազմված բայ), օրինակ՝ andarz— andarzēnitan կտակ, խրատ, խրատ տալ, farjām «վերջ», farjāmēnitan «վերջացնել», բարդ կամ բաղադրյալ (երբ մի քանի բառերից բայ է կազմվում՝ մի վերջավորությամբ), օրինակ՝ pat ana daštan «մտածել, ենթադրել»:

Անորոշ դերբայը ունի tan, itan, stan, ātan վերջավորությունները. օրինակ՝ framutan «հրամայել», nipištan «դրել», kartan «անել», framūšitan «մոռանալ», dānstan «իմանալ»:

Սեմական բայերը ընդունում են իրանական tan, ātan, stan վերջավորությունները: Օրինակ՝ [vazaluntan] šutan «գնալ», [yadrūntan] burtan «տանել», [yekavimūnatan] ēstātan «կանգնել», [xavitūnstan] danistan «իմանալ»:

Ենթակայական դերբայ.— Եթե անորոշ դերբայի վերջավորությունը դեն գցենք և տեղը դնենք—ndak վերջավորությունը, կըստացվի ենթակայական դերբայը. այսպես, օրինակ՝ raftan—ravandak «գնացող», x^uartan—x^uarandak «ուտող»:

Ենթակայական դերբայը կազմվում է նաև ān վերջավորությամբ, որը նույնպես դրվում է անորոշ դերբայի վերջավորության փոխարեն. օրինակ՝ x^uartan—x^uarān «ուտող»:

Սեմական բայերը նույնպես ընդունում են իրանական ենթակայական դերբայի վերջավորություն. օրինակ՝ [yadrūntan] burtan—[yadrūnan] barān «բերող»:

Անցյալ դերբայ.— Անորոշ դերբայի վերջին n-ի փոխարեն դրվելով k, որ նոր պարսկերենում փոխարինվում է h—(o)ով, կազմվում է անցյալ դերբայը. օրինակ՝ zātan—zātak «որդի», ārastan—ārāstak «գարդարված», nipištan—nipištak «գրված»:

Երբեմն այս ak-ի փոխարեն դրվում է ār, օրինակ՝ griftan—griftār «գերի», murtan—murtār «դիակ, լեշ»:

Բայանուն.— Անորոշ դերբայի վերջավորության փոխարեն դնելով išn վերջավորությունը, կստացվի բայանուն. օրինակ՝ parvartan—parvarišn «սնուցում», guftan—gubišn «խոսակցություն», x^uartan—x^uarišn «ուտելիք» և այլն:

Երբեմն išn-ից հետո ավելանում է ī, օրինակ՝ mēnišn mēnišnih «միտք», rāmišn rāmišnih «հանգստություն»:

Գիմային վերջավորությունները արտահայտում են դեմքի և թվի կատեգորիաներ. դրանք են.

Ծղակի թիվ Հոգնակի թիվ

I դեմք am.	ēm,
II դեմք ē, i,	ēt, it,
III դեմք, ēt,	end, and:

Միջին պարսկերենի բայի ժամանակների կազմության մեջ գիմային վերջավորությունները քիչ դեր են կատարում: Բայերը մեծ մասամբ խոնարհվում են առանց գիմային վերջավորություն-

ների. դա հենց միջին պարսկերենի բայական սիստեմի սպեցի-
ֆիկ կողմերից է:

Բայական նախդիրներ.— Բայական տարբեր ձևերի կազմու-
թյան համար գործածվում են երկու նախդիրներ. hamāy, որը
բային տալիս է տեղականության և բազմակիտության իմաստ, և be
նախդիրը, որի օգնությամբ կազմվում է բայի ասլառնի ժամա-
նակը:

Ժխտական նախամասնիկներ.— Միջին պարսկերենի ժխտական
նախամասնիկներն են mā և nē. գործածական է նաև սեմական
al մասնիկը:

Բայի ժամանակների կազմաւրջուըը

Միջին պարսկերենում հին պարսկերենի ժամանակներից և
եղանակներից մի քանիսը իսպառ կորել են և նրանց տեղ կազ-
մվել են բոլորովին նորերը. այսինքն՝ միջին պարսկերենում ջընջ-
վել են հին պարսկերենի համադրական ձևերը, և նրանց փոխա-
րեն կազմվել են նոր վերլուծակալան ձևեր:

Աորիստ.— Անորոշ դերբայի վերջավորության փոխարեն դնե-
լով դիմային վերջավորությունները, կկազմվի աորիստը: Նույն
ձևով են խոնարհվում նաև սեմական բայերը:

Աորիստի խոնարհումը.

Իրանական

Սեմական

Եզակի

x ^u aram	«ուտեմ»	[všt ^u mūnam]	x ^u aram
x ^u ari	«ուտես»	[všt ^u mūni]	x ^u ari
x ^u arēt	«ուտե»	[všt ^u mūnēt]	x ^u arēt

Հոգնակի

x ^u arēm	«ուտենք»	[všt ^u mūnēm]	x ^u arēm
x ^u arēt	«ուտեք»	[všt ^u mūnēt]	x ^u arēt
x ^u arend	«ուտեն»	[všt ^u munend]	x ^u arēd

Ներկա ժամանակը կազմվում է աորիստի առաջ hamāy դնե-
լով: Օրինակ՝ hamāy darēt «դուք ունեք», afarin hamāy konend
«Գողեստներ են ասում»:

Այս hamāy-ն նոր պարսկերենում նախ hami-ի է փոխվել և
ապա դառել mi:

Ապառնի ժամանակը կազմվում է աորիստի առաջ be զնելու միջոցով. օրինակ՝ hagar pasax ne dahē pat hamzamān be ōžānam (Յուշտի Ֆրիան) «Եթե պատասխան չտաս, անմիջապես կսպանեն»:

Ներկա պարսկերենում be-ն չի գործածվում: Նրա տեղը բռնել է x^uāstan բայի աորիստը, որ գործ է ածվում բայի անցյալ ժամանակի հետ. օրինակ՝ x^uāham kārd «կանեն, անելու եմ»:

Անցյալ կատարյալ.— Անորոշ դերբայի վերջին 0-ն ընկնելով, մնացածը լինում է բայի անցյալ կատարյալը, որ միեւնույն ձևն ունի եզակի և հոգնակի բոլոր դեմքերի (I, II, III) համար:

Օրինակ՝ guft նշանակում է ասացի, ասացիր, ասաց, ասացինք avišān gūft kū... «Նրանք ասացին, որ...», hamgūnak ast čigūnam guft «ախպես է, ինչպես ասացի»:

Նոր պարսկերենում անցյալ կատարյալը խոնարհվում է կանոնավոր կերպով. օրինակ՝

կերանք	xordim	կերա	xordām
կերաք	xordid	կերար	xordi
կերան	xordānd	կերավ	xord

Անցյալի աճկատար. hamāy-ն զնելով անցյալ կատարյալի ձևի վրա, կտանանք անցյալի անկատար: Օրինակ՝ hanāy afa-kant «Թափում էր», hamāy xuart «ուտում էր»:

Անցյալի վաղակատարը կազմվում է անցյալ կատարյալից և օժանդակ բայից. օրինակ՝

x ^u art hōm	կերել եմ	x ^u art hēm	«կերել ենք»
x ^u art hē	կերել ես	x ^u art hēt	«կերել եք»
x ^u art ast	կերել է	x ^u art hand	«կերել են»:

Երբեմն անցյալի վաղակատարը կազմվում է astan, hastan օժանդակ բայի օգնությամբ. օրինակ՝

x ^u art hastam	կերել եմ	x ^u ari hastēm	կերել ենք
x ^u art hastē	կերել ես	x ^u art hastēt	կերել եք
x ^u art hastēt	կերել է	x ^u art hastand	կերել են:

Հրամայական եղանակը ստացվում է, երբ անորոշ դերբայի վերջավորութունը գցում ենք. օրինակ՝ apspartan — apspar «ապսպրիր», x^uartan — x^uar «կեր», andišitan — andiš «մտածիր»:

Երբեմն այս ձևի վրա առջևից ավելանում է be, օրինակ՝ be-

nišin «նստիր»: Հոգնակին կազմելու համար վերջից ավելանում է ēt. օրինակ՝ patir «ընդունիր», patirēt «ընդունեցեք»:

Հիմնական ձևի վրա ավելացնելով mā [al], կամ nē, կազմվում է հրամայականի արգելականը. օրինակ՝ dušnām mādah «մի հայհոյիր»:

Օժանդակ բայեր

Օժանդակ բայի դասին են պատկանում նկարագրական ձևեր կազմող բայերը կամ այն բայերը, որոնք մասնակցում են բաղադրյալ բայերի կազմությանը¹:

Նկարագրական ձևերի կազմության համար գործածվում են butan «լինել», ēstātan «կանգնել» և սեմական [yehvūntan] butan և [yekavimuntan] ētsātan-ը: Ամենագործածված էական բայը I դեմքի համար՝ ham «ես», II դեմքի՝ hē «ես». III դեմքի՝ hast «է», հոգնակի թվի I դեմքի համար՝ hēm «ենք», II դեմքի՝ hēt «եք», III դեմքի՝ hand «են»:

էական բայի խոճարհումը

Ներկա ժամանակ

hōm	ես	hēm	ենք
hē	ես	hēt	եք
hast	է	hand	են

Անցյալի անկատար (բաղադրյալ կազմություն)

būt	hōm	էի	būt	hēm	էինք
būt	he	էիր	būt	hēt	էիք
būt		էր	būt	hand	էին

Աորիսա

estam	«լինեմ»	ēstēm	«լինենք»
esti	«լինես»	ēstēt	«լինեք»
estēt	«լինի»	ēstēnd	«լինեն»

Պակասավոր բայեր

Միջին պարսկերենի պակասավոր բայերն են. tubānistān «կարողանալ», šayastān «արժանի լինել», apāyastān «պիտի լինել»:

¹ Պետք է զանազանել իրարից օժանդակ բայերի այն տեսակները, որոնք միայն իբրև բայակերտ են գործածվում, և այն տեսակները, որոնք զերբայների հետ միանալով՝ բայերի նոր ժամանակներ են կազմում:

Բալի սեռը

Միջին պարսկերենում, երբ պետք է չեզոք բայը ներգործական դարձնել, անորոշ դերբալի վրա ավելացվում է enitan պերջավորությունը. օրինակ՝ suxtan «այրվել», sučenitan «վառել», vartitan «դառնալ», vartēnitan «դարձնել, շրջել» (սա նույն պատճառականն է):

Բալի կրավորական սեռը կատացվի, երբ անցյալ կատարյալին ավելացվեն hōm, butan և ēstātan օժանդակ բայերը. օրինակ՝ x^uart hōm «կերվեցի», x^uart buvam «ուտվեմ», x^uartestet «կերվեց» կամ՝ zat būt hōm «խփվել եմ», dašt estet hōm «ունեցած եմ եղել», անցյալ կատարյալի կրավորականը կլինի hamay parvart hōm «սնուցվում էր»:

ՄԱԿԲԱՅ

Միջին պարսկերենի մակբայներն են.

[litammā] ētar «այստեղ», pēš «առաջ», [axr, ahar] pas «հետո, վերջ», [bēn] andar «մեջ», [līznayom] imrōč «այսօր», fraž «վերև», pēramōn «շրջակալք», [konu] nun «այժմ», hākarč «երբեք», [lohār] apaž «կրկին», andarūn «մեջ», birūn «դուրս», miyān «մեջ»:

Որպես մակբայ գործ են ածվում նաև ածականները:

ՆԱԽԻՐՆԵՐ

Գործածվում են ինչպես իրանական, այնպես էլ սեմական նախդիրներ. սակայն իրանականները քիչ են գործածվում:

Սեմական նախդիրներն են.

[min] hač	բացառականի նախդիր-«ից»
[barā] be	«դեպի»
[madam] apar	«վրա»
[ol] ō	տրականի նախդիր
[ad] tāk	«մինչև»
[lvateh] apāk	«հետ»
[pūn] pat	«մինչև, մեջ, վրա»

Իրանական նախդիրներն են.

hač	«ից»
apar	«վրա»

ažir «տակ»
 patirak «մինչև, դեպի, դրա կողմը»
 arpak «հետ»:

ՇԱՂԿԱՊ

u «և», č, ič (որպես հետադրութուն), aivap «կամ», [hat] hakar «եթե», [ma] če «ինչ, որովհետև», [bara] bē «սակայն», [amat] ka «որ», [aiγ] kū «որ»:

ԲԱՅԱՍՈՂ ՄԱՍՆԻԿՆԵՐ

ā. dān—ādān «անդհատ», āsahmān «անսահման», āmar «անհամար», ākān «անկում»:

apē. ras—apēras «առանց ճանապարհի», apēčār «անճար», apēvnas «անմեղ», apēniyaz «անկարոտ», apēgumanih «աներկբայութուն»:

ān. akā^s-ānakas «հանկարծ», ānaržānik «անարժան», ānāp «անջուր», ānāpā^sān «անապատ»:

[al] mā—māpurs «մի հարցնիր», mābar «մի տանիր»:

[la] nē—nēšnās «անծանոթ», nekām «դժկամ», nēšayēt «անկարելի»:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Աբրահամյան Ռ., Պահլավերենից փոխառնված անհայտ բառերի ընթերցումը, ՀՄՍՌ ԳԱ Աշխատութունների ժողովածու, հ. 3, 1948:
2. Աբրահամյան Ռ., Արտալիրազ նամակ, Յուշտի Ֆրիան, Երևան, 1938:
3. Աբրահամյան Ռ., Իրանական լեզուներ, «Լույս» Գրական-դիտական հանդես, № 1, 1943:
4. Աճառյան Հ., Լիակատար քերականութուն հայոց լեզվի, Ներածութուն, հհ. 1, 2, 3, 4ա, 4բ, Երևան, 1953—1961:
5. Աճառյան Հ., Հայոց լեզվի պատմութուն, հ. 1, Երևան, 1940:
6. Salemann C., Mittelpersisch (Grund. d. Ir. ph.), Bd I, Abt., I Strassburg, 1895—1901.
7. West E. W., Pahlavi Literature (Grund. der Ir. ph.) Bd II, 1896—1904.
8. Hübschmann, Persische studien, Strassburg, 1895.
9. Nyberg H. S., Hilfsbuch des Pehlevi Bd I—II. Uppsala, 1928—1931.

10. Junker H. F., *Frahang i pahlevik*, Leipzig, 1955.
11. Фрейман А. А., *Среднеперсидский язык и его место среди иранских языков (Восточные записки) т. I*, 1928.
12. Abrahamian, *Rahnamae zābane Pāhlāvi*, Teheran, 1937.
13. Dīn Moḥāmmād, *Dasture Pāhlāvi*, Bombay, 1934.
14. Bḥar Mālek-ol-šoāra, *Xāt vā zābane Pāhlāvi*. Mehr, № 5
6, Tehran.
15. Bḥar Mālek-ol-šoāra, *Sābkšenasi I*.
16. Ehsānyār Šāter., *Zābanha vā lāhjehae Irāni*, Tehran, 1336.
17. Оранский И. М., *Введение в иранскую филологию*, М., 1960.

**Краткий очерк
грамматики пехлеви**

СРЕДНЕПЕРСИДСКИЙ ЯЗЫК И ЕГО СИСТЕМА

Среднеперсидский язык, о чем свидетельствует и его название, занимает промежуточное положение между древнеперсидским и новым (современным) персидским языками.

Среднеперсидский язык получил распространение после падения династии Ахеменидов (IV в. до н. э.) и существовал вплоть до становления новоперсидского языка. Однако, как известно, развитие и изменения в языке идут медленно, поэтому границы функционирования среднеперсидского языка нельзя прямолинейно соотносить с историческими данными этого периода.

Основанием для отграничения среднеперсидского языка от древнеперсидского и новоперсидского являются языковые факты (показатели) среднеперсидского языка, которые отличаются как от древнеперсидского (в большей степени), так и от современного персидского (в меньшей степени).

Каждый язык в процессе своего длительного исторического развития приобретает новые, ранее неизвестные ему грамматические формы. Накопление элементов новых форм происходит еще в недрах старого языка, а затем, постепенно развиваясь, формы эти придают языку новое качество.

Так, в древнеперсидском языке (отличительной чертой которого является флективность и выражение грамматических категорий посредством внутренней флексии и частиц, органически присоединенных к корню и зачастую выражающих одновременно несколько грамматических значений—число, род, падеж и др., проявляющихся также и посредством чередования в корне) в последний период наблюдается разложение этой системы—окончания различных падежей отождествляются, и возникает потребность в новом средстве выражения падежных значений.

Здесь уже наряду с падежными окончаниями выступают предлоги. Таким образом, склонение упрощается. Дательный падеж перестает функционировать самостоятельно: старая форма родительного падежа приемлет все функции дательного. Местный падеж обычно приобретает послелог ā (за исключением собственных имен).

Отложительному падежу часто предшествует предлог haša. Таким образом, употребление предлогов приобретает большое значение.

В системе спряжения древнеперсидского языка, имеющей преобладающий флективный характер, также наблюдается определенная тенденция перехода к аналитизму, что сказывается в употреблении вспомогательных глаголов при спряжении. Так, древнеперсидский язык утерял суффикс—*aya* причинных глаголов. Например, надпись в Ване, оставленная Ксерксом, содержит следующие строчки: „*dipim naiuništām akupauš*“—„он не дал сделать запись, не дал написать“. Здесь глагол «*kipaui*» употреблен как вспомогательный (ср. армянское «*գրի տալ*»—дать написать).

Смешанный характер древних персидских надписей, особенно последнего периода, свидетельствует о том, что грамматическая категория рода переживает период падения. В том же состоянии распада находится и двойственное число.

Наличием этих новых грамматических явлений и объясняются качественные изменения в персидском языке в различные периоды истории персидского народа.

Отмеченные выше новые морфологические тенденции древнеперсидского языка впоследствии получили широкое распространение и изменили его характер, положив начало следующему этапу в развитии персидского языка—возникновению среднеперсидского языка, который по сравнению с древнеперсидским является уже языком преимущественно аналитического типа.

Таким образом, IV век до н. э. можно считать начальным периодом возникновения среднеперсидского языка, который был живым языком, вероятно, до X в. н. э.

Некоторые востоковеды для среднеперсидского языка отмечают два периода развития: древний, времен династии Ар-

шакидов (256 до н. э.—226 н. э.) и новый, времен династии Сасанидов (226—647 гг.).

В действительности это два различных языка; они представляют собой различные диалекты среднеиранской языковой эпохи, причем новый или сасанидский является юго-западным, а старый, парфянский, пехлеви или просто парфянский—северо-восточным диалектом Ирана.

В иранистике долгое время среднеперсидский именовался (и теперь именуется) пехлеви, что неверно, поскольку слово «пехлеви» в действительности означает парфянский. Пехлеви (Pahlav) является звукоизмененной формой древнеиранского Parθava.

Так, древнеиранское θ перешло в h (Parθav > Parhav) с i, показывающим отношение (Parhavi). В иранских языках переход „r“ в „l“ закономерное явление, отсюда: Parhavi > Palhavi, затем произошла перестановка Palhavi > Pahlavi (ср. армянское хстор > схтор, каперт > карпет; персидское пехr > перх, bāfr > bārf и др.).

В первый период под «пехлеви», вероятно, понимали именно парфянский, затем, когда среднеперсидский распространился на территории Ирана, это название перешло на последний. В период арабских завоеваний первоначальное значение слова пехлеви окончательно было забыто и этим термином именовался преимущественно среднеперсидский язык доมุльманского Ирана, в отличие от новоперсидского.

Поскольку доисламская литература является продуктом более позднего периода, чем парфянский, то есть она относится к сасанидскому периоду, и поскольку письменная продукция этого периода написана не на пехлеви (парфянском языке), а на среднеперсидском, постольку язык доисламского периода во всей целостности называть пехлеви́йским будет неверно.

Во избежание путаницы и в целях правильного употребления этих терминов в настоящее время персидский язык доисламского периода называется не пехлеви, а среднеперсидским языком.

Парфянский и среднеперсидский (пехлеви) в высшей степени сходны, но наряду с общностью они имеют и свои особен-

ности. Изучение этих языков показывает, что есть отдельные слова и грамматические явления, которые свойственны только парфянскому и отсутствуют в среднеперсидском. Одним из очевидных различительных признаков этих языков является отсутствие в парфянском «i» (изафета совр. персид. языка), выражающего связь между определяемым и определением, однако в некоторых случаях эта связь выражается посредством *še*.

Первое лицо личного местоимения в пехлеви *mān*, а в парфянском *az*.

Наличествуют также многочисленные фонетические различия. Так парфянское «z» соответствует пехлевийскому «d», например: парф. *zān*. пех. *dān*— „знать“; парф. *zīrd*, пех. *dīl*— „сердце“; парфянскому *s* соответствует в пехлеви *h*, напр., парф. *vīnas*, пех. *vīnah*— „вина“, „преступление“; парф. *das* пехл. *dah*— „десять“ и т. п.

ОСОБЕННОСТИ ПЕХЛЕВИЙСКОГО ЯЗЫКА

Язык среднеперсидских книг характеризуется наличием большего количества заимствованных семитских элементов, в частности в нем много арамейских слов. Характер заимствований этих слов отличается от заимствований в других языках. В языке среднеперсидских книг самые основные понятия выражаются арамейскими словами, к которым обычно присоединяются пехлевийские суффиксы, образуя весьма странные формы.

На письме арамейские слова обозначались соответственно семитскому произношению, но читались по-среднеперсидски, что вызывало большие трудности при чтении. Так, напр., *xiya* (араб. *xiya*), которое, хотя и обозначалось на письме так, но на среднеперсидском читалось *šān*— „жизнь“; *ka'ibā* (араб. *ka'ib*) читалось *druk* „ложь“; *gāmla* (араб. *gamal*) читалось *uštōr*— „верблюды“; *berta* (араб. *bnt*) читалось *duxtar* „девочка“.

Так же обстояло дело с некоторыми частицами и предложениями. Например, среднеперсидское *hač*— предлог отложительного падежа—заменялся арамейским *mīn* с тем же значением. Среднеперсидское отрицательное *pē* заменялось арамейским *lā*.

Для образования глагола брали какой-либо семитский корень и присоединяли к нему иранское окончание. Напр.: khafar-un-tan— „копать“ (араб. hafr + иранское окончание —tan), читалось на среднеперсидском kandan; писали yatuntan „приходить, azaluntan „уходить“, а читали āmantan, šudan.

Подобное среднеперсидское письмо, переплетающееся с заимствованиями, называется *завариш*, *узвариш*. Оно не ограничивалось написанием только простых слов, а было характерно и для сложных слов. Напр., malkānmalka, которое хоть и писалось таким образом, но читалось šahānšāh.

Из-за наличия арамейских слов, которыми так изобилуют среднеперсидские тексты, на первый взгляд создается впечатление, что текст написан на каком-то смешанном языке, совмещающем в себе иранские и семитские элементы.

Имея в виду это обстоятельство, некоторые западноевропейские ученые выдвинули мысль, согласно которой среднеперсидские тексты написаны на каком-то смешанном ирано-семитском языке.

Но даже арабские авторы раннего периода уже были знакомы с правилами чтения среднеперсидских текстов. Ибн-ол-Могафа (VIII в.) свидетельствует: ...у них (персов) есть особая форма письма, которая называется *завариш* (среднеперсидское *uzvariš*—объяснение, толкование); если, например, кто-либо хочет написать *gōšt*, что означает «мясо», он пишет *bistra* на арамейском—мясо, но произносит *gōšt*; для того чтобы написать *nān*, то есть «хлеб», пишут *lahmā* (по арамейски—хлеб), но читают *nān*...

Почти такое же объяснение дает Ибн-ол-Надим в Алфехресте, где говорится о древнеиранских документах. В энциклопедическом словаре Фарханге Джахангири по этому поводу говорится:

«Завариш—это вид письма, при котором ряд слов (более тысячи) пишется по-арамейски, однако при этом слова замечаются пехлевийскими.

На рассуждение Ибн-ол-Надима о наличии пехлевийских значений в письменных текстах впервые обратил внимание в 1835 г. французский ученый Катермиар, затем Вестергард.

Нольдеке и др. Однако эта точка зрения была окончательно утверждена лишь в работах К. Залемана. В одной из своих работ К. Залеман пишет: «Пехлевийские тексты, будучи чисто персидскими, большей частью писались словами какого-либо семейского диалекта, играющими роль идеограмм.

Изобретатели этого письма писали по семитски (по арамейски), однако читали по-персидски»¹.

Именно К. Залеман разработал систему транслитерации и транскрипции пехлевийских текстов.

ПИСЬМЕННЫЕ ПАМЯТНИКИ СРЕДНЕПЕРСИДСКОГО ЯЗЫКА

Сохранившиеся памятники среднеперсидского языка, представляющие собой определенную ценность, относятся ко времени утверждения персидской династии Сасанидов.

Среднеперсидский язык— государственный и официальный язык сасанидской династии и господствующей зороастрийской церкви. В этот период появляется обширная литература, носящая религиозный и светский характер.

О среднеперсидском языке мы можем судить по дошедшим до нас различным надписям и книгам.

Сасанидские цари Ардашир Папакан (224—241 гг.), Шапур I (241—272 гг.) оставили ряд надписей, сосредоточенных в Нахше Ростаме, Нахше Раджабе и Аджиабаде. До нас дошла также надпись, оставленная Нерсием (293—302 гг.) в Пайкуле, которая была обнаружена Раулинсоном в 1836 г. в Ираке, недалеко от курдской деревни Бан Ейлан, расположенной между пограничным иранским городом Гасре-Ширин и иракским городом Сулеймание.

В 1868 г. Раулинсон опубликовал отдельные фрагменты этого памятника, но, к сожалению, надпись сохранилась в таком состоянии, что отдельные ее части либо трудно расшифровываются, либо интерпретация их остается спорной.

Указанная надпись составлена на двух языках—среднеперсидском и парфянском—и представляет большую историческую ценность, поскольку в ней говорится о важнейших

¹ См. К. Залеман. Очерк истории древнеперсидской или иранской литературы, „Всеобщая история литературы“ под ред. В. Ф. Корш вып. 1, 1880. См. также И. М. Оранский, Введение в иранскую филологию, М., 1960.

исторических фактах III—IV вв. н. э. В надписях имеются упоминания о персах, парфянах, хорезмийцах, саках и др.

Надписи оставили также Шапур II (309—379 гг.), Шапур III (383—388 гг.) на Таге-Бостанском рельефе. Указанные надписи преимущественно небольшого объема и плохо сохранились.

Обычно они содержат собственные имена, титулы и в некоторых случаях—родословную сасанидских царей. Эти надписи высечены на среднеперсидском и парфянском языках. Из вышеупомянутых надписей самая древняя—надпись Ардашира Папакана, высеченная на парфянском, среднеперсидском и греческом языках.

Трехязычна и надпись Шапура I.

Эти надписи копировались с XVII века. Копии снимали Флауэр, Шарден, Нибур, Кер-Портер, Ауслей, Вестергард и в особенности Фланден и Кост.

В конце XVIII века на основании первых копий надписей Нахше Ростам и Нахше Раджаб Ардашира Папакана и Шапура I была проведена труднейшая работа по их расшифровке.

Расшифровка этих надписей—заслуга известного французского востоковеда Сильвестра де Соси¹.

В начале XX века эти сасанидские надписи, ставшие известными, были вместе с фотоснимками опубликованы Э. Херцфельдом².

Были обнаружены также монеты и различная посуда из серебра с краткими надписями или отдельными словами, не представляющими особого интереса.

До нас дошли также среднеперсидские манихейские тексты, обнаруженные в Турфане (Китайский Туркестан).

К надписям примыкает сасанидская литература, которая носит преимущественно религиозный характер.

В VII веке, однако, эта литература была весьма разносторонней, но во время арабского нашествия ей был нанесен большой ущерб; спасена была в основном религиозная литерату-

¹ S. de Sasy, *Mémoires sur diverses antiquités de la Perse*, Paris, 1793.

² E. Herzfeld, *Paikuli Monument and inscription of the early history of the Sasanian empire*, Bd I—II, Berlin, 1924.

ра, которую персидские огнепоклонники, ища убежища от преследования мусульман, увезли с собой в Индию.

В известной нам среднеперсидской литературе этого периода имеются переводы, а также материалы религиозного и светского содержания.

В среднеперсидскую переводную литературу входят в основном переводы отдельных частей авесты, например, Вендидаты, Ясны, Нейрангестана, Вштасп Яшты, Висперета и др., и комментарии к ним в количестве 141000 слов. В религиозной литературе главное место занимает *Бундахиши или Бондхошен*—13000 слов, книга сотворения мира, которая представляет собой зороастрийскую энциклопедию, содержащую сведения о космогонии и многом другом, восходящем к древнейшим преданиям, и имеет две редакции—персидскую и индийскую. Иранский Бондхошен состоит из 46 глав, из которых первая рассказывает о Аурамазде, Ахримане и о сотворении мира, другие главы рассказывают о той борьбе во вселенной, которую ведут против злого духа дух неба, вода, земля, растения.

Дается характеристика стран, гор, морей, рек, озер, животных, среди последних большую роль играют обезьяны. Рассказывается о природе огня, метеорологических явлений, о том, что с дождем падают камни, рыбы, лягушки, о творениях злого духа—змеях, скорпионах, кошках, муравьях, мухах, пчелах; о крупнейших областях Ирана и о тех невзгодах, которые перетерпел Иран.

Артавирафнамак (книга об Артавирафе), состоящий из 8800 слов, представляет собой описание путешествия богобоязненного Вирафа в рай и в ад.

В книге в зороастрийском духе очень резко говорится о грешниках и о наказаниях, ожидающих их. В среднеперсидской религиозной литературе эту книгу отличает высокий художественный уровень. Этот памятник среднеперсидского языка в высшей степени добросовестно переведен на армянский язык и прокомментирован известным иранистом проф. Р. Абрамяном¹.

¹ См. Артавирафнамак, Юшти Фриан, в переводе и с примечаниями проф. Р. Абрамяна, Ереван, 1953.

Самое крупное по объему сочинение среднеперсидской религиозной и вообще всей среднеперсидской литературы—это *Динкард*. Сохранились только III и IV книги этого труда. Это обширное сочинение, которое содержит в себе сведения о зороастрийском богословии, традициях, обычаях, преданиях по истории и литературе.

Другими памятниками среднеперсидской религиозной литературы являются: «Реваяты» (предания) и письма Манушчихара, «Джамаспнамак», «Андарчи Атурпаты Марспандан», «Панднамак», «Минокихрад», «Шаяс не шаяст», «Сур Сухан», «О семи Амишаспендах» и др.

Дошедшая до нас среднеперсидская литература светского содержания очень небольшого объема, всего 41000 слов, но представляет большую ценность. Главным в ней является «Карнамак и Арташири Папакан» (5600 слов)—исторический роман об Арташире Папакане, который переведен на различные европейские языки, армянский перевод его сделан известным иранистом А. Тирякяном.

Этот замечательный исторический роман рассказывает о событиях, связанных с падением парфянской династии Аршакидов, об утверждении династии Сасанидов и переходе власти к основателю этой династии Арташиру Папакану.

Здесь рассказывается, что после смерти Александра Македонского в Иране насчитывалось 240 княжеств, но самым значительным из них было княжество Артавана. Папак был марзпаном, Шахрияр и властитель Фарса подчинялся Артавану.

Сасан, ведущий свой род от Дария, был пастухом Папака. Папак выдает свою дочь замуж за Сасана. Их сын Арташир во время охоты вступает в схватку с сыном царя, за что его посылают на конюшню. Он встречает одну из пригожих девушек царя. Последняя влюбляется в него и бежит с ним в Фарс. Артаван, узнав о случившемся, устраивает погоню, но Арташиру удается спастись от преследований. Затем он начинает войну против Артавана, убивает его и женится на его дочери. Таков основной сюжет этого исторического романа. В романе сообщаются также некоторые сведения о сыне Арташира Шапуре, его внуке Ормозде, о том, как последний создал единое

иранское государство и затребовал дань от Рима и Индии. Действительные исторические события переплетаются в романе с древнейшими преданиями.

«Ядгари Зариран» (Память о Зарире)—другой исторический роман, содержащий 3000 слов, известен также под названием Гоштаспской или пехлевийской шахнаме.

Это описание войны между хионским царем Арджаспом и иранским царем Виштаспом, причиной которой послужило принятие Виштаспом зороастрийской религии. Победителями в этой войне оказались персы, хотя они и понесли много жертв—погибла большая часть их героев. Главный герой романа—Зарир.

В лексике романа имеются элементы, свойственные парфянскому языку. На этом основании некоторые востоковеды высказали предположение о том, что роман сначала был написан на парфянском языке и лишь впоследствии, в эпоху Сасанидов, был пересказан и записан на среднеперсидском.

Другая книга светского содержания «Мотикан и Чатранг» или «Чатранг намак»—книга о шахматах, содержащая 820 слов. Индийский царь Девасарм посылает сасанидскому царю Хосрову Ануширвану подарки, в числе которых были шахматы, и предлагает ему или найти тайну этой игры, или заплатить дань.

Визирь Ануширвана Бозоргомехр в течение трех дней анализирует игру, объясняет ее, одновременно придумывает игру в нарды и посылает с другими подарками в Индию. Но в Индии новую игру распознают лишь через сорок дней и царь Девасарм вынужден выплатить дань¹.

Очень ценным вкладом в историческую географию древнего Ирана является небольшая книга (880 слов) Шахрастаниха и Эраншахр—о городах Ирана и их основателях. В книге упомянуто около 110 городов, говорится и обо всех основателях, последним из которых назван Багдад.

Большой интерес представляет поэма «Драхт и Асурик у буз» («Пальма (финиковое дерево) и коза»), написанная в по-

¹ И. А. Орбели и К. В. Тревер, «Шатранг, книга о шахматах», Л., 1936. См. также Р. Абрамян, Иранские языки, «Луйс», научный литературный журнал, Тегеран, 1943.

лемической форме. В поэме в шутливой форме излагается спор между пальмой и козой о степени их полезности человеку.

По мотивам поэма близка к народной поэзии, в ней чувствуются отголоски жизни народной. В начале она так же как и «Ядкар и Зариран» была написана на парфянском языке и лишь впоследствии, в эпоху Сасанидов, подверглась языковой обработке и усилиями персидских редакторов переложена на среднеперсидский. Однако некоторые востоковеды считают эту поэму парфянской благодаря наличию в ней многочисленных парфянских элементов.

Достойны упоминания также «Фарханг и пахлевик» — пехлевийский словарь, содержащий 1300 слов и книга «Хватайнамак» — книга о господах, впоследствии послужившая материалом для «Шахнаме» Фердоуси и др.

Круг дошедших до нас произведений среднеперсидской литературы довольно широк. И вызывает удивление, как при всей странности азбуки, письменности и словарного состава среднеперсидский язык мог достичь такого прогресса в своем развитии.

Литературные памятники среднеперсидского языка содержат богатый языковой материал, благодаря которому мы имеем сейчас представление о словарном запасе и грамматическом строении среднеперсидского языка. Это обстоятельство имеет большое значение для изучения истории персидской и таджикской литератур, поскольку художественная литература времен Фердоуси во многих случаях уходит своими корнями в среднеперсидскую литературу.

Памятники среднеперсидской литературы имеют исключительное значение и для изучения истории и культуры этого периода.

Среднеперсидской литературе посвящен ряд научных очерков. Лучшие из них принадлежат перу Веста¹ и Тавадия² (более поздний период).

Среднеперсидское литературное наследие в основном изу-

¹ E. W. West, Pahlavi literature (Grund. d. Ir. Ph), Strassburg, 1895—1901.

² S. C. Tavadia, Die Mittelpersische Sprache und Literatur der Zaret-hustrier, Leipzig, 1956.

чено и опубликовано. Особого внимания в этом отношении заслуживают хрестоматия среднеперсидских текстов Ниберга¹, снабженная словарем, грамматика среднеперсидского языка со списком иероглифов выдающегося русского востоковеда К. Залемана², *Frāhangī pahlavi* Юнкера, в которой можно найти объяснение *huzvarīš*-ных слов и их иранские соответствия, и пространная грамматика Дина Мохамеда³.

В пехлевистике особое место занимает представитель армянской филологической мысли, выдающийся знаток пехлевийского языка, покойный проф. Р. Абрамян, перу которого принадлежат учебник среднеперсидского языка, работы научно-исследовательского характера, наконец, данный пятиязычный словарь.

ПИСЬМЕННОСТЬ СРЕДНЕПЕРСИДСКОГО ЯЗЫКА

Среднеперсидский язык имеет две формы письма: одна употреблялась в наскальных надписях, другая—в книгах.

Графику наскальных надписей отличает простота.

Вся среднеперсидская литература как религиозного, так и светского содержания написана особой системой письма, известной под названием «книжного пехлевийского» или просто «пехлевийского» письма.

Так называемая «пехлевийская» письменность среднеперсидского языка очень несовершенна, и каждое слово содержит в себе элементы, дающие основание для его неправильного прочтения.

Среднеперсидский алфавит имеет 22 знака, три из которых встречаются только среди иероглифов, но звуков в среднеперсидском языке гораздо больше, чем пехлевийских букв, обозначающих эти звуки. Поэтому уже с самого начала некоторые буквы приобрели функцию обозначения нескольких звуков. Так ~^v обозначает не только звук *a*, но и *h*, *x*, *ā*; O обозначает не только *p*, но и *f*, *v*; *l*—обозначает *v*, *p*, *l*, *g*, и т. д.

¹ H. S. Nyberg, *Hilfsbuch des Pehlevi*, Bd I-II, Uppsala 1923—1931.

² C. Saleman, *Mittelpersische*, Grund. d. Lr—Ph. Bd I Abt. I, Strassburg, 1895—1901, стр. 249—332.

³ Din Mohāmād, *Dasture Pahlavi*.

Что же касается гласных, то одной из особенностей семитского письма является то обстоятельство, что в нем буквы могут соответствовать лишь согласным и долгим гласным. Краткие гласные обозначаются особыми пометками, которые, однако, зачастую просто не пишутся.

В пехлевийской письменности краткие гласные вообще не отражаются на письме, долгие же гласные \bar{a} , \bar{i} , \bar{e} , \bar{o} , \bar{u} обозначаются буквами, которые одновременно служат и для обозначения согласных. Иногда этими же буквами обозначаются даже краткие гласные. Все это приводит к затруднениям при чтении пехлевийских текстов. Так, одно слово часто вызывает несколько разночтений. (Напр., слово \bar{u}), можно прочитать как \bar{s} , \bar{d} , \bar{g} и др.

Буквы пехлевийской письменности, направленные справа налево, за исключением нескольких, не остаются свободными, а присоединяются друг к другу, как в современном арабо-персидском письме (друг к другу не присоединяется лишь несколько букв). Однако письмо и его чтение в гораздо большей мере затрудняются еще и тем обстоятельством, что буквы, присоединяясь друг к другу, видоизменяются, уподобляясь какой-либо букве, уже имеющейся в алфавите. Так буквы \bar{u} (y, i) и \bar{u} (\bar{a}, \bar{a}, h, x), присоединяясь друг к другу образуют форму \bar{u} — U, которая является знаком \bar{s} .

СРЕДНЕПЕРСИДСКИЙ АЛФАВИТ

\bar{a}	\bar{u}	\bar{a}, \bar{a}, h, x	\bar{u}
\bar{s}	\bar{v}	\bar{v}	\bar{v}
\bar{y}	\bar{e}	$\bar{p}, \bar{f}, \bar{v}$	\bar{e}
\bar{k}	\bar{s}	\bar{t}	\bar{p}
\bar{m}	\bar{b}	$\bar{y}, \bar{c}, \bar{z}$	\bar{e}
$\bar{r}, \bar{l}, \bar{n}, \bar{v}$	\bar{i}	\bar{r}, \bar{l}	\bar{v}
$\bar{y}, \bar{j}, \bar{d}, \bar{z}, \bar{g}, \bar{i}$	\bar{u}	\bar{u}	\bar{s}

ФОНЕТИКА СРЕДНЕПЕРСИДСКОГО ЯЗЫКА

Среднеперсидская письменность отличается как от древнеперсидской, так и от новоперсидской систем письма.

x	č	j	t	p	β	a
ـ	ع	ر	پ	و	ل	ـ
ژ	س	ز	خ	ك	د	
و'و	و	ع	س	و	و	و
n	m	l	g	κ	f	γ
ل	م	و	و	و	و	و
		y	i	h	v	
		و	و	و	و	و

Что же касается фонетического строя, то вообще любой язык на каждом данном этапе своего развития имеет данную звуковую систему. Например, звуки ح, ض, ص, ط, ظ, ع, غ, по мнению некоторых, а также ق отсутствовали в древнеперсидском.

С другой стороны, персидские звуки گ, چ, ز отсутствуют в арабском, или звук „l“, который имеется в армянском, отсутствует в персидском. Звук l в древнеперсидском и в Авесте не было, но он имеется в современном персидском.

Следовательно, каждый язык в процессе своего развития создал себе особые звуки, которые во всей своей целостности образуют артикуляционную базу языка.

Однако артикуляционная база языка развивается и изменяется, следовательно, язык в различные периоды своего развития может иметь различные звуковые системы. Это озна-

чает, что некоторые звуки, имеющиеся в языке на данном этапе его развития могут в дальнейшем исчезнуть и, наоборот, в языке могут возникнуть какие-либо новые звуки. Так, в Авесте, в древнеперсидском, имеются определенные звуки, которые в среднеперсидском и в современном персидском сохранились, однако есть и такие звуки, которые потом исчезли.

Проследим закономерность отношений звуков среднеперсидского со звуками древнеперсидского и в некоторых случаях со звуками Авесты.

Гласные и дифтонги

a > a	напр.	др. п.	hama,	сред. п.	ham
a > ā	"	"	kāma,	"	kām
i > i	"	"	piṭa,	"	pit (ar)
u > u	"	"	(h)uška,	"	xušk
a > ō	"	"	fravartī,	"	frōhar
a > ā	"	"	tač,	"	tāxtan
au > ō	"	"	rauča,	"	rōč
ai >	"	a.	tkaiša,	"	kēš
a > i	"	"	haēšaza	"	bižišk
a > u	"	"	fratama	"	fratum
ā > ū	"	"	framāyam	"	framud
i > u	"	"	mizda	"	muzd
i > ī	"	"	tiṭri	"	tir
u > ū	"	"	yatu	"	yatūk
u > ō	"	"	uši	"	hōš

Сонорные

Губно-губной фрикативный носовой $m > m$, например: ambar—hambar

Переднеязычный фрикативный носовой $n > n$, например: nām—nāman

Переднеязычный фрикативный l, отсутствующий в древнеперсидском и в авесте, редко встречается и в среднеперсидском: в основном в именах собственных, а также в нескольких других словах, как šagal, palang и др.

Переднеязычный плавный $g > r$, например: древ. персид. *gauša*—*gōš*, после которого глухие в среднеперсидском переходят в звонкие, например: *vāhrka*—*gurg*, $r^h > hr$, *hl*; например: древ. персид. *paθava*, сред. персид. *pahlava*: $r > l$; например: древ. персид. *paθarda*, „новый год“, $θard > sāl$ „год“.

Среднеязычный фрикативный сонорный $y > u$, например: в аб. *uasna*, сред. персид. *yašn*, нов. персид. *jašn*.

Согласные

Шумные взрывные звуки

Губно-губной взрывной глухой согласный $p > p$, например: древ. персид. *pitā*, сред. персид. *p*, *t* (*ar*) „отец“. Звонкий $b > b$, например: древ. персид. *bratā*, сред. персид. *brat* (*ar*) „брат“.

Переднеязычный взрывной глухой согласный $t > t$, например: аб. *tanu*, средн. персид. *tan* „тело“; звонкий $d > d$, например: аб. *drafsa*, сред. персид. *drafs* „знамя“.

Заднеязычный взрывной глухой $k > k$, например: аб. *koēna*, сред. персид. *kēn* „злоба“. Звонкий $g > g$, например: древ. персид. *bāga*, сред. персид. *ba* „бог“, древ. персид. *drauga*, сред. персид. *drōy* „ложь“.

Шумные фрикативные согласные

Губной фрикативный глухой $f > f$, например: *farr*, *farroḥ* „слова“. Звонкий $v > v$, например: *patvastan* „прививать“.

Переднеязычный фрикативный глухой $s > s$, однако, о чем свидетельствуют армянские соответствия, после *V* века $s > h$, „*s*“ среди гласных переходит в „*h*“, например: в аб. *dasan*, сред. персид. *dah* „десять“.

Звонкий $z > z$, например: аб. *hizva*, средн. персид. *huzvan* „язык“.

$š > š$ например: аб. *tašta*, сред. персид. *tašta* „корыто“.

$j > ž$ например: аб. *arjah*, сред. персид. *aržan* „достаточно“.

Увулярный фрикативный глухой $x > x$, например: в ав. *xratu*, сред. персид. *xrat* „поучение“, но звонкий $γ > u$, например: в ав. *θəgəθa*, сред. персид. *θurgv* „птица“, иногда

γ > у, например: в ав. Raγa, сред. персид. Ray „Рей“; γ > г, например: ав. tiγri, сред. персид. tīr „стрела“.

Фрикативный δ > h, например: древ. персид. sraδa, сред. персид. spāh „войско“, ав. zraδa, сред. персид. zraḥ „доспехи“; гласный + δ > у, например: ав. rāδa, сред. персид. rāu „нога“; θ > h, s, например: ав. śaθvārō, средн. персид. śahār „четыре“; древн. перси. gāθu, средн. персид. gas „престол“ ав. gaθa, сред. персид. gās „дорога“. В армянском языке, как и в современном персидском этот звук переходит в h, например: в совр. персид. gān, gāh, в арм. gāh, gāh.

θr > s, например: ав. Ruθra, сред. персид. Pus „сын“.

θr > hr, например: ав. Ruθra, сред. персид. Puhr „сын“.

Полуфрикативные

Перелнеязычный (язычно-нёбный глухой č > č̣, например: ав. čāt, сред. персид. čah „колодец яма“.

Звонкий ĵ > z, например: древ. персид. ĵiv, сред. персид. zivistān „жигь“.

nĵ > nj, например: древ. персид. ав. hanĵamaṇa, сред. перси. hanĵaman—сборище, собрание; rĵ > rz, например: ав. arĵah, сред. персид. aržan „достойно“.

* * *

Иногда в целях облегчения процесса чтения пехлевийских текстов персы переписывали их и посредством имеющихся особых пехлевийских словарей, заменяли эти иероглифы персидскими соответствиями.

В таких случаях использовалось либо авестийское, либо арабское письмо. Пехлевийские тексты, переписанные указанным способом, называются пазанд. Дошедшие до нас некоторые среднеперсидские тексты носят подобный характер.

Как уже было отмечено, пехлевийская письменность не отличается совершенством, не все звуки языка имеют свою особую форму написания. Отдельные начертания могут отражать на письме несколько звуков.

Направленность письма справа налево, соединение букв, в процессе чего в некоторых случаях происходит изменение формы их начертания и уподобление её написанию, отражающему

другой звук—все это наряду с наличием иероглифов в высшей степени усложняет прочтение среднеперсидских текстов.

Ввиду того что древние и новые пехлевийские написания (письмо) арамейского происхождения не отражают полностью главных звуков, пехлевийские тексты не позволяют представить достоверную картину фонетического строя среднеперсидского языка.

В деле восстановления, уточнения неясных иранских слов совершенно очевидной становится роль армянского языка и его фонетики. Одновременно факт сохранения в чистой, неискаженной форме иранских заимствований в армянском языке вообще представляет собой большую ценность для исторической фонетики персидского языка.

МОРФОЛОГИЯ СРЕДНЕПЕРСИДСКОГО ЯЗЫКА

ИМЯ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ

Среднеперсидский язык аналитический. В нем отсутствуют категории падежа и рода. Все именные части речи характеризуются отсутствием флективных форм, а синтаксические функции частей речи выражаются в основном предлогами, послесловом, изафетом и расстановкой слов в предложении.

Основная отличительная черта среднеперсидской системы частей речи заключается в морфологической одинаковости существительного и прилагательного, являющейся результатом утери флексии. Во многих случаях отнесение слова к разряду существительных или прилагательных можно произвести лишь соответственно его значению, поскольку никаких внешних формальных различительных показателей нет. Однако в некоторых случаях даже при учете семантики трудно с достаточной определенностью отграничить существительное от прилагательного, потому что зачастую одно слово одновременно обладает значением признака и носителя признака.

Грамматический род

В индоевропейском языке-основе существительные и прилагательные имеют один знак, соответственно которому пока-

зателем мужского рода является окончание *o*, показателем женского—*y*. В дальнейшем, в различных языках начинается процесс утраты категории рода. Поскольку показатель рода—это гласный окончания, который впоследствии по той или иной причине выпадает, постольку и знак рода и само представление о роде исчезает из языка. Этот процесс был характерен для армянского языка в доисторический период, для английского по истечении достаточно длительного промежутка времени после исторического периода, а для персидского языка почти в самом начале исторического периода. Древнеперсидские клинообразные надписи в последний период (IV в. до н. э.) уже свидетельствуют об интенсивности процесса исчезновения категории рода. Само же исчезновение этой грамматической категории в персидском языке произошло в македонский период. Следовательно, в среднеперсидском языке как и в новоперсидском родовые различия отсутствуют.

В среднеперсидском остается только естественный род, для определения которого служат отдельные слова, такие как *mart* „мужчина“, *zan* „женщина“, *brat (ar)* „брат“ *x^uāhar* „сестра“, *pit (ar)* „отец“, *mat (ar)* „мать“.

Узварешные слова в среднеперсидском приобретают семитские формы, которые, однако, читаются по-среднеперсидски. Так для мужского рода *gabra*, которое читается *mart* „мужчина“, для женского *nišeh*, которое читается *zan* „женщина“, [*gošan*] *nar* „мужской“ (самец), [*dinutak*] *mātak* „самка“, например: [*gamlāgošan*] *uštornar* „самец верблюда“, [*gamlādinutak*] *uštormātak* „самка верблюда“.

Для определения рода могут присоединяться определенные слова, как *nar* „самец“, *mātak* „самка“, например: *gāv^unar* „б^лк“, *gāvmātak* „корова“, *x^uatāy* „господин“, *katak-x^uatāy* „государь“, *banuk* „госпожа“—*katakbanuk* „властительница“.

Число

В среднеперсидском языке имеется единственное и множественное число. Двойственное число, следы которого заметны в древнеперсидском, здесь уже отсутствует.

Показателями множественного числа в среднеперсидском языке являются окончания—ān и ī ā.

Множественное число у слов, обозначающих одушевленные предметы, животных, образуется посредством окончания —ān. Например: frazai dān „сыновья, дети“, gavān „коровы“, šarānān „пастухи“, axtarmānān „астрономы“, martān „юди“.

Существительные, обозначающие неодушевленные предметы, во множественном числе имеют окончание—ihā, например: kust-kustihā „с ороны“, kōf—kōfihā „горы“.

Но при образовании множественного числа в среднеперсидском языке наблюдается множество отклонений: существительные, обозначающие одушевленные предметы, могут иметь окончание существительных, обозначающих неодушевленные предметы и наоборот. Например: urvar-urvarān—„растение-растения“, axtar-axtarān „звезда-звезды“, nēzak-nēzakān „копье-копья“ и др.

Слова, имеющие в новоперсидском окончании «о» в среднеперсидском оканчивались на—ак. Эти слова в новоперсидском во множественном числе имеют окончание gān, сохраняя таким образом среднеперсидское «к».

Новоперсидское piya «дед» во множественном piyā ān, так как в среднеперсидском в единственном числе это слово имело окончание—ак. Например: piyak, а во множественном была форма pi. ākān.

Узварешные слова приобретают окончание множественного числа, как и среднеперсидские, слова. Так, [gabrā] mart „человек“, [gabrān] martān „люди“, [malkā] šah „царь“, [malkān] šahān „цари“.

Изафет

Изафет в среднеперсидском языке выражается графемой «i», которая ставится между двумя словами и является показателем их отношения друг к другу.

Изафет происходит из древнеперсидской формы huа, которая в свою очередь восходит к ha—указательному местоимению «это» и к уа—относительному местоимению «который».

Изафет имеет очень большое значение как в среднеперсидском, так и в современном персидском языках.

Родительный падеж выражается посредством изафета. Например: *kārnāmakī Artaxšēri Pāpakān* — „Книга о деяниях Ардашира Папакана“.

Однако показатель изафета «i» во многих случаях сокращается.

Изафет среднеперсидского языка, который до конца сасанидского периода обозначался гласным «i», в новоперсидском превратился в звук «e», который теперь не пишется, а подразумеваясь произносится.

Средства выражения падежных значений

В индоевропейском языке-основе было восемь падежей, каждый со своим отдельным окончанием, которые впоследствии в процессе исторического развития различных языков постепенно исчезли. Лучшее из остальных языков сохранили падежные формы индоевропейского языка-основы санскрит и несколько других древних языков.

В древнейшем состоянии падежные окончания отличались самостоятельностью и были совершенно различными. Постепенно функции падежей объединяются, возникает своеобразное совмещение, при котором различные падежные значения выражаются в одном и том же окончании. Во избежание путаницы в языке начали функционировать предлоги и послеслоги, благодаря которым определялось падежное значение слова. Ко времени падения системы окончаний падежи уже частично исчезли, а употребление предлогов и послеслогов интенсивно развивалось, и, наконец, стало совершенно необходимым. Таковы, например, английский язык, сохранивший только один падеж (родительный), французский, сохранивший только два падежа. Таков также и персидский язык, где нет ни одного падежа, и все их значения выражаются не посредством отдельных окончаний, а через предлоги, послеслоги и вспомогательные слова.

Даже в древнеперсидских надписях последнего периода падежные окончания так деформированы, что можно предугадать исчезновение прежней системы склонения (форм скло-

нения). Уже в этот период определенные падежи объединились, и в языке начали функционировать предлоги.

Окончательное разрушение падежей и внедрение предлогов произошло не в новоперсидском языке, а в предшествующий период среднеперсидского языка; между древнеперсидским и среднеперсидским промежуточных падежных форм нет.

Таким образом, среднеперсидский язык, теряя свои падежные окончания, выражает падежные значения предлогами, послесловом, изафетом и порядком слов в предложении.

Что же касается склонения, то в среднеперсидском оно в точном смысле слова относится к окончаниям множественного числа „ān“ и „ihā“, которые присоединяются к основной форме имени.

Именительный падеж—основная форма слова, например: Sā-ān bān-gūnāk kart (Карнамак)—„Сасан так и сделал“.

Родительный падеж имеет несколько способов выражения:

а) порядок слов, при котором управляемое слово следует за управляющим, например: Kār-nānāk, Īrānšahr, но слово, образуемое таким образом, по своему составу является целостным сложным словом;

б) изафет, например: Kar-nāmakī Artaxšēri Pāpākan—„Книга о деяниях Ардашира Папакана“, gāsi Pārs—„Дорога фарса“.

Дательный падеж выражается посредством звука ō Arīš namakō Pāpak kart (Карнамак)—„И он написал письмо Папаку“. Arīš ō pusi Ardavan guft (Карнамак)—„И он сказал сыну Артавана“, aka-ih ō Ardavan mat (Карнамак)—„Артавану пришли сведения“ (Артаван получил вести).

В новоперсидском языке это „ō“ не сохранилось. Дательный падеж в новоперсидском выражается посредством „b“ или „be“.

Винительный падеж выражается как без предлога и окончания, так и без послеслова rađ. Например: hamak ĩehan rōšnīh kart (Карнамак)—„Весь мир осветил“, Ardavan [amat] ka-aš Artaxšer rađ dit šāt [yehvūn] but (Карнамак)—„Аргаван, увидев Арташира, обрадовался“, Pāpak rađ pūšī ast (Карнамак)—„Папак имеет одного сына“.

Древнейшая форма среднеперсидского послеслога гаѳ восходит к древнеперсидскому radiy „причиной (по причине)“. Например: древ. персид. ava hyaradiy—„по этой причине“.

Древнеперсидское radiy в среднеперсидском превратилось сначала в гаѳ, а в новоперсидском в послеслог га.

В среднеперсидском гаѳ имеет также и самостоятельное значение „для“, „по причине“. Например: Ardavan duščašmih u vatkāmakih гаѳ gobet (Карнамак)—„Ардаван (это) говорит из зависти и из желания причинить зло“ (Ардаван говорит по причине зависти и злоумыслия).

Отложительный падеж выражается при помощи предлога hač. Например: va hač Sāsān Pursit (Карнамак)—„И спросил у Сасана“. Artaxšēr hač banak hamak tarsit (Карнамак)—„Арташир очень испугался армии“. Этот предлог восходит к древнеперсидскому предлогу hača, который впоследствии перешел в новоперсидском в предлог отложительного падежа āz.

Творительный падеж выражается при помощи предлога pat. Например: hunar u sayandakih.. pat baxšanišn i spihr u kamak i yazdān bavēt.—„Находчивость и умение даются по воле неба и богов“.

Более старая форма этого предлога „арак“ также встречается в Карнамаке. Например: rōč i Ardavān arak asuvaran u Artaxšēr ō naxčir šot ēstat.—„Однажды Артаван с всадниками и с Арташиром пошел на охоту“.

Предложный падеж выражается при помощи предлогов andar и rūn, а также посредством семитского предлога bin. Например: rūn vahēšt—„в раю“, rūn xalmū—„во сне“, bin laila—„ночью, в ночи“, ētōn kunam ku hač to farrax⁴tar andar lēhan kas nē bavit (Карнамак)—„Сделаю так, что в мире не будет человека счастливее тебя“.

Звательный падеж. В среднеперсидском вначале не имелось звательной частицы, но впоследствии начали употребляться звательные частицы ya и eu.

Таким образом, отдельная падежная форма индоевропейской категории звательности исчезла, уступив место восклицательности.

ИМЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНОЕ И ЕГО СТЕПЕНИ СРАВНЕНИЯ

В индоевропейском языке-основе прилагательное могло стоять как перед существительным, так и после него, согласуясь с ним в роде и падеже. Эта свобода утрачена почти всеми языками. В древнеармянском (грабаре) прилагательное могло стоять до и после существительного, но в современном армянском (ашхарабаре) преобладает препозитивное положение прилагательного определения.

В русском языке прилагательное сохраняет согласование с существительным в роде и в числе, но в основном оно препозитивно.

В среднеперсидском, как известно, нет грамматической категории рода, но прилагательное может быть по отношению к существительному или препозитивным, или постпозитивным. Если прилагательное постпозитивное, то оно присоединяется к существительному изафетом, если препозитивно, то изафет не ставится и прилагательное образует с существительным одно сложное слово. Например: *nēvakzan—zaninēvak* — „добрая женщина“, *vatiartak* — „стремительный вихрь“.

Если прилагательных несколько, то они соединяются посредством союза «и» или «изафета» (i). Например: *x^uarīšn i huroxt u hubōd u x^uartik u sartap u maē arurt* (Артавирафнамак) — „И принесли хорошо приготовленную, вкусную пищу, и закуску, и холодную воду, и вино“. *arīm dit hān i sēčōmand i bimgōni sahmgūn i vasdard i pur anākīh i gundak tartum dušax* (Артавирафнамак) — „И я увидел тот истребляющий, ужасный, страшный, многопечальный, полный злости, сгнивший, самый мрачный ад“.

В среднеперсидском прилагательные, употребляясь с существительными, не согласуются с последними в числе и в падеже. Например. *hān dō vatbaxt baratarān i: [lak] to* (Карнамак) — „Те твои два несчастных брата“ (твои те двое несчастных братьев).

Степени сравнения индоевропейского языка-основы не сохранились. В некоторых языках они либо совершенно исчезли, либо эти частицы заменились другими, либо вместо этих частиц употребляются аналитические формы. Напр.: в древне-

армянском эти частицы исчезли, уступив место —gūn и атепа, в современном армянском наряду с ними употребительны формы aveli и amenīcaveli (более, гораздо больше всех, самый большой).

Персидский представляет собой смесь всех этих явлений.

В среднеперсидском окончание сравнительной степени—tar употребляется с предлогом отложительного падежа hač, например: ētōn kunam ku hač tō farrax^utar andar ĩehan kas nē bavēt (Карнамак)—„Сделаю так, что в мире не будет более сч стливого чел,овека чем ты“. hač tō dūstar u zeštтар nēdit.—„Хуже тебя и некрасивее (дословно: более некрасивого) я не видел“.

Превосходная степень образуется при помощи окончаний—tūm,—st,—īst. Например: sahmgūntūm „самый ужасный“, nazdist „самый близкий“, kamist „самое меньшее“, hortaktūn „самый маленький“.

М Е С Т О И М Е Н И Е

Местоимения делятся на две группы: местоимения, всегда связанные с лицом (личные, возвратные, взаимные и притяжательные), и местоимения, не имеющие отношения к лицу и выражающие общие и неопределенные понятия (указательные местоимения, относительные, вопросительные и неопределенные).

Как для существительного, так и для прилагательного наличие грамматической категории рода не является обязательным. В одних языках местоимения выражают родовые различия, в других—не выражают их; но есть и такие языки, как персидский: в древнеперсидском местоимения имели родовые различия, уже исчезнувшие в среднеперсидском.

В среднеперсидском употребляются семитские и иранские личные местоимения. Иранские личные местоимения делятся на два типа: по принципу раздельного и слитного написания. Местоимения, пишущиеся раздельно, имеют по две равносильно употребляющиеся параллельные формы.

Единственное число

- I л. aram, am „и я“
II л. arat, at „и ты“
III л. ariš aš „и он, она“

Множественное число

- I л. artmān, tmān „и мы“
II л. artān, tmān „и вы“
III л. aršān, šān „и они“

Местоимения, пишущиеся слитно, употребляются как энклитические формы, то есть они присоединяются к соответствующему слову, не берут на себя ударения и получают значения местоименного артикля.

Таковы:

—m я, мой	—mān мы, наш
—t ты, твой	—tmān вы, ваш
—š он, она, его (её)	—šān они, их

В среднеперсидском эти местоимения могут присоединяться к относительным местоимениям, предлогам, союзам и т. д.

Семитские личные местоимения

Единственное число

- I л. [li] man „я“
II л. [lak] tō „ты“
III л. [olā] avē, ōu „он, она“

Множественное число

- I л. [l^ena] amah „мы“
II л. [l^ekom] šmah „вы“
III л. [olašan, avišān] „они“

Ср. примеры этих местоимений в предложениях: šapurh ō kaničak guft kū rast gobku [lak] tō hač frazandani kēhe. (Карнамак)—„Шапур сказал девочке:— Скажи правду, чья ты дочь?“ manēn kar pat auyārīh i [l^ekum] šmah tuban.

kart (Карнамак)— „Я это дело могу сделать с вашей помощью“.

Возвратные местоимения

В среднеперсидском употребляются как семитские, так и иранские возвратные местоимения, однако семитские отличаются большей употребительностью. Иранские возвратные местоимения следующие:

x^uat „сам свой“, x^uatšān „они, их“
x^uēš „сам свой“, x^uēšān „они их“
и x^uēštan „сам свой“.

Семитские возвратные местоимения

[nafšeh] x^uēš „сам, свой“
[banafšeh] x^uat „сам свой“
[nafštan] x^uēštan „сам свой“

В среднеперсидском возвратные местоимения могут быть как препозитивными, так и постпозитивными: apiš hān i x^uš tuu u riš hamay hamay kand (Артавирафнамак)— „И он рвал свои волосы и бороду“.

В современном персидском возвратные местоимения только постпозитивны.

Указательные местоимения

Употребляются как семитские, так и иранские указательные местоимения, но преобладают семитские.

Иранские указательные местоимения: im «это» и ала «то».

Семитские указательные местоимения: [zenā] in „это“, [zak] hān „то“, [lizna] im „это“. [lizna] im присоединяется к словам gōč „день“ и šar „ночь“.

Это указательное местоимение употребляется и в современном персидском языке как em, например: emruz „сегодня“, emšab „этой ночью, в эту ночь“, emsāl „в этом году“ и т. п.

Относительные местоимения

Индоевропейское относительное *yo*, которое в авестийском употребляется как *ya*, в древнеперсидском уже отсутствует. То обстоятельство, что относительные местоимения когда-то существовали, подтверждается лишь благодаря наличию дошедших до нас нескольких союзов—*yātā*, „после чего“, *yaθā* „яко“ *yadiy* „если“.

В древнеперсидском начинают функционировать как относительные местоимения *hwa*, *tuā*, взятые из числа указательных. Показателем относительных местоимений в среднеперсидском языке является знак «*i*». Например: *martum k^etar farrahtar? zekiaunastar*—„Кто самый счастливый из людей? Тот кто самый невинный“.

Это переходный период. Затем начинается период употребления вопросительно-неопределенной основы, к которому прибегают почти все другие индоевропейские языки. В новоперсидском языке, как и в курдском преобладает форма «*ki*», являющаяся носителем одновременно вопросительного и относительного значений¹.

Вопросительные местоимения

Сохранилось всего лишь одно древнеперсидское слово *šiyakaḡam* «сколько штук», «сколько раз». Среднеперсидские вопросительные местоимения образуются именно от этого слова.

Вопросительные местоимения среднеперсидского языка—*šigōn* „как“, *šim* „почему“, *šimḡad* „для чего“.

Имеются вопросительные местоимения также и на „*ke*“, соответствующие формы которых с некоторыми изменениями фонетического характера встречаются также и в современном персидском языке.

Неопределенные местоимения

В среднеперсидском употребляются следующие неопределенные местоимения: *haḡ* „каждый“, *visp* „всякий“, *ham* „все“, *hamāk*, *hamāu* „каждый, весь“, *arāḡik* „другой“.

¹ См. Г. А. Ачарян, Полная грамматика армянского языка, т. 2, стр. 438.

čand „сколько, насколько“, kas „некто“, čiš „что-либо, нечто“.

ИМЯ ЧИСЛИТЕЛЬНОЕ

В среднеперсидском языке употребительны как иранские, так и семитские числительные. Начиная с одиннадцати, семитские числительные ограничены в употреблении.

В среднеперсидском не было нуля, числительные десять, двадцать и сорок имели специальные знаки.

Количественные числительные

Цифровой знак	иранские		семитские
𐬀	ēvak ¹	„один“	—
𐬁	dč	„два“	tani
𐬂	εē	„три“	talta
𐬃	čahār	„четыре“	arba
𐬄	panj	„пять“	xamsyā
𐬅	šaš	„шесть“	šata
𐬆	haft	„семь“	šabā
𐬇	hašt	„восемь“	tomanyā
𐬈	nav	„девять“	tišā
𐬉	dah	„десять“	arša

¹ К древнеперсидскому aiva „один“ в среднеперсидском присоединилась частица— „к“ и образовалась форма—ēvak. Этот процесс аналогичен образованию формы miak (𐬀𐬀𐬀), впоследствии превратившейся в tek (𐬀𐬀𐬀) „один“ из формы древ. армянского mi (𐬀𐬀) и уменьшительного „ак“ (𐬀𐬀). Точно также среднеперсидская форма evak дала в соврем. персидском усеченное уек.

یازده	yāzdah	одиннадцать
دوازده	duāzdah	двенадцать
سیزده	sēzdah	тринадцать
چهارده	čahārdah	четыренадцать
پانزده	pānzdah	пятнадцать
شانزده	šāzdah	шестнадцать
هفده	haftdah	семнадцать
هشده	haštah	восемнадцать
نوزده	navazdah	девятнадцать
دو	vist	двадцать
سه	sīh	тридцать
چهار	čihil	сорок
پانچ	pančah	пятьдесят
شش	šast	шестьдесят
هفت	haftāt	семьдесят
هشت	haštāt	восемьдесят
نُه	nahvat	девяносто
صد	sat	сто

Как уже было отмечено, семитские числительные, начиная с одиннадцати, малоупотребительны, поэтому мы приводим только их иранские формы.

Соединение десятков и единиц производится как в современном персидском: до числительного 20 десятки следуют за единицами, а после 20 единицы за десятками.

Числительные, обозначающие сотни, в современном персидском языке имеют беспорядочные формы, в то время как в среднеперсидском им было присуще правильное образование. Например:

دو	dōsat	двести
سه	sēsāt	триста
هزار	hazār	тысяча
دو هزار	dō hazār	две тысячи
سه هزار	sē hazār	три тысячи

Порядковые числительные

Порядковые числительные, за исключением первых трех, образуются при помощи частицы «in», присоединяемой к количественным числительным.

ēvak, naḫost, nazist, fratum „первый“

ditikar „второй“

sētikar „третий“

čahārum „четвертый“

panjūm „пятый“ и т. п.

В среднеперсидском порядковые числительные образуются и при помощи частицы «in», которая также присоединяется к количественным числительным.

naḫostin „первый“, panjin „пятый“, šašin „шестой“, haftin „седьмой“ и др.

Порядковые числительные имеют следующие цифровые обозначения.

𐭪𐭥	первый	𐭪𐭥𐭥	четвертый
𐭪𐭥𐭥	второй	𐭪𐭥𐭥𐭥	пятый
𐭪𐭥𐭥𐭥	третий	𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥	шестой

Распределительные числительные

Распределительные числительные образуются посредством повтора количественных, например: *ēvak-ēvak* „по одному“.

В современном персидском очень распространены и формы, образованные при помощи частиц *gān* или *gāne*, которые также могут повторяться; *dogān-dogān*—или *dogāne-dogāne* „по два“, *segāne* „по три“ и др.

Новоперсидские распределительные частицы *gān* или *gāne* восходят к среднеперсидской форме *kānak*, например: *dōkānak* „по два“, *šekānak* „по три“, и др.

Дробные числительные

Некоторые виды числительных при помощи окончания—*tak* образуют дробные числительные: *sarišutak* „одна третья“, *čatrušutak* „одна четвертая“, *panjītak* „одна пятая“.

Гораздо чаще дробные числительные образуются при помощи постпозитивного числительного *ēvak*—„один“, например: *dō ēvak* „одна вторая“, *sē ēvak* „одна третья“, *čahāt ēvak* „одна четвертая“ и др.

Для образования „одной второй“ употребляется и форма *nim*, *nimāk*, что обозначает половину.

Повторяющиеся числительные

Повторяющиеся числительные образуются посредством присоединения частицы *bār* к количественному числительному. Например: *ēvakbār* „один раз“, *dōbār* „два раза“, *sēbār* „три раза“ и др.

По своему строению и словообразовательному типу глаголы среднеперсидского языка могут быть простыми: *dānistan* „знать“, *zafan* „родить“; префиксальными: *arāč dāštan* „воздержать“; именными (образованными от прилагательного или существительного): *andarz-andarzēnitan* „давать наставление“, *farjām* „конец“, *farjāmēnitan* „кончать, заканчивать“; сложными или составными (когда глагол образуется из нескольких слов при одном окончании): *patana daštan* „думать, предполагать“.

Неопределенная форма глагола

Неопределенная форма глагола имеет следующие окончания: *tan*,—*itan*,—*stan*,—*ātan*. Например: *framutan* „приказывать“, *nipištan* „писать“, *kartan* „делать“, *framūšitan* „забывать“, *dānstan* „знать“.

Семитские глаголы приобретают (принимают) иранские окончания, например: [*vazalūntan*] *šutan* „идти“, [*yadrūntan*] *burtan* „уносить“, [*yekavimūnatan*] *ēstātan* „стоять“, [*xavitunstan*] *danistan* „знать“.

Субъектное причастие

Если отбросить окончание неопределенной формы, заменяя его окончанием—*ndak*, то получится субъектное причастие, например: *raftan*—*ravandak* „идуший“, *x^u artan*—*x^u arandak* „кушающий“ (тот кто ест).

Субъектное причастие образуется и при помощи окончания—*ān*, которое также заменяет окончание неопределенной формы глагола, например: *x^u artan*—*x^u arān* „кушающий, тот, кто ест“.

Семитские глаголы также принимают иранские окончания, например: [*yadrūntan*] *burtan*—[*yadrūnān*] *barān* „несущий, приносящий“.

Причастие прошедшего времени

Причастие прошедшего времени образуется посредством замены окончания—*n* неопределенной формы окончанием—*k*, которое в современном персидском заменяется

in (γ), например: zātan—zātak „сын“ ārāstan—ārāstak „украшенный“, nipištan—nipištak „написанный“.

Иногда вместо—k ставится—ar, например: griftan—griftār „пленный, пленник“, murtan—murtār „труп“.

Отглагольное имя (существительное)

Отглагольное имя образуется при замене окончания неопределенной формы окончанием —išn, например: parvartan—parvartišn „питание, пропитание“, guftan—gubišn „разговор“ x^u artan—x^u arišn „еда“ и т. д.

Иногда после окончания—išn ставится и—ih, например; mēnišn—mēnišnih „мысль“, rāmišn—rāmišnih „спокойствие“.

Личные окончания

Личные окончания выражают категории лица и числа. В образовании форм времени среднеперсидского глагола личные окончания играют совсем небольшую роль. Глаголы в подавляющем большинстве случаев спрягаются без личных окончаний. Это и является как раз одной из специфических черт глагольной системы среднеперсидского языка. Личные окончания следующие:

Единственное число

I л. am

II л. ē, i

III л. ēt

Множественное число

ēm

ēt, it

end, and

Глагольные приставки

Для образования различных глагольных форм употребляются две приставки: hamāy, которая придает глаголу оттенок длительности и значение многократности, и приставка be, при помощи которой образуется будущее время глагола.

Отрицательные препозитивные частицы

Среднеперсидскими отрицательными препозитивными частицами являются mā и nē, употребляется также семитская частица al.

Образование глагольных времен

Некоторые формы времени и наклонения древнеперсидского языка в среднеперсидском абсолютно исчезли, и их место заняли совершенно новые; в среднеперсидском стерлись синтетические формы древнеперсидского языка, и в качестве замены образовались аналитические формы.

Аорист образуется посредством замены окончания неопределенной формы глагола личными окончаниями.

Аналогичным образом спрягаются и семитские глаголы.

Спряжение аориста

Иранские

Семитские

Единственное число

x ^u aram	„поем“	[vštmūnam]	x ^u aram
x ^u ari	„поешь“	[vštmūni]	x ^u ari
x ^u arēt	„поест“	[vštmūnēi]	x ^u arēt

Множественное число

x ^u arēm	„поедем“	[vštmūnēm]	x ^u arēm
x ^u arēt	„поедите“	[vštmūnēi]	x ^u arēt
x ^u arend	„поедят“	[vštmunend]	x ^u arend

Настоящее время образуется при помощи употребления перед аористом частицы *hāmu*, например: *hamāu darēt* „вы имеете“, *ařarin hamāykonend* „хвалят“.

Это *hamāu* в современном персидском вначале перешло в *hami*, затем — в *mi*.

Будущее время образуется при помощи употребления перед аористом частицы *be*, например: *hagar posax pedahē pat hamzamān be ožanam* (Юшти Фриан) — „Если не ответишь, сейчас же убью“.

В современном персидском „*be*“ не употребляется. Эта частица уступила место аористу глагола *x^u āstan*, употреблявшемуся с прошедшим временем глагола, например: *x^u aham kārd* „сделаю“.

Прошедшее совершенное остается в результате опущения последнего «п» неопределенной формы глагола. Оно имеет

одинаковые формы для всех лиц (I, II, III) единственного и множественного чисел. Например: *guft* означает „я сказал, ты сказал, он сказал, мы сказали“. *avišān guft kū...*—„они сказали, что...“, *hamgūnak astčigūnam guft*—„это так, как я сказал“.

В современном персидском прошедшее совершенное имеет правильное спряжение.

<i>xordām</i>	„я поел“	<i>xordim</i>	„мы поели“
<i>xordi</i>	„ты поел“	<i>xordid</i>	„вы поели“
<i>xord</i>	„он поел“	<i>xordānd</i>	„они поели“

Прошедшее несовершенное образуется присоединением к прошедшему совершенному препозитивной частицы *hamāu*, например: *hamāu yafakant* „он кидал“, *hamāu x^uart* „он ел“.

Давнопрошедшее прошедшего времени образуется из прошедшего совершенного и вспомогательного глагола.

<i>x^uart hām</i>	„я (уже) поел“	<i>x^uart hēm</i>	„мы (уже) поели“
<i>x^uart hē</i>	„ты (уже) поел“	<i>x^uart hēt</i>	„вы (уже) поели“
<i>x^uart ast</i>	„он (уже) поел“	<i>x^uart hand</i>	„они (уже) поели“

Иногда давнопрошедшее прошедшего времени образуется при помощи вспомогательного глагола *astan*, *hastan*:

<i>x^uart hastam</i>	„я (уже) поел“	<i>x^uart hastēm</i>	„мы (уже) поели“
<i>x^uart hastē</i>	„ты (уже) поел“	<i>x^uart hastēt</i>	„вы (уже) поели“
<i>x^uart hastēt</i>	„он (уже) поел“	<i>x^uart hastānd</i>	„они (уже) поели“

Повелительное наклонение

Повелительное наклонение образуется при помощи опущения окончания неопределенной формы глагола, например: *apspartan*—*apspar* „закажи“, *x^uartan*—*x^uar* „кушай, ешь“, *andišitan*—*andiš* „думай, размышляй“.

Иногда перед этой формой употребляется „*be*“; *be-nišin* „садись, сядь“.

Для образования множественного числа на конце слова прибавляют *ēt*, например: *patir* „прими“—*patirēt* „примите“.

Отрицательная форма повелительного наклонения образуется посредством присоединения к основной форме *mā* [a], или *nē*, например: *dušnām mādah* „не ругай“.

Вспомогательные глаголы

К классу вспомогательных глаголов относятся глаголы, образующие описательные формы или глаголы, участвующие в образовании составных глаголов¹.

При образовании описательных форм употребляются глаголы *butan* „быть“ *ēstātan* „стоять“ и семитский [*yehvūntan*] *butan*, и [*yekavimuntan*] *ēstātan*.

Самый употребительный вспомогательный глагол для I л. ед. ч., *ham* „ем“, для II л. ед. ч. *hē* „ешь“, для III л. ед. ч. *hast* „ен“, для множественного числа I л. *hēm* „ем“, II л. *hēt* „ете“, III л. *hand* „ют“.

Спряжение вспомогательного глагола

hast

Настоящее время

<i>hōm</i>	<i>hēm</i>
<i>hē</i>	<i>hēt</i>
<i>hast</i>	<i>hand</i>

Прошедшее несовершенное

<i>būt hōm</i>	<i>būt hēm</i>
<i>būt hē</i>	<i>būt hēt</i>
<i>būt</i>	<i>būt hand</i>

Аорист

<i>ēstam</i>	<i>ēstēm</i>
<i>ēsti</i>	<i>ēstēt</i>
<i>ēstāt</i>	<i>ēstēnd</i>

Залог

В среднеперсидском языке при необходимости сделать глагол среднего залога действительным к неопределенной форме присоединяется окончание —*enitan*, например: *suxtan* „гореть, сгорать“, *sučenitan* „сжечь“, *vartitan* „вращаться“, *vartēnitan* „вращать“.

¹ Следует разграничивать вспомогательные глаголы, употребляющиеся только глагольно, от тех, которые вместе с неличными формами глагола образуют новое время.

Страдательный залог образуется посредством присоединения к прошедшему совершенному вспомогательных глаголов *hōm*, *butan*, и *ēsiātan*, например: *x^uart hōm* (дословно: съелся, меня съели), *x^uart butam* (чтобы я съелся), *x^uartēstat* „(он) съеден“, или *zat būthōm* „ударился“ *daštēs-tēthōm* „(у меня) имелось“, Страдательный залог прошедшего совершенного времени будет *hamāy parvart hōm* „вращивался, воспитывался“.

Наречие

Наречия среднеперсидского языка следующие: [*litam-mā*] *ētar* „здесь“, *rēš* „перед“, [*ax*, *aħar*] *pas* „после, конец“, [*bēn*] *andar* „внутри, посреди“, [*lizpaŋom*] *imrōč* „сегодня“, *fraž* „верх“, *pēramān* „вокруг“ [*konu*] *nun* „сейчас, теперь“ *hakaič* „никогда“, [*lohār*] *arāž* „снова“, *andarūn* „внутри“; *biŋūn* „вне, снаружи“, *miŋūn* „внутри, в середине“.

В качестве наречий употребляются также и прилагательные.

Предлоги

Употребляются как иранские, так и семитские предлоги, однако иранские встречаются реже.

Семитские предлоги

[*min*] *hač* предлог родительного падежа „из“

[*barā*] *be* „к, по направлению к“

[*maħam*] *jarag* „на“

[*o*] *ō* предлог дательного падежа

[*ad*] *tāk* „до“

[*lvateh*] *arāk* „с“

[*pūn*] *pat* „до, в, на“.

Иранские предлоги

hač „из“

arag „на“

azir „под“

patirak „до, к, в сторону“

arpāk „с“

Союз

У „и“, ċ, iċ (постпозиции), aivar „или“, [hat] haċar „если“, [na]ċe „что, потому что“, [bara) bē „но, однако“, [ama] ka „что“, [ai] kċ „что“.

Отрицательные частицы

ā. dān—ādān „незнайка“, āsahman „безграничный“, ātar „бесчисленный, не нумерованный“, ākām „безвольный“ арē. gas—rēgas „без дороги“, арēċāg „вынужденный“, „беспомощный“, арēvnaš „невинный“, арēci, az „не нуждающийся“, арēgimanān „бесплодность“.

ān, akās—ānakaš „вдруг“, ānaċānik „недостойный“, ānār „безводный“, ānārātan „пустыня“.

[a]šā—šāpurs „не спрашивай“, mārag „не уноси“.

[na] nē—nēšnāš „незнакомый“, nekāš „неохотный“, „недовольный“, nēšayēt „невозможный“.

ՊԵՂԼԵՎԻՅԵՐԵՆ.-ՊԵՐՍԻԴՍԿԵՐԵՆ.-
ՀԱՅՏՐԵՆ.-ՌՈՒՍԵՐԵՆ.-ԱՆԳԼՍԵՐԵՆ
ԲԱՌԱՐԱՆ

ПЕХЛЕВИЙСКО-ПЕРСИДСКО-
АРМЯНО-РУССКО-АНГЛИЙСКИЙ
СЛОВАРЬ

Խմբագիրներ՝ Օ. Պ. Համբարձումյան,
Ս. Ավագյան
Նկարիչ՝ Հ. Մնացականյան
Տեխն. խմբագիր՝ Հ. Ա. Հովասափյան
Սրբագրիչներ՝ Հ. Ա. Վարդանյան,
Ա. Ս. Ամիրբեկյան

Գրառիչ 1112

Տպարանակ 5000

Հանձնված է տպագրության 18/VIII 1965 թ.:

Մտորագրված է տպագրության 18/VII 1964 թ.:

Թուղթ 60×90¹/₁₆: Տպագր. 21,25 մամուլ: Հաշվ.-հրատ. 20 մամուլ:
Գինը՝ 1 ռ.

Հայկական ՍՍՌ Մինիստրների սովետի մամուլի պետական կոմիտեի
պոլիգրաֆարդյունաբերության գլխավոր վարչության № 10 տպարան:
Երևան, Արսլյան փող., № 52:

Էջ	Տող	Տպված է	Պետք է կարդալ
2 69		<i>Վերևից երբորդ ասղը շխարդալ</i>	
308	13 սնիւ	bistra	bisra
312	9 սնիւ	„1“	„ճ“
314	5, 6, 8 սնիւ	bab	в ав.
320	5 սնիւ	без	посредством
321	3 սւերխս	hyaradiy	hya radiy
323	11 սնիւ	прилагательного	местоимения
324	1 սնիւ	manēn	man ēn
324	2 սնիւ	Kehe	Ke he
324	3 սնիւ	gobku	gob ku
333	2 սնիւ	остается	образуется
334	4 սւերխս	astčidūnam	ast čiqūnam

ՔՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

СОДЕРЖАНИЕ

	Էջ Стр.
<i>Ուղեգրան</i>	V
Предисловие	VII
<i>Բառարան</i>	1
Словарь	1
<i>Պահլավերենի (Միջին պարսկերեն) համառոտ քերականություն</i>	253
Краткий очерк грамматики пехлеви	297